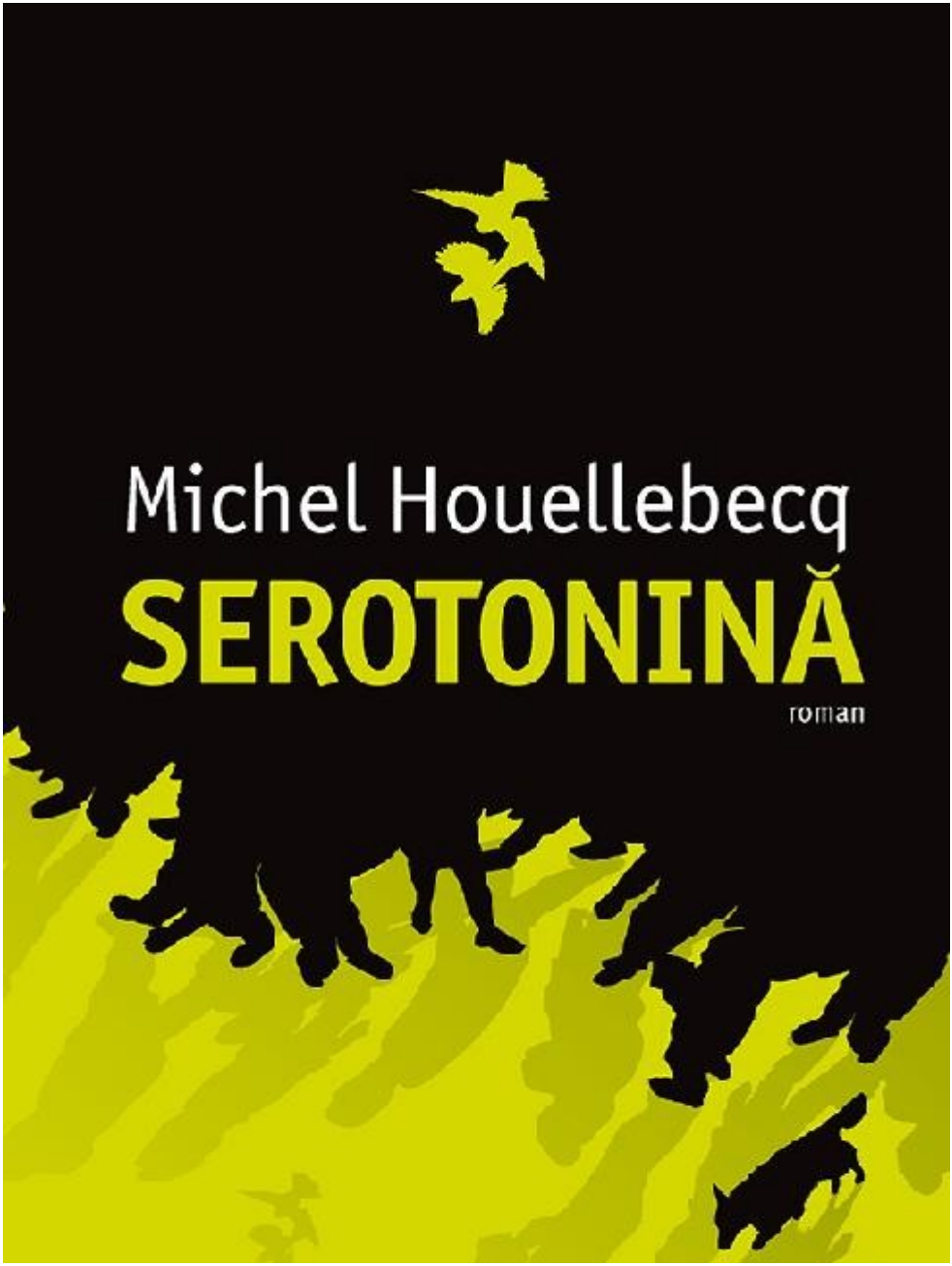
Michel Houellebecq
SEROTONINĂ
roman

MICHEL HOUELLEBECQ

SEROTONINA

Traducere de Daniel Nicolescu

EDITURA HUMANITAS

2019

Colecţie coordonată de

DENISA COMĂNESCU

MICHEL HOUELLEBECQ
SÉROTONINE
© Michel Houellebecq and Flammarion, Paris, 2019
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2019, pentru prezenta versiune românească (ediţia digitală)

ISBN: 978-606-779-553-0 (epub)

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 021.311.23.30

E o mică pastilă albă, ovală, divizibilă.

Spre ora cinci dimineaţa, sau uneori şase, mă trezesc, urgenţa e copleşitoare, trăiesc cel mai dureros moment al zilei. Primul gest e să pornesc cafetiera electrică; în ajun, am umplut rezervorul cu apă şi filtrul cu cafea măcinată (în general Malongo, am rămas destul de pretenţios în privinţa mărcii). Nu-mi aprind ţigara înainte să fi sorbit o primă gură de cafea; îmi impun această constrângere, e o izbândă cotidiană care a devenit principalul meu izvor de mândrie (în paranteză fie spus, cafetierele electrice sunt rapide). Uşurarea pe care mi-o aduce primul fum este imediată, de o violenţă uluitoare. Nicotina e un drog perfect, un drog simplu şi drastic, care n-aduce nici o bucurie, care se defineşte în întregime prin lipsă şi prin încetarea acesteia.

Câteva minute mai târziu, după două sau trei ţigări, iau o pastilă de Captorix cu un sfert de pahar de apă minerală – în general marca Volvic.

Am patruzeci şi şase de ani, mă numesc Florent-Claude Labrouste şi-mi urăsc prenumele, cred că provine de la doi membri ai familiei cărora mama şi tata doreau, fiecare în parte, să le aducă un omagiu; lucrul e cu atât mai regretabil cu cât, de altfel, nu am nimic să le reproşez părinţilor mei, au fost nişte părinţi excelenţi în toate privinţele, s-au dat peste cap ca să-mi pună la îndemână armele trebuincioase în lupta pentru viaţă şi dacă până la urmă am dat greş, dacă viaţa mi se isprăveşte în tristeţe şi suferinţă, nu-i pot face vinovaţi, de vină e mai degrabă un regretabil concurs de împrejurări asupra căruia voi avea prilejul să revin – şi care constituie, la drept vorbind,

obiectul acestei cărţi –, nu am, deci, nimic să le reproşez părinţilor mei cu excepţia acestui mărunt, supărător dar mărunt, episod cu prenumele, găsesc că nu doar alăturarea Florent-Claude e caraghioasă, ci şi că elementele componente, în sine, sunt nesuferite, una peste alta consider că prenumele meu este complet anapoda. Florent e prea dulceag, prea asemănător cu femininul Florence, într-un anumit sens aproape androgin. Nu se potriveşte deloc chipului meu cu trăsături energice, chiar brutale din anumite unghiuri, care a fost adesea (de anumite femei, cel puţin) considerat viril şi deloc, dar chiar deloc, aducând a moacă de poponar boticellian. În privinţa lui Claude, ce să mai vorbim, mă duce imediat cu gândul la Claudettes[1], şi, de îndată ce aud pronunţat prenumele respectiv, în faţa ochilor îmi apare imaginea de groază a unui videoclip vintage al lui Claude François reluat în buclă la o întâlnire de pederaşti bătrâni.

Nu e greu să-ţi schimbi prenumele, mă rog, nu mă refer la partea administrativă, din punct de vedere administrativ aproape nimic nu-i posibil, obiectivul administraţiei e să-ţi reducă la maximum şansele de viaţă, atunci când nu ţi le distruge de-a dreptul, din punctul de vedere al administraţiei, un administrat bun e un administrat mort; mă refer, pur şi simplu, la practica socială: e de ajuns să te prezinţi sub alt prenume şi, după câteva luni, ori doar săptămâni, toată lumea se obişnuieşte, oamenilor nici nu le mai trece prin cap că, pe vremuri, ai fi putut să te numeşti altfel. În ce mă priveşte, situaţia ar fi fost cu atât mai simplă cu cât cel de-al doilea prenume al meu, Pierre, se potrivea de minune cu imaginea de dârzenie şi virilitate

[1] Sau „Clodettes” (trimitere la prenumele de alint Cloclo), dansatoarele pe care Claude François – cântăreţ, dansator, muzician şi producător de musical francez – le-a introdus în spectacolele sale între 1966 şi 1978.

pe care doream s-o comunic celorlalţi. N-am mişcat însă un deget pentru asta, am continuat să mă las chemat pe numele ăsta scârbos de Florent-Claude, tot ce-am obţinut de la anumite femei (de la Camille şi de la Kate, mai exact, dar o să revin asupra acestui punct, o să revin) a fost să se mulţumească cu Florent, de la societate, în general, n-am obţinut nimic, fiindcă, atât în privinţa asta cât şi în aproape toate celelalte, m-am lăsat dus de val, mi-am dovedit neputinţa de a-mi lua soarta în mâini, virilitatea care părea să-mi emane de pe chipul dur şi colţuros, cu linii puternice nu era de fapt decât o amăgire, o simplă escrocherie – pentru care, e drept, nu eram vinovat, aşa a vrut Dumnezeu; eu însă nu eram, nu eram în realitate, nu fusesem nicicând altceva decât o labă tristă, împlinisem patruzeci şi şase de ani, nu reuşisem niciodată să-mi controlez viaţa, una peste alta era cât se poate de plauzibil ca a doua parte a existenţei mele să nu fie altfel decât prima – o năruire fleşcăită şi dureroasă.

Primele antidepresive cunoscute (Seroplex, Prozac) creşteau nivelul de serotonină din sânge inhibând receptorii neuronali 5-HT_1. Când a fost descoperit Capton D-L, la începutul anului 2017, avea să se deschidă drumul unei noi generaţii de antidepresive, cu un mecanism de acţiune mai simplu, în ultimă instanţă, fiindcă favoriza eliberarea prin exocitoză a serotoninei produse la nivelul mucoasei gastro-intestinale. Încă de la sfârşitul anului, Capton D-L a fost pus în vânzare sub numele Captorix. S-a dovedit imediat de o eficacitate surprinzătoare, îngăduindu-le pacienţilor să se integreze mai uşor în ritualurile majore ale unei existenţe normale, desfăşurată în sânul unei societăţi civilizate (toaletă personală, viaţă socială redusă la bune relaţii de vecinătate, demersuri administrative simple), fără să favorizeze, spre deosebire

de antidepresivele generaţiei precedente, tendinţele sinucigaşe sau de automutilare.

Cele mai frecvente efecte secundare neplăcute constatate la Captorix erau greţurile, dispariţia libidoului, impotenţa.

Nu suferisem niciodată de greţuri.

Povestea începe în Spania, în provincia Almería, la exact cinci kilometri spre nord de El Alquián, pe drumul N 340. Ne aflam la început de vară, fără doar şi poate la jumătatea lui iulie, cam spre sfârşitul anilor 2010 – mi se pare că Emmanuel Macron era preşedintele Republicii. Era vreme frumoasă şi teribil de cald, ca întotdeauna în Spania în acest anotimp. Era începutul după-amiezii şi automobilul meu 4×4, Mercedes G 350 TD, era oprit în parcarea benzinăriei Repsol. Îi făcusem plinul cu motorină şi beam liniştit o Coca Cola Zero, sprijinit de caroserie, cuprins de o posomoreală din ce în ce mai mare la gândul că Yuzu avea să sosească a doua zi, când un Volkswagen Broscuţă s-a oprit în faţa pompei de aer.

Două fete pe la douăzeci de ani au ieşit din maşină, se vedea până şi de departe că erau fermecătoare, în ultima vreme cam uitasem cât de fermecătoare puteau fi fetele, am fost şocat, parcă trăiam o lovitură de teatru exagerată, nefirească. Aerul era atât de încins, încât părea străbătut de o vibraţie slabă, ca şi asfaltul din parcare; se întruniseră condiţiile de apariţie a unui miraj. Cu toate astea, fetele erau reale şi am fost cuprins de o uşoară panică atunci când una din ele a venit spre mine. Avea plete de un castaniu deschis, doar puţin buclate, fruntea îi era încinsă cu o bentiţă din piele cu motive geometrice colorate. Sânii îi erau mai mult sau mai puţin acoperiţi cu o fâşie de pânză de bumbac alb, iar fusta scurtă, largă, tot din

bumbac, părea gata să se ridice la cea mai măruntă adiere – dar, cum am spus, în marea milă a lui Dumnezeu, aerul stătea neclintit.

Era calmă, zâmbitoare şi nu părea să se teamă – teama, s-o spunem drept, îmi dădea târcoale doar mie. În privirea ei se puteau citi bunătate şi bucurie – am ştiut dintr-o ochire că nu avusese parte în viaţă decât de experienţe fericite, cu animalele, cu oamenii şi chiar cu funcţionarii. De ce venea oare spre mine, tânără şi seducătoare, în această după-amiază de vară? Ea şi prietena ei doreau să-şi verifice presiunea din pneuri (mă rog, din pneurile maşinii, nu m-am exprimat cum se cuvine). E o măsură de precauţie, recomandată de toate organismele de protecţie rutieră din aproape toate ţările civilizate, şi nu numai. Aşadar, această fată nu era doar atrăgătoare şi bună la suflet, ci şi prudentă şi înţeleaptă, iar admiraţia pe care i-o purtam sporea de la clipă la clipă. Puteam oare să nu-i ofer sprijinul? Desigur că nu.

Însoţitoarea ei corespundea mai bine standardelor care definesc femeia spaniolă – păr ca tăciunele, ochi de un cafeniu închis, ten mat. Avea un aer mai puţin *flower power* decât cealaltă, bun, era mişto, dar avea mai mult *power* în ea decât *flower*, cu o mică nuanţă de curviştină, avea un cercel de argint în nara stângă, iar fâşia de pânză care-i acoperea sânii era pestriţă, cu un desen agresiv, şi era inscripţionată cu diverse sloganuri care puteau fi categorisite drept punk sau rock, am uitat diferenţa, hai să zicem nişte sloganuri punk-rock, ca să n-o mai lungim. Spre deosebire de tovarăşa ei, purta şort, ceea ce era şi mai răscolitor, nu pricep de ce se fabrică şorturi atât de strâmte, n-aveai cum să nu fii hipnotizat de fundul ei. N-am avut nici eu cum să nu fiu, dar mi-am revenit destul de grabnic: primul lucru care trebuia aflat, le-am lămurit eu, era presiunea potrivită din cauciucuri, în funcţie de

modelul automobilului; de obicei, era scrisă pe o plăcuţă metalică sudată în josul portierei din stânga, faţă.

Plăcuţa se afla chiar în locul indicat, aşa că am simţit cum le creşte stima pentru competenţele mele masculine. Fiindcă maşina nu era prea încărcată – ba chiar avea surprinzător de puţine bagaje, două genţi uşoare care conţineau probabil nişte chiloţei şi câteva banale produse de machiaj –, o presiune de 2,2 bari era suficientă.

Rămânea de îndeplinit operaţiunea de umflare propriu-zisă. Am băgat de seamă de la bun început că presiunea în cauciucul din stânga faţă nu era decât de un bar. Le vorbeam solemn, ba chiar cu uşoara severitate la care mă îndrituia vârsta; făcuseră bine că au apelat la mine, nimeriseră la fix, pentru că, fără să ştie, se aflau într-o primejdie serioasă; cauciucurile insuficient umflate puteau pricinui derapaje, pierderea controlului, te puteai aştepta la un accident. Au reacţionat cu emoţie şi candoare, cea cu păr castaniu mi-a pus o mână pe antebraţ.

Trebuie să recunoaştem că aparatele astea sunt cam greu de folosit, trebuie să pândeşti şuierăturile mecanismului şi adesea să bâjbâi până potriveşti racordul pe valvă, la drept vorbind e mai lesne să regulezi, mai intuitiv, sunt sigur c-ar fi fost şi ele de acord cu asta, dar nu ştiam cum să deschid subiectul, pe scurt am rezolvat pneul din stânga faţă şi-apoi, iute, pe cel din stânga spate, fetele stăteau ciucite lângă mine, urmărindu-mi gesturile cu maximă atenţie, şi ciripind pe limba lor tot soiul de „Chulo” şi de „Claro que sí”, apoi le-am predat ştafeta, cerându-le să se ocupe de celelalte cauciucuri, sub supravegherea mea părintească.

Bruneta, mai impulsivă, o simţeam, s-a pus din prima pe cauciucul din dreapta faţă, şi aici, de îndată ce-a îngenuncheat, lucrurile s-au învârtoşat, cu fesele ei mulate în şortuleţ, de o rotunjime perfectă şi tremurând pe

măsură ce dibuia racordul, şatena îmi pricepea tulburarea, şi-a petrecut chiar un braţ pe după mijlocul meu, un braţ fratern.

A venit în sfârşit şi rândul cauciucului din dreapta spate, pe care l-a luat în primire şatena. Încordarea erotică era mai puţin acută, a fost în schimb treptat înlocuită de un zvâcnet drăgăstos, pentru că ştiam tustrei că ajunsesem la ultimul cauciuc şi că, de-acum, vrând-nevrând, trebuiau să-şi continue drumul.

Au mai rămas totuşi cu mine câteva minute, înşirând mulţumiri şi gesturi graţioase, iar atitudinea lor nu era pe de-a-ntregul teoretică. Cel puţin acum, după câţiva ani, aşa mi se pare, când îmi aduc aminte că, pe vremuri, am avut o viaţă erotică. M-au luat la întrebări despre naţionalitatea mea – franceză, nu ştiu dacă am pomenit-o până acum –, despre cum mi se părea regiunea – mai precis, încercau să afle dacă descoperisem nişte locşoare simpatice. Într-un fel, da, exista un bar de *tapas,* unde se serveau şi nişte mic-dejunuri copioase, chiar în faţa locului unde mă stabilisem. Mai era şi un local de noapte, un pic mai departe, care putea fi socotit, cu oarecare generozitate, simpatic. Mai era şi casa unde stăteam, aş fi putut să le găzduiesc, pentru o noapte măcar, şi am sentimentul (dar probabil că fabulez, acum, după atâta timp) că ideea s-ar fi putut dovedi nostimă. N-am spus însă nimic din toate astea, am aburit-o sintetic, explicându-le în linii mari că zona era plăcută (ceea ce era exact) şi că mă simţeam bine acolo (ceea ce era fals, iar sosirea iminentă a lui Yuzu n-avea să dreagă lucrurile).

Au plecat în cele din urmă, cu gesturi largi de rămas-bun, Volkswagenul broscuţă a întors şi a ieşit din parcare spre drumul naţional.

Aici, s-ar fi putut întâmpla mai multe lucruri. Dacă ne-am fi aflat într-o comedie romantică, după câteva secunde

de ezitare dramatică (în momentul ăsta ar fi contat jocul actoricesc, cred că Kev Adams ar fi făcut treabă bună), aş fi sărit la volanul Mercedesului meu 4×4, aş fi ajuns repede din urmă broscuţa pe autostradă, aş fi depăşit-o făcând semne ample din mână, cam nătângi (aşa cum fac actorii de *rom'com*[2]), ea ar fi tras pe dreapta, pe banda de refugiu (de fapt, într-o *rom'com* clasică ar fi existat probabil doar o singură fată, cu siguranţă cea şatenă), şi ar fi urmat varii acţiuni omeneşti mişcătoare, prin curentul camioanelor care ar fi trecut la câţiva metri de noi. Aici scenaristul trebuia să bibilească bine dialogul.

Într-un film porno, urmarea ar fi fost şi mai previzibilă, însă importanţa dialogurilor s-ar fi diminuat. Toţi bărbaţii îşi doresc fete proaspete, ecologice şi amatoare de sex în trei – mă rog, aproape toţi bărbaţii, eu în orice caz.

Ne aflam însă în realitate, aşa încât m-am întors acasă. Aveam erecţie, ceea ce nu era deloc surprinzător, date fiind evenimentele după-amiezii. Am rezolvat-o cu metoda obişnuită.

Fetele astea două, în special şatena, ar fi putut să dea o noimă sejurului meu spaniol, iar concluzia dezamăgitoare şi banală a după-amiezii nu a făcut decât să sublinieze o cruntă evidenţă: nu aveam nici un motiv să mă aflu aici. Cumpărasem acest apartament împreună cu Camille şi pentru ea. Asta se petrecea pe vremea când visam la proiecte de cuplu, la rădăcini familiale, la un cuibuşor romantic la ţară, în Creuse sau altundeva, poate doar să facem copii nu ne trecuse prin cap – deşi la un moment dat a fost cât pe ce. A fost prima mea afacere imobiliară şi, de altfel, singura.

Locul i-a plăcut încă de la început. Se afla într-o staţiune mică, liniştită, departe de uriaşele complexe turistice care

[2] Prescurtare pentru *romantic comedy* (engl.).

se înşiruie din Andaluzia până în Levante, şi a cărei populaţie era precumpănitor constituită din pensionari veniţi din Europa de Nord – nemţi, olandezi, mai rar scandinavi, desigur inevitabilii englezi, în schimb, în mod curios, nu întâlneai belgieni, deşi totul în acea staţiune – arhitectura vilelor, organizarea centrelor comerciale, mobilierul din baruri – părea să le revendice prezenţa, chiar era un tărâm făcut pentru belgieni. Cei mai mulţi dintre rezidenţi îşi încheiaseră cariera în învăţământ, ca funcţionari – în sens larg, sau practicând aşa-zisele profesii intermediare. Acum îşi încheiau viaţa într-un mod tihnit, bucuroşi să bea un păhărel după-amiaza, şi-şi plimbau fesele lăsate, sânii revărsaţi şi puţele inerte de la bar la plajă şi de la plajă la bar. Nu creau probleme, nu iscau scandaluri cu vecinii, îşi aşterneau cu simţ civic de tip *No problemo* un prosop pe scaunele din plastic, după care se cufundau, cu exces de atenţie, în cercetarea unui meniu de altfel scurt (era o formă de politeţe curentă ca, în incinta staţiunii, să eviţi, prin aplicarea unui prosop, contactul între o piesă de mobilier de folosinţă comună şi părţile intime, posibil ude, ale consumatorilor).

O altă clientelă, mai puţin numeroasă, dar mai activă, era alcătuită din răzvrătiţi spanioli (corespunzător reprezentaţi, îmi dădeam acum seama cu durere, de cele două fete care îmi ceruseră ajutorul la umflatul cauciucurilor). O scurtă întoarcere la istoria recentă a Spaniei n-ar fi tocmai lipsită de sens. La moartea generalului Franco, în 1975, Spania (mai exact tineretul spaniol) s-a trezit că se confruntă cu două tendinţe contradictorii. Cea dintâi, generată direct de anii ’60, punea la mare preţ amorul liber, nuditatea, emanciparea muncitorilor şi alte chestii de genul acesta. Cea de-a doua, care avea să se impună definitiv în anii ’80, valoriza, dimpotrivă, competiţia, pornografia hard, cinismul şi

planurile de *stock-options*[3], sigur, simplific lucrurile, dar e nevoie să simplifici, pentru că altfel nu rezolvi nimic. Reprezentanţii celei dintâi tendinţe, al cărei eşec era programat dinainte, s-au retras treptat către nişte rezervaţii naturale asemenea acestei modeste staţiuni naturiste unde îmi cumpărasem un apartament. Până la urmă, însă, se produsese oare acest eşec programat? Anumite fenomene petrecute la mult timp după moartea generalului Franco, precum mişcarea *Indignados*, te-ar putea face să crezi că dimpotrivă. Cum ar fi, mai recent, prezenţa acelor două fete la benzinăria Repsol din El Alquián, în după-amiaza aceea ameţitoare şi funestă – femela unui *indignado* este oare o *indignada*? Fusesem aşadar în prezenţa a două încântătoare *indignadas*? Nu voi şti niciodată, nu mă pricepusem să-mi ating viaţa de viaţa lor, aş fi putut totuşi să le propun să vină în vizită la staţiunea mea naturistă, s-ar fi aflat în mediul lor natural, poate că bruneta ar fi plecat, dar aş fi rămas cu şatena, până la urmă, la vârsta mea, perspectivele de a fi fericit devin cam şovăielnice, însă, oricum, preţ de câteva nopţi după acea întâlnire am visat că şatena se întorcea şi-mi suna la uşă. Se întorsese după mine, rătăcirea mea prin lume se isprăvise, se întorsese să-mi salveze sula, fiinţa şi sufletul, laolaltă. „Şi, în casa mea, slobodă şi cutezătoare, să intri ca o stăpână.”[4] În unele dintre aceste vise, îmi preciza că prietena ei brunetă aştepta în maşină, ca să

[3] Avantaj sub forma atribuirii de către angajator a opţiunii sau a dreptului pentru cumpărare de acţiuni personalului salarizat. Mecanismul presupunea creşterea interesului propriului personal pentru o gestiune mai bună a resurselor societăţii şi, implicit, dezvoltarea acesteia.

[4] Un ecou, probabil, al versurilor lui Nekrasov din poemul „Locul de baştină” (în traducerea franceză a lui Halpérine-Kaminsky): „Et dans ma maison, librement et hardiment, entre et règne”.

afle dacă putea să urce şi să ni se alăture; însă această variantă de vis a devenit din ce în ce mai puţin frecventă, scenariul se simplifica şi până la urmă n-a mai fost nici un scenariu, imediat după ce deschideam uşa pătrundeam într-un spaţiu luminos, de nepovestit. Năzăririle astea m-au urmărit un pic mai mult de doi ani – dar să nu anticipăm.

În primul rând, trebuia ca a doua zi după-amiază s-o iau pe Yuzu de la aeroportul din Almería. Nu ajunsese niciodată aici, dar eram sigur că locurile aveau să-i displacă. Pentru pensionarii nordici n-avea să nutrească decât silă, pentru răzvrătiţii spanioli doar dezgust, nici una dintre aceste două categorii (care convieţuiau fără prea mare greutate) nu se putea integra în viziunea elitistă pe care o avea despre viaţa socială şi despre lume în general, toţi oamenii ăştia nu aveau în ultimă instanţă pic de *clasă*, şi de altfel nici eu n-aveam vreun strop de *clasă*, aveam doar bani, ba chiar destui bani, câştigaţi în nişte împrejurări pe care le voi istorisi poate, când voi avea un răgaz, şi, câtă vreme am spus asta, am spus tot ce era de spus despre relaţia mea cu Yuzu, ar fi fost cazul s-o părăsesc, era cât se poate de evident şi de fapt n-ar fi trebuit niciodată să stăm împreună, atât doar că-mi trebuia mult timp, o groază de timp, ca să-mi fac ordine în viaţă, aşa cum am mai zis, şi de cele mai multe ori eram incapabil să fac asta.

Am găsit repede loc la aeroport, parcarea era supradimensionată, totul era de altfel supradimensionat în zonă, proiectat la scara unui succes turistic colosal, care nu se realizase nicicând.

De câteva luni bune nu mă mai culcasem cu Yuzu şi n-aveam oricum de gând s-o iau de la capăt, în nici un caz, din diferite motive pe care le voi explica desigur mai

încolo, de fapt nu pricepeam deloc de ce pusesem la cale vacanţa asta şi mă bătea deja gândul, când aşteptam pe o bancă de plastic în holul de la sosiri, s-o isprăvesc mai curând – prevăzusem două săptămâni, dar o săptămână avea să fie de ajuns, urma să trântesc o minciună legată de obligaţiile mele profesionale, n-avea cum să protesteze la aşa ceva putoarea, depindea total de paralele mele, iar asta îmi dădea până la urmă un ascendent.

Avionul cu plecare de la Paris-Orly n-avea întârziere, iar sala de sosiri, cu o temperatură plăcută datorită aerului condiţionat, era aproape pustie – în mod hotărât, turismul se afla în cădere liberă în provincia Almería. În clipa când tabela electronică a anunţat că avionul aterizase, a fost cât pe ce să mă ridic şi să mă îndrept spre parcare – Yuzu habar n-avea ce adresă am, n-ar fi putut în nici un caz să dea de mine. M-am răzgândit iute: într-o bună zi, tot voi fi nevoit să mă întorc la Paris, fie şi doar din motive profesionale, eram practic deopotrivă de lehamisit de slujba de la Ministerul Agriculturii şi de prietena mea japoneză, treceam realmente printr-o perioadă proastă, există pe lume oameni care se sinucid pentru mai puţin de-atât.

Ca de obicei, se machiase nemilos, parcă era pictată, rujul stacojiu şi fardul de pleoape violet îi scoteau în evidenţă tenul pal, pielea „de porţelan”, cum spune Yves Simon în romanele sale, mi-am amintit în acea clipă că nu se expunea niciodată la soare, o piele lividă (mă rog, de porţelan, ca s-o zic cu vorbele lui Yves Simon) fiind socotită o culme a distincţiei de către japoneze, aşa încât ce-ţi mai rămâne de făcut într-o staţiune balneară spaniolă dacă refuzi să stai la soare, planul ăsta de vacanţă era de-a dreptul stupid, chiar în seara aceea aveam să schimb rezervările la hotel pentru drumul de întoarcere, o

săptămână era prea mult, de ce să nu păstrez câteva zile la primăvară pentru cireşii înfloriţi din Kyoto?

Cu şatena altfel ar fi stat lucrurile, s-ar fi pus la pielea goală pe plajă, fără ciudă ori dispreţ, precum o fiică ascultătoare a lui Israel, nu s-ar fi simţit deranjată de colăceii de grăsime ale umflatelor ălora de pensionare nemţoaice (asta era soarta femeilor, o ştia prea bine, până la venirea în slavă a lui Mesia), ar fi oferit soarelui (şi pensionarilor din Germania, care n-ar fi ratat nici o fărâmă din imagine) spectacolul plin de slavă al bucilor ei perfect rotunde, a păsăricii ei neprihănite, însă epilate (fiindcă Cel de Sus a îngăduit să ne împodobim), şi mi s-ar fi sculat din nou, mi s-ar fi sculat ca unui mamifer, dar ea nu mi-ar fi supt-o direct pe plajă, era o staţiune naturistă familială, s-ar fi ferit să le şocheze pe pensionarele din Germania care executau în zori mişcări de hatha-yoga pe plajă, însă eu aş fi simţit că mă dorea şi virilitatea mea ar fi mâncat jăratec, iar ea ar fi aşteptat să pătrundem în apă, la vreo cincizeci de metri de ţărm (panta la intrarea în apă era foarte lină) ca să ofere falusului meu triumfător cotloanele ei jilave, iar mai târziu am fi cinat cu un *arroz con bogavantes* într-un restaurant din Garrucha, romantismul şi pornografia ar fi făcut casă bună, iar îndurarea Ziditorului s-ar fi vădit fără oprelişti, pe scurt gândurile mele colindau de colo-colo, însă am reuşit să mimez o vagă expresie de încântare când am zărit-o pe Yuzu intrând în holul de la sosiri, înconjurată de o gloată compactă de *backpackers*[5] australieni.

Am schiţat un sărut, mă rog, ne-am atins obrajii, dar şi asta era fără îndoială cam mult, s-a aşezat îndată, şi-a deschis *vanity-case*-ul[6] (al cărui conţinut era riguros conform normelor impuse de companiile aeriene pentru

[5] Călători low-cost, care practică turismul cu rucsacul în spate şi locuiesc în hosteluri.

bagajele de mână) şi s-a apucat să-şi refacă machiajul, fără să arunce un ochi spre banda de bagaje – în mod limpede, îmi revenea sarcina să le târâi.

În timp, ajunsesem să-i cunosc valizele, era o marcă celebră al cărei nume îl uitasem, Zadig şi Voltaire sau Pascal şi Blaise, oricum conceptul consta în reproducerea pe pânză a uneia dintre hărţile geografice ale Renaşterii în care lumea terestră era înfăţişată într-o formă foarte aproximativă, dar cu explicaţii *vintage* de genul: „Hic se află pardoşi”, una peste alta erau nişte bagaje cu ştaif, iar exclusivitatea le era sporită de faptul că n-aveau rotiţe, spre deosebire de banalele Samsonite pentru clasa de mijloc, trebuia deci chiar să le târâi, ca pe elegantele geamantane din epoca victoriană.

Asemenea tuturor ţărilor din Europa de Vest, Spania, angajată în procesul ucigaş de creştere a productivităţii, renunţase treptat la slujbele necalificate care se străduiau pe vremuri să facă viaţa mai puţin neplăcută, condamnându-şi prin asta majoritatea populaţiei la şomaj în masă. Astfel de bagaje, fie că purtau logo-ul Zadig şi Voltaire, fie Pascal şi Blaise, nu-şi aveau rostul decât într-o societate în care mai exista încă meseria de *hamal*.

Aparent nu ne mai aflam în situaţia asta, dar, de fapt, ne aflam, mi-am zis, ridicând unul după altul cele două bagaje ale lui Yuzu (o valiză şi o geantă de voiaj aproape la fel de grea, amândouă atârnau probabil vreo patruzeci de kile): eu eram hamalul.

Făceam, totodată, şi pe şoferul. La scurtă vreme după ce am pătruns pe autostrada A7, şi-a deschis iPhone-ul şi şi-a pus căştile, după care şi-a acoperit ochii cu o banderolă impregnată cu o loţiune decongestionantă, pe bază de aloe vera. Spre sud, pe sensul care ducea la

[6] Geantă de farduri şi obiecte cosmetice.

aeroport, autostrada putea fi periculoasă, câte un şofer de tiruri leton sau bulgar mai pierdea controlul volanului. În direcţia opusă, flotele de autocamioane care alimentau Europa de nord cu legume de seră, culese de malieni clandestini, erau la începutul călătoriei, şoferii încă nu erau privaţi de somn, aşa încât am depăşit fără problemă vreo treizeci de camioane, înainte de ieşirea 537. La intrarea în curba prelungă care ducea spre viaductul care domina Rambla del Tesoro, pe mai bine de cinci sute de metri lipsea parapetul; ca să isprăvesc treaba, era îndeajuns să nu clintesc volanul. În locul respectiv panta era foarte abruptă şi, luând în seamă viteza pe care o atinsesem, ne aştepta un traseu perfect, maşina nici nu s-ar fi rostogolit pe povârnişul stâncos, s-ar fi strivit direct la o sută de metri mai jos, un moment de groază pură şi apoi totul s-ar fi încheiat, sufletul meu şubred s-ar fi întors la Domnul.

Afară era senin şi calm, mă apropiam repede de intrarea în curbă. Am închis ochii, încleştându-mi mâinile pe volan, s-au lăsat câteva secunde de echilibru paradoxal şi de pace desăvârşită, cu siguranţă mai puţine de cinci, când am avut impresia că am ieşit în afara timpului.

Cu o mişcare convulsivă, complet involuntară, am tras violent spre stânga. Era şi timpul, pentru că roata dreaptă din faţă muşcase scurt din marginea cu pietriş a drumului. Yuzu şi-a smuls masca şi căştile. „Ce se-ntâmplă? Ce se-ntâmplă?”, a repetat ea furioasă, dar şi puţin înspăimântată, aşa că am început să mă folosesc de această spaimă. „Totul e-n regulă…”, i-am zis cât am putut de blând, cu intonaţia mieroasă a unui *serial killer* binecrescut, Anthony Hopkins era un model în acest sens, entuziasmant şi aproape de nedepăşit, mă rog, genul acela de om pe care trebuie musai să-l întâlneşti într-o anume etapă a vieţii. Am repetat şi mai domol, aproape subliminal: „Totul e-n regulă…”

De fapt, cu mine nu era totul în regulă; ratasem cea de-a doua mea tentativă de eliberare.

Aşa cum mă aşteptam, Yuzu a primit liniştită – străduindu-se doar să nu se arate excesiv de încântată – hotărârea mea de a scurta perioada noastră de vacanţă la o singură săptămână, iar lămuririle mele de ordin profesional au părut s-o convingă pe dată; adevărul e că i se rupea.

De altfel, pretextul meu nu era pe de-a-ntregul o scorneală, într-adevăr plecasem înainte să predau raportul de sinteză asupra producătorilor de caise din Roussillon, scârbit de zădărnicia misiunii mele, fiindcă, de îndată ce acordurile de liber-schimb, aflate actualmente în negociere cu ţările membre Mercosur[7], aveau să fie semnate, era evident că producătorii de caise din Roussillon nu mai aveau nici o şansă, protecţia oferită prin AOP[8] „caisei roşii de Roussillon” nu era decât o glumă răsuflată, iar invazia caiselor argentiniene era inevitabilă; puteam aşadar considera de pe-acum că producătorii de caise din Roussillon erau ca şi morţi, n-avea să mai rămână nici unul, nici măcar un supravieţuitor care să numere cadavrele.

Nu cred că am pomenit până acum, eram angajat al Ministerului Agriculturii, sarcina mea esenţială fiind aceea de a redacta note şi rapoarte pentru uzul consilierilor negociatori din rândul, cel mai adesea, administraţiilor europene, uneori în cadrul întrunirilor comerciale mai ample, al căror rol era să „definească, sprijine şi reprezinte

[7] Mercado Común del Sur, organizaţie de cooperare economică din America de Sud, ale cărei ţări membre sunt: Brazilia, Argentina, Uruguay şi Paraguay.

[8] Acronim pentru Appellation d’Origine Protégée, echivalentul DOC, Denumire de Origine Controlată.

poziţiile agriculturii franceze”. Statutul meu contractual îmi oferea un salariu mare, mult superior celui pe care textele în vigoare l-ar fi îngăduit pentru un funcţionar. Într-un anume sens, acest salariu era îndreptăţit, agricultura franceză e complexă, multilaterală, puţini sunt cei care stăpânesc mizele tuturor ramurilor ei, rapoartele mele erau îndeobşte apreciate, îmi era lăudată capacitatea de a atinge esenţialul, de a nu mă risipi într-o mulţime de cifre şi de a şti, dimpotrivă, cum să deosebesc cele câteva elemente-cheie. Pe de altă parte, felul în care apărasem poziţiile agricole ale Franţei nu-mi permitea să înşir decât o suită impresionantă de eşecuri, dar, de fapt, aceste eşecuri nu-mi erau imputabile, aparţineau într-un mod mult mai direct consilierilor negociatori, categorie rară şi netrebuincioasă ale cărei insuccese repetate nu le diminuau nicicum aroganţa, avusesem de-a face cu unii dintre ei (destul de rar, în general comunicam prin e-mail) şi rămăsesem scârbit de pe urma acestor contacte, de obicei nu erau ingineri agronomi, ci foşti elevi ai şcolilor de comerţ, încă de la-nceput nutrisem doar silă faţă de comerţ şi de tot ce avea legătură cu el, ideea de „înalte studii comerciale” constituia în opinia mea o profanare a înseşi ideii de studii, până la urmă însă era firesc să fie folosiţi pentru aceste posturi de consilieri negociatori nişte tineri absolvenţi de înalte studii comerciale, o negociere înseamnă mereu acelaşi lucru, fie că negociezi caise, bomboane provensale, telefoane mobile sau rachete Ariane, negocierea e un univers pe veci inaccesibil celor care nu sunt negociatori.

Aşa că mi-am reluat totuşi însemnările despre producţia de caise din Roussillon, m-am instalat în camera de la etaj (stăteam într-un duplex) şi, în cele din urmă, preţ de circa o săptămână aproape că n-am văzut-o pe Yuzu, în primele două zile m-am străduit să cobor la ea, la parter, să

păstrez iluzia unui pat conjugal, însă apoi am renunţat, mi-am luat obiceiul să mănânc singur, în barul de tapas într-adevăr simpatic unde irosisem ocazia să mă aşez la masă cu şatena din El Alquián, apoi, pe măsură ce treceau zilele, m-am resemnat să-mi petrec acolo toate după-amiezile, în acel interval inexpresiv din punct de vedere comercial şi socialmente de neînţeles care desparte, în Europa, prânzul de cină. Atmosfera era odihnitoare, erau pe-acolo indivizi asemănători cu mine, dar în mai rău, în sensul că erau cu douăzeci sau treizeci de ani mai în vârstă şi primiseră deja verdictul, erau definitiv *înfrânţi*, se aflau mulţi văduvi după-amiaza în barul acesta de tapas, au şi naturiştii văduvi printre ei, şi nu puţini văduvi homosexuali, ai căror tovarăşi de viaţă mai firavi se înălţaseră în paradisul poponarilor, deosebirile de orientare sexuală păreau de altfel să se fi volatilizat în acest bar de tapas pe care seniorii îl aleseseră ca să-şi încheie viaţa în detrimentul mult mai banalelor diferenţieri naţionale: printre mesele de la terasă se putea lesne deosebi colţul englezilor de cel al nemţilor; eu eram singurul francez; olandezii, în schimb, erau nişte putori, se aşezau pe unde-apucau, aşa-s olandezii, o rasă de negustori poligloţi şi oportunişti, n-o să obosesc nicicând spunând asta. Şi toţi ăştia se trăscăneau graţios băgând în ei *cervezas* şi *platos combinados,* ambianţa era în general foarte liniştită, iar tonul conversaţiilor moderat. Din când în când, totuşi, se năpustea câte-un val de *indignados* juvenili, venit direct de pe plajă, părul fetelor era încă ud şi nivelul sonor din local creştea cu o treaptă. Nu ştiu ce naiba putea să facă Yuzu la ea acolo, pentru că la soare nu stătea, se uita fără îndoială la seriale japoneze pe net; şi-acum mă întreb dacă pricepea ceva din această situaţie. Un biet *gaijin*[9] ca mine, chiar provenit dintr-un mediu mai răsărit, capabil doar să

[9] Termen japonez pentru „străin”, pentru cei de altă naţionalitate.

aducă un salariu confortabil, dar nu extraordinar, ar fi trebuit, în mod normal, să se simtă nespus de onorat fie şi numai să-şi împartă existenţa cu o japoneză, darămite cu una tânără, sexy, aparţinând unei familii japoneze de vază şi, în plus, având relaţii cu mediile artistice cele mai înalte din cele două emisfere, teoria asupra unor astfel de raporturi era inatacabilă, abia de meritam să-i descalţ sandalele, era clar ca bună-ziua, problema e că dădeam dovadă de o indiferenţă din ce în ce mai nesimţită faţă de statutul ei şi al meu, într-o seară când mă dusesem după bere la frigider m-am izbit de ea în bucătărie şi, înainte să pun mâna pe baxul de San Miguel şi pe un capăt de *chorizo*, am scăpat un „Mişcă-ţi curu', vaco", pe scurt s-a simţit probabil cam descumpănită toată săptămâna asta, să-i aminteşti celuilalt eminenţa statutului tău social nu prea e de folos atunci când acesta, în chip de răspuns, îţi poate râgâi în nas sau trage un vânt, existau de bună seamă multe persoane cărora le putea împărtăşi furia, nu familiei, care ar fi profitat îndată de situaţie conchizând că sosise vremea să se-ntoarcă în Japonia, dar cu siguranţă unor prietene, unor prietene sau cunoştinţe, cred c-a folosit la greu Skype în acele zile în care mă resemnasem la gândul că trebuie să-i abandonez pe producătorii de caise din Roussillon, care o apucaseră în jos pe panta către prăpăd, nepăsarea mea din acea perioadă faţă de producătorii de caise din Roussillon mi se pare azi un semn premergător al indiferenţei de care am dat dovadă, într-un moment crucial, faţă de producătorii de lapte din Calvados şi din Manche, şi în acelaşi timp, al indiferenţei fundamentale pe care ulterior aveam s-o dezvolt faţă de propria mea soartă şi care în acest moment mă făcea să caut cu ardoare compania seniorilor, ceea ce, paradoxal, nu era chiar atât de uşor, câtă vreme erau mereu gata să mă dea în vileag ca fals senior, am îndurat, în mod special,

câteva bruftuluieli din partea pensionarilor englezi (ceea ce nu era prea grav, niciodată englezul nu te întâmpină cum se cuvine, englezul e aproape la fel de rasist ca japonezul, e o variantă simplificată a acestuia), dar şi a unor olandezi, care mă respingeau, desigur, nu din xenofobie (cum ar putea oare un olandez să fie xenofob? e o contradicţie în termeni, Olanda nu e o ţară, ci, în cel mai bun caz, o întreprindere), ci pentru că-mi interziceau accesul în universul lor de seniori, nu mă dovedisem demn, nu-mi puteau mărturisi nestingheriţi problemele cu prostata şi nici *bypass*-urile coronariene, eram, în mod ciudat, mult mai bine primit de către *indignados*, tinereţea lor era însoţită de o sinceră naivitate şi, în decursul acestor câteva zile, aş fi putut face o schimbare, şi chiar s-ar fi cuvenit să aduc o schimbare, era ultima mea şansă şi, în acelaşi timp, aveam multe lucruri să-i învăţ, cunoşteam la perfecţie toate hăţişurile agroindustriei, militantismul lor ar fi căpătat, graţie mie, consistenţă, mai ales că politica Spaniei faţă de OMG-uri[10] era cel puţin contestabilă, Spania era una dintre ţările europene cele mai liberale şi mai iresponsabile în privinţa OMG-urilor, întreaga Spanie, ansamblul de *campos* spaniole care risca în curând să se preschimbe într-o bombă genetică, în fond o fată ar fi fost de ajuns, întotdeauna o fată e de ajuns, dar nu s-a-ntâmplat nimic, nimic care să mă facă s-o uit pe şatena din El Alquián, şi, privind înapoi, nici măcar nu le învinovăţesc pe acele *indignadas*, nu sunt în stare să-mi amintesc ce atitudine avuseseră faţă de mine, când mă gândesc la ele îmi vine în minte un soi de îngăduinţă superficială, dar presupun că eu însumi nu eram accesibil decât la suprafaţă, fusesem dărâmat de întoarcerea lui Yuzu, era limpede că trebuia să scap de Yuzu, să scap cât mai curând, ajunsesem să nu fiu în stare să le remarc – şi

[10] Organisme modificate genetic.

chiar dacă le-aş fi remarcat, să cred în realitatea farmecului lor –, rămâneau, în ochii mei, ca un documentar despre cascadele din Berna Superioară văzut pe Internet de un refugiat somalez. Zilele se scurgeau din ce în ce mai dureros în lipsa unor evenimente palpabile sau, pur şi simplu, a unor raţiuni existenţiale, în cele din urmă ajunsesem să-i las de izbelişte până şi pe producătorii de caise din Roussillon; nu mă mai duceam aşa des la cafenea, de teamă să nu întâlnesc vreo *indignada* cu sânii goi. Priveam mişcările soarelui pe lespezi, dădeam gata nişte sticle de coniac Cardenal Mendoza şi cam atât.

În ciuda nesuferitei pustietăţi a zilelor mele, vedeam cu teamă cum se apropie momentul întoarcerii, în decursul celor câteva zile cât avea să dureze aveam să fiu silit să mă culc în acelaşi pat cu Yuzu, nu aveam totuşi cum să ne luăm camere separate, nu mă simţeam în stare să biciuiesc într-un asemenea hal *Weltanschauung-ul* recepţionerilor şi, în general, al întregului personal hotelier, aveam să fim, aşadar, lipiţi unul de altul în permanenţă, douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru, iar calvarul ăsta avea să dureze patru zile întregi. Pe vremea când eram cu Camille, îmi erau de ajuns două zile ca să străbat tot traseul, în primul rând pentru că şofa şi ea şi mă înlocuia oricând, dar şi pentru că limitările de viteză încă nu erau respectate în Spania, nu se introdusese încă sistemul permisului cu puncte de penalizare, iar coordonarea birocraţiilor europene era oricum mai proastă, ceea ce ducea la o toleranţă generală în privinţa infracţiunilor minore comise de cetăţenii străini. O viteză de 150 sau de 160 km pe oră, în locul acestei caraghioase limite de 120 km pe oră, nu doar că îngăduia, de bună seamă, reducerea numărului orelor de drum, ci îţi permitea să conduci un timp mai îndelungat şi în condiţii de siguranţă sporită. Pe aceste interminabile autostrăzi

spaniole, mergând la nesfârşit în linie dreaptă, aproape pustii, strivite de soare şi străbătând un peisaj cu desăvârşire plicticos, mai ales între Valencia şi Barcelona, dar nici varianta prin interior nu era mai brează, tronsonul dintre Albacete şi Madrid era la fel de moleşitor, pe autostrăzile astea spaniole până şi băutul în neştire de cafele *solo*, până şi fumatul ţigară de la ţigară te ajutau cu greu să nu aţipeşti, după două sau trei ceasuri pe drumul ăsta anost ţi se închideau, fără greş, ochii, doar descărcarea de adrenalină provocată de viteză ţi-ar fi permis să-ţi păstrezi vigilenţa intactă, limitarea absurdă de viteză se afla în mod direct la originea recrudescenţei accidentelor mortale pe autostrăzile spaniole, aşa încât, cu excepţia situaţiei în care aş fi riscat un accident mortal – ceea ce ar fi constituit cu adevărat o soluţie –, eram obligat să mă limitez la tronsoane de 500 sau 600 de kilometri pe zi.

Pe vremea lui Camille, problema era să găsim pe drum nişte hoteluri dispuse să accepte fumători, dar, din motivele pomenite, ne era de ajuns o zi să străbatem Spania şi de încă una ca să ajungem la Paris, şi descoperiserăm câteva stabilimente disidente, unul pe coasta bască, altul pe Costa Vermella şi al treilea în Pirineii Orientali, dar mai departe de drumul principal, la Bagnères-de-Luchon, în plin munte, şi poate că acestuia din urmă, castelul Riell, îi păstrez cea mai feerică amintire, datorită decoraţiunilor kitsch, pseudo-exotice, îndoielnice ale încăperilor.

Constrângerea legală era mai puţin perfectă pe vremea aceea, mai apăreau găuri printre ochiurile năvodului, dar şi eu eram mai tânăr, nădăjduiam să pot rămâne în limitele legalităţii, încă mai credeam în justiţia ţării mele, aveam încredere în caracterul global benefic al legilor sale, încă nu căpătasem acele deprinderi de *guerrillero*

care aveau să-mi îngăduie ulterior să tratez cu nepăsare detectoarele de fum: odată deşurubat capacul, două tăieturi de cleşte ca să dezactivez circuitul electric al alarmei, apoi adio şi n-am cuvinte. E mai greu să le-mbrobodeşti pe femeile de serviciu, al căror nas exersat în detectarea mirosului de tutun nu dă greş, singura soluţie în cazul acesta e să le momeşti cu bani, un bacşiş generos le poate oricând cumpăra tăcerea, dar, desigur, în asemenea condiţii şederea ajunge să coste destul de scump şi, başca, nu este niciodată exclusă o trădare.

Prevăzusem ca prima noastră oprire să fie la *parador-ul*[11] din Chinchón, era o alegere greu de refuzat, *parador-urile* reprezintă în general o opţiune greu de refuzat, iar acesta, în mod special, era încântător, amenajat într-o mănăstire de secolul XVI, camerele dădeau spre o curte interioară cu lespezi în care susura o fântână, pretutindeni, pe culoare sau la recepţie, te puteai aşeza în nişte magnifice fotolii spaniole, din lemn închis la culoare. Yuzu s-a instalat într-unul din ele, punând picior peste picior cu aeru-i obişnuit de superioritate blazată, şi, fără să dea nici cea mai mică atenţie ambientului, şi-a deschis îndată *smartphone*-ul, pregătită din vreme să se plângă că n-are reţea. Exista reţea, ceea ce era mai degrabă o veste bună, avea s-o ţină ocupată toată seara. A fost nevoită totuşi să se ridice, nu fără să dea câteva semne de iritare, ca să-şi prezinte singură paşaportul, precum şi permisul de şedere în Franţa, şi ca să semneze în locurile indicate, trei în total, pe diferitele fişe înmânate de recepţioner; administraţia *parador-urilor* nu se dezbărase de o latură uimitor de birocratică şi chiţibuşară, complet neadaptată la ceea ce ar trebui să fie, în imaginarul turistic occidental, recepţia

[11] Hotel de lux în Spania, în general amenajat în vechi clădiri istorice reconvertite.

unui hotel *de charme*[12], cocteilurile de întâmpinare nu le stăteau în obicei, dar fotocopia paşaportului, da, lucrurile nu prea se schimbaseră de pe vremea lui Franco, deşi *parador-urile* chiar erau hoteluri *de charme*, ba chiar constituiau arhetipul lor aproape perfect, tot ce mai stătea încă în picioare în materie de fortăreţe medievale sau de mănăstiri renascentiste fusese preschimbat în *parador*. Această politică vizionară, pusă în funcţiune în 1928, luase cu adevărat amploare puţin mai târziu, odată cu venirea la putere a unui om. Francisco Franco, independent de alte aspecte uneori discutabile ale acţiunii sale politice, putea fi considerat adevăratul inventator, la nivel mondial, al turismului *de charme,* iar contribuţia lui nu s-a oprit aici, acest spirit universal avea să pună mai târziu bazele unui autentic *turism de masă* (gândiţi-vă la Benidorm! gândiţi-vă la Torremolinos![13], mai exista oare în lume, în anii ’60, ceva cu care să poată fi comparate?), Francisco Franco era în realitate un autentic titan al turismului, şi va ajunge în cele din urmă să fie reevaluat din această perspectivă, începuse de altfel să pătrundă în câteva şcoli hoteliere elveţiene şi, într-un mod mai larg, pe plan economic, franchismul devenise de curând obiectul unor interesante cercetări la Harvard şi la Yale, arătând felul în care *El caudillo*[14], presimţind că Spania nu va reuşi nicicând să prindă din urmă trenul revoluţiei industriale, pe care,

[12] *Hôtel de charme* e un concept apărut în industria hotelieră spre sfârşitul anilor ’90 ai secolului trecut. Se referă la hotelurile situate în clădiri istorice sau cu valoare culturală. Sunt locuri încărcate de istorie şi de farmec (*charme*), în care modernitatea şi luxul dotărilor se conjugă perfect cu tradiţia şi cultura ţării sau regiunii unde sunt situate. Un concept asemănător este cel de *boutique hôtel.*

[13] Oraşe în estul şi sudul Spaniei care au cunoscut un adevărat boom turistic la sfârşitul anilor ’50, graţie construirii masive de *resort*-uri şi hoteluri de tip zgârie-nori.

trebuie s-o spunem, o ratase cu desăvârşire la vremea ei, se hotărâse dintr-odată să ardă etapele, investind în cea de-a treia fază, faza finală a economiei europene, cea terţiară, a turismului şi serviciilor, oferind astfel ţării sale un avantaj concurenţial hotărâtor în momentul în care salariaţii din noile ţări industrializate, ajunşi la o putere de cumpărare mai mare, îşi doreau s-o folosească în Europa cheltuind fie în turismul *de charme*, fie în cel de masă, în funcţie de statutul lor; acestea fiind spuse, nu exista nici un chinez la *parador-ul* din Chinchón, doar un banal cuplu de universitari englezi îşi aştepta rândul în spatele nostru, dar chinezii aveau să sosească, aveau cu siguranţă să sosească, n-aveam nici o îndoială în privinţa venirii lor, poate că singura problemă de luat în calcul ar fi fost simplificarea formalităţilor de primire, oricât respect am putea sau ar trebui să manifestăm faţă de opera turistică a lui *El Caudillo*, lucrurile se schimbaseră, în momentul de faţă era puţin probabil ca unor spioni veniţi din frig să le dea prin cap să se strecoare în nevinovata cohortă a turiştilor obişnuiţi, spionii veniţi din frig deveniseră ei înşişi nişte turişti obişnuiţi, după pilda şefului lor, Vladimir Putin, primul dintre ei.

Odată împlinite formalităţile, şi vraful de fişe ale hotelului parafate şi semnate, am mai trăit un moment de jubilaţie masochistă când am surprins privirea ironică, ba chiar zeflemitoare, pe care mi-a zvârlit-o Yuzu atunci când i-am întins recepţionerului cardul meu *Amigos de Paradores*, ca să-mi bifeze nişte puncte; mai devreme sau mai târziu avea să-mi dea socoteală. M-am îndreptat spre camera noastră, târând de Samsonite; m-a urmat, cu

[14] Cuvânt spaniol derivat din lat. *capitellum*, diminutiv al lui *caput* (cap), sinonim cu *conducător* sau *dictator*. Generalisimul Franco îşi spunea „Caudillo de España”.

capul ridicat ţanţoş, după ce-şi lăsase cele două bagaje Zadig şi Voltaire (sau poate Pascal şi Blaise, am uitat) moţ în mijlocul holului de la recepţie. M-am prefăcut că nu observ şi, odată ajunşi în cameră, mi-am turnat un Cruzcampo[15] din minibar, aprinzându-mi o ţigară – n-aveam de ce mă teme, variile mele experienţe mă convinseseră că detectoarele de fum din *parador-uri* datau şi ele din epoca franchistă, sau mai degrabă de la sfârşitul epocii franchiste, şi că nimănui nu-i păsa de ele, nu era vorba decât despre o concesie târzie şi superficială faţă de normele turismului internaţional, întemeiată pe iluzia unei clientele americane care oricum n-avea în veci să vină în Europa, necum să nimerească într-un *parador*, doar Veneţia, din întreaga Europă, ar fi putut să se prevaleze de o relativă frecventare americană, acum venise vremea ca profesioniştii europeni din turism să-şi îndrepte atenţia către ţări mai primitive şi mai noi, pentru care cancerul pulmonar nu reprezenta decât un inconvenient secundar şi puţin documentat. Preţ de vreo zece minute nu s-a întâmplat nimic, sau aproape nimic între noi, Yuzu s-a învârtit prin cameră, a verificat dacă *smartphone*-ul avea în continuare acoperire şi dacă, într-adevăr, nici una din băuturile din minibar nu se potrivea cu rangul ei: erau diverse beri, Coca obişnuită (nici măcar Coca light) şi apă minerală. Apoi şi-a dat drumul, cu un ton care nu izbutea să fie pe de-a-ntregul interogativ: „Ăia n-aduc bagajele?” „Habar n-am”, am răspuns eu, înainte să deschid a doua Cruzcampo. Japonezii nu pot cu adevărat să roşească, mecanismul psihologic există, dar culoarea rezultată e mai degrabă apropiată de ocru, a digerat afrontul, trebuie să recunosc, a avut nevoie de un minut de tremurături, dar a digerat afrontul, s-a întors pe călcâie fără să spună o vorbă şi s-a îndreptat spre uşă. S-a întors după câteva minute,

[15] Marcă de bere spaniolă.

târşâindu-şi valiza, în timp ce-mi terminam berea. Când, după alte cinci minute, s-a întors cu geanta de voiaj, o începusem pe a treia – chiar eram însetat după atâta drum. Aşa cum mă aşteptam, n-a vorbit cu mine toată seara, ceea ce mi-a îngăduit să mă concentrez asupra felurilor de mâncare – încă de la începuturi, *parador-urile* au ales să adauge exploatării patrimoniului arhitectural şi punerea în evidenţă a gastronomiei locale spaniole, iar rezultatul este adesea delicios, după părerea mea, deşi îndeobşte cam înecat în grăsime.

Pentru cel de-al doilea popas am ridicat încă o dată ştacheta, optând pentru un Relais & Châteaux[16], mai exact castelul Brindos, aflat pe teritoriul comunei Anglet, nu departe de Biarritz. De data asta am avut parte de un cocteil de întâmpinare, de mulţi chelneri amabili, prăjiturele cu vanilie şi rom, *macarons* aşezate special pentru noi în cupe de porţelan, o sticlă de Ruinart ne aştepta la rece în minibar, pe scurt era un Relais & Châteaux dat naibii, pe coasta asta bască dată naibii, totul putea fi perfect dacă nu mi-aş fi amintit dintr-odată, mai precis în momentul în care străbăteam salonul de lectură unde nişte fotolii adânci, cu rezemători laterale, înconjurau mese pline cu vrafuri de *Figaro magazine, Côte basque, Vanity Fair* şi alte publicaţii, că mai fusesem deja în acest hotel împreună cu Camille, la sfârşitul verii dinaintea despărţirii noastre, la sfârşitul ultimei noastre veri, iar mărunta şi pasagera regenerare de bunăvoinţă pe care aş fi putut-o nutri faţă de Yuzu (care, în acest mediu mai prielnic, se mai întremase şi începuse din nou să toarcă, înşirându-şi hainele pe pat, cu intenţia evidentă de a fi *strălucitoare* la masa de seară) a fost iute anulată de comparaţia pe care mă simţeam inevitabil silit s-o fac între

[16] Relais & Châteaux este o asociaţie independentă de hoteluri şi restaurante de lux. Grupează circa 550 de membri, din 64 de ţări.

atitudinile lor. Camille străbătuse cu gura căscată saloanele de recepţie, contemplând cu capul dat pe spate tablourile cu tot cu rame, zidurile de piatră aparentă, lampadarele pline de ornamente. Când a intrat în cameră, s-a oprit, impresionată, în faţa blocului imaculat al patului *king size*, după care s-a aşezat timid pe marginea lui, ca să-i încerce elasticitatea şi moliciunea. Apartamentul nostru de tip junior avea vedere spre lac, a dorit să facă îndată nişte poze cu noi doi şi, atunci când, deschizând uşa minibarului, am întrebat-o dacă vrea o cupă de şampanie, a exclamat: „Oh, daaaa!...” cu o expresie de fericire deplină, ştiu că savura fiece clipă din această fericire aflată la îndemâna clasei mijlocii superioare, pentru mine era ceva diferit, avusesem acces şi până atunci la categoria aceasta de hoteluri, la un astfel de hotel trăgea tata atunci când plecam în vacanţă la Méribel, la castelul Igé din Saône-et-Loire, ori la Domeniul Clairefontaine din Chonas l’Amballan, eu însumi făceam parte din clasa mijlocie superioară, în vreme ce ea era o odraslă a clasei mijlocii mijlocii, care, la drept vorbind, fusese sărăcită de criză.

Nu mai aveam nici măcar chef să mă plimb pe malul lacului în aşteptarea orei de cină, până şi ideea mi se părea respingătoare, ca un fel de profanare, aşa că mi-am tras fără chef o haină pe mine (după ce, totuşi, isprăvisem o sticlă de şampanie) ca să mă duc la restaurantul hotelului, *cu o singură stea* în ghidul Michelin, unde John Argand *revizita într-un mod creativ* gusturile regiunii basce prin intermediul meniului său „Piaţa lui John”. Aceste restaurante ar fi fost de altfel suportabile, dacă ospătarii nu s-ar fi molipsit de curând cu mania de a recita compoziţia celui mai neînsemnat aperitiv cu tonul pompos al unei emfaze semi-gastronomice, semi-literare, şi pândind la fiece client semne de complicitate sau măcar

de interes, în scopul – cred – de a face din orice masă o experienţă convivială împărtăşită, câtă vreme până şi felul în care îmi trânteau acel „Degustare plăcută!” de la sfârşitul predicii lor gurmande îmi tăia în general pofta de mâncare.

O altă inovaţie, şi mai regretabilă, apărută de la descinderea mea aici împreună cu Camille, era instalarea în camere a unor detectoare de fum. Le zărisem încă de la intrare, şi băgasem de seamă că, luând în calcul distanţa până la tavan – cel puţin trei metri, mai probabil patru –, îmi va fi imposibil să le dezactivez. După ce-am dat din colţ în colţ vreo două ceasuri, am descoperit nişte pături de rezervă într-un dulap şi mi le-am aşternut ca să dorm pe balcon – din fericire era o noapte caldă, trecusem prin momente mult mai grele în timpul unui congres la Stockholm despre creşterea porcilor. Una dintre cupele cu fursecuri avea să-mi slujească drept scrumieră; va trebui doar s-o curăţ a doua zi şi să îngrop chiştoacele într-una din jardinierele cu hortensii.

A treia zi de călătorie a fost interminabilă, autostrada A10 părea aproape integral în lucru şi am avut parte de două ore de ambuteiaj la ieşirea din Bordeaux. Am ajuns la Niort, unul dintre cele mai hâde oraşe pe care mi-a fost dat să le văd, într-o stare avansată de enervare. Yuzu nu şi-a putut ascunde o expresie de uluire atunci când şi-a dat seama că al doilea segment de drum al zilei ne ducea la hotelul Mercure-Marais Poitevin. De ce-o supuneam oare unei asemenea umilinţe? Umilinţă zadarnică, de altfel, fiindcă, după cum m-a înştiinţat recepţionera cu o vădită nuanţă de satisfacţie răutăcioasă, hotelul devenise de foarte curând, „la cererea clienţilor”, 100% pentru nefumători – da, e-adevărat, site-ul Internet nu fusese updatat, avea ştiinţă de asta.

A doua zi pe la mijlocul după-amiezii, pentru întâia oară în viaţă, m-am simţit uşurat la vederea primelor ziduri ale periferiei pariziene. Tânăr fiind, când în fiecare duminică seara părăseam Senlis, unde trăisem o copilărie grijuliu ocrotită, şi mă întorceam ca să-mi urmez studiile în centrul Parisului, treceam prin Villiers-le-Bel, apoi prin Sarcelles, Pierrefite-sur-Seine şi Saint-Denis, atunci când vedeam cum creşte treptat în jurul meu densitatea populaţiei şi aglomerarea imobilelor, cum sporeşte violenţa conversaţiilor din autobuz şi, în mod vizibil, nivelul de pericol, aveam de fiecare dată senzaţia, cât se poate de limpede, că mă întorc în infern, într-un infern clădit de oameni, după chipul şi asemănarea lor. Acum situaţia era diferită, un traseu social fără vreo strălucire anume, dar cuviincios, îmi îngăduise să scap, speram eu că pentru totdeauna, de contactul fizic şi chiar vizual cu clasele sociale primejdioase, acum trăiam în propriul meu infern, pe care-l clădisem după chipul şi asemănarea mea.

Locuiam într-un apartament spaţios cu trei camere, la etajul 29 din turnul Totem[17], un fel de structură alveolară din beton şi sticlă, amplasată pe patru stâlpi uriaşi de beton brut, care amintea de ciupercile cu aspect respingător, dar, se pare, delicioase la gust, numite, cred, zbârciogi. turnul Totem era situat în inima cartierului Beaugrenelle, chiar alături de Île aux Cygnes[18]. Uram turnul ăsta şi uram cartierul Beaugrenelle, dar Yuzu adora namila aia de zbârciog din beton, „s-a îndrăgostit de el pe loc”, asta le declara tuturor oaspeţilor noştri, cel puţin la începuturi, poate că şi-acum le mai declara, dar eu

[17] Zgârie-nori rezidenţial de 31 de etaje situat în arondismentul XV al Parisului.

[18] *Insula cu lebede*, insulă artificială creată pe Sena în 1829, ca să protejeze podul Grenelle.

renunţasem de mult să-i mai întâlnesc pe oaspeţii lui Yuzu, înainte să sosească mă închideam la mine în cameră şi nu mai ieşeam toată seara.

De câteva luni stăteam în camere separate, îi lăsasem „ansamblul parental” (un ansamblu parental înseamnă tot o cameră, dar are un *dressing* şi o baie, semnalez acest lucru pentru cititorii mei care fac parte din păturile populare), iar eu stăteam în „camera pentru prieteni” şi foloseam baia alăturată, fără cadă, care îmi era suficientă: un spălat pe dinţi, un duş rapid, şi gata.

Cuplul nostru se afla în fază terminală, nu mai putea fi salvat nicicum şi de altfel nici n-ar fi fost de dorit, se cuvine totuşi să recunoaştem că dispuneam de ceea ce, de obicei, se cheamă „o vedere superbă”. Din salon, dar şi din ansamblul parental se vedea Sena şi, dincolo de arondismentul XVI, Bois de Boulogne, parcul Saint-Cloud, şi-aşa mai departe; când era frumos afară, se zărea castelul Versailles. Camera mea dădea drept spre hotelul Novotel, aflat la vreo două sute de metri distanţă, şi dincolo de el, spre cea mai mare parte din Paris, dar nu mă interesa priveliştea, stăteam mai tot timpul cu perdelele duble trase, detestam nu doar cartierul Beaugrenelle, ci întregul Paris, oraşul ăsta infestat cu burghezi eco-responsabili îmi era nesuferit, poate că eram şi eu burghez, dar nu şi eco-responsabil, conduceam un 4×4 pe motorină – poate că n-am făcut cine ştie ce lucru bun la viaţa mea, dar măcar am contribuit la distrugerea planetei – şi sabotam sistematic programul de triere selectivă desfăşurat de administraţia blocului, zvârlind sticlele goale de vin în lada de gunoi destinată hârtiei şi ambalajelor, deşeurile perisabile în pubela pentru colectarea sticlelor. Eram oarecum mândru de lipsa mea de civism şi, în acelaşi timp, mă răzbunam, meschin, pentru sumele indecente pe care le dădeam pe chirie şi

întreţinere – după ce plăteam chiria şi întreţinerea, după ce-i achitam lui Yuzu alocaţia lunară pe care mi-o ceruse „ca să facă faţă solicitărilor menajere” (adică, în principal, ca să comande sushi), cheltuisem exact 90% din salariu, aşa încât viaţa mea de adult nu însemna nimic altceva decât să toc domol moştenirea lăsată de tata, iar tata nu merita aşa ceva, venise vremea să nu mai fiu bou.

Yuzu lucra, de când o cunoşteam, la Casa de Cultură a Japoniei de pe Quai Branly, la cinci sute de metri distanţă de apartamentul nostru, dar, în ciuda acestui fapt, se ducea acolo cu bicicleta, cu tâmpita ei de bicicletă olandeză, pe care, apoi, era silită s-o urce în lift şi apoi s-o parcheze în living-room. Ca să obţină sinecura, bănuiesc că părinţii ei îi puseseră o pilă. Nu ştiu exact ce învârteau ai ei, dar erau în mod indiscutabil bogaţi (o fată unică, din părinţi cu bani, e exact ca Yuzu în orice ţară din lume, în orice cultură), probabil că nu extraordinar de bogaţi, nu mi-l puteam închipui pe taică-său preşedinte la Sony sau la Toyota, ci mai degrabă funcţionar, un funcţionar de rang înalt.

Fusese angajată, mi-a explicat ea, ca „să întinerească şi să modernizeze” programul manifestărilor culturale. Rezultatul nu prea rupea gura târgului: prima oară când am vizitat-o la serviciu, am nimerit peste un pliant care emana o plictiseală de moarte: ateliere de origami, de ikebana şi de tenkoku, spectacole de kamishibai şi de tobe Jōmon, conferinţe despre jocul de go şi despre calea ceaiului (şcoala Urasenke, şcoala Omotosenke), rarii oaspeţi japonezi erau nişte comori naţionale în viaţă, dar nu pentru multă vreme, cei mai mulţi aveau pe puţin nouăzeci de ani, ar fi trebuit mai degrabă consideraţi comori naţionale pe moarte. Pe scurt, ca să-şi onoreze contractul, îi era de ajuns să organizeze una sau două

expoziţii de manga, unul sau două festivaluri despre noile tendinţe din pornografia niponă; *it was quite an easy job*.

Renunţasem să mai merg la expoziţiile organizate de Yuzu, cu şase luni în urmă, imediat după cea consacrată lui Daikichi Amano. Era un fotograf şi artist video care înfăţişa imagini de fete goale acoperite cu diverse lighioane respingătoare: ţipari, caracatiţe, gândaci de bucătărie, viermi inelaţi... Într-un clip video, o japoneză prindea cu dinţii tentaculele unei caracatiţe care ieşeau dintr-un closet. Cred că nu văzusem vreodată ceva mai scârbos. Din păcate, ca de obicei, înainte să vizitez operele expuse, mă dusesem la bufet; două minute mai târziu, năvăleam în toaleta centrului cultural ca să vărs tot orezul şi peştele crud pe care le înghiţisem.

Weekendurile erau de fiecare dată un chin, altfel, puteau trece săptămâni la rând fără să mă-ntâlnesc cu Yuzu. Când plecam la Ministerul Agriculturii, ea era departe de-a se fi trezit – se deştepta arareori înainte de prânz. Iar atunci când mă întorceam, spre şapte seara, nu era niciodată acasă. Probabil că nu munca îi impunea ore atât de târzii, până la urmă era normal, nu avea decât douăzeci şi şase de ani, iar eu eram cu douăzeci mai în vârstă, dorinţa de viaţă socială se împuţinează odată cu maturitatea, ajungi să-ţi spui c-ai văzut cum stau lucrurile, în plus îmi instalasem în cameră un modem SFR[19], aveam acces la posturile de sport şi puteam urmări campionatele naţionale de fotbal din Franţa, Anglia, Germania, Spania şi Italia, asta însemna un număr apreciabil de ore de divertisment, dacă Pascal ar fi cunoscut modemul SFR, poate că ar fi cântat altă melodie, şi toate astea la un preţ identic cu cel al altor furnizori, nu pricepeam de ce SFR nu

[19] Prescurtare pentru Societatea Franceză de Radiotelefonie. Decodorul SFR oferă abonaţilor acces la Internet.

scoate mai puternic în evidenţă, în spoturile publicitare, evantaiul său de oferte sportive, dar, până la urmă, fiecare cu meseria lui.

Mai condamnabil era, fără îndoială, din punctul de vedere al moralei comun acceptate, că Yuzu se ducea destul de des, eram convins, la diverse „reuniuni libertine”. O însoţisem la una din ele, chiar la începuturile relaţiei noastre. Se desfăşura într-un palat de pe Quai Béthune, pe insula Saint-Louis. Nici măcar nu aveam idee cât ar fi putut valora pe piaţă o asemenea locuinţă, poate douăzeci de milioane de euro, mă rog, nu mai văzusem până atunci aşa ceva. Erau vreo sută de participanţi, doi bărbaţi la o singură femeie, în general bărbaţii erau mai tineri decât femeile şi cu un nivel social în mod vizibil mai scăzut, cei mai mulţi aveau chiar un evident *look* de mahala, probabil că sunt plătiţi, mi-am spus pentru o clipă, dar de fapt poate că nu sunt, să regulezi pe gratis e o pleaşcă în sine pentru majoritatea bărbaţilor, în plus aveau şampanie şi fursecuri, care erau servite în trei saloane de recepţie, înşirate unul după altul, unde mi-am petrecut seara.

În saloanele astea de recepţie nu se petrecea nimic sexual, dar ţinuta nespus de erotică a femeilor, faptul că anumite cupluri sau grupuri se îndreptau periodic spre scările care duceau în camere, sau, dimpotrivă, la subsol, nu lăsau nici o umbră de îndoială asupra spiritului reuniunii.

După aproape un ceas, atunci când a devenit limpede că n-aveam nici cel mai mic gând să explorez ce se urzea sau se înnădea în afara bufetului, Yuzu a chemat un Uber. Pe drumul de întoarcere nu mi-a făcut nici un reproş, dar nici nu şi-a manifestat vreun regret sau vreo stânjeneală;

de fapt, n-a făcut nici o aluzie la reuniune şi, de altfel, nici n-avea s-o pomenească vreodată.

Această tăcere părea să-mi confirme ipoteza potrivit căreia nu renunţase la aceste distracţii, aşa că într-o seară am vrut să-mi iau o piatră de inimă, era complet aiurea, se putea întoarce în orice clipă, ca să nu mai zic că nu prea e frumos să scormoneşti în computerul tovarăşei de viaţă, nevoia de a şti e un lucru ciudat, mă rog, cuvântul „nevoie” e poate prea puternic, să zicem că în seara respectivă nu se dădeau decât meciuri lipsite de interes.

Sortându-i mailurile după dimensiuni, le-am izolat pe cele vreo zece care aveau ataşament video. În cel dintâi, tovarăşa mea se afla în centrul unui *gang-bang* de factură clasică: freca, sugea şi se lăsa pătrunsă de vreo cincisprezece bărbaţi, care îşi aşteptau răbdători rândul şi care foloseau prezervative pentru penetrări vaginale şi anale; nimeni nu scotea o vorbă. La un moment dat a încercat să ia două mădulare în gură, dar n-a reuşit întru totul. În partea a doua, participanţii i-au ejaculat pe faţă, umplând-o treptat de spermă, iar mai târziu Yuzu a închis ochii.

Toate bune şi frumoase, sigur, dacă mă pot exprima aşa, să zicem că nu eram uimit din cale-afară, dar ceva-ceva mă zgândărea: am recunoscut îndată decoraţiunile, filmul fusese făcut în apartamentul meu, mai precis în ansamblul parental, iar chestia asta nu-mi plăcea deloc. Probabil că profitase de una dintre deplasările mele la Bruxelles, iar eu îmi încheiasem definitiv treaba acolo de mai bine de un an, prin urmare lucrurile avuseseră loc la începutul relaţiei noastre, într-o vreme când încă ne-o mai trăgeam, ba chiar ne-o trăgeam la greu, cred că nu regulasem atâta toată viaţa, era aproape mereu dispusă să ne-o punem, dedusesem aşadar că e-ndrăgostită de mine, poate că era o greşeală de interpretare, dar era o

greşeală obişnuită printre bărbaţi, sau nu era o greşeală, aşa funcţionează majoritatea femeilor (cum se zice în lucrările de psihologie populară), aşa sunt setate (cum se spune în dezbaterile politice de pe Public Sénat[20]), iar Yuzu putea fi doar un caz special.

Şi, într-adevăr, era un caz special, cel de-al doilea video o demonstra cu prisosinţă. Acţiunea nu se mai desfăşura la mine acasă şi nici într-un palat de pe insula Saint-Louis. Pe cât de stilat era interiorul de pe insula Saint-Louis, minimalist, negru şi alb, pe atât de fastuos, de burghez, de Chippendale era cel din noul clip, te trimitea cu gândul la bulevardul Foch, la un ginecolog bogat sau poate la un prezentator de succes al unui post de televiziune, oricum, Yuzu se masturba pe o canapea, după care luneca pe o podea acoperită de covoare cu motive vag persane, moment în care un doberman de vârstă mijlocie o penetra cu vigoarea recunoscută a rasei sale. Apoi camera de filmat schimba unghiul şi, în timp ce dobermanul continua să pompeze (în mediu natural câinii ejaculează foarte repede, probabil însă că păsărica femeii prezintă diferenţe însemnate faţă de cea a căţelelor, prin urmare nu se simţea la largul lui), Yuzu întărâta glandul unui bull-terrier, după care-l lua în gură. Bull-terrier-ul, fără îndoială mai tânăr, ejacula în mai puţin de un minut, după care era înlocuit de un boxer.

După acest mini *gang-bang* canin, mi-am întrerupt vizionarea, eram cu inima sfâşiată, mai ales de grija câinilor, şi, în acelaşi timp, nu mă puteam amăgi: pentru o japoneză (în conformitate cu tot ce putusem constata despre mentalitatea acestui popor), să se culce cu un occidental sau să copuleze cu un animal e aproape totuna. Înainte să plec din ansamblul parental, am înregistrat

[20] Canal de televiziune politică şi parlamentară fondat în anul 2000, al cărui acţionar este Senatul francez.

toate filmuleţele pe un stick USB. Mutra lui Yuzu era foarte uşor de recunoscut, aşa că am început să iau în considerare schiţa unui nou plan de eliberare, care însemna, pur şi simplu (ideile luminoase sunt întotdeauna foarte simple), s-o arunc pe fereastră.

Punerea în practică nu anunţa obstacole prea mari. În primul rând trebuia s-o conving să bea, pretextând că băutura era de o calitate absolut uimitoare, de genul cadou de la un mic producător local de rachiu din munţii Vosges, era foarte deschisă la genul ăsta de argumente, în privinţa asta rămăsese neîndoios o turistă. Japonezii şi chiar asiaticii, în general, nu prea ţin la băutură, ca urmare a faptului că, la ei, există o proastă funcţionare a aldehid-dehidrogenazei 2, care asigură transformarea etanolului în acid acetic. În mai puţin de cinci minute avea să cadă în toropeală etilică, mai trăisem această experienţă, apoi, n-aveam decât să deschid fereastra şi s-o car, atârna mai puţin de cincizeci de kile (cam cât bagajele ei), puteam s-o târăsc fără probleme, iar după o cădere de douăzeci şi nouă de etaje n-ai cum să scapi.

Desigur, puteam să simulez un accident imputabil beţiei, ar fi fost destul de credibil, dar aveam o uriaşă încredere, exagerată poate, în poliţia ţării mele, iar planul meu iniţial era, mai degrabă, să fac mărturisiri complete: îmi închipuiam că, având acele filmuleţe, beneficiam de circumstanţe atenuante. Codul Penal din 1810, în articolul 324, stipulează că „o crimă comisă de soţ asupra soţiei sale, sau de aceasta asupra soţului ei, nu poate fi scuzată de răspundere [...], cu toate acestea, în cazul adulterului, prevăzut de articolul 336, crima comisă de soţ asupra soţiei, precum şi asupra complicelui, în momentul în care îi surprinde în flagrant delict în domiciliul conjugal, este exonerabilă”. Altfel spus, dacă aş fi dat buzna cu un kalaşnikov în seara parangheliei şi dacă ne-am fi aflat pe

vremea lui Napoleon, aş fi fost achitat. Nu eram însă pe vremea lui Napoleon şi nici măcar în aceea a *Divorţului în stil italian,* aşa încât o rapidă căutare pe Internet m-a lămurit că pedeapsa medie pentru o crimă pasională comisă în cadru conjugal era de şaptesprezece ani de închisoare; anumite feministe doreau să meargă şi mai departe, să se dea pedepse şi mai grele, prin introducerea în Codul Penal a noţiunii de „feminicid”, ceea ce mi se părea mai degrabă amuzant, pentru că mă ducea că gândul la insecticid sau la pesticid. Una peste alta, şaptesprezece ani mi se păreau cam mult.

În acelaşi timp, poate că nu-i aşa de rău la puşcărie, mi-am zis, dispar problemele administrative, ai asistenţă medicală, inconvenientul principal e că te caftesc şi te sodomizează ceilalţi deţinuţi, dar, dacă stai bine să te gândeşti, cei care se lăsau regulaţi şi umiliţi erau, probabil, mai ales pedofilii, ori poate nişte băieţei drăgălaşi, cu poponeţ de înger, delincvenţi delicaţi şi mondeni care se făceau că se împiedică pentru o linie de cocaină, eu eram spătos, îndesat şi niţel alcoolic, aveam mai degrabă profilul unui deţinut obişnuit. „Umiliţi şi o beliţi!” ar fi fost un titlu reuşit, un fel de Dostoievski *trash*, de altfel mi se pare că Dostoievski scrisese despre universul carceral, cred că putea fi adaptat, mă rog, n-aveam timp să verific, trebuia să iau o hotărâre rapidă, şi am impresia că un tip care-şi ucisese nevasta „ca să-şi apere onoarea” ar trebui să beneficieze de un oarecare respect din partea colegilor de celulă, cel puţin asta-mi şoptea firava mea pricepere într-ale psihologiei mediului carceral.

Pe de altă parte, existau totuşi lucruri care-mi plăceau mult, în exterior, ca de pildă o raită pe la G20, aveau paisprezece feluri diferite de humus, sau o plimbare prin pădure, copil fiind îmi plăceau plimbările prin pădure, ar fi trebuit să fac mai multe, îmi cam rupsesem legăturile cu

copilăria, una peste alta o întemniţare prea lungă nu era poate cea mai bună soluţie, cred însă că hotărârea mi-a fost dictată de humus. Ca să nu mai vorbesc, desigur, de aspectele morale legate de crimă.

În mod curios, soluţia mi s-a arătat când mă uitam la Public Sénat – un post tv de la care n-aveam mari aşteptări, în orice caz nimic de felul ăsta. Documentarul, intitulat *Dispăruţi de bunăvoie*, reconstituia traseul diferitelor persoane care, într-o bună zi, într-un mod cu totul neprevăzut, se hotărâseră să-şi reteze legăturile cu familia, cu prietenii, cu profesiunea: un tip care, într-o luni dimineaţă, ducându-se la serviciu, îşi abandonase maşina în parcarea unei gări şi luase primul tren, la întâmplare; altul care, plecând de la o petrecere, în loc să se întoarcă acasă, îşi luase o cameră la primul hotel care i-a ieşit în cale, după care a rătăcit luni de zile prin diverse hoteluri pariziene, schimbându-şi adresa în fiecare săptămână.

Cifrele erau impresionante: an de an, în Franţa, mai bine de douăsprezece mii de persoane alegeau să dispară, să-şi părăsească familia şi să-şi refacă viaţa, uneori la celălalt capăt al lumii, uneori fără să schimbe oraşul. Eram fascinat şi mi-am petrecut restul nopţii pe Internet ca să aflu mai multe, din ce în ce mai convins că îmi nimerisem adevărata menire: aveam să fiu şi eu un dispărut de bunăvoie, iar cazul meu era deosebit de simplu, nu trebuia să scap de nevastă, de familie, de vreun mediu social temeinic constituit, ci doar de o banală concubină cu cetăţenie străină, care n-avea nici un drept să mă urmărească. Toate articolele de pe Internet insistau asupra unui aspect deja scos în evidenţă în documentar: în Franţa, orice persoană majoră era liberă „să vină şi să plece”, părăsirea familiei nu constituia un delict. Această propoziţie ar fi trebuit gravată, cu litere uriaşe, pe toate edificiile publice: *în Franţa, abandonarea familiei nu*

constituie un delict. Insistau mult asupra acestui amănunt şi înşirau dovezi impresionante: în situaţia în care o persoană dată dispărută se afla sub controlul poliţiei sau jandarmeriei, poliţia sau jandarmeria *nu aveau dreptul* să comunice cuiva noua adresă, fără consimţământul persoanei în cauză; iar în 2013 procedura de căutare în interesul familiei fusese suprimată. Era uluitor faptul că într-o ţară în care, de la an la an, libertăţile individuale aveau tendinţa de a fi restrânse, legislaţia o menţinuse pe aceasta: o libertate fundamentală, mai importantă în opinia mea, şi mai tulburătoare din punct de vedere filozofic, decât sinuciderea.

N-am dormit toată noaptea şi, la prima oră, am început să iau măsurile cuvenite. Fără să am în minte vreo destinaţie anume, mi se părea că drumul avea să mă ducă spre nişte zone rurale, prin urmare am optat pentru Crédit Agricole[21]. Deschiderea contului se făcea pe loc, dar trebuia să aştept o săptămână ca să dispun de acces *online* şi de un carnet de cecuri. Mi-au trebuit cincisprezece minute ca să-mi închid contul la BNP[22], iar mutarea soldului pe noul cont a fost instantanee. Am operat redirecţionarea impozitelor şi reţinerilor pe care doream să le păstrez (asigurare auto, sănătatea) prin doar câteva mailuri. Cu apartamentul a durat mai mult, mi s-a părut potrivit să-mi născocesc un nou loc de muncă în Argentina, pe un domeniu viticol imens, situat în provincia Mendoza, toată lumea de la agenţie a considerat că e extraordinar, de îndată ce zici că vrei să părăseşti Franţa, toţi francezii socotesc că asta e extraordinar, gândesc toţi

[21] Grup bancar internaţional. Supranumit „Banca verde”, datorită activităţii sale originare, care era pusă în slujba lumii agricole.

[22] Cea mai mare bancă franceză, născută din fuziunea între Banque Nationale de Paris şi Parisbas.

la fel, chiar dacă e vorba despre Groenlanda, li se pare extraordinar, aşa că Argentina, ce să mai spun! Dacă ar fi fost vorba de Brazilia, cred că responsabila cu clienţii s-at fi tăvălit pur şi simplu pe jos. Aveam două luni de preaviz, aveam să plătesc prin virament; nu aveam, cu siguranţă, să fiu prezent la predarea apartamentului, dar se pare că nu era obligatoriu.

Rămânea problema serviciului. Lucram pe bază de contract pentru Ministerul Agriculturii şi contractul îmi era reînnoit anual, la începutul lunii august. Şeful meu de departament a părut surprins că îl caut în timpul concediului, dar mi-a stabilit o întâlnire chiar în acea zi. Mi s-a părut necesar să-i îndrug acestui om, destul de priceput la probleme agricole, o minciună mai sofisticată, chiar având legătură cu domeniul lui. Am scornit deci povestea unei slujbe de consilier pe „export agricol” la Ambasada Argentinei. „Ah, Argentina...”, a zis el încruntat. Într-adevăr, de câţiva ani, exporturile agricole ale Argentinei explodaseră pur şi simplu în toate domeniile, şi încă nu se isprăviseră, experţii estimau că Argentina, cu o populaţie de circa patruzeci şi patru de milioane de locuitori, ar putea în curând hrăni şase sute de milioane de oameni, iar noul guvern înţelesese asta, prin politica de devalorizare a pesoului, ticăloşii ăştia aveau să inunde de-a dreptul Europa cu produsele lor, în plus nu exista nici o legislaţie restrictivă privitoare la OMG-uri, aşa că aveam serios de furcă cu ei. „Dar carnea de la ei e-atât de gustoasă...”, am obiectat eu pe un ton împăciuitor. „De-ar fi vorba doar de carne...”, mi-a răspuns el, din ce în ce mai înnegurat: cerealele, soia, floarea-soarelui, zahărul, arahidele, ansamblul producţiei de fructe, carnea, desigur, şi laptele – iată domeniile în care Argentina putea să dăuneze serios Europei, şi asta în cel mai scurt timp. „Aşadar, vă daţi cu duşmanul...”, a conchis el pe un ton

aparent şăgalnic, dar marcat de o adâncă amărăciune; am preferat să păstrez o tăcere prudentă. „Sunteţi unul dintre cei mai buni experţi ai noştri; presupun că oferta lor e tentantă financiar...”, a insistat el cu o voce care prevestea o schimbare de ton; nici acum nu mi s-a părut potrivit să răspund, dar am încercat o grimasă deopotrivă afirmativă, mâhnită, complice şi modestă – dar, una peste alta, era o grimasă greu de schiţat.

„Bine...”, zise el, bătând darabana cu degetele în masă. Întâmplător eram în concediu, care urma să se încheie la sfârşitul perioadei mele contractuale; aşadar, tehnic vorbind, nu aveam nici un motiv să mă mai întorc. Desigur, era uşor întors pe dos, fusese luat cam din scurt, dar nu i se-ntâmpla, probabil, prima oară. Ministerul Agriculturii îşi plăteşte bine colaboratorii, atâta vreme cât dau dovadă de suficientă competenţă operaţională, îi plăteşte mult mai bine decât pe propriii funcţionari; nu poate însă, evident, să se alinieze la preţurile din mediul privat şi nici la acelea ale unei ambasade străine, atunci când aceasta s-a hotărât să dezvolte un adevărat plan de invazie, în acel moment bugetul este aproape nelimitat, îmi amintesc de un coleg de promoţie căruia Ambasada Statelor Unite îi făcuse o ofertă excepţională, de altfel tipul şi-a ratat complet misiunea, vinurile californiene erau la fel de prost distribuite în Franţa, iar vaca din Middle West se chinuia să fie atrăgătoare, în vreme ce aceea din Argentina era pe cale să reuşească, nu am habar de ce, consumatorul este o mică făptură impulsivă, mult mai impulsivă decât vaca, anumiţi consilieri pe probleme de comunicare reconstituiseră totuşi un scenariu plauzibil, în opinia lor imaginea cowboy-ului cu lasou fusese mult prea intens exploatată, toată lumea ştia acum că Middle West-ul era o nebuloasă regiune anonimă, năpădită de uzine de carne, prea mulţi burgeri trebuiau serviţi zilnic, altfel nu se

putea, se cădea să fie realişti, era de neconceput ca vitele să mai fie prinse cu lasoul. Între timp, imaginea *gaucho*-ului (să fi contribuit oare la asta vreo vrajă *latino*?) îl cufunda pe consumatorul european în visare, îşi închipuia preerii întinse cât vedeai cu ochii, vite nărăvaşe şi libere, galopând prin pampas (atât cât poate o vită să galopeze, rămâne să verific), oricum, în faţa vacii argentiniene se deschidea o cale regală.

Fostul meu şef de departament mi-a strâns totuşi mâna, în ultima clipă, chiar înainte să ies din birou, şi a avut puterea să-mi ureze noroc în noua mea viaţă profesională. Mi-am golit biroul în mai puţin de zece minute. Erau orele şaisprezece; îmi reorganizasem viaţa în mai puţin de o zi.

Ştersesem urmele vieţii mele sociale anterioare fără să întâmpin vreo greutate, adevărul e că lucrurile deveniseră mult mai simple graţie Internetului, toate facturile, declaraţiile de impozit şi alte formalităţi puteau fi acum rezolvate electronic, adresa fizică nu mai era de nici un folos, o adresă de mail era suficientă. Aveam totuşi un trup, iar trupul avea nevoile lui, iar cel mai complicat, de fapt, în toată această evadare a mea a fost să găsesc un hotel parizian care să accepte fumători. A trebuit să dau vreo sută de telefoane şi să îndur de fiece dată dispreţul triumfător al centralistului, care trăia o încântare aproape palpabilă repetându-mi, cu o bucurie veninoasă: „Nu, domnule, e imposibil, hotelul nostru este integral pentru nefumători, vă mulţumesc pentru apel”, mă rog, mi-am dedicat două zile acestei căutări şi de-abia în zorii celei de-a treia, în vreme ce luam serios în calcul posibilitatea să devin SDF[23] (un boschetar cu şapte sute de mii de euro în

[23] În franceză, abrevierea SDF – Sans Domicile Fixe – este foarte uzitată şi desemnează persoanele fără adăpost (*homeless)*, care nu au o locuinţă unde să doarmă şi să primească corespondenţa şi care, din

cont, asta e o chestie neobişnuită şi nostimă), mi-a venit din nou în minte hotelul Mercure de Niort – Marais Poitevin, care nu cu mult timp în urmă era pentru fumători, poate c-aş fi avut o şansă în direcţia asta.

Într-adevăr, o căutare de câteva ceasuri pe Internet mi-a dezvăluit că, deşi aproape toate hotelurile Mercure din Paris aplicau integral o politică anti-fumat, existau şi excepţii. Eliberarea avea să-mi vină astfel nu de la un independent, ci de la repulsia unui subaltern faţă de consemnele date de superiorii săi ierarhici, dintr-un soi de nesupunere, de revoltă a conştiinţei morale individuale, care fusese descrisă înainte vreme în diferite piese de teatru existenţialiste, imediat după cel de-al Doilea Război Mondial.

Hotelul se afla pe bulevardul Sœur-Rosalie, în arondismentul XIII, aproape de Place d'Italie, nu cunoşteam nici bulevardul şi n-o ştiam nici pe Sora Rosalie, dar Place d'Italie îmi convenea, era îndeajuns de departe de Beaugrenelle, nu riscam să mă-ntâlnesc din întâmplare cu Yuzu, nu mai ieşea decât prin Marais şi prin Saint-Germain, rămânea să mai adaug câteva serate deocheate în arondismentul XVI sau în paşnicul XVII şi, gata, îi delimitasem traseul, aveam să fiu la fel de liniştit în Place d'Italie ca la Vesoul sau la Romorantin.

Proiectasem să plec luni, 1 august. În seara de 31 iulie, m-am aşezat în living, ca să aştept întoarcerea lui Yuzu. Mă întrebam cât timp îi va lua ca să devină conştientă de realitate, ca să-şi dea seama că plecasem de-adevăratelea şi că n-aveam să mă mai întorc vreodată. Şederea ei în Franţa era nemijlocit legată de cele două luni de preaviz pentru rezilierea contractului de închiriere a apartamentului. Nu ştiam exact ce salariu are la Casa de

---

acest motiv, scapă oricărui control sau recensământ administrativ.

Cultură a Japoniei, dar nu i-ar fi ajuns cu siguranţă pentru plata chiriei şi mi-o închipuiam cu greu acceptând să şadă într-o garsonieră modestă, ar fi fost nevoită să renunţe la trei sferturi din haine şi din produsele cosmetice, degeaba erau atât de spaţioase *dressing*-ul şi baia din ansamblul parental, izbutise să le umple până la refuz, numărul de obiecte care îi erau indispensabile ca să-şi conserve statutul de femeie era de-a dreptul năucitor, de obicei femeile nu-şi dau seama, dar bărbaţilor nu le place asta, ba chiar le face silă, ajunge să le dea senzaţia că au pus mâna pe un produs expirat a cărui frumuseţe nu izbuteşte să fie păstrată decât prin artificii nesfârşite, artificii care (oricât ar fi de crescută indulgenţa iniţială a unui macho pentru catalogul toanelor femeieşti) ajung să fie socotite imorale, adevărul e că-şi petrecea incredibil de mult timp în baie, realizasem asta în decursul vacanţelor noastre comune: între toaleta de dimineaţă (desfăşurată pe la prânz), pomădarea mai sumară din mijlocul după-amiezii şi nesfârşitul, exasperantul ceremonial al băii de seară (mi-a destăinuit într-o zi că foloseşte optsprezece creme şi loţiuni diferite), calculasem că pierde şase ore zilnic, lucru cu atât mai neplăcut cu cât nu toate femeile procedau la fel, existau contraexemple şi am fost străbătut de un sfâşietor val de tristeţe amintindu-mi de şatena de la El Alquián, de bagajul ei minuscul, anumite femei dau impresia că sunt mai naturale, mai firesc în ton cu lumea, uneori chiar izbutesc să se prefacă nepăsătoare faţă de propria frumuseţe, sigur că e o şmecherie, dar, în practică, ăsta e rezultatul, Camille, de pildă, stătea cel mult jumătate de ceas pe zi în baie şi eram convins că aşa se-ntâmpla şi cu şatena din El Alquián.

Nefiind în stare să-şi plătească chiria, Yuzu se vedea condamnată să se-ntoarcă în Japonia, dacă nu cumva se hotăra să se prostitueze, avea câteva dintre însuşirile

necesare, prestaţiile ei sexuale atingeau un nivel foarte bun, cu precădere în domeniul crucial al suptului, lingea glandul cu multă sârguinţă, fără să piardă vreodată din vedere existenţa boaşelor, avea doar o singură lacună, în materie de *deep-throat*, din pricina dimensiunilor reduse ale guriţei, dar această muie adâncă nu era, după părerea mea, decât o obsesie a maniacilor minoritari, dacă vrei ca scula să-ţi fie integral înconjurată de carne umedă, ei bine, ai la dispoziţie păsărica, pentru aşa ceva e făcută, superioritatea gurii, reprezentată de limbă, este oricum anulată în universul închis al muii până-n gâtlej, în care limba este, ipso facto, văduvită de orice posibilitate de acţiune, mă rog, hai să nu iscăm polemici, realitatea e că Yuzu pompa de minune şi o făcea cu dragă inimă, în orice împrejurare (vai, câte călătorii cu avionul mi-au fost înfrumuseţate de surprinzătoarele ei prestaţii) şi, mai ales, era nespus de înzestrată anal, rozeta ei era receptivă şi lesne accesibilă, o oferea, de altfel, fără nazuri, iar analul, pentru damele de companie, beneficiază mereu de un supliment tarifar, Yuzu ar fi putut, de fapt, să ceară pentru un anal mult mai mult decât o curvă oarecare, apreciam că scorul ei probabil s-ar putea învârti pe la 700 de euro pe oră şi 5.000 de euro pe noapte: neîndoielnica ei eleganţă, nivelul de cultură limitat, dar mulţumitor, puteau face din ea o *escortă* autentică, o femeie pe care puteai s-o scoţi fără probleme la restaurant sau chiar la o importantă cină de afaceri, ca să nu mai pomenesc de îndeletnicirile ei artistice, prilej de conversaţii serioase, se ştie că mediile de afaceri sunt leşinate după conversaţii artistice şi ştiu că unii dintre colegii mei de muncă mă bănuiseră că stăteam cu Yuzu tocmai din aceste motive, oricum, o japoneză e întotdeauna – prin definiţie, practic – destul de stilată, ştiu că fusesem admirat pentru asta şi, totuşi, mărturisesc – în condiţiile în care mă pregătesc să

dau foaia şi în care mi-a dispărut cheful să mai mint – că nu calităţile ei de escortă de lux au făcut-o să-mi cadă cu tronc, ci, pur şi simplu, aptitudinile ei de curvă ordinară.

Cu toate astea, cred că, în fond, Yuzu nu era curvă. Frecventasem multe curve, uneori de unul singur, alteori cu femeile cu care-mi împărţisem viaţa, iar lui Yuzu îi lipsea calitatea esenţială a acestei minunate meserii: generozitatea. O curvă nu-şi alege clienţii, din principiu, asta e axioma, o curvă împarte plăcere tuturor, fără excepţie şi, din acest motiv, tinde spre măreţie.

Chiar dacă, desigur, acceptase să fie făcută poştă, aici e vorba despre o situaţie specială, în care mulţimea de mădulare ce i se pun la dispoziţie cufundă femeia într-o stare de beţie narcisiacă, cel mai excitant fiind, fără îndoială, faptul că e înconjurată de bărbaţi care şi-o freacă aşteptând să le vină rândul, în sfârşit, vedeţi cărţile lui Catherine Millet, lămuritoare în privinţa asta, cert e că Yuzu, în afara acestor partide de sex în grup, îşi alegea amanţii, îi alegea cu grijă, pe unii din ei îi întâlnisem, era vorba îndeobşte de artişti (dar nu prea mulţi artişti blestemaţi, de fapt, mai degrabă invers), uneori decidenţi culturali, în orice caz tipi mai degrabă tineri, mai degrabă arătoşi, mai degrabă eleganţi şi mai degrabă bogaţi, ceea ce înseamnă destul de multă lume pentru un oraş precum Parisul, există în permanenţă câteva mii de bărbaţi care corespund acestui portret-robot, aş spune cincisprezece mii, ca să dau o cifră, dar ea se bucurase de un număr mai mic, cu siguranţă de câteva sute şi doar de câteva zeci în timpul cât durase relaţia noastră, una peste alta şi-o trăsese la greu în Franţa, dar acum se isprăvise, se spărsese petrecerea.

Niciodată, cât a durat relaţia noastră, nu se întorsese în Japonia şi nici nu plănuise s-o facă, asistasem la câteva dintre discuţiile telefonice cu părinţii ei, mi se păruseră

oficiale şi reci, în orice caz scurte, iată deci, în sfârşit, o cheltuială care nu-i putea fi reproşată. Bănuiam (nu pentru că mi-ar fi mărturisit, ci pentru că adevărul transpirase de-a lungul meselor pe care le organizam la începutul relaţiei, pe vremea când încă mai năzuiam să ne facem prieteni, să ne integrăm într-o reţea socială rafinată, călduroasă şi exigentă, adevărul transpirase pentru că acolo erau prezente şi alte femei, pe care le considera ca făcând parte din acelaşi mediu cu ea, creatoare de modă, de pildă, sau *talent scouts*[24], iar elanurilor ei confesive îi erau cu siguranţă necesare alte femei), bănuiam deci că părinţii ei, din străfundul Japoniei lor obscure, îşi făceau planuri matrimoniale pentru ea, ba chiar planuri matrimoniale cât se poate de ţintite (nu existau, se pare, decât doi posibili pretendenţi, poate chiar unul singur) şi că, îndată ce se va întoarce sub pulpana lor, avea să-i fie foarte greu să mai scape, ba chiar de-a dreptul imposibil, asta dacă nu va compune *kanjei,* ajungând în condiţia de *hiroku* (cuvintele sunt născocite de mine, dar nu pe de-a-ntregul, pentru că-mi amintesc nişte înlănţuiri sonore din conversaţiile lor telefonice), pe scurt, de îndată ce va pune piciorul pe aeroportul Narita, soarta îi va fi pecetluită.

Asta-i viaţa.

Ar fi poate necesar, acum, să ofer câteva lămuriri despre dragoste, destinate mai degrabă femeilor, pentru că femeile nu prea pricep ce înseamnă dragostea pentru bărbaţi, sunt mereu descumpănite de atitudinea şi de comportamentul lor şi ajung uneori la concluzia greşită că bărbaţii sunt incapabili de iubire, îşi dau arareori seama că până şi cuvântul iubire acoperă, în cazul bărbatului şi al femeii, două realităţi radical diferite. Pentru femeie,

[24] Vânători de talente.

iubirea este o forţă, o forţă generatoare, tectonică, atunci când se manifestă la o femeie, iubirea este unul dintre cele mai impunătoare spectacole pe care natura ni le poate oferi, trebuie privit cu teamă, e o forţă creatoare din aceeaşi spiţă cu răsturnările climatice sau cutremurele, se află la originea unui alt ecosistem, a unui alt mediu înconjurător, a unui alt univers, prin iubire femeia întemeiază o lume nouă, nişte mici făpturi răzleţe se bălăceau într-o existenţă nesigură şi iată că femeia creează condiţiile de naştere ale cuplului, ale unei entităţi sociale, sentimentale şi genetice noi, a cărei vocaţie este să elimine de-a dreptul orice urmă a indivizilor dinaintea sa, această nouă entitate este de-acum perfectă în esenţa ei, aşa cum constatase Platon, poate uneori să devină mai complexă prin intermediul familiei, dar ăsta e doar un detaliu, spre deosebire de ce gândea Schopenhauer, femeia se dedică total acestei meniri, se jertfeşte, se dedică trup şi suflet, cum se spune, şi, de altfel, pentru ea, între cele două nu există nici o diferenţă, diferenţa între trup şi suflet nu e decât o chiţibuşăreală masculină, lipsită de urmări. De dragul acestei meniri, care nu e de fapt o menire, ci doar pura manifestare a unui instinct vital, şi-ar sacrifica bucuroasă viaţa.

La început, bărbatul e mai reţinut, admiră şi respectă această dezlănţuire emoţională fără s-o înţeleagă pe deplin, i se pare uşor ciudat atâta tărăboi. Treptat, însă, se transformă, încet-încet e aspirat de vortexul de patimă şi de plăcere iscat de femeie, mai precis recunoaşte voinţa femeii, voinţa ei neîngrădită, pură, şi înţelege că această voinţă, deşi omagiul penetrărilor vaginale frecvente şi, de preferinţă, cotidiene, este cerut chiar de femeie, fiindcă reprezintă condiţia obişnuită a manifestării ei, este o voinţă în sine cu desăvârşire pozitivă, în care falusul, miez al fiinţei sale, îşi preschimbă statutul fiindcă devine în

egală măsură condiţie de posibilitate pentru manifestarea iubirii, bărbatul încetând complet să mai dispună de alte mijloace şi, prin această ciudată întorsătură, fericirea falusului devine pentru femeie un scop în sine, un scop care nu mai îngăduie absolut nici o limitare a mijloacelor folosite. Treptat, uriaşa plăcere oferită de femeie îl modifică pe bărbat, acesta începe să nutrească recunoştinţă şi admiraţie, viziunea lui despre lume se transformă, într-un mod, după părerea lui, neaşteptat, accede la dimensiunea kantiană a *respectului*, şi, progresiv, ajunge să perceapă altfel lumea, viaţa fără femeie (ba chiar, în mod special, fără această femeie care îi oferă atâta plăcere) devine cu adevărat imposibilă, ca un soi de caricatură de viaţă; în această clipă, bărbatul începe realmente să iubească. Aşadar, iubirea este pentru bărbat un scop, o împlinire, iar nu, ca în cazul femeii, un început, o naştere; trebuie să ţinem cont de asta.

Se întâmplă, totuşi, rar, ca la bărbaţii mai sensibili şi mai plini de imaginaţie iubirea să se declanşeze din prima clipă, deci acel *love at first sight* nu este neapărat un mit; atunci, bărbatul, printr-un uluitor efort mental de anticipare, şi-a imaginat încă de la început ansamblul plăcerilor pe care femeia i le-ar putea oferi în decursul vremii (până când, aşa cum se spune, moartea îi va despărţi), bărbatul a anticipat deja (mereu deja, cum ar fi zis Heidegger, în zilele când era bine dispus) sfârşitul glorios, şi eu tocmai această nesfârşire, această infinitate de plăceri împărtăşite am desluşit-o în privirea lui Camille (o să revin însă la Camille) şi, de asemenea, într-un mod mai primejdios (dar şi mai puţin puternic, însă e drept că aveam zece ani în plus, iar în momentul când ne-am întâlnit sexul dispăruse complet din viaţa mea, nu-şi mai afla locul, eram cu desăvârşire resemnat, nu mai eram bărbat în toată puterea cuvântului), în privirile prea

grabnic intersectate cu şatena de la El Alquián, veşnic chinuitoarea şatenă de la El Alquián, ultima şi probabil cea de pe urmă posibilitate de fericire pe care viaţa mi-o aşezase în cale.

Nu simţisem nimic asemănător cu Yuzu, mă cucerise puţin câte puţin, şi o făcuse cu mijloace colaterale, ţinând de ceea ce în mod obişnuit se numeşte perversiune, mai cu seamă prin lipsa de pudoare, prin felul cum mi-o freca (şi şi-o freca) în orice împrejurare, în rest habar n-aveam, cunoscusem fofoloance mai arătoase, a ei era un pic cam barocă, cu prea multe zbârcituri (din anumite unghiuri părea chiar că atârnă, în ciuda vârstei), dacă stau să mă gândesc, cel mai mult îmi plăcea curul, permanenta disponibilitate a unei rozete aparent strâmte, dar de fapt abordabile, ne aflam mereu în poziţia de a alege liber între cele trei găuri, câte femei se pot lăuda cu aşa ceva? Şi, în acelaşi timp, cum să le consideri femei pe acele femei care nu se pot lăuda cu aşa ceva?

Mi se va reproşa poate că acord prea multă importanţă sexului; nu cred. Chiar dacă ştiu că alte bucurii îi iau treptat locul, în decursul desfăşurării fireşti a vieţii, sexul rămâne singurul moment în care îţi implici personal şi direct organele, aşa încât trecerea prin sex, printr-un sex intens, rămâne o trecere obligatorie pentru producerea fuziunii amoroase, nimic nu poate avea loc în lipsa lui, iar tot restul, în mod obişnuit, decurge progresiv din el. Mai există însă şi alt aspect, faptul că sexul rămâne un moment periculos, momentul unui pariu prin excelenţă. Nu mă refer la SIDA, în mod special, deşi riscul de a muri poate fi incitant la culme, ci mai mult la procreaţie, un pericol mult mai grav în sine, în ceea ce mă priveşte am renunţat la prezervative de îndată ce s-a putut, în fiecare dintre relaţiile mele, la drept vorbind absenţa prezervativului devenise o condiţie necesară a libidoului

meu, în care spaima de reproducere deţinea o parte importantă, şi ştiam că dacă, din nefericire, occidentalii aveau să separe efectiv procreaţia de sex (aşa cum mai plănuiau uneori), aveau să condamne nu doar procreaţia, ci şi sexul, şi aveau să se condamne şi pe ei, catolicii identitari simţiseră prea bine asta, chiar dacă poziţiile lor conţineau, de altfel, ciudate aberaţii etice, ca de pildă reticenţele privind nişte practici atât de nevinovate precum sexul în trei sau sodomia, dar, la câte pahare de coniac băusem aşteptând-o pe Yuzu, mă îndepărtam de subiect, iar Yuzu nu era oricum catolică, darămite catolică identitară, se făcuse ora 22.00, şi n-aveam s-o aştept toată noaptea, dar nu prea-mi convenea nici să plec fără s-o revăd, aşa că mi-am făcut un sendviş cu ton ca să mai treacă vremea, terminasem coniacul, dar mai rămăsese o sticlă de calvados.

Meditaţia mi-a devenit din ce în ce mai pătrunzătoare, datorită calvadosului, calvadosul e un alcool puternic, profund şi pe nedrept ignorat. Desigur, infidelităţile (ca să folosesc un termen blând) lui Yuzu mă mâhniseră, vanitatea mea virilă suferise şi, cu precădere, fusesem năpădit de-o îndoială, oare iubea toate sculele la fel de mult ca pe a mea, iată întrebarea pe care şi-o pun bărbaţii, în mod clasic, în astfel de momente, mi-o pusesem şi eu înainte, vai, de a-i fi răspuns afirmativ, e adevărat că dragostea noastră fusese maculată şi că toate complimentele aduse sculei mele, complimente care mă umpleau de mândrie la începuturile relaţiei noastre (mărime confortabilă, fără să fie excesivă, rezistenţă ieşită din comun), acum le vedeam cu alţi ochi, desluşeam în ele manifestarea unei judecăţi obiective şi reci, rezultat, mai degrabă, al frecventării mai multor scule decât al iluziei lirice emanate de sufletul unei femei îndrăgostite (ceea ce aş fi preferat, mărturisesc umil), n-aveam nici o ambiţie

specială legată de scula mea, dacă era iubită, îmi era îndeajuns, o iubeam şi eu, asta simţeam şi gata.

Totuşi, nu din acest motiv se ofilise definitiv iubirea mea pentru ea, ci într-o împrejurare aparent mai neînsemnată şi, oricum, de mai scurtă durată, schimbul nostru de replici nu durase decât un minut şi fusese imediat urmat de una dintre conferinţele telefonice bilunare pe care Yuzu le ţinea cu părinţii ei. Evocase în acea discuţie, n-aveam cum să mă înşel, întoarcerea ei în Japonia, şi, fireşte, am întrebat-o ce şi cum, răspunsul ei s-a dorit însă liniştitor, va mai trece ceva timp până să se întoarcă şi, oricum, n-aveam de ce să mă-ngrijorez, şi-atunci am priceput, într-o fracţiune de secundă am priceput, un fel de uriaşă fulgerare albă mi-a tulburat şirul gândurilor, apoi mi-am mai venit în fire şi-am început un scurt interogatoriu, care mi-a confirmat bănuiala fundamentală: Yuzu îşi programase deja, într-un plan de viaţă ideal, întoarcerea în Japonia, dar peste douăzeci sau poate treizeci de ani, avea să se-ntâmple exact după moartea mea, prin urmare moartea mea era de pe-acum programată în planurile vieţii ei viitoare, o luase deja în calcul.

Reacţia mea era, fără îndoială, iraţională, avea douăzeci de ani mai puţin decât mine, existau toate motivele să-mi supravieţuiască, chiar vreme îndelungată, dar tocmai asta e un fapt pe care dragostea necondiţionată tinde să-l ignore sau de-a dreptul să-l nege, dragostea fără rezerve e întemeiată pe această imposibilitate, pe această negare şi, fie că e validată de credinţa în Christos sau de credinţa în programul de nemurire, în această etapă Google nu intervine decât foarte puţin, în dragostea necondiţionată fiinţa iubită nu poate muri, este nemuritoare prin definiţie, realismul lui Yuzu nu era decât un alt nume al lipsei de dragoste, iar această infirmitate, această absenţă aveau un caracter definitiv, într-o fracţiune de secundă Yuzu

ieşise din cadrul iubirii romantice, necondiţionate, şi pătrunsese în cel al tocmelii, şi începând cu acea clipă am ştiut că s-a isprăvit, că relaţia noastră era încheiată şi era chiar mai bine să se termine cât mai curând, pentru că n-aveam să mai trăiesc niciodată cu impresia că am în preajmă o femeie, ci un soi de păianjen, un păianjen care se nutrea cu fluidul meu vital şi care păstra totuşi o aparenţă de femeie, avea sâni, avea un cur (pe care am avut deja prilejul să-l preamăresc) şi chiar o vulvă (asupra căreia mi-am exprimat rezervele), dar nimic din toate astea nu mai conta, în ochii mei devenise un păianjen, un păianjen prădător şi veninos care-mi injecta zilnic un lichid paralizant şi ucigător, un păianjen care trebuia să iasă, cât mai repede cu putinţă, din viaţa mea.

Sticla de calvados se isprăvise şi ea, era mai bine de unsprezece noaptea, poate că, până la urmă, soluţia cea mai bună era să plec fără s-o mai revăd. M-am dus până la geam. Un vaporaş de croazieră, probabil ultimul din ziua aceea, cotea pe lângă Île des Cygnes, atunci mi-am dat seama că aveam s-o uit foarte repede.

Am avut o noapte grea, străbătută de vise neplăcute în care riscam să pierd avionul, ceea ce mă făcea să întreprind felurite acţiuni primejdioase, ca de pildă să-mi iau zborul de la ultimul etaj al turnului Totem, încercând să ajung la aeroportul Roissy pe calea aerului – uneori trebuia să dau din mâini, alteori doar să planez şi izbuteam, dar anevoie, fiindcă la cea mai mică slăbire a concentrării mă puteam prăbuşi, am trecut printr-un moment dificil când survolam Jardin des Plantes, pierdusem câţiva metri din altitudine, abia dac-am reuşit să trec pe deasupra ţarcului cu animale sălbatice. Interpretarea acestui vis nătâng, dar spectaculos, era desigur limpede: mă temeam că nu voi reuşi să scap.

M-am trezit la ora cinci fix, aveam chef de-o cafea, dar nu puteam risca să fac zgomot în bucătărie. Foarte probabil, Yuzu se întorsese. Oricum şi-ar fi petrecut serile, nu se-ntâmpla niciodată să se culce în altă parte: era de neconceput să se bage-n pat fără să se fi uns cu toate cele optsprezece alifii de înfrumuseţare. Acum dormea fără doar şi poate, dar la ora cinci era niţel cam devreme, de-abia pe la şapte sau opt avea somnul cel mai adânc, trebuia să mai aştept. La hotelul Mercure optasem pentru *early check-in*, camera îmi stătea la dispoziţie începând cu ora nouă, aveam să găsesc cu siguranţă o cafenea deschisă prin cartier.

Îmi pregătisem valiza din ajun, nu mai aveam nimic de făcut înainte plecare. A fost cam trist să constat că n-aveam nici o amintire personală de luat cu mine, nici o scrisoare, nici o fotografie şi nici măcar vreo carte, toate încăpeau pe un Macbook Air, un paralelipiped subţire de aluminiu mat, trecutul meu cântărea 1.100 de grame. Am devenit conştient şi de faptul că, în ultimii doi ani ai relaţiei noastre, nu-mi făcuse nici un cadou – absolut nici unul.

Apoi mi-am dat seama de ceva şi mai surprinzător, anume că, în seara dinainte, năucit de faptul că Yuzu îmi acceptase tacit moartea, am uitat preţ de câteva minute împrejurările în care se prăpădiseră părinţii mei. Exista, în mod sigur, o a treia soluţie, cea a îndrăgostiţilor romantici, fără legătură cu ipotetica nemurire transumanistă, cu la fel de ipoteticul Ierusalim ceresc; o soluţie degrabă aplicabilă, care nu necesita nici cercetări genetice de nivel înalt, nici rugăciuni fierbinţi adresate Celui Veşnic; adică soluţia pe care o adoptaseră părinţii mei, cu vreo douăzeci de ani în urmă.

Un notar din Senlis care îi avea printre clienţi pe toţi oamenii de vază ai oraşului, o fostă studentă la École du

Louvre[25], care se mulţumise ulterior cu rolul de casnică; la prima vedere, părinţii mei nu aveau o biografie care să te ducă cu gândul la o poveste de dragoste nebună. Aparenţele, după cum constatasem, nu erau decât arareori înşelătoare; în acest caz, însă, erau.

În ajunul celei de-a şaizeci şi patra aniversări a zilei sale de naştere, tatăl meu, care, de câteva săptămâni, fusese lovit de nişte stăruitoare dureri de cap, l-a consultat pe medicul nostru de familie, care i-a prescris o tomografie. Trei zile mai târziu, i-a comunicat rezultatele: imaginile dezvăluiau o tumoare de dimensiuni destul de mari, dar în stadiul respectiv nu se putea spune dacă era sau nu canceroasă. Era nevoie de biopsie.

După o săptămână, rezultatele biopsiei au fost cât se poate de clare: tumoarea era într-adevăr canceroasă şi agresivă, cu evoluţie rapidă, amestec de glioblastomuri şi astrocitomuri anaplazice. Cancerul la creier este relativ rar, dar foarte frecvent mortal, rata de supravieţuire fiind de sub 10% pe an; cauzele apariţiei sale sunt necunoscute.

Ţinând seama de locul unde se afla tumoarea, nu putea fi luată în calcul o operaţie; uneori, chimioterapia şi radioterapia izbutiseră să dea rezultate.

Trebuie semnalat că nici tatăl meu, nici mama nu au găsit de cuviinţă să mă informeze despre aceste lucruri; nu le-am aflat decât întâmplător, în timpul unei vizite la Senlis, când am întrebat-o pe mama despre un plic provenind de la laborator, pe care uitase să-l dosească. A mai fost şi altceva care mi-a dat serios de gândit ulterior, faptul că, în ziua când i-am vizitat, probabil că luaseră deja

[25] Şcoala de la Luvru (EDL), instituţie de învăţământ superior a Ministerului Culturii din Franţa, unde se studiază istoria artei, arheologia, epigrafia, istoria civilizaţiilor, antropologia şi muzeologia. Este situată la Paris, în aripa Flore a palatului Luvru.

hotărârea, poate că îşi şi comandaseră produsele necesare pe Internet.

O săptămână mai târziu au fost găsiţi în patul conjugal, lungiţi unul lângă altul. Ca întotdeauna preocupat să nu pricinuiască neplăceri celorlalţi, tata anunţase jandarmeria printr-o scrisoare şi pusese în plic până şi cheile casei.

Luaseră medicamentele la începutul serii, era chiar ziua aniversării a patruzeci şi patru de ani de căsnicie. Moartea fusese rapidă, m-a asigurat amabil ofiţerul de la jandarmerie; rapidă dar nu instantanee, se vedea limpede după poziţiile lor în pat că-şi doriseră să se ţină de mână până la sfârşit, dar că suferiseră nişte convulsii agonice, iar mâinile li se despărţiseră.

Nu s-a aflat niciodată cum îşi procuraseră produsele, mama ştersese istoricul navigării pe Internet de pe computerul casei (cu siguranţă ea fusese cea care preluase iniţiativa, tata detesta informatica şi, în general, tot ce ar fi putut să aducă a progres tehnologic, se împotrivise cu toată puterea, înainte să accepte, resemnat, să-şi echipeze biroul, iar secretara lui controla totul, cred că în toată viaţa nu atinsese o tastatură). Desigur, mi-a spus ofiţerul de la jandarmerie, dacă cineva ţinea morţiş, s-ar putea merge pe urmele comenzii lor, nimic nu se şterge cu totul în *cloud*; era deci posibil, dar şi necesar?

Nu ştiam că doi oameni pot fi înmormântaţi în acelaşi sicriu, există atâta amar de reglementări sanitare, cu privire la toate şi la orice, încât îţi închipui că aproape totul e interzis, ei bine, nu, în situaţia de faţă, aparent, era posibil, asta dacă nu cumva tata îşi pusese post-mortem relaţiile în mişcare trimiţând câteva scrisori, aşa cum am spus îi cunoştea pe aproape toţi oamenii importanţi din oraş şi pe majoritatea celor din întreaga regiune, mă rog,

oricum ar fi stat lucrurile, aşa s-a procedat, au fost îngropaţi în acelaşi coşciug, în sectorul de nord al cimitirului din Senlis. Când a murit, mama avea cincizeci şi nouă de ani şi era perfect sănătoasă. Preotul m-a cam enervat în timpul slujbei cu vorbăria lui de doi bani asupra miracolului iubirii omeneşti, care este un preludiu al şi mai miraculoasei iubiri divine, mi se părea uşor indecent că Biserica Catolică încerca să-i *recupereze*, un preot, atunci când se află în faţa unui caz de iubire autentică, ar trebui *să-şi ţină gura*, asta aş fi vrut să-i spun, cât putea pricepe măscăriciul ăsta din iubirea părinţilor mei? Eu însumi nu eram sigur c-o înţeleg cum se cuvine, simţisem mereu în gesturile lor, în zâmbetele pe care le schimbau, ceva care era numai al lor, ceva la care în veci nu aş fi putut să am acces. Nu vreau să spun prin asta că nu mă iubeau, mă iubeau fără doar şi poate, şi au fost nişte părinţi excelenţi în toate privinţele, atenţi, prezenţi fără să exagereze, generoşi când era nevoie; dar nu funcţiona aceeaşi dragoste, iar cercul magic, supranatural pe care-l formau amândoi (nivelul la care comunicau era într-adevăr surprinzător, sunt sigur că am asistat la două cazuri limpezi de telepatie între ei), mă excludea mereu. N-au avut alt copil şi-mi amintesc că, în anul în care, după bacalaureat, am intrat la clasa pregătitoare[26] cu profil agricol de la liceul Henri IV, atunci când le-am explicat că, ţinând seama de proasta deservire, din punctul de vedere al transportului în comun, a localităţii Senlis, ar fi fost mult mai practic să-mi iau o cameră la Paris, îmi amintesc că am surprins pe chipul mamei, fugar dar indiscutabil, un val

[26] După examenul de bacalaureat, în Franţa, tinerii pot alege între facultate (formaţie universitară) şi clasele pregătitoare, în cadrul liceelor, care îi instruiesc în vederea, de pildă, unui examen la ENS (École Normale Supérieure), una dintre cele mai selective şi prestigioase instituţii universitare franceze.

de uşurare; primul gând care-i venise în minte era că aveau, în sfârşit, să fie singuri, împreună. Tata nici măcar nu s-a străduit să-şi ascundă bucuria, a preluat frâiele şi, o săptămână mai târziu, mă şi mutam într-o garsonieră inutil de luxoasă, mult mai mare, după cum mi-am seama imediat, decât chiţimiile cu care se mulţumeau colegii mei, situată pe rue des Écoles, la cinci minute de mers pe jos faţă de liceu.

M-am trezit la ora şapte dimineaţa punct şi am străbătut livingul fără pic de zgomot. Uşa apartamentului, blindată şi masivă, era la fel de silenţioasă ca aceea a unui seif.

În această primă zi de august, circulaţia în Paris era fluidă, am găsit chiar şi loc de parcare pe bulevardul Sœur Rosalie, la câţiva metri de hotel. Spre deosebire de axele majore (avenue d'Italie, avenue des Gobelins, bulevardele Auguste-Blanqui şi Vincent Auriol...) care, începând din Place d'Italie, drenează cea mai mare parte a traficului din arondismentele aflate în sud-estul Parisului, bulevardul Sœur Rosalie se termina după cincizeci de metri în strada Abel-Hovelacque, ea însăşi de importanţă redusă. Statutul său de bulevard risca să pară uzurpat, dacă n-ar fi fost surprinzătoarea, inutila sa lărgime şi platforma plantată cu arbori care despărţea cele două sensuri de circulaţie, acum pustii. Bulevardul Sœur Rosalie semăna mai degrabă cu un bulevard privat, amintea de acele pseudo-bulevarde (Vélasquez, Van Dyck, Ruysdael) din vecinătatea parcului Monceau, într-un cuvânt avea ceva luxos, iar această impresie era sporită la intrarea în hotelul Mercure, alcătuită în mod ciudat dintr-un portic ce dădea spre o curte interioară împodobită cu statui, un decor pe care ţi l-ai fi putut mai curând închipui într-un hotel elegant de categorie medie. Se făcuse şapte şi jumătate şi, în Place d'Italie, erau deja deschise trei cafenele: Café de France,

Café Margeride (cu specialităţi din Cantal[27], dar era uşor cam devreme pentru specialităţile din Cantal) şi Café O'Jules, la colţul străzii Bobillot. Am optat pentru aceasta din urmă, în ciuda numelui său stupid, pentru că patronii avuseseră ideea originală să traducă anglicismul *happy hours* prin „ore fericite"; sunt încredinţat că Alain Finkielkraut mi-ar fi aprobat alegerea.

Pe dată, meniul localului m-a umplut de entuziasm şi m-a făcut chiar să reconsider impresia negativă pe care mi-o stârnise numele său: folosirea numelui Jules îngăduise elaborarea unui sistem de meniu profund inovator, în care creativitatea denumirilor era asociată unei contextualizări purtătoare de înţeles, aşa cum o demonstra secţiunea dedicată salatelor, care punea o „Jules în Sud" (salată verde, roşii, ou, creveţi, orez, anşoa, ardei uite) alături de o „Jules în Norvegia" (salată verde, roşii, somon afumat, creveţi, ou poşat, pâine prăjită). Simţeam că n-aveam să zăbovesc prea mult (poate chiar în acea zi la prânz) până să cedez ispitei unei „Jules la fermă" (salată verde, şuncă ţărănească, brânză Cantal, mere înăbuşite, nuci verzi, ou fiert tare), de nu chiar unei „Jules păstor" (salată verde, roşii, brânză de capră caldă, miere, bucăţele de slănină).

Într-un mod mai general, felurile de mâncare propuse abandonau polemica desuetă, trasând contururile unei coabitări paşnice între bucătăria tradiţională (supa de ceapă gratinată, fileurile de hering cu cartofi) şi *fooding-ul* novator (creveţi panko cu sos verde, chiflă din Aveyron). Aceeaşi voinţă de sinteză se vedea şi în lista de cocteiluri, care, în afara reperelor clasice, conţinea şi adevărate creaţii precum „infernul verde" (lichior Malibu, vodcă, lapte, suc de ananas, lichior de mentă), „zombiul" (rom învechit, cremă de caise, suc de lămâie, suc de ananas, sirop de rodie) şi surprinzătorul dar cât se poate de simplul

[27] Departament francez din regiunea Auvergne-Rhône-Alpes.

„Bobillot Beach” (vodcă, suc de ananas, sirop de căpşuni). Pe scurt, simţeam că o să-mi petrec în acest local nu ore întregi, ci săptămâni sau chiar ani de fericire.

Spre ora nouă, după ce mi-am terminat breakfastul cu specific local, lăsând un bacşiş gras ca să-mi asigur bunăvoinţa chelnerilor, m-am îndreptat spre recepţia hotelului Mercure, unde felul în care am fost întâmpinat mi-a confirmat pe deplin aşteptările pozitive. Venind în întâmpinarea aşteptărilor mele, înainte chiar să-mi ceară cardul Visa, recepţionera m-a încredinţat că mi se rezervase o cameră pentru fumători, aşa cum îmi dorisem. „Veţi fi oaspetele nostru timp de o săptămână?”, a continuat ea cu o delicată nuanţă interogativă; am confirmat.

Spusesem o săptămână, aşa cum aş fi putut zice orice altceva, singurul meu plan fusese să mă eliberez de o relaţie otrăvită care mă sufoca, planul meu de a dispărea de bunăvoie reuşise perfect, aşa încât iată-mă: un bărbat occidental de vârstă mijlocie, fără griji financiare timp de câţiva ani, lipsit de proiecte personale ori de preocupări serioase, profund dezamăgit de viaţa sa profesională anterioară, care în plan sentimental trăise diverse experienţe al căror punct comun era că se ferfeniţiseră, şi care, de fapt, n-avea motive să trăiască, dar nici motive să moară. Puteam profita ca s-o iau din nou de la capăt, ca să mă „reinventez”, cum atât de comic se zice prin emisiunile televizate şi în articolele de psihologie din revistele de specialitate; puteam la fel de bine să mă cufund într-o blegeală letargică. Camera mea de hotel, după cum mi-am dat imediat seama, avea să mă călăuzească înspre această a doua direcţie: era de-a dreptul minusculă, 10 m^2 cu totul, după părerea mea, patul dublu ocupa aproape tot spaţiul, te puteai mişca în jurul lui, dar anevoie; chiar în faţă avea o consolă îngustă, pe care erau aşezate

necesarul televizor şi un platou de întâmpinare (adică un fierbător, nişte pahare de carton şi nişte plicuri de cafea solubilă). În acest spaţiu strâmt, izbutiseră să mai înghesuie un minibar şi un scaun, aşezat în faţa unei oglinzi de treizeci de centimetri. Şi cu asta-basta. Era noua mea casă.

Puteam oare fi fericit în singurătate? Nu cred. Puteam oare fi fericit în general? Cred că astea sunt nişte întrebări pe care s-ar cuveni mai degrabă să le eviţi.

Singura problemă a vieţii în hotel e că trebuie să ieşi zilnic din cameră – şi, deci, din pat – pentru ca femeia de serviciu să-şi poată face treaba. Cât timp anume trebuie să pleci nu e în principiu stabilit, programul menajerelor nefiind vreodată comunicat clientului. În ce mă priveşte, aş fi preferat, ştiind că dereticarea nu dura niciodată prea mult, să mi se fixeze o oră de plecare, dar aşa ceva nu era prevăzut, şi într-un fel înţelegeam de ce, nu s-ar fi potrivit cu principiile industriei hoteliere, ar fi semănat mai degrabă cu felul în care funcţionează o puşcărie. Aşadar trebuia să mă încredinţez spiritului de iniţiativă şi dinamismului femeii – ori, mai bine spus, femeilor de serviciu.

Aş fi putut totuşi să le dau o mână de ajutor. Să le ofer un mic indiciu, întorcând micul carton informativ agăţat de clanţă, schimbând poziţia „Sst, dorm – Please do not disturb” (situaţie simbolizată prin imaginea unui buldog englezesc aţipit pe o mochetă) cu aceea „Sunt treaz (trează) – Please make up the room” (în care erau înfăţişate două găini, fotografiate pe fundalul unei cortine de teatru, într-o stare de veghe strălucitoare, aproape agresivă).

După câteva încercări în primele zile, am conchis că o absenţă de două ore avea să fie suficientă. Am pus grabnic la punct un mini-traseu care începea la O’Jules,

puţin frecventat între orele zece şi douăsprezece. O apucam apoi pe bulevardul Sœur Rosalie, drumul se oprea într-o piaţetă cu arbori, când era vreme frumoasă mă opream pe una din băncile aşezate între copaci, îndeobşte eram singur, dar, din când în când, mai era şi câte un pensionar pe una din bănci, însoţit uneori de-un căţeluş. Apoi o coteam la dreapta, pe strada Abel-Hovelacque; la intersecţia cu avenue des Gobelins, nu ratam niciodată un popas la Carrefour City. Intuisem încă de la prima vizită că magazinul ăsta avea să împlinească un rol în noua mea existenţă. Raionul oriental, fără să aibă luxurianţa supermarketului G20 din apropierea Turnului Totem, unde eram obişnuit să mă duc până acum câteva zile, înşira totuşi opt sortimente diferite de humus, între care *abugosh premium, misadot, zataar* sau rarisimul *mesabecha*; cât priveşte raionul cu sendvişuri, mă întreb dacă nu cumva era superior celuilalt. Crezusem până atunci că segmentul minimarket era dominat în întregime, la Paris şi în departamentele limitrofe, de Daily Monop'; ar fi trebuit să-mi dau seama că o firmă precum Carrefour, atunci când intra pe o nouă piaţă, „nu pătrundea", aşa cum amintea recent preşedintele companiei într-un interviu pentru *Challenges*, „doar ca să facă figuraţie".

Programul de funcţionare, de o excepţională generozitate, dovedea aceeaşi intenţie de cucerire a pieţei: de la 7.00 la 23.00, în timpul săptămânii, de la 8.00 la 13.00 duminica, nici măcar arabii nu se descurcaseră atât de bine. Mai mult, acest interval orar duminical redus era rodul unui conflict serios, pricinuit de o procedură aplicată de Inspecţia muncii din arondismentul XIII, după cum am aflat dintr-un anunţ afişat în magazin, care, în termeni de o virulenţă cumplită, stigmatiza „hotărârea

aberantă” luată de tribunalul de mare instanţă[28], care i-a făcut ca, în cele din urmă, să accepte, sub ameninţarea unei amenzi „al cărei cuantum exorbitant ar fi periclitat magazinul dumneavoastră de proximitate”. Libertatea comerţului şi, dincolo de ea, cea a consumatorului pierduseră aşadar o bătălie; însă războiul, după cum se simţea din tonul afişului, era departe de a se fi încheiat.

Mă opream arareori la cafeneaua La Manufacture, situată chiar în faţă la Carrefour City; anumite beri de braserie păreau ispititoare, dar nu eram deloc adeptul acelei ambianţe grijuliu copiate după „cafenelele muncitoreşti”, într-un cartier în care ultimii muncitori dispăruseră probabil în jurul anului 1920. Aveam să mă izbesc de ceva şi mai rău atunci când paşii m-au călăuzit până în sinistra zona de la Butte-aux-Cailles; dar pe-atunci n-aveam habar de asta.

Coboram apoi vreo sută cincizeci de metri pe avenue des Gobelins şi intram din nou pe bulevardul Sœur Rosalie, şi cam asta era toată partea urbană a traseului meu, cea care avea să-mi îngăduie, prin prisma sporirii traficului pietonal şi al vehiculelor, să simt că am trecut de pragul lui 15 august, prima etapă a reluării vieţii sociale, şi apoi de cel, hotărâtor, al lui 1 septembrie.

Până la urmă, eram oare chiar atât de nefericit? Dacă, din întâmplare, unul dintre oamenii cu care mă aflam în contact (recepţionera de la hotelul Mercure, ospătarii de la cafeneaua O’Jules, vânzătoarea de la Carrefour City) m-ar fi întrebat în ce dispoziţie sunt, aş fi fost mai curând tentat s-o calific drept „tristă”, dar era vorba despre o tristeţe liniştită, stabilizată, incapabilă să crească, dar nici să scadă, care întrunea toate elementele ca să fie socotită o

[28] Instanţe de drept comun, corespondentele judecătoriei în dreptul românesc.

tristeţe definitivă. N-am căzut totuşi în această capcană; ştiam că viaţa încă mai putea să-mi rezerve numeroase surprize, atroce sau exaltante, după caz.

Aşa stând lucrurile, deocamdată mi-era cu neputinţă să nutresc vreo dorinţă, condiţie pe care numeroşi filozofi – aşa mi se părea, cel puţin – o consideraseră demnă de invidiat; în mare, şi budiştii erau pe aceeaşi lungime de undă. Însă alţi filozofi, precum şi tagma psihologilor considerau că, dimpotrivă, această absenţă a dorinţei era patologică şi dăunătoare. După o lună de stat la hotelul Mercure, tot nu mă simţeam în stare să rezolv această polemică clasică. Îmi reînnoiam săptămânal solicitarea de sejur, ca să rămân în stare de libertate (care stare este privită favorabil de toate filozofiile lumii). După părerea mea, nu-mi mergea chiar aşa de rău. Şi, de fapt, nu exista decât un singur punct pe care mentalul meu îl resimţea foarte apăsător, şi anume acela al îngrijirii corporale, mai simplu spus al abluţiunilor. Reuşeam să mă spăl cât de cât pe dinţi, asta încă se mai putea, dar priveam cu profundă repulsie perspectiva unui duş sau a unei băi, în realitate mi-ar fi plăcut să nu mai am corp, faptul că aveam un corp, care necesita atenţie şi îngrijiri, mi se părea din ce în ce mai greu de îndurat, şi, chiar dacă înmulţirea impresionantă a numărului de persoane fără adăpost determinase treptat societatea occidentală să-şi îmblânzească criteriile în acest domeniu, ştiam că un nivel exagerat de jeg avea să mă scoată în evidenţă într-un mod nepotrivit.

Nu fusesem niciodată la psihiatru şi, de fapt, nu prea aveam încredere în eficienţa acestei bresle, am ales aşadar de pe site-ul Doctolib un practician consultant din arondismentul XIII, ca măcar să reduc timpul de deplasare.

Părăsirea străzii Bobillot şi pătrunderea pe strada Butte-aux-Cailles (cele două se intersectează în piaţa Verlaine)

însemna ieşirea din universul consumului obişnuit şi descoperirea unei lumi a plăcintăriilor militante şi a barurilor alternative (barurile Temps des cerises şi Merle moqueur erau practic faţă în faţă), amestecate cu magazine bio echitabile şi prăvălii care propuneau piercinguri şi tunsori afro; simţisem mereu că anii ’70 nu dispăruseră din Franţa, ci doar se repliaseră. Anumite graffiti n-arătau rău, şi am ţinut drumul înainte pe stradă până la intersecţia cu strada Cinq-Diamants, unde oferea consultaţii doctorul Lelièvre.

De cum l-am văzut, mi-am zis că individul avea faţă de zadist[29], cu plete de lungime medie, cârlionţate şi care începuseră să fie năpădite de fire albe; papionul de la gât contrazicea uşor această primă impresie, aşa cum o făcea şi mobilierul luxos din apartament, deci mi-am reconsiderat punctul de vedere, omul era cel mult un simpatizant.

După ce i-am povestit pe scurt viaţa mea din ultima vreme, a fost de acord că, într-adevăr, trebuia să fiu asistat medical, şi m-a întrebat dacă eram urmărit de ideea de sinucidere. Nu, i-am răspuns, nu mă preocupă moartea. Şi-a înăbuşit o grimasă de insatisfacţie, a continuat cu un ton înţepat, în mod vădit nu-i eram simpatic: exista un antidepresiv de nouă generaţie (auzeam prima oară denumirea de Captorix, care avea să joace un rol covârşitor în viaţa mea), care se putea dovedi eficient în cazul meu, îşi făcea simţite efectele de-abia după una sau două săptămâni, dar era un medicament care cerea o atentă supraveghere medicală, era neapărat necesar să ne revedem peste o lună.

[29] Militant împotriva anumitor proiecte de amenajare urbană. De la acronimul ZAD (*Zone à défendre*, zonă care trebuie apărată).

Am încuviinţat îndată, silindu-mă să nu pun mâna pe reţetă cu prea multă aviditate; eram ferm hotărât să nu mă mai întorc niciodată la idiotul ăsta.

Ajuns acasă, vreau să spun în camera de hotel, am studiat atent prospectul, care m-a înştiinţat că aveam, după toate probabilităţile, să devin impotent şi că avea să-mi dispară libidoul. Captorix-ul acţiona prin sporirea secreţiei de serotonină, dar informaţiile pe care le-am putut pescui de pe Internet cu privire la hormonii implicaţi în mecanismul psihic lăsau impresia de confuzie şi incoerenţă. Apăreau şi anumite consideraţii de bun-simţ, ca de pildă: „Un mamifer nu hotărăşte, dimineaţa, la trezire, dacă va rămâne cu grupul sau dacă va pleca să-şi ducă viaţa singur”, ori: „O reptilă nu are nici un sentiment de ataşament faţă de celelalte reptile; şopârlele n-au încredere în şopârle”. Mai precis, serotonina era un hormon strâns legat de stima de sine, de recunoaşterea obţinută în sânul unui grup. Altfel, era în principal fabricată la nivel intestinal, iar existenţa ei era semnalată la numeroase vietăţi, inclusiv la amibe. Ce stimă de sine putea oare să aibă o amibă? Ce fel de recunoaştere putea afla în sânul grupului? Concluzia care se contura treptat era că, în acest domeniu, arta medicală rămânea cam confuză şi aproximativă şi că antidepresivele făceau parte din numeroasele medicamente care funcţionează (sau ba), fără să se ştie cum.

În cazul meu păreau să funcţioneze, dar duşul, orice s-ar zice, era o chestie prea violentă, am reuşit însă, încet-încet, să fac o baie călâie, şi chiar să mă săpunesc uşor. Iar din punctul de vedere al libidoului nu se schimbase mare lucru, oricum nu simţisem, de la şatena din El Alquián încoace, de la greu de uitat şatena din El Alquián, ceva care să semene cu dorinţa sexuală.

Prin urmare, nu un elan de concupiscenţă m-a împins, câteva zile mai târziu, pe la mijlocul după-amiezii, s-o sun pe Claire. Şi-atunci ce anume? Habar n-aveam. De mai bine de zece ani nu mai avuseserăm nici un contact; la drept vorbind, mă aşteptam să-şi fi schimbat numărul de telefon. Ei bine, nu, nu şi-l schimbase. Nu-şi schimbase nici adresa, dar asta era normal. A părut oarecum surprinsă să m-audă, dar, în fond, nu peste măsură de surprinsă, şi mi-a propus să cinăm împreună chiar în acea seară, la un restaurant de la ea din cartier.

Când am întâlnit-o pe Claire, aveam douăzeci şi şapte de ani, îmi terminasem studiile, fusesem cu destule fete – în cea mai mare parte fete din străinătate. Trebuie amintit că, la vremea respectivă, bursele Erasmus, care mai târziu aveau să înlesnească atât de mult schimburile sexuale între studenţii europeni, nu existau, şi unul dintre puţinele locuri unde puteau fi agăţate studente străine era Cité Internationale Universitaire de pe bulevardul Jourdan, unde, în mod miraculos, Agricultura dispunea de o aripă, unde aveau loc zilnic concerte şi serbări. Am cunoscut deci, trupeşte, tinere din diferite ţări şi am căpătat convingerea că dragostea nu se poate dezvolta decât pe temeiul unei anumite diferenţe, că nimeni nu se îndrăgosteşte vreodată de seamănul său, iar în practică există numeroase diferenţe care pot rezolva problema: o mare diferenţă de vârstă, se ştie, poate să prilejuiască pasiuni de o incredibilă violenţă; deosebirea rasială izbuteşte, la rândul ei, să fie eficientă; iar simpla diferenţă naţională şi lingvistică nu e neglijabilă. Nu e bine ca iubiţii să vorbească aceeaşi limbă, nu e bine să se poată înţelege cu adevărat, să poată comunica prin vorbe, fiindcă, dintotdeauna, cuvântul nu a avut vocaţia de a izvodi iubire, ci doar dezbinare şi ură, cuvântul desparte pe măsură ce e rostit, în vreme ce o gângăveală amorfă,

semiarticulată, să vorbeşti cu partenera sau partenerul tău aşa cum ai vorbi cu un câine, creează condiţiile unei iubiri oarbe şi durabile. Dacă ne-am putea măcar limita la nişte subiecte imediate şi concrete – unde sunt cheile de la garaj? la ce oră vine electricianul? – ar fi cum ar fi, dar dincolo de ele începe imperiul dezacordului, al lipsei de dragoste şi al divorţului.

Au fost deci diverse femei, mai cu seamă spanioloaice şi nemţoaice, câteva sud-americance, şi chiar o olandeză, apetisantă şi durdulie, care părea scoasă dintr-o reclamă la caşacavalul Gouda. A fost şi Kate, ultima mea dragoste de tinereţe, ultima şi cea mai serioasă, după ea se poate spune că tinereţea mea s-a isprăvit, n-am mai trăit nicicând acele stări de spirit care sunt îndeobşte asociate cuvântului „tinereţe”, acea încântătoare lipsă de griji (sau, la alegere, acea dezgustătoare lipsă de responsabilitate), acea senzaţie de lume nedefinită, deschisă, după ea realul s-a închis definitiv asupra mea.

Kate era daneză şi, fără îndoială, cea mai inteligentă persoană pe care o întâlnisem vreodată, în fine, spun asta nu pentru că ar avea cine ştie ce importanţă, calităţile intelectuale n-au mare importanţă într-o relaţie de prietenie şi au încă şi mai puţină, de bună seamă, într-una de iubire, nu atârnă atât de mult precum căldura sufletului; am deschis discuţia doar pentru că incredibila ei vioiciune intelectuală, capacitatea ei de asimilare ieşită din comun constituiau cu adevărat o curiozitate, un fenomen. Avea douăzeci şi şapte de ani când ne-am întâlnit – deci cu cinci mai mult ca mine – şi experienţa ei de viaţa era sensibil mai vastă, mă simţeam ca un băieţel în preajma ei. După ce şi-a terminat studiile de drept, cu o viteză record, a devenit avocat pentru afaceri într-un cabinet londonez. „*So, you should have met some kind of yuppies...*”, îmi amintesc că i-am zis, în dimineaţa de după

prima noastră noapte de dragoste. „*Florent, I was a yuppie*[30] „, mi-a răspuns ea blând, îmi amintesc răspunsul ăsta şi-mi amintesc de sânii ei mici şi tari în lumina zorilor, de fiecare dată când îmi revine-n minte imaginea îmi vine să mor, mă rog, să trecem. După doi ani, a trebuit să recunoască: *yuppitudinea* nu se potrivea nicicum cu aspiraţiile şi gusturile ei, cu modul în care vedea în general viaţa. Aşa că se hotărâse să-şi reia studiile, de data asta în domeniul medicinei. Nu-mi amintesc prea bine ce făcea la Paris, cred că un spital parizian se bucura de o mare recunoaştere internaţională în privinţa nu ştiu cărei boli tropicale, bănuiesc că din acest motiv se afla aici. Şi, ca să ofer o idee despre aptitudinile acestei fete: în seara când ne-am întâlnit – dăduse din întâmplare peste mine, mai exact îmi propusesem s-o ajut să-şi care bagajele până în camera de la etajul trei din aripa Danemarcei, apoi am băut o bere şi pe urmă două etc., tocmai sosise în dimineaţa aceea la Paris şi nu vorbea o boabă de franceză; după două săptămâni stăpânea limba la perfecţie.

Ultima fotografie pe care o am de la Kate trebuie să fie pe undeva prin computer, dar nu-i nevoie să-l deschid ca să mi-o aduc aminte, e îndeajuns să închid ochii. Ne petrecuserăm sărbătorile de Crăciun la ea, mă rog, la părinţii ei, dar nu la Copenhaga, îmi scapă numele oraşului, oricum mi se trezise cheful să mă întorc în Franţa încet, cu trenul, începutul călătoriei a fost ciudat, trenul aluneca la nivelul Mării Baltice, ne despărţeau doar doi metri de suprafaţa cenuşie a apei, uneori, câte-un val mai puternic decât celelalte se izbea de geamurile vagonului,

[30] Yuppie, prescurtare de la *Young Urban Professional*, termen anglofon cu care sunt desemnate tinerele cadre de nivel înalt care evoluează în lumea finanţelor şi care locuiesc în centrul marilor metropole.

eram singuri în tot trenul, între două nesfârşiri abstracte, cerul şi marea, nu fusesem în viaţa mea atât de fericit şi probabil că viaţa mea ar fi trebuit să se oprească aici, un val năprasnic, Marea Baltică, trupurile noastre laolaltă pentru totdeauna, dar nu s-a întâmplat asta, trenul a ajuns în gara de destinaţie (să fi fost Rostock, ori Stralsund?), Kate se hotărâse să mă însoţească pentru câteva zile, anul ei universitar începea a doua zi, dar avea să se descurce.

Ultima fotografie cu Kate a fost făcută în parcul castelului din Schwerin, un orăşel german, capitală a landului Mecklenburg-Pomerania de Vest, şi aleile parcului sunt acoperite cu un strat gros de zăpadă, în zare se desluşesc turnurile castelului. Kate se întoarce spre mine şi îmi zâmbeşte, probabil că-i strigasem să se uite la mine ca s-o pozez, mă priveşte şi ochii îi sunt plini de iubire, dar şi de îngăduinţă şi de tristeţe pentru că înţelesese probabil că aveam s-o trădez şi că povestea noastră se va sfârşi.

În seara aceea am cinat într-o braserie din Schwerin, îmi amintesc de chelner, avea vreo patruzeci de ani, era agitat şi nefericit, probabil mişcat de tinereţea noastră şi de iubirea iradiată de cuplul nostru, dar, la drept vorbind, mai mult de ea, chelnerul s-a oprit brusc după ce a aşezat farfuriile, s-a întors spre mine (mă rog, spre amândoi, dar mai mult spre mine, simţise probabil că eram veriga slabă) şi mi-a spus în franceză (era, după cât se pare, francez şi el, cum ajunsese oare un francez să se facă ospătar într-o braserie din Schwerin, viaţa oamenilor e un mister), în fine, mi-a spus, cu o solemnitate ieşită din comun, sacră: „Rămâneţi aşa cum sunteţi. Vă rog eu, rămâneţi aşa.”

Am fi putut salva lumea, am fi putut salva lumea cât ai clipi din ochi, *in einem Augenblick*, dar n-am făcut-o, mă rog, eu n-am făcut-o, şi iubirea n-a triumfat, am trădat dragostea şi, adesea, când nu izbutesc să dorm noaptea, adică aproape mereu, îmi răsună din nou în cap, în bietul

meu cap, mesajul de pe robotul telefonului ei, „*Hello, this is Kate, leave me a message*” şi vocea îi e atât de proaspătă, de parcă te-ai cufunda sub o cascadă la sfârşitul unei după-amiezi de vară îmbâcsite de praf, te simţeai imediat spălat de murdărie, de mâhnire şi de orice formă de rău.

Clipele care au încheiat totul s-au petrecut la Frankfurt, în gara centrală, Frankfurter Hauptbanhof*,* de data asta chiar trebuia să se întoarcă la Copenhaga, îşi neglijase serios obligaţiile universitare, oricum, nu putea cu nici un chip să mă însoţească până la Paris, mă văd şi-acum în picioare la uşa trenului, ea stând pe peron, făcuserăm dragoste toată noaptea, până la unsprezece dimineaţa, până când s-a făcut vremea să merg la gară, mi-o trăsese şi mi-o supsese până n-a mai putut şi putea foarte mult, şi mie pe vremea aceea mi se scula repede la loc, adevărul e că nu asta era problema, în mod *fundamental* n-a fost asta, problema a fost că, la un moment dat, Kate, stând acolo pe peron, a început să plângă, nu chiar să plângă, i-au şiroit câteva lacrimi pe faţă, mă privea, m-a privit mai bine de un minut, până la plecarea trenului, privirea ei n-a părăsit-o pe-a mea nici o clipă şi, la un moment dat, fără să vrea, lacrimile şi-au dat drumul, iar eu nu m-am clintit, n-am sărit pe peron, am aşteptat să se închidă uşile.

Pentru asta aş merita să mor, şi nu oricum, ci în chinuri groaznice, n-are rost să m-ascund: îmi voi isprăvi viaţa nefericit, ursuz şi însingurat, şi pe bună dreptate. Cum era posibil ca un bărbat s-o lase de izbelişte pe Kate, după ce-o cunoscuse? E de neînţeles. Până la urmă am sunat-o, după ce i-am ignorat numeroasele mesaje, şi totul pentru o braziliancă scârboasă, care avea să mă uite a doua zi după ce s-a întors la São Paulo, am sunat-o pe Kate şi am tot sunat-o, dar exact când era *prea târziu*, a doua zi urma să plece în Uganda, se înrolase într-o misiune umanitară,

occidentalii o dezamăgiseră, de bună seamă, şi eu în mod special.

Până la urmă, n-ai cum să nu fii preocupat de bilanţuri. Claire trecuse şi ea prin melodrame, avusese parte de perioade agitate, fără să cunoască fericirea cu adevărat. Dar cine-o mai cunoaşte, de fapt? gândea ea. Nimeni nu va mai fi fericit în Occident, mai gândea ea, niciodată, în zilele noastre se cuvine să privim fericirea ca pe o năzuinţă străveche, pur şi simplu nu se mai întrunesc condiţii istorice favorabile.

Nemulţumită şi chiar, în plan personal, disperată, Claire avusese parte în schimb de intense bucurii imobiliare. Atunci când sufletul micuţ şi mizerabil al maică-sii se dusese la Domnul – ori mai probabil în neant – tocmai începuse mileniul trei, un mileniu care era, poate, pentru Occidentul considerat mai înainte iudeo-creştin, unul în plus, în acelaşi sens în care se vorbeşte la boxeri despre o luptă în plus, în orice caz ideea câştigase teren serios în Occidentul considerat mai înainte iudeo-creştin, mă leg de asta ca să precizez contextul istoric, dar lui Claire nu-i păsa deloc de aşa ceva, avea alte griji pe cap, în primul rând cariera de actriţă, apoi, puţin câte puţin, bilanţul cheltuielilor de întreţinere căpătase un rol de primă mână în viaţa ei, dar să nu anticipăm.

O întâlnisem în seara Revelionului din 31 decembrie 1999, seară pe care o petrecusem la un specialist pe probleme de comunicare în situaţii de criză pe care-l cunoscusem la serviciu – pe vremea aceea lucram pentru Monsanto, şi Monsanto se afla aproape mereu în situaţii de criză. Nu ştiu de unde-o cunoştea pe Claire, cred de fapt că n-o cunoştea, dar se culca cu una dintre prietenele ei – mă rog, prietenă poate nu-i cuvântul potrivit, să zicem că era vorba doar despre o altă actriţă care juca în aceeaşi piesă.

Pe-atunci, Claire se afla la începuturile primului ei mare succes teatral – care avea, de altfel, să rămână şi singurul. Până atunci trebuise să se mulţumească cu roluri de figuraţie prin filme franţuzeşti cu buget mic sau mediu şi cu nişte piese radiofonice pe France Culture. De data asta, deţinea rolul feminin principal într-o piesă de teatru a lui Georges Bataille – de fapt nu era deloc o piesă de teatru a lui Georges Bataille, regizorul *adaptase* diverse texte ale lui Georges Bataille, unele de ficţiune, altele teoretice. Proiectul consta, potrivit declaraţiilor sale din mai multe interviuri, în recitirea lui Bataille în lumina noilor forme de sexualitate virtuală. Omul se declara mai ales captivat de masturbare. Nu încerca să ascundă deosebirea, ba chiar opoziţia dintre atitudinile lui Bataille şi Genet. Toată chestia era montată într-un teatru subvenţionat din estul Parisului. Pe scurt, de data asta erau de aşteptat importante ecouri mediatice. M-am dus la premieră. Nu mă culcam cu Claire decât de două luni şi-un pic, dar se mutase deja la mine, trebuie spus că încăperea unde locuia era de-a dreptul mizerabilă, cu duşul pe palier, la comun cu vreo douăzeci de alţi locatari, şi care era atât de jegos, încât s-a înscris până la urmă la Club Med Gym, doar ca să se spele. N-am fost din cale-afară de impresionat de spectacol – ci mai degrabă de Claire, emana de-a lungul întregii piese un soi de erotism glacial, costumiera şi maestrul de lumini făcuseră treabă bună, îţi trezea nu atât cheful să i-o tragi, cât să ţi-o tragă ea ţie, simţeai că e o femeie care putea, nitam-nisam, să fie fulgerată de pornirea irezistibilă de a te regula, de altfel asta se şi întâmpla în viaţa noastră de zi cu zi, nu i se citea nimic pe chip şi dintr-odată îmi punea mâna pe sculă, mă descheia la şliţ una-două şi îngenunchea ca să mi-o sugă sau, variantă, îşi scotea chiloţii şi începea să şi-o frece, după câte-mi amintesc asta se-ntâmpla cam peste tot,

inclusiv, o dată, în sala de aşteptare de la taxe şi impozite, era pe-acolo o negresă cu doi plozi care-a părut uşor şocată, ca să n-o mai lungesc, în materie de sex te ţinea într-un suspans permanent. Critica a fost unanim elogioasă, piesa s-a bucurat de o foaie întreagă în paginile de cultură din *Le Monde* şi de două în *Libération.* Claire beneficia de o parte considerabilă din tot acest concert de laude, *Libération* în mod special o asemuia cu eroinele lui Hitchcock, blonde şi reci, dar arzând de fapt pe dinăuntru, mă rog, comparaţii de-astea de tip omletă norvegiană[31] din care citisem cu zecile, şi care mă făceau să pricep imediat despre ce era vorba fără să fi văzut nici măcar un film de-al lui Hitchcock, eu făceam parte mai degrabă din generaţia Mad Max, dar ce s-o mai dăm la-ntors, în cazul lui Claire aveau destul de multă dreptate.

În penultima scenă a piesei, pe care regizorul o considera în mod vădit un moment-cheie, Claire îşi ridica poalele şi, cu picioarele desfăcute spre public, se masturba în timp ce altă actriţă citea un text lung din Bataille în care era vorba în primul rând, după cum mi s-a părut, despre anus. Criticului de la *Le Monde* îi plăcuse în mod deosebit această scenă şi ridica în slăvi „hieratismul” de care dăduse dovadă Claire în interpretare. Cuvântul hieratism mi se părea cam tare, să zicem că era calmă şi nu părea deloc excitată – de fapt nici nu era, aşa cum mi-a şi confirmat în seara premierei.

Oricum, cariera ei intra în linie ascendentă şi această primă bucurie a fost completată de încă una, atunci când avionul Air France AF232 cu destinaţia Rio de Janeiro s-a prăbuşit în mijlocul Atlanticului de sud, într-o duminică din luna martie. Nu a existat nici un supravieţuitor, iar mama lui Claire se număra printre pasageri. S-a creat îndată o

[31] Desert inventat în Franţa, făcut din îngheţată acoperită cu albuş bătut spumă şi dat apoi la cuptor sau flambat.

celulă de asistenţă psihologică destinată celor apropiaţi victimelor. „Acolo m-am arătat cât se poate de talentată, mi-a zis Claire în seara primei întâlniri cu psihologii-experţi, am jucat rolul fiicei devastate, dărâmate, cred că am reuşit de minune să-mi ascund bucuria.”

În ciuda urii pe care o resimţeau una faţă de cealaltă, mama ei era, presimţise Claire, mult prea egoistă ca să se fi chinuit să redacteze un testament, ca să-şi fi îndreptat un singur minut gândul spre ce se putea întâmpla după moartea ei, oricum e foarte greu să-ţi dezmoşteneşti copiii, în calitate de fiică unică avea dreptul legal şi inalienabil la o cotă de 50% din masa succesorală, pe scurt, Claire nu prea avea de ce să se teamă, iar la o lună după acea miraculoasă catastrofă aeriană a intrat, într-adevăr, în posesia moştenirii, constituită în esenţă dintr-un minunat apartament situat în pasajul Ruisseau-de-Ménilmontant, în arondismentul XX. Ne-am mutat acolo două săptămâni mai târziu, după ce-am scăpat de catrafusele bătrânei – care, de altfel, nu era chiar atât de bătrână, avea patruzeci şi nouă de ani, iar catastrofa în urma căreia îşi pierduse viaţa se produsese în timp ce pleca în vacanţă în Brazilia, cu un tip de douăzeci şi şase de ani, adică exact de vârsta mea.

Apartamentul se afla într-o fostă fabrică de sârmă care se închisese la începutul anilor ’70 şi rămăsese nelocuită vreme de câţiva ani, până când a fost cumpărată de către tatăl lui Claire, un arhitect întreprinzător, care mirosea degrabă afacerile promiţătoare şi care a transformat-o într-o suită de *loft*-uri. Se intra print-un portic înalt, securizat printr-un grilaj cu bare enorme, codul digital fusese înlocuit cu un sistem biometric de identificare a irisului; vizitatorii aveau la îndemână un interfon cuplat la o cameră video.

Odată trecut acest baraj, se pătrundea într-o vastă curte pavată, înconjurată de zidurile vechilor clădiri industriale. Existau vreo douăzeci de coproprietari. *Loft*-ul care îi revenise mamei lui Claire, unul dintre cele mai spaţioase, era alcătuit dintr-un uriaş *open space* de 100 m² – cu o înălţime de 6 metri până la tavan – care dădea spre o bucătărie deschisă dotată cu o insulă centrală, o baie amplă cu duş italienesc[32] şi cadă de tip jacuzzi, două camere dintre care una la mezanin, iar cealaltă completată cu un dressing, şi un birou care dădea spre un colţ de grădină. Cu totul, puţin mai mult de 200 m².

Chiar dacă termenul era puţin răspândit la vremea respectivă, ceilalţi coproprietari erau exact nişte *bobos*[33], cum avea să li se spună mai târziu, şi nu puteau decât să se bucure că aveau ca vecină o actriţă de teatru, te întrebi ce-ar mai însemna teatrul în lipsa mic-burghezilor, pe-atunci ziarul *Libération* nu ajunsese încă să fie citit doar de pasionaţii spectacolului, ci şi de o parte (chiar dacă în scădere) a acestor *bobos*, iar *Le Monde* îşi menţinuse cât de cât tirajul şi prestigiul, pe scurt Claire a fost întâmpinată cu entuziasm în imobil.

Eram conştient că situaţia mea putea fi mai delicată, probabil că Monsanto le părea o firmă aproape la fel de onorabilă ca şi CIA. O minciună reuşită împrumută întotdeauna anumite elemente din realitate, aşa că am anunţat imediat că lucram în domeniul cercetării genetice asupra bolilor orfane, bolile rare sunt inatacabile, îţi închipui imediat fie un autist, fie pe unul dintre bieţii copii

---

[32] Duş fără treaptă, la nivelul planşeului, inspirat de anticele terme romane.

[33] Iniţial cuvânt-valiză (din *bo*urgeois-*bo*hème), termenul bobo a căpătat azi nuanţe peiorative, ajungând să însemne „mic-burghez”, persoană cu vederi înguste.

atinşi de progeria, copii care, la vârsta de doisprezece ani, arată ca nişte bătrâni, aş fi fost cu desăvârşire incapabil să lucrez în domeniul ăsta, dar mă pricepeam destul la genetică, exact cât să fac faţă oricărui *bobo*, fie el chiar un *bobo* instruit.

Adevărul e că, la serviciu, mă simţeam din ce în mai puţin în largul meu. Periculozitatea OMG-urilor nu era limpede stabilită, iar cei mai mulţi dintre ecologiştii radicali erau nişte imbecili ignoranţi, dar nici în privinţa lor nu se aduseseră dovezi că sunt nevătămători, iar superiorii mei de la firmă erau pur şi simpli nişte mincinoşi patologici. La drept vorbind, nu se ştia nimic sau aproape nimic despre consecinţele pe termen lung ale manipulărilor genetice vegetale, dar, în opinia mea, problema nici măcar nu era aici, stătea în faptul că producătorii de seminţe, de îngrăşăminte şi de pesticide aveau în plan agricol, prin însăşi existenţa lor, un rol distrugător şi letal, în faptul că agricultura intensivă, bazată pe exploatări gigantice şi pe maximalizarea randamentului la hectar, această agro-industrie bazată pe export şi pe separarea agriculturii de creşterea animalelor reprezenta în opinia mea exact opusul a ceea ce trebuia făcut dacă se dorea realizarea unei dezvoltări acceptabile. S-ar fi cuvenit, dimpotrivă, să fie privilegiate calitatea, consumul şi producţia locală, protecţia solurilor şi a pânzelor freatice, prin revenirea la rotaţia complexă a culturilor şi la folosirea fertilizanţilor de origine animală. Probabil că i-am surprins pe mulţi, cu prilejul numeroaselor *aperitive între vecini* înşirate în timpul primelor luni după mutarea noastră, prin vehemenţa şi caracterul foarte documentat al intervenţiilor mele pe aceste subiecte, desigur că gândeau la fel ca mine, dar fără să se priceapă defel, în fond din pur conformism stângist, poate că avusesem nişte idei, poate că avusesem chiar un ideal, nu degeaba urmasem

Agricultura, şi nu o şcoală de tip politehnic ori faimoasa HEC[34], pe scurt avusesem un ideal şi eram pe cale să-l trădez.

Cu toate astea, nu se punea problema să demisionez, fără salariu nu puteam supravieţui, pentru că traseul profesional al lui Claire, în ciuda succesului de critică al piesei adaptate după Georges Bataille, se cantonase cu încăpăţânare într-un punct mort. Trecutul ei o destina domeniului cultural, dar asta era o pistă falsă, fiindcă visul ei era să lucreze în cinematografia de divertisment, nu se ducea să vadă decât filme uşurele, îi plăcuseră la nebunie *Le Grand Bleu* şi, mai mult încă, *Les Visiteurs*, în vreme ce textul lui Bataille i se păruse „complet idiot” şi tot aşa se întâmplase cu un text al lui Leiris la care s-a înhămat puţin mai târziu, dar cel mai rău a fost cu o lectură de un ceas din Blanchot pentru France Culture, niciodată n-ar fi bănuit, mi-a spus, că există asemenea rahaturi, era halucinant, mi-a spus ea, să propui publicului asemenea tâmpenii. În ce mă priveşte, n-aveam nici o părere despre Blanchot, îmi aminteam doar de un paragraf hazliu din Cioran în care acesta explica faptul că Blanchot e autorul ideal ca să înveţi să baţi la maşină, pentru că nu te „deranjează înţelesul”.

Din nefericire pentru Claire, fizicul îi era precum CV-ul: frumuseţea ei blondă, elegantă şi rece părea s-o predispună unor texte citite cu voce albă într-un teatru subvenţionat, la vremea aceea industria divertismentului „greu” era hămesită după bombe latino sau după metise apetisante, pe scurt nu era deloc *in the move* şi în anul următor n-a prins nici un rol în afara fandoselilor culturale menţionate, în ciuda faptului că citea constant *Le Film français*[35], în ciuda înverşunării fără răgaz cu care se prezenta la aproape orice *casting.* Nici măcar în reclamele

[34] Şcoala de Înalte Studii Comerciale din Paris.

pentru deodorante nu se găsea vreun loc pentru omletele norvegiene. Poate că, paradoxal, cele mai multe şanse le-ar fi avut în industria porno: fără ca, desigur, să le subestimăm pe pocnitoarele latino sau black, sectorul acesta se străduia să păstreze o mare diversitate fizică şi de etnii la nivelul intepretelor. Poate că, dacă nu eram eu, s-ar fi hotărât în direcţia asta, deşi ştia că niciodată o carieră în domeniul porno nu deschisese drumuri în cinematografia obişnuită, dar cred că, la o remuneraţie aproape egală, ar fi preferat să facă aşa ceva în loc să citească din Blanchot pe France Culture. Oricum n-ar fi durat prea mult, industria porno îşi trăia ultimele luni înainte să fie distrusă de pornografia de amatori de pe Internet, YouPorn avea să zdrobească industria porno şi mai rapid decât o făcuse YouTube cu industria muzicală, pornografia s-a situat întotdeauna în avangarda inovaţiei tehnologice, aşa cum au subliniat de altfel până acum numeroşi eseişti, fără ca vreunul să-şi dea seama de paradoxul acestei situaţii, fiindcă, până la urmă, pornografia este totuşi sectorul de activitate umană în care inovaţia ocupă cel mai neînsemnat loc, aici nu se întâmplă absolut nimic nou, tot ce ţi-ai putea imagina în materie de pornografie exista din plin încă din epoca Antichităţii greceşti şi romane.

Pe mine, Monsanto începuse să mă scoată din sărite, m-am apucat să urmăresc cu adevărat anunţurile, prin aproape toate mijloacele aflate la îndemâna unui absolvent de Agronomie, în special prin intermediul Asociaţiei foştilor studenţi, dar am nimerit de-abia la începutul lui noiembrie peste o ofertă realmente

[35] Revistă săptămânală a „profesioniştilor din cinema şi audiovizual”, fondată în 1944 şi preocupată mai ales de aspectul economic al cinematografiei şi de rentabilitatea filmelor.

interesantă, care venea de la Direcţia regională pentru agricultură şi păduri din Basse-Normandie[36]. Trebuia creată o nouă structură destinată exportului de brânzeturi franţuzeşti. Am trimis un CV şi am obţinut rapid o întâlnire, am făcut drumul dus-întors la Caen chiar în ziua respectivă. Directorul regionalei era şi el un fost student la Agricultură, un tânăr fost, îl ştiam din vedere, era în anul doi când eu eram în primul. Nu am habar unde-şi făcuse stagiul, dar păstrase de-acolo mania (nu prea răspândită la vremea aceea în administraţia franceză) să folosească, uşor cam de pomană, termeni anglo-saxoni. Constatarea sa iniţială era că brânza franţuzească era în continuare exportată aproape doar în Europa, că locul ei rămânea nesemnificativ în Statele Unite şi că, mai ales, spre deosebire de vin (în acest punct s-a apucat să ridice lungi şi apăsate osanale asociaţiilor interprofesionale viticole din Bordeaux), sectorul de brânzeturi nu ştiuse să anticipeze sosirea pe piaţă a economiilor emergente, cu precădere a Rusiei, dar în curând a Chinei şi, fără doar şi poate, a Indiei, puţin mai târziu. Asta era valabil pentru toate brânzeturile franţuzeşti; dar noi ne aflam în Normandie, a subliniat el cu justeţe, iar el dorea să pună în funcţiune o *task force* care ar avea drept primă ambiţie promovarea „seniorilor trilogiei normande”: brânzeturile *camembert*, *pont l’évêque* şi *livarot*. Până acum, doar *camembert-ul* se bucura de o reală notorietate internaţională, din motive istorice de altfel pasionante, dar asupra cărora n-avea timp să insiste, brânzeturile *livarot* şi chiar *pont l’évêque* râmâneau cu desăvârşire necunoscute în Rusia şi în China, el nu dispunea de mijloace nelimitate, dar reuşise totuşi să pună mâna pe bugetul necesar recrutării a cinci persoane,

[36] Fostă regiune administrativă franceză, care reunea departamentele Calvados, Manche şi Orne. Corespundea părţii vestice a străvechii provincii istorice a Normandiei.

iar ceea ce căuta în primul rând era un şef pentru această *task force*, eram interesat de *job*?

Eram, şi i-am confirmat asta cu un amestec de profesionalism şi de entuziasm. Îmi venise o primă idee, şi mi s-a părut potrivit să i-o împărtăşesc: numeroşi americani, mă rog, nu ştiu exact dacă numeroşi, să zicem nişte americani, veneau în fiecare an să viziteze plajele Debarcării din Normandia, unde membri ai familiilor lor, uneori propriii părinţi îşi dăduseră viaţa. Desigur, timpul de reculegere se cădea respectat, nu se punea problema să organizăm degustări de brânzeturi la ieşirea din cimitirele militare; dar, asta e, până la urmă tot trebuie să mănânci, aşa că nu era oare limpede că brânzeturile normande puteau serios profita de pe urma acestui turism comemorativ? A fost cuprins de entuziasm: ăsta era, într-adevăr, genul de lucruri care trebuiau făcute şi, în general, imaginaţia nu se cădea să lipsească niciodată de la apel; sinergiile pe care viticultura din Champagne ştiuse să le dezvolte împreună cu industria franceză a luxului aveau puţine şanse să fie repetate prea curând: e cam greu să ţi-o închipui pe Gisele Bündchen savurând brânză *livarot*, dar nu şi o cupă de Moët et Chandon. Una peste alta, aveam să primesc, oarecum, mână liberă, n-ar fi vrut să-mi zăgăzuiască creativitatea, de altfel munca mea la Monsanto nu fusese nici ea prea uşoară (de fapt nu fusese nevoie să depun prea multe eforturi, argumentaţia pusă la punct de producătorul de seminţe era de o simplitate brutală: în lipsa OMG-urilor, nu aveam posibilitatea să hrănim populaţia, aflată într-o creştere constantă; în mare, aveam de ales: Monsanto sau foametea). Pe scurt, după ce am ieşit din biroul lui, ştiam deja, mai ales din modul în care vorbise la trecut despre slujba mea la Monsanto, că mă alesese pentru post.

Contractul meu începea la 1 ianuarie 2001. După câteva săptămâni de stat la hotel, am găsit o casă drăguţă de închiriat, izolată în mijlocul unei întinderi vălurite de tufe şi ierburi, la doi kilometri de satul Clécy, care se mândrea cu titlul uşor exagerat de „capitală a Elveţiei normande”. Era într-adevăr o casă fermecătoare, cu ziduri de paiantă; avea, pe un singur nivel, un living pardosit cu dale de lut ars, trei camere cu parchet şi un birou. Ca atenansă, o fostă cramă reamenajată, care putea sluji drept locuinţă pentru prieteni; avea instalată încălzire centrală.

Era o casă fermecătoare, şi am simţit de-a lungul întregii vizite că proprietarul o îndrăgise mult, că o întreţinuse cu meticulozitate, era un bătrânel cocârjat, între şaptezeci şi cinci şi optzeci de ani, locuise aici, mi-a zis el din prima clipă, dar acum nu se mai putea, avea nevoie de asistenţă medicală curentă, o infirmieră la domiciliu de cel puţin trei ori pe săptămână, iar în perioadă de criză, zilnic, aşa că, vezi bine, un apartament în Caen era mai convenabil, avea, de altfel, noroc, copiii lui îi purtau de grijă cum se cuvine, fiică-sa ţinuse s-o aleagă personal pe infirmieră, la ce se-ntâmplă în zilele noastre, avea mare noroc, aşa e, eram întru totul de acord, avea noroc, atât doar că, de când se prăpădise nevastă-sa, nu mai era la fel şi nu avea să mai fie la fel, era după toate aparenţele credincios şi nu s-ar fi gândit în veci la sinucidere, dar găsea uneori că Dumnezeu cam uitase să-l cheme la El, ce-i mai trebuia casă la vârsta lui, am lăcrimat aproape tot timpul vizitei.

Era o casă fermecătoare, dar aveam să locuiesc singur. Claire se opusese clar şi răspicat ideii de a se muta la ţară, în Basse-Normandie. Am vrut la un moment dat să-i sugerez c-ar putea „să se întoarcă la Paris pentru castinguri”, dar am sesizat repede absurdul propunerii, se ducea la zece castinguri pe săptămână, n-avea nici o

noimă, un domiciliu la ţară era sinucidere curată pentru cariera ei, dar, în acelaşi timp, e chiar aşa grav să ucizi ceva care e deja mort? Asta gândeam în sinea mea, dar, desigur, nu i-o puteam spune, oricum nu atât de direct, iar indirect nu ştiam cum. N-am găsit nici o soluţie.

Am convenit aşadar, cu înţelepciune la prima vedere, că o să mă întorc eu la Paris în weekenduri, ne-am iluzionat fără doar şi poate că această despărţire şi aceste regăsiri săptămânale aveau să dea oxigen şi energie cuplului nostru, că fiecare weekend avea să fie o sărbătoare a dragostei etc.

Între noi nu s-a petrecut nici o ruptură, nici o ruptură clară şi definitivă. Nu e prea complicat să iei trenul de la Caen la Paris, e direct şi durează doar puţin peste două ceasuri, atât doar că întâmplarea a făcut că l-am luat din ce în ce mai rar, la început pretextând că aveam mult de lucru, apoi nemaipretextând nimic, iar după câteva luni ne-am lămurit cu totul. În adâncul sufletului, nu renunţasem o clipă la ideea că va veni cu mine în acea casă, că-şi va abandona improbabila carieră de actriţă şi ca va accepta să fie, pur şi simplu, soţia mea. I-am postat chiar, în mai multe rânduri, fotografii ale casei, făcute pe vreme însorită, cu ferestrele larg deschise spre tufe şi ierburi, mi-era cam ruşine când îmi aminteam de asta.

Odată cu trecerea timpului, cel mai remarcabil mi s-a părut, ca şi cu Yuzu, douăzeci de ani mai târziu, faptul că totalitatea bunurilor mele terestre încăpea într-o valiză. În mod limpede, nu aveam nici o chemare către bunurile pământeşti; ceea ce, în ochii anumitor filozofi (epicureici? stoici? cinici? câte-un pic din toate trei categoriile?), reprezenta o stare mentală cât se poate de sănătoasă; poziţia inversă, mi se pare, fusese arareori apărată; prin

urmare, exista printre filozofi un *consens* asupra acestei probleme – lucru îndeajuns de rar ca să nu fie subliniat.

Trecuse puţin de ora cinci când am încheiat convorbirea cu Claire, mai rămăseseră trei ore până la cină. Destul de repede, în doar câteva minute, am început să mă întreb dacă această întâlnire cu ea chiar fusese o idee bună. În mod vădit, n-avea cum să ducă la nimic bun, singurul rezultat avea să fie deşteptarea sentimentelor de dezamăgire şi de amărăciune pe care, timp de două decenii, izbutiserăm oarecum să le tăinuim. Amândoi ştiam destul de bine că viaţa e dureroasă şi dezamăgitoare, aşa încât chiar trebuia oare să plătim un taxi şi o notă la restaurant ca să obţinem o confirmare în plus? Şi, pe deasupra, aveam oare nevoie să aflu ce făcuse Claire între timp? Probabil că nimic strălucitor, în orice caz nimic care să se ridice la nivelul speranţelor sale, fiindcă în caz contrar mi-aş fi dat seama, fie şi doar văzând afişele de film de pe stradă. Deşi aspiraţiile mele profesionale erau mult mai puţin bine definite şi, din această pricină, eşecul mai puţin vizibil, nu eram deloc ocolit de sentimentul, desluşit, că în momentul de faţă sunt un ratat. Întâlnirea a doi *losers* în vârstă de patruzeci de ani şi foşti amanţi putea fi o scenă magnifică dintr-un film franţuzesc, dacă actorii ar fi fost potriviţi, să zicem, de dragul aproximării, Benoît Poelvoorde şi Isabelle Huppert; dar în viaţa reală aveam oare chef de aşa ceva?

În anumite împrejurări delicate din viaţa mea, făcusem apel la *telemanţie*, al cărei inventator, după ştiinţa mea, eram chiar eu. Cavalerii Evului Mediu şi mai târziu puritanii din Noua Anglie, atunci când aveau de luat o hotărâre dificilă, deschideau Biblia la nimereală, puneau degetul pe pagină şi încercau să dea o interpretare versetului pe care-l nimeriseră, luând decizia aşa cum le arătase Dumnezeu.

Aşa şi mie, mi se întâmpla să deschid televizorul la întâmplare (fără să aleg canalul, apăsam doar pe tasta *On)* şi să încerc să interpretez imaginile care mi se transmiteau.

La ora 18.30 fix, am apăsat pe tasta *On* a televizorului din camera mea de la hotelul Mercure. Rezultatul mi s-a părut la început descumpănitor, greu de descifrat (dar asta li se-ntâmpla uneori şi cavalerilor din Evul Mediu şi puritanilor din Noua Anglie): am dat peste o emisiune care îl omagia pe Laurent Baffie, ceea ce era, în sine, surprinzător (să fi murit oare? era încă tânăr, dar anumiţi animatori de televiziune cad fulgeraţi în plină glorie şi sunt răpiţi adoraţiei fanilor, asta-i viaţa). În orice caz tonul era omagial şi toţi participanţii subliniau „profunda omenie" a lui Laurent, pentru unii era „un tip de gaşcă, superhaios, un miştocar desăvârşit", alţii, care îl cunoscuseră mai de la distanţă, puneau accentul pe „profesionalismul impecabil", toată polifonia asta meşteşugit orchestrată conducea la o nouă lectură a muncii lui Laurent Baffie şi se termina simfonic, prin reluarea, aproape în cor, a unei expresii care întrunea unanimitatea participanţilor: Laurent era, de oriunde l-ai fi privit, „un tip ca lumea". Am chemat un taxi la ora 19.30.

La ora 20 fix am ajuns la *Bistrot du Parisien*, pe strada Pelleport, Claire rezervase într-adevăr o masă, era un lucru pozitiv, dar am simţit încă din primele clipe, doar străbătând restaurantul aproape gol – însă, la urma urmei, era duminică şi târziu –, că va fi singurul lucru pozitiv din acea seară.

După zece minute, a venit un chelner să mă întrebe dacă nu doream un aperitiv ca să-mi mai omor timpul. Părea să fie binevoitor şi inimos din fire, mai ales că simţisem încă de la început că se aştepta la o întâlnire cu probleme (cum să nu fie un chelner de bistrou din

arondismentul XX oleacă şaman, ori chiar niţel psihopomp?) şi că avea să se poziţioneze mai degrabă de partea mea (îmi citise oare angoasa în creştere? e drept că înfulecasem o droaie de grisine), în halul în care eram am comandat un Jack Daniel’s triplu.

Claire a sosit pe la 20.30, mergea cu grijă, s-a sprijinit de două mese înainte să ajungă la a noastră, era limpede „făcută”, s-o fi tulburat atât de tare gândul revederii, amintirea atât de dureroasă a promisiunilor de fericire de care o lipsise viaţa? Am trăit cu această speranţă câteva clipe, două sau trei, nu mai mult, apoi m-a lovit un gând mult mai realist, anume că, în fiecare zi, pe la această oră, Claire era aproape la fel de pilită.

Am deschis braţele cu entuziasm şi am exclamat că arăta bine, că nu se schimbase deloc, nu ştiu de unde mi se trage acest dar al minciunii, în orice caz nu de la părinţii mei, poate din primii ani de liceu, fapt e că părea groaznic de avariată, îi ieşeau perne de grăsime de peste tot, iar faţa îi fusese năpădită de cuperoză, prima privire pe care mi-a aruncat-o a fost de altfel dubitativă, se gândise probabil c-o iau în tărbacă, dar n-a durat decât vreo zece secunde, şi-a plecat repede capul, apoi l-a ridicat îndată cu o expresie schimbată, puştoaica din ea ieşea la suprafaţă, mi-a făcut cu ochiul aproape strengăreşte.

Citirea meniului, cu aer simpatic de birt, mi-a îngăduit să trag de timp. În cele din urmă am optat pentru o caserolă cu melci de Bourgogne (6) cu unt aromat cu usturoi, apoi nişte scoici Saint-Jacques trase la tigaie în ulei de măsline şi însoţite de tagliatelle. Doream să depăşesc în acest chip tradiţionala dilemă pământ/mare (vin roşu *vs* vin alb), alegând o combinaţie care să ne permită să luăm câte o sticlă din fiecare. Raţionamentul lui Claire părea să urmeze aceleaşi căi, fiindcă s-a pronunţat

pentru o tartină cu măduvă şi sare de Guérande, urmată de o supă de peşte provensală, cu aioli alături.

Mi-era teamă că va trebui să vorbesc despre mine, să-mi povestesc viaţa, dar nu s-a-ntâmplat aşa, de îndată ce am dat comanda, Claire a pornit o prelungă povestire care nu dorea nimic altceva decât să sintetizeze cei douăzeci de ani care se scurseseră de la ultima noastră întâlnire. Bea repede, fără apă, şi curând a devenit limpede că vom avea nevoie de două sticle de vin roşu (ca şi, mai târziu, de încă două de alb). După plecarea mea nu se rezolvase nimic, fuga după roluri rămăsese zadarnică, iar situaţia a ajuns să fie şi mai ciudată, între 2002 şi 2007 preţul caselor din Paris se dublase, şi în cartierul ei creşterea fusese şi mai rapidă, strada Ménilmontant devenise din ce în ce mai *hype* şi circula zvonul că Vincent Cassel se mutase acolo, şi că în curând aveau să-l urmeze Kad Merad şi Béatrice Dalle, să-ţi bei cafeaua în acelaşi local cu Vincent Cassel era un privilegiu imens, iar această informaţie, nedezminţită, provocase un nou salt al preţurilor, spre 2003-2004 îşi dăduse seama că apartamentul ei câştiga lunar mai mult decât ea, trebuia musai să reziste, dacă ar fi vândut acum, asta ar fi însemnat o sinucidere în plan imobiliar, ajunsese la soluţii disperate, se băgase, de pildă, în înregistrarea, pentru France Culture, a unei serii de CD-uri Maurice Blanchot, tremura din ce în ce mai tare povestindu-mi, mă privea năucă şi-şi rodea literalmente osul cu măduvă, i-am făcut semn chelnerului să se mişte mai repede.

Supa de peşte a mai domolit-o un pic şi a coincis cu un moment liniştit al istorisirii. La începutul lui 2008, a răspuns unei oferte venite de la Pôle Emploi[37]: instituţia îşi

[37] Instituţie cu caracter administrativ (EPA), însărcinată cu înregistrarea şomerilor, cu sprijinirea lor financiară şi cu găsirea unor locuri de muncă şi a altor beneficii sociale pentru aceştia.

propunea să creeze nişte ateliere de teatru pentru şomeri, scopul fiind să le redea încrederea în ei înşişi, salariul nu era mare, dar venea regulat lună de lună, se făceau mai mult de zece ani de când îşi câştiga viaţa aşa, la Pôle Emploi făcea de-acum parte din mobilier, iar ideea, după atâta vreme putea s-o spună, nu era atât de absurdă, în orice caz funcţiona mai bine decât cea cu psihoterapeuţii, e-adevărat că şomerul de lungă durată se preschimba inevitabil într-o micuţă făptură cocârjată şi ursuză şi că teatrul, în mod special repertoriul de vodevil, din raţiuni obscure, le reda acestor fiinţe amărâte minimul de îndrăzneală socială necesară unui interviu de angajare, în orice caz acum ar fi putut, cu acest salariu modest dar regulat, să scape de griji, dacă n-ar fi fost problema cheltuielilor locative, pentru că o parte din coproprietari, ameţiţi de îmburghezirea fulgerătoare a cartierului Ménilmontant, doriseră să se arunce în investiţii de-a dreptul delirante, înlocuirea codului digital cu un sistem biometric de identificare a irisului nu fusese decât preludiul unui şir de proiecte nesăbuite, precum înlocuirea curţii pavate cu grădină zen cu mici cascade şi bolovani de granit aduşi direct din Côtes d’Armor, totul sub supravegherea unui maestru japonez de faimă mondială. Acum se hotărâse, cu atât mai mult cu cât după o a doua, mai scurtă, vâlvătaie între 2015 şi 2017, piaţa imobiliară pariziană se plafonase pe termen lung, avea să vândă apartamentul şi, de fapt, tocmai luase legătura cu o primă agenţie.

În plan sentimental avea mai puţine de spus, existaseră câteva relaţii şi chiar două tentative de viaţă comună, a izbutit să-şi adune suficient elan ca să vorbească despre asta şi, totuşi, nu putea să-şi ascundă că ambii bărbaţi (doi actori, cu succes aproape egal cu al ei) care doriseră să-şi împartă viaţa cu ea erau mult mai puţin îndrăgostiţi de ea

decât de apartamentul ei. De fapt, eram poate singurul bărbat care o iubise cu adevărat, a conchis ea, oarecum surprinsă. M-am abţinut să-i arăt că se-nşela.

În ciuda tonului decepţionat şi chiar vădit trist al povestirii, îmi savurasem scoicile Saint-Jacques şi m-am aplecat cu luare-aminte asupra listei de deserturi. Mi-a reţinut imediat atenţia un vacherin[38] cu sos de zmeură; Claire a optat pentru o formulă clasică, profiterol cu ciocolată caldă; am comandat a treia sticlă de vin alb. Am început să mă întreb serios dacă, la un moment dat, nu avea cumva să-mi zică: „Şi tu?”, mă rog chestii care se spun în astfel de împrejurări, cel puţin în filme, dacă nu chiar şi în viaţa reală.

Ţinând seamă de cum decursese seara, ar fi trebuit în mod normal să refuz „să beau un ultim pahar” la ea acasă, şi mă-ntreb şi azi ce anume m-a împins să accept. Poate, un pic, curiozitatea de a revedea apartamentul unde, de bine de rău, îmi petrecusem un an din viaţă; pe de altă parte, poate că ar fi trebuit şi să-ncep să mă-ntreb ce găsisem la femeia asta. Probabil că fusese vorba şi de altceva decât de sex; sau nu, era înspăimântător să-ţi dai seama de asta, dar nu existase decât sexul.

În orice caz, intenţiile ei erau lipsite de ambiguitate şi, după ce mi-a oferit un pahar de coniac, s-a dat la mine, în modul care-i era specific. Plin de amabilitate, mi-am scos pantalonii şi chiloţii, ca să-i uşurez sarcina de a mi-o lua în gură, dar de fapt eram străbătut de o presimţire îngrijorătoare, şi, după ce mi-a morfolit două-trei minute fără nici un rezultat organul inert, am simţit că situaţia risca să degenereze, aşa că i-am mărturisit că tocmai urmam un tratament cu antidepresive („doze uriaşe” de antidepresive, am adăugat, ca să fac tabloul mai frumos),

[38] Desert asemănător cu Pavlova, care conţine îngheţată între două straturi de bezea.

ceea ce avea drept inconvenient faptul că-mi dispăruse orice urmă de libidou.

Efectul acestor câteva vorbe a fost magic, am simţit-o dintr-odată înseninându-se, e normal să preferi să dai vina pe antidepresive decât pe propriii colaci de grăsime, şi, mai mult, o undă de sinceră compasiune i-a străbătut chipul, pentru întâia oară în seara aceea a părut că-i pasă de mine, atunci când m-a întrebat dacă treceam printr-o perioadă de depresie, de ce şi de când.

Am prezentat atunci o poveste simplificată a ultimelor mele păţanii conjugale, spunând aproape tot adevărul (cu excepţia aventurilor canine ale lui Yuzu, pe care le consideram de prisos pentru înţelegerea ansamblului), singura îndepărtare notabilă de realitate fiind că Yuzu fusese aceea care se hotărâse în cele din urmă să plece în Japonia, supunându-se astfel insistenţelor repetate ale familiei; prezentată aşa, chestia devenea destul de emoţionantă, părea un conflict clasic între iubire şi obligaţiile familiale şi/sau sociale (cum ar fi scris un stângist al anilor ’70), era oarecum ca într-un roman de Theodor Fontane, i-am precizat lui Claire, cu toate că nu părea să fi auzit de un asemenea autor.

Japoneza mea adăuga aventurii o pecete exotică în gen Loti sau Segalen – îi cam încurc –, în orice caz povestea mea îi plăcea în mod vizibil. Profitând de faptul că o vedeam fezandându-se în măreţe reflecţii femeieşti agravate de al doilea pahar de coniac, m-am îmbrăcat discret şi, chiar în clipa când mă-nchideam la prohab, m-a fulgerat gândul că ne aflam în data de 1 octombrie, ultima zi de scadenţă a preavizului pentru apartamentul din turnul Totem. Yuzu aşteptase cu siguranţă ultimul termen şi, fără îndoială, în acest moment se afla în cursa care o ducea la Tokyo, poate că avionul îşi începuse chiar coborârea spre aeroportul Narita şi părinţii ei se aflau deja

îndărătul barierelor din holul de sosire al pasagerilor, logodnicul aştepta probabil în parcare, lângă maşină, aşa era scris să fie şi aşa se-ntâmpla, poate că exact din acest motiv o sunasem pe Claire, uitasem până acum câteva minute că ne aflam pe 1 octombrie, dar ceva din mine, inconştientul, fără doar şi poate, nu uitase, trăiam sub influenţa unor divinităţi iluzorii, „calea pe care ne-au îndreptat fetele acelea era complet înşelătoare, trebuie adăugat că ploua”[39], cum a scris probabil Nerval pe undeva, în vremurile astea nu-mi prea stătea gândul la Nerval, se spânzurase totuşi la patruzeci şi şase de ani, Baudelaire murise şi el la aceeaşi vârstă, nu era o vârstă uşoară.

Acum, lui Claire capul i se odihnea pe piept şi din străfunduri îi ieşeau sforăituri, era vădit matolită şi, în principiu, s-ar fi cuvenit să plec în acel moment, dar mă simţeam bine pe canapeaua uriaşă din living, m-a cuprins o lehamite fără margini la gândul că ar fi trebuit să cutreier înapoi tot Parisul, m-am lungit şi m-am întors într-o rână, ca să n-o văd, am adormit un minut mai târziu.

În tot căsoiul ăsta nu exista decât cafea instant, ceea ce în sine era scandalos, dacă într-un asemenea apartament nu exista un aparat Nespresso, atunci unde ar fi putut exista, îţi venea să te-ntrebi, în sfârşit, mi-am făcut o cafea instant, prin jaluzele trecea o lumină slabă şi, în ciuda precauţiunilor, m-am lovit de câteva mobile. Claire a apărut îndată în pragul bucătăriei, cămăşuţa de noapte scurtă şi semistrăvezie abia de-i ascundea nurii, din fericire gândurile îi erau în altă parte, aşa că a acceptat

[39] Citat aproximativ din *Fiicele focului*, de Gérard de Nerval. Textul invocat, din capitolul *Angélique,* este „Ces jeunes filles fallacieuses nous firent faire une route bien étrange; – il faut ajouter qu’il pleuvait”.

paharul cu cafea instant pe care i-l ofeream, la naiba, nici măcar ceşti n-avea, i-a ajuns o singură înghiţitură după care s-a pus pe vorbit, ce haios că locuiam în turnul Totem, a zis ea (nu-i pomenisem de recenta mea mutare la hotelul Mercure), pentru că tatăl ei se afla la originea proiectului, fusese asistentul unuia dintre cei doi arhitecţi, nu-l cunoscuse prea bine pe taică-său, murise când ea avea şase ani, dar îşi amintea că mama ei păstrase un articol tăiat dintr-un ziar în care el încerca să-şi justifice poziţia în controversele pe care le iscase construcţia, turnul Totem fusese în mai multe rânduri pe lista celor mai urâte clădiri din Paris, fără să se ridice însă la nivelul turnului Montparnasse, în mod constant desemnat în sondaje drept cel mai hâd imobil din Franţa, şi, într-un sondaj recent din *Touristworld,* drept cel mai urât din lume, imediat în urma primăriei din Boston.

Claire s-a dus până în living şi, spre uşoara mea îngrijorare, s-a întors după două minute cu un album de fotografii care ameninţa să fie punctul de pornire al unei ample povestiri de viaţă. În timpul îndepărtaţilor ani ’60, tatăl ei fusese după toate aparenţele un fel de filfizon – nişte fotografii cu el în costum Renoma, la ieşirea din Bus Palladium, nu lăsau loc de îndoială, dusese viaţa lipsită de griji a unui tânăr lipsit de griji din anii ’60, de altfel semăna uşor cu Jacques Dutronc, apoi devenise arhitect întreprinzător (şi, fără îndoială, cam speculant) în timpul perioadelor Pompidou şi Giscard, după care a murit la volanul maşinii sale Ferrari 308 GTB, când se întorcea dintr-un weekend petrecut la Deauville alături de amanta lui suedeză, chiar în ziua alegerii lui François Mitterrand ca preşedinte al Republicii. Cariera lui, oricum plină de izbânzi, ar fi putut căpăta un nou elan, avea numeroşi prieteni în Partidul Socialist, iar François Mitterrand era un preşedinte constructor, nu prea avea ce să-l împiedice să

ajungă la nivelul cel mai de sus al profesiei sale, dar un camion de treizeci şi cinci de tone intrat pe mijlocul şoselei a hotărât altfel.

Maică-sii îi păruse rău după acest soţ uşuratic dar mărinimos şi care, de alfel, îi lăsase şi ei destulă libertate, dar, mai presus de orice, nu putuse să îndure ideea că va rămâne singură cu o fiică pe cap, bărbatu-său fusese desigur un fustangiu dar în egală măsură un tată destul de tandru, iar ea nu avea nici o fibră maternă, absolut nici una, iar cu copiii rămaşi lângă mame se-ntâmplă din două una, ori te dăruieşti lor cu totul, uiţi de propria fericire şi te dedici fericirii lor, fie pe dos, copiii nu devin altceva decât o prezenţă stânjenitoare şi degrabă ostilă.

La vârsta de şapte ani, Claire fusese plasată într-un internat de fete din Ribeauvillé, administrat de congregaţia Surorilor Divinei Providenţe, ştiam deja partea asta a poveştii şi nici măcar nu găseai un croasant cu ciocolată, nimicuţa, Claire şi-a turnat un pahar de vodcă, hopa, o lua pe ulei încă de la şapte dimineaţa. „Şi-ai fugit când aveai unsprezece ani...”, i-am tăiat-o eu, ca să scurtez naraţiunea. Îmi aminteam cum fugise, era un moment tare din epopeea ei eroică, din lupta ei pentru independenţă, se întorsese la Paris facând autostopul, era totuşi primejdios, i s-ar fi putut întâmpla orice, cu atât mai mult cu cât începuse să fie „serios preocupată de sulă”, potrivit propriilor cuvinte, dar nu păţise nimic, în opinia ei fusese un semn, în clipa aia am simţit cum se apropie tunelul relaţiilor sale cu maică-sa şi mi-am luat inima în dinţi, cerându-i să ieşim la o cafenea ca să luăm un mic-dejun normal, un espresso dublu şi sendvişuri, ba poate chiar o omletă cu şuncă, mi-era foame, am pretextat eu scâncit, chiar mi-era foame. Şi-a tras un mantou peste cămăşuţa de noapte, pe strada Ménilmontant aveam tot ce ne trebuia, poate aveam chiar norocul să dăm peste

Vincent Cassel stând la masă în faţa unei cafele cu lapte, în orice caz ieşisem din apartament, era un pas înainte, afară era o dimineaţă de toamnă, cu vânt şi cam răcoare, oricum, în cazul în care se lungea pelteaua, luasem în calcul să invoc un control la medic spre mijlocul dimineţii.

Spre marea mea surprindere, de îndată ce ne-am aşezat la masă, Claire s-a întors la povestea cu „japoneza mea”, dorea să afle mai multe, o izbise coincidenţa cu turnul Totem. „Coincidenţele sunt modul în care Dumnezeu îţi face cu ochiul”, o spusese Vauvenargues sau Chamfort, nu mai ştiam, poate că îi aparţinea lui La Rochefoucauld ori poate nimănui, oricum puteam să mă ţin tare pe tema Japoniei, aveam experienţă, aşa că am început să rostesc cu subtilitate: „Japonia e o societate mai tradiţionalistă decât se crede”, apoi puteam să dezvolt timp de două ceasuri fără să risc să fiu contrazis, oricum nimeni nu pricepea nimic din Japonia şi din japonezi.

După două minute mi-am dat seama că mă obosea mai mult să vorbesc decât să ascult, relaţiile umane îmi puneau în general probleme şi, în mod special, n-am cum să n-o spun, relaţiile umane cu Claire, i-am predat frâiele conversaţiei, atmosfera din cafenea era plăcută, dar serviciul un pic cam leneş, şi ne-am întors la perioada când Claire avea unsprezece ani, în vreme ce nişte clienţi care arătau cu toţii a artişti sezonieri invadau treptat localul.

Încă de la început intrase în conflict cu maică-sa, un conflict care durase aproape şapte ani, un conflict crâncen, bazat întâi de toate pe o continuă competiţie sexuală. Îi cunoşteam câteva dintre momentele de vârf, cum ar fi acela în care Claire, după ce descoperise nişte prezervative în timp ce scotocea prin geanta maică-sii, o făcuse „curvă bătrână”. Nu la fel de bine ştiam, dar am aflat-o, că tânăra Claire, însoţindu-şi, ca să zic aşa, gestul cu vorba, se-apucase să-i seducă pe majoritatea amanţilor

mamei sale prin această tehnică, simplă dar eficientă, pe care o văzusem folosind-o şi cu mine. Şi mai puţin încă ştiam că mama lui Claire, ripostând cu mijloacele mai sofisticate pe care femeile coapte învaţă să le folosească treptat din lectura lucrărilor muiereşti de referinţă, se pornise la rândul ei să-i călărească pe drăguţii fiică-sii.

Într-un film de pe YouPorn am fi avut parte de o scenă de genul „*Mom teaches daughter*”, dar realitatea, cum se întâmplă adesea, era mai puţin hazlie. Croasanţii au sosit destul de repede, dar omletei cu şuncă i-a luat mai mult timp, a venit chiar în clipa când Claire ajunsese la vârsta de paisprezece ani, şi am isprăvit s-o mănânc chiar înainte ca ea să-şi serbeze cea de-a şaisprezecea aniversare, eram ghiftuit de-acum şi mă simţeam destul de bine, mi s-a părut dintr-odată că e posibil să scurtez întâlnirea sintetizând cu un ton apăsat şi fericit: „Şi-apoi, când ai împlinit optsprezece ani, ai fugit, ai găsit de lucru într-un bar aproape de Bastille şi o locuinţă, după care ne-am întâlnit, dragostea mea, am uitat să-ţi zic dar am o programare la cardiolog la ora zece hai pupături ne sunăm cât mai grabnic”, pusesem deja o bancnotă de douăzeci de euro pe masă, nu i-am lăsat loc de-ntors. Când am ieşit din cafenea gesticulând larg, mi-a aruncat o privire cam ciudată, cam pleoştită, m-am luptat între una şi două secunde cu un ultim reflex de compasiune, apoi am pornit în grabă să cobor pe strada Ménilmontant. Din simplu automatism, am tăiat-o spre strada Pyrénées, am păstrat un ritm susţinut şi, în mai puţin de cinci minute, am ajuns la staţia de metrou Gambetta, tipa era în mod vădit varză, consumul de alcool n-avea să înceteze să crească şi, în curând, n-avea să-i mai ajungă, îi va adăuga medicamente, iar inima avea până la urmă să-i cedeze şi avea să fie găsită sufocată în propria vomă, în mijlocul micuţului ei apartament de două camere cu vedere spre

curte de pe bulevardul Vincent-Lindon. Nu numai că nu eram în stare s-o salvez pe Claire, nimeni nu era capabil s-o salveze, în afara, poate, anumitor membri ai sectelor creştine (aceia care îi primesc sau se prefac că-i primesc cu iubire, ca pe nişte fraţi întru Christos, pe bătrâni, pe handicapaţi, pe amărâţi), de care Claire oricum n-ar vrea să audă, milostenia lor fraternă i-ar ieşi îndată pe nas, ea avea nevoie de o duioşie conjugală obişnuită şi, la modul imediat, de o sculă în păsărică, însă tocmai asta nu mai era posibil, tandreţea conjugală obişnuită nu s-ar fi putut ivi decât ca un complement al unei sexualităţi împlinite, s-ar fi cuvenit să bifeze căsuţa „sex”, care îi era de-acum şi până în vecii vecilor interzisă.

De bună seamă, situaţia era foarte tristă, cu toate astea, vreme de câţiva ani, până să se cufunde definitiv în alcoolism, Claire fusese probabil o cvadragenară relativ strălucitoare, poate chiar asimilabilă noţiunii de *cougar* sau de *MILF*, o *MILF* fără progenituri, desigur, oricum eram convins că păsărica ei reuşise să se umezească vreme îndelungată, să fim serioşi, n-avusese o viaţă chiar atât de nefericită. Prin contrast, îmi aminteam că acum trei ani, chiar înainte să cad în ghearele lui Yuzu, avusesem proasta idee s-o revăd pe Marie-Hélène, mă aflam într-una dintre numeroasele mele perioade de apatie sexuală, avusesem neîndoios doar intenţia să mai aflu ce-i cu ea, probabil nici măcar să i-o trag, pentru că atunci ar fi trebuit să existe împrejurări potrivite, iar asta era puţin probabil cu biata Marie-Hélène, când i-am sunat la uşă mă aşteptam la ce putea fi mai rău, dar, de fapt, situaţia era şi mai sumbră decât îmi închipuisem, căzuse pradă unei crize psihiatrice, bipolaritate sau schizofrenie, nu mai ştiu, şi rămăsese cumplit de damblagită, trăia într-o locuinţă ultrasupravegheată de pe bulevardul René-Coty, mâinile îi tremurau fără întrerupere şi îi era literalmente frică de

orice: de soia modificată genetic, de venirea la putere a Frontului Naţional, de poluarea cu particule fine... Se hrănea cu ceai verde şi cu seminţe de in, preţ de jumătate de ceas cât a durat vizita mi-a vorbit doar despre alocaţia ei de adult handicapat. Am plecat poftind după beri la halbă şi sendvişuri cu pateu, conştient în acelaşi timp că avea s-o ducă multă vreme aşa, cel puţin până la nouăzeci de ani, avea desigur să-mi supravieţuiască cu mult, tremurând din ce în ce mai tare, din ce în ce mai descărnată şi mai înspăimântată, creând nonstop probleme cu vecinii, deşi în realitate era deja moartă, ajunsesem *să-mi bag nasul în fofoloanca unei moarte*, ca să reiau expresia grăitoare pe care o citisem nu ştiu unde, probabil într-un roman al lui Thomas Disch, autor de SF şi poet care avusese ceasul lui de glorie, astăzi pe nedrept uitat, şi care se sinucisese într-o zi de 4 iulie, poate şi pentru că tovarăşul lui de viaţă murise de SIDA, dar şi pentru că drepturile lui de autor nu-i mai îngăduiau pur şi simplu să trăiască şi pentru că voia să arate, prin alegerea simbolică a acestei date, ce soartă le hărăzea America autorilor ei.

Prin comparaţie, lui Claire îi mergea chiar bine, la urma urmei se putea încă înscrie la Alcoolicii Anonimi, se pare că obţin uneori rezultate uimitoare şi, de asemenea – am devenit conştient de asta după ce m-am întors la Hotelul Mercure –, Claire avea, cu siguranţă, să moară singură, avea să moară nefericită, dar măcar n-avea să moară săracă. După vânzarea *loft*-ului, ţinând seamă de preţurile pieţei, avea să se trezească cu o avere de trei ori mai mare decât a mea. Aşadar, o singură operaţiune imobiliară îi fusese de ajuns tatălui ei ca să câştige mult mai mult decât reuşise al meu să strângă anevoios timp de patruzeci de ani, tot redactând autentificări de acte şi înregistrări de ipoteci, banul nu izbutise nicicând să

răsplătească munca, n-avea absolut nici o legătură, nici o societate umană n-a fost vreodată construită pe remunerarea muncii, nici măcar despre societatea comunistă viitoare nu se socotea că va fi întemeiată pe această bază, principiul repartiţiei bunurilor fusese redus de Marx la această formulă cu desăvârşire găunoasă: „Fiecăruia după nevoi”, izvor de frecuşuri şi de dispute nesfârşite dacă ar fi fost cumva vreodată pusă în practică, din fericire asta nu se-ntâmplase niciodată, nici în ţările comuniste mai mult decât în celelalte, banul trăgea la ban şi mergea cu puterea, acesta era cuvântul de pe urmă al organizării sociale.

Când m-am despărţit de Claire, viaţa mi-a fost considerabil alinată prin frecventarea vacilor normande, care au însemnat pentru mine o consolare, aproape o revelaţie. Asta deşi vacile nu mi-erau străine; copil fiind, şedeam an de an timp de o lună, vara, la Méribel, unde tata achiziţionase nişte diviziuni dintr-o vilă cu mai mulţi proprietari. În timp ce ai mei îşi petreceau zilele bătând, ca nişte îndrăgostiţi, cărările de munte, eu mă uitam la televizor, cu precădere la Turul Franţei, faţă de care aveam să dezvolt o dependenţă îndelungată. Din când în când, ieşeam totuşi pe-afară, punctele de interes ale adulţilor constituiau un mister pentru mine, dar, cu siguranţă, trebuia să fie interesant, îmi spuneam, să colinzi prin munţii aceia înalţi, câtă vreme atât de mulţi adulţi, începând cu părinţii mei, făceau asta.

N-am izbutit să ating o emoţie estetică sinceră în faţa peisajelor alpine; dar m-am pricopsit cu o afecţiune pentru vaci, cu ale căror cirezi deplasându-se de la o păşune la alta mă întâlneam adesea. Era vorba de vacile din rasa *tarentaise*, micuţe şi vioaie, cu păr brun-roşcat, bine adaptate la mers îndelungat, cu temperament zburdalnic; adesea, înaintau ţopăind pe potecile de munte, iar

tălăngile ce le erau agăţate la gât iscau, înainte chiar ca animalele să-şi facă apariţia, un sunet drăgălaş.

La polul opus, era de neimaginat o vacă normandă începând *să ţopăie*, ideea în sine avea ceva necuviincios, până şi o simplă accelerare a mersului nu s-ar fi putut produce, în opinia mea, decât într-o situaţie de pericol de moarte. Ample şi maiestuoase, vacile normande *existau*, şi asta părea să le ajungă din plin; abia când am descoperit vacile normande, am priceput de ce hinduşii considerau că acest animal e sacru. În timpul weekendurilor solitare pe care le petreceam la Clécy, zece minute de contemplare a unei cirezi de vaci care păşteau pe islazurile din preajmă îmi erau de fiecare dată de ajuns ca să uit de strada Ménilmontant, de castinguri, de Vincent Cassel, de strădaniile disperate ale lui Claire de a se face acceptată în acest mediu care n-o dorea şi, în cele din urmă, ca să uit până şi de Claire.

Nu împlinsem treizeci de ani, dar pătrunsesem într-o zonă hibernală pe care n-o însenina nici o amintire despre iubită, nici o speranţă de a împrospăta miracolul, astenia simţurilor era dublată de o reducere progresivă a investiţiilor profesionale, forţa operaţională se destrăma, au mai fost câteva scântei, câteva declaraţii de principiu, îndeosebi cu prilejul petrecerilor de la serviciu (aveam cel puţin una pe săptămână la DRAF), dar trebuia să fim de acord că normanzii nu ştiau să-şi vândă produsele, calvadosul, de pildă, avea toate calităţile unui alcool de vârf, un calvados bun era comparabil cu un bas-armagnac[40] sau chiar cu un coniac şi, cu toate astea, era

[40] Armagnacul este un distilat produs în regiunile franceze Gers, Landes şi Lot-et-Garonne şi poartă denominaţii mai restrânse geografic: bas-armagnac, armagnac-ténarèze (sau ténarèze) şi haut-armagnac.

de o sută de ori mai puţin prezent, cam peste tot în lume, în magazinele duty-free de pe aeroporturi; până şi în supermaketurile franţuzeşti, locul lui era îndeobşte simbolic. Iar de cidru să nu mai vorbim, cidrul era în mod virtual absent din hipermarketuri, şi abia de-l găseai prin baruri. Mai apăreau încă, în cadrul acestor petreceri de la birou, luări de poziţie vehemente, oamenii îşi promiteau că vor acţiona fără întârziere, apoi toate astea se fâsâiau blând, de-a lungul unor săptămâni identice dar nu întru totul dezagreabile, se înstăpânea încet ideea că oricum nu se putea face mare lucru pe nici un plan, însuşi directorul, atât de ofensiv şi de vioi pe vremea angajării mele, o lăsase treptat mai moale, tocmai se căsătorise şi vorbea mai mult despre cum o să amenajeze clădirea fermei pe care o cumpărase ca să-şi adăpostească viitoarea familie. A fost mai multă animaţie, preţ de câteva luni, în timpul scurtei şederi a unei stagiare libaneze exuberante, care, între altele, a făcut rost de o fotografie a lui George W. Bush care onora un platou cu brânzeturi, poză care avea să provoace o mică polemică pe anumite canale de presă americane, cretinul de Bush nu părea să fi aflat că importul de brânză din lapte crud fusese interzis în ţara lui, a existat aşadar un uşor impact mediatic, dar care n-a făcut să crească vânzările, iar expedierea repetată de *livarot* şi de *pont l'évêque* pe adresa lui Vladimir Putin n-a avut nici ea mai mult efect.

Nu prea eram de folos, dar nici dăunător, exista totuşi un progres faţă de Monsanto, iar dimineaţa, când mă duceam la serviciu, străbătând la volanul automobilului meu G 350 perdelele de ceaţă care pluteau deasupra crângurilor, încă îmi mai puteam spune că viaţa mea nu era cu desăvârşire irosită. Trecând prin satul Thury-Harcourt, mă întrebam de fiecare dată dacă aşezarea avea cumva vreo legătură cu Aymeric; până la urmă am căutat

răspunsul pe Internet, pe vremea aceea era mai anevoios, reţeaua era mult mai puţin dezvoltată, dar am izbutit să descopăr răspunsul pe site-ul încă embrionar *Patrimoine normand*[41], „revista istoriei şi artei de a trăi în Normandia”. Da, exista o legătură, ba chiar foarte directă. Localitatea se numise iniţial Thury, apoi Harcourt, ca trimitere la familia cu acest nume; la Revoluţie redevenise Thury, după care şi-a luat numele actual de Thury-Harcourt, într-o tentativă de reconciliere a celor „două Franţe”. În epoca lui Ludovic al XIII-lea, fusese ridicat aici un uriaş castel, considerat uneori un „Versailles normand”, care slujea drept reşedinţă ducilor de Harcourt, pe vremea aceea guvernatori ai provinciei. Lăsat intact după Revoluţie, arsese în august 1944, în timpul retragerii diviziei „das Reich”, încolţită de divizia 59 Staffordshire.

În perioada celor trei ani în care studiasem la Agronomie, Aymeric d’Harcourt-Olonde fusese singurul meu prieten adevărat, şi-mi petrecusem cele mai multe seri în camera lui – mai întâi la Grignon, apoi în pavilionul Agro din Cité Internationale[42] – dând gata baxuri întregi de 8,6[43] şi fumând iarbă (mă rog, mai ales el fuma, eu preferam de fapt berea, şi ajunsese probabil la treizeci de cuie pe zi, în timpul primilor doi ani de studii a fost chiaun, cred, aproape în permanenţă), dar mai ales ascultând discuri. Cu pletele lui cârlionţate şi blonde, cu cămăşile de pădurar canadian, Aymeric avea un *look grunge* aproape tipic, dar mersese mai departe de Nirvana şi de Pearl Jam, chiar se adăpase la izvoare, iar în camera lui toate rafturile

[41] Patrimoniul normand (www.patrimoine-normand.com).

[42] Denumirea completă: Cité Internationale Universitaire. Campus universitar situat în sudul Parisului.

[43] Bere Bavaria care îşi datorează acest supranume concentraţiei sale alcoolice.

erau pline cu viniluri din anii ’60 şi ’70: Deep Purple, Led Zeppelin, Pink Floyd, The Who, ba chiar şi The Doors, Procol Harum, Jimi Hendrix, Van Der Graaf Generator...

YouTube încă nu exista şi aproape nimeni nu-şi amintea pe-atunci de aceste formaţii, în orice caz pentru mine era o descoperire totală, o încântare absolută.

Ne petreceam adesea seara împreună, uneori mai erau unul sau doi tipi din promoţia noastră – nu foarte ieşiţi din comun, mi-e greu să-mi amintesc feţele lor şi le-am uitat complet numele –, în schimb nu erau niciodată fete, iar ăsta e un detaliu ciudat, dacă stau bine să mă gândesc nu ţin minte ca Aymeric să fi avut vreo relaţie amoroasă. Nu era virgin, în fine, nu cred să fi fost, nu lăsa impresia că-i e teamă de fete, ci că-i stătea mai degrabă gândul în altă parte, poate la viaţa profesională, avea o seriozitate pe care fără îndoială n-am băgat-o de seamă la vremea respectivă, pentru că mie mi se fâlfâia de viaţa mea profesională, nu cred că mă gândisem la ea mai mult de jumătate de minut, mi se parea cu neputinţă să fii interesat profund de altceva decât de fete – şi culmea e că, la patruzeci şi şase de ani, îmi dădeam seama că avusesem dreptate pe-atunci, fetele, dacă vreţi, sunt nişte curve, poţi să vezi lucrurile şi-aşa, dar viaţa profesională e o curvă şi mai mare, şi care nici nu-ţi oferă vreo plăcere.

La sfârşitul celui de-al doilea an, mă aşteptam ca Aymeric să-şi aleagă, ca şi mine, o specializare la oha, de genul sociologie rurală sau ecologie, dar s-a înscris, dimpotrivă, la zootehnie, unde se considera că trebuie să tragi tare. În septembrie, la începerea noului an şcolar, a venit tuns scurt şi cu o garderobă complet schimbată, iar când a plecat să-şi facă stagiul final la Danone, purta direct costum şi cravată. Ne-am văzut mai puţin în anul acela, despre care-mi amintesc cam ca despre un an de vacanţă, alesesem până la urmă specializarea ecologie şi

ne petreceam timpul deplasându-ne cam peste tot prin Franţa ca să studiem pe teren o formaţiune vegetală sau alta. La sfârşitul anului, învăţasem să recunosc diversele formaţiuni vegetale din Franţa, puteam să le prevăd prezenţa cu ajutorul unei hărţi geologice şi al informaţiilor meteo locale, şi cam atât, deşi, mai târziu, asta avea să-mi slujească să le-nchid gura militanţilor Verzi atunci când venea vorba despre consecinţele reale ale încălzirii climatice. El îşi făcuse o mare parte din stagiu la serviciul de marketing de la Danone, şi te puteai aştepta, în mod rezonabil, ca viitoarea lui carieră să fie dedicată creării unor noi iaurturi de băut sau a unor noi *smoothies*. În seara ceremoniei de înmânare a diplomelor, avea să mă surprindă o dată în plus, declarându-mi că intenţiona să-şi recupereze o exploatare agricolă în departamentul Manche. Inginerii agronomi sunt prezenţi în aproape toate domeniile industriei agro-alimentare, uneori în posturi tehnice, cel mai adesea în poziţii de conducere, dar nu li se-ntâmplă aproape niciodată să devină ei înşişi agricultori; consultând un anuar al foştilor studenţi de la Agronomie ca să-i găsesc adresa, mi-am dat seama că Aymeric era singurul din promoţia noastră care făcuse această alegere.

Locuia în Canville-la-Rocque, m-a avertizat la telefon că-mi va fi greu să găsesc locul şi că va trebui să-i întreb pe localnici de castelul Olonde. Da, şi acesta aparţinea familiei sale, dar mult mai înainte de Thury-Harcourt, castelul fusese distrus prima oară în 1204, apoi l-au reconstruit la mijlocul secolului al XIII-ea. Altfel, se căsătorise cu un an înainte, avea, pe exploatarea lui agricolă, o cireadă de trei sute de vaci de lapte, nu investise tocmai rău, mă rog, avea să-mi istorisească. Nu, de când se stabilise acolo, nu se mai întâlnise cu nimeni de la Agronomie.

Am ajuns în faţa castelului Olonde la căderea serii. Nu era atât un castel, cât o pestriţă adunătură de clădiri, într-o stare de conservare diferită, era greu să recompui planul iniţial al edificiului; în centru, clădirea principală de locuit, rectangulară şi masivă, părea să stea cât de cât în picioare, dar bălăriile şi lichenii începuseră să mănânce pietrele, era însă vorba despre blocuri solide de granit, probabil granit de Flamanville, mai era nevoie să treacă nişte secole ca să le pericliteze serios. Puţin în spate, un turn cilindric, înalt şi subţire, părea aproape neştirbit; mai aproape însă de intrare, donjonul principal, care fusese cu siguranţă pătrat şi care constituise centrul militar al fortăreţei, îşi pierduse ferestrele şi acoperişul, fragmentele de zid rămase erau tocite, rotunjite de eroziune, se apropiau treptat de soarta lor geologică. La vreo sută de metri, un hangar mare şi un siloz contrastau în peisaj prin strălucirea metalică, cred că erau primele construcţii recente pe care le văzusem de vreo cincizeci de kilometri încoace.

Aymeric avea din nou plete şi reîncepuse să poarte cămăşi largi în carouri, dar acum erau ceea ce fuseseră la origine: straie de lucru.

— Locul a slujit drept cadru pentru sfârşitul ultimului roman al lui Barbey d’Aurevilly, *Une histoire sans nom*[44], m-a înştiinţat el. În 1882, Barbey îl numeşte „străvechiul castel aproape năruit”; după cum poţi vedea, de-atunci aşa a rămas.

— Nu primeşti ajutor de la Monumentele Istorice?

— Vag... oricum, suntem înscrişi în Inventarul lor, dar primim arareori câte un ajutor. Soţia mea, Cécile, ar dori să facă lucrări serioase de renovare ca să-l transforme în hotel, mă rog, în hotel de lux, chestii de-astea. Există,

[44] *O poveste fără nume.*

efectiv, vreo patruzeci de camere libere, noi încălzim doar cinci, cu totul. Ce vrei să bei?

Am acceptat un pahar de *chablis*[45]. Nu ştiam dacă proiectul acelui hotel de lux avea vreun rost, dar, în orice caz, sufrageria era o încăpere călduroasă şi plăcută, cu şemineu mare, fotolii încăpătoare din piele verde-închis, iar amenajarea asta n-avea nici o legătură cu Aymeric, indiferenţa lui faţă de decoraţiuni era totală, camera lui de la Agronomie era una dintre cele mai anonime pe care le-am văzut, semăna cu un cort soldăţesc – cu excepţia vinilurilor.

Acolo, ocupau aproape un perete, era impresionant.

— Le-am numărat din nou iarna trecută, am peste cinci mii..., mi-a zis Aymeric.

Avea acelaşi pick-up ca pe vremuri, un Technics MK2, dar boxele nu i le văzusem niciodată – două paralelipipede de nuc masiv, mai înalte de-un metru.

— Sunt nişte Klipschorn, a spus Aymeric, primele boxe făcute de Klipsch, şi poate cele mai bune; bunicul meu le-a cumpărat în 1949, era nebun după operă. Când a murit, mi le-a făcut cadou tata, pe el nu l-a interesat niciodată muzica.

Aveam impresia că echipamentul nu mai era folosit prea des, un strat subţire de praf se aşezase pe capacul pick-up-ului.

— Da, aşa e..., mi-a confirmat Aymeric, probabil că întrezărise ceva în privirile mele, „nu prea mai am chef s-ascult muzică. E greu, ştii, încă de la început n-am reuşit să mă echilibrez financiar, aşa că seara stau şi rumeg, îmi refac socotelile, dar, cum te afli aici, hai să ronţăim ceva şi, până atunci, mai toarnă-ţi un pahar de vin.

---

[45] Vin alb sec, produs lângă localitatea Chablis, din departamentul Yonne.

După ce a scotocit prin rafturi circa un minut sau două, a scos *Ummagumma.*

— Discul cu vaca, se potriveşte aici..., a comentat el, înainte să pună acul pe începutul piesei „Grantchester Meadows”.

Era nemaipomenit; nu auzisem niciodată, nici măcar nu bănuisem că poate exista un asemenea sunet; fiecare tril de pasăre, fiecare clipocit de izvor erau perfect definite, notele grave erau tensionate şi puternice, acutele, de o incredibilă puritate.

— Cécile o să sosească în curând, a continuat el, a avut o întâlnire la bancă pentru proiectul ei hotelier.

— Mi se pare că nu prea crezi în el.

— Nu ştiu, ai avut impresia că sunt mulţi turişti prin zonă?

— Aproape nici unul.

— Vezi?... Dar să ştii, sunt de acord cu ea asupra unui aspect: trebuie făcut ceva. Nu putem continua să pierdem bani an de an. Ieşim la liman, din punct de vedere financiar, doar datorită arendelor şi, mai ales, vânzării de terenuri.

— Ai mult pământ?

— Mii de hectare; noi deţineam aproape toată regiunea dintre Carentan şi Carteret. Bun, spun „noi”, dar sunt în continuare ale lui taică-meu; însă, de când am pus la cale exploatarea, s-a hotărât să-mi lase rodul arendelor şi, chiar şi aşa, mă văd adesea silit să scot câte o parcelă la vânzare. Ce-i mai grav e că nici măcar nu vând unor fermieri de-ai locului, ci unor investitori străini.

— Din ce ţări?

— Belgieni şi olandezi, cu precădere, şi, din ce în ce mai des, unor chinezi. Anul trecut am vândut cincizeci de hectare unui concern chinez, erau dispuşi să cumpere de zece ori mai mult şi să plătească de două ori preţul pieţei.

Agricultorii autohtoni n-au cum să le ţină piept, oricum le e greu să-şi ramburseze împrumuturile şi să plătească arendele, există mereu unii care renunţă şi care pun cheia sub preş, iar când se află la ananghie mi-e greu să insist prea mult, îi înţeleg perfect, şi eu sunt acum în aceeaşi situaţie, pentru tata era mai simplu, a trăit multă vreme la Paris înainte să se întoarcă la Bazeux, era totuşi stăpânul locului... Aşa că nu ştiu ce să zic cu proiectul ăsta de hotel, poate c-ar fi o soluţie...

Pe tot drumul încoace, mă gândisem ce să-i spun lui Aymeric despre însărcinările pe care le deţineam la DRAF. Nu mă vedeam mărturisindu-i că eram direct implicat în proiectul de promovare pentru export a brânzeturilor normande, sau în ceea ce mai bine s-ar numi eşecul meu în materie de promovare pentru export a brânzeturilor normande. Am insistat mai mult pe îndatoririle mele mai degrabă administrative, legate de transformarea denumirilor franceze de origine controlată în denumiri europene de origine protejată; de altfel nici nu era neadevărat, problemele astea de un formalism juridic exasperant îmi ocupau din ce în ce mai mult timpul de lucru, trebuia neîncetat să respect termenele şi regulile, reguli pe care nu le-am aflat niciodată, cu siguranţă nu există vreun alt sector al activităţii umane care să emane un plicits atât de profund precum cel al dreptului. Am cunoscut, până la urmă, câteva succese cu noile mele sarcini; ca, de pildă, cu una dintre recomandările pe care le-am făcut, formulată într-o notă de sinteză, care a izbutit, după câţiva ani, odată cu adoptarea decretului care definea DOP-ul pentru *livarot,* să impună producerea obligatorie a acestei brânze din lapte provenind de la vacile normande. Iar în acest moment eram implicat într-un conflict de procedură, pe cale de a fi rezolvat în favoarea mea, cu grupul Lactalis şi cooperativa Isigny

Sainte-Mère, care doreau să scape de obligaţia de a folosi laptele crud în fabricarea *camembert*-ului.

Mă aflam în mijlocul explicaţiilor, când a sosit Cécile. Era o brunetă drăguţă, subţire şi elegantă, dar i se citea pe faţă încordarea, suferinţa aproape, avuse în mod vădit o zi grea. S-a purtat totuşi amabil cu mine şi s-a străduit să pregătească o masă, dar am simţit că trăgea de ea, probabil că primul lucru pe care l-ar fi făcut dacă nu eram acolo ar fi fost să se culce, luând nişte calmante. Era bucuroasă, mi-a spus, că Aymeric primeşte o vizită, munceau prea mult, nu se mai întâlneau cu nimeni, se îngropau de vii, deşi nu-mpliniseră treizeci de ani. Adevărul e că mă aflam în aceeaşi situaţie, atât doar că volumul meu de muncă nu avea nimic excesiv, de fapt toată lumea se afla în aceeaşi situaţie, anii de studiu sunt singura perioadă fericită, singura în care viitorul pare deschis, în care totul e posibil; ulterior, viaţa de adult, viaţa profesională nu sunt decât o împotmolire lentă şi progresivă, poate că tocmai de aceea prieteniile de tinereţe, cele legate în timpul studenţiei şi care sunt de fapt singurele prietenii adevărate, nu supravieţuiesc niciodată la pătrunderea în viaţa adultă, evităm să ne revedem prietenii din tinereţe ca să ne ferim să fim confruntaţi cu martorii speranţelor înşelate, cu propria năruire.

La urma-urmei, vizita la Aymeric era o greşeală, poate că nu foarte gravă, timp de două zile o să izbutim să facem faţă, după masă a pus discul live al concertului lui Jimi Hendrix de pe insula Wight, nu era cu siguranţă cel mai bun concert al lui, dar era ultimul, cu două săptămâni înainte să moară, simţeam că întoarcerea asta spre trecutul lui Aymeric o irita uşor pe Cécile, la vremea respectivă ea nu fusese cu siguranţă *grunge*, o vedeam

mai degrabă ca pe o *versailleză*[46], mă rog, o *versailleză* moderată, uşor tradiţionalistă fără să fie integristă, Aymeric se căsătorise cu o femeie din mediul lui, lucru care, până la urmă, se întâmplă cel mai adesea şi dă rezultate dintre cele mai bune, mă rog, aşa se zice, în ce mă priveşte problema era că n-aveam un mediu al meu, un mediu bine definit.

A doua zi dimineaţă m-am trezit spre ora nouă şi l-am găsit aşezat la masă, în faţa unui mic dejun copios, cu ochiuri, caltaboş prăjit şi bacon, pe care l-a însoţit cu cafea şi apoi cu *calvados*. Îşi începuse ziua de mult, mi-a explicat, se trezea în fiecare dimineaţă la ora cinci pentru mulsul vacilor, nu cumpărase mulgătoare automată, în opinia lui ar fi fost o investiţie disproporţionată, majoritatea colegilor lui care optaseră pentru aşa ceva se împotmoliseră rapid, şi-apoi vacilor le place să fie mulse de mână de om, mă rog, aşa-şi închipuia el, mai era şi-o latură sentimentală. Mi-a propus să mergem să vedem cireada.

Hangarul metalic nou-nouţ pe care-l zărisem în ajun la sosire era de fapt un staul, compartimentele dispuse pe patru rânduri erau aproape toate ocupate, şi doar de vaci normande, aşa cum am constatat pe dată.

— Da, e vorba de-o alegere, mi-a confirmat Aymeric, au un randament mai slab decât cel al rasei Prim’Holstein, dar laptele lor e cu adevărat superior. Prin urmare, desigur, m-a interesat ce spuneai ieri despre DOP *livarot* – chiar dacă în momentul de faţă vând mai degrabă producătorilor de *pont l’évêque.*

---

[46] Persoană care locuieşte în zona Versailles. Cuvântul i-a desemnat pe partizanii guvernului de la Versailles, care se opunea Comunei din Paris (1871). Actualmente, mai are sensul, uşor peiorativ, de burghez practicant asiduu al religiei creştine.

În spate, nişte pereţi de placaj delimitau un mic birou cu un computer, o imprimantă şi nişte rafturi metalice.

— Foloseşti computerul ca să le distribui hrana? l-am întrebat.

— Ipotetic, computerul poate să declanşeze aprovizionarea jgheaburilor de hrană cu porumb din silozuri; pot şi să programez adăugarea de suplimente de vitamine, rezervoarele sunt conectate. Bine, sunt nişte jucărioare, de fapt computerul îmi slujeşte mai ales la contabilitate.

Doar ce-a folosit cuvântul contabilitate, că s-a şi înnegurat la faţă. Am ieşit sub cerul limpede, de un albastru intens.

— Înainte de DRAF, lucram la Monsanto, i-am mărturisit, dar presupun că nu foloseşti porumb modificat genetic.

— Nu, respect caietul de sarcini bio, mai mult, încerc să limitez folosirea porumbului, în principiu o vacă mănâncă iarbă. Pe scurt, încerc să fac lucrurile cum se cuvine, nimic de-aici n-are legătură cu zootehnia industrială, cum ai putut vedea, vacile au loc berechet, ies zilnic la aer, chiar şi iarna. Dar, cu cât încerc să fac lucrurile mai corect, cu atât mă descurc mai greu.

Ce era să-i răspund? Într-un sens, o groază de lucruri, puteam să rezist trei ore la o dezbatere dedicată acestor probleme. Lui Aymeric însă, în situaţia în care se afla, nu-i puteam spune mare lucru, cunoaştea toate datele, la fel de bine ca mine. Cerul era atât de senin în dimineaţa aceea, că, în depărtare, se putea zări oceanul.

— Mi se propusese să rămân la Danone, după stagiu..., mi-a zis el gânditor.

Restul zilei mi l-am dedicat vizitării castelului, înăuntru era o capelă unde seniorii de Harcourt îşi făceau probabil rugăciunile, dar lucrul cel mai impresionant era o sală de mese gigantică, cu zidurile în întregime acoperite cu

portrete ale strămoşilor, cu un şemineu lung de şapte metri, unde-ţi puteai perfect închipui că erau fripţi mistreţi sau cerbi, în timpul nesfârşitelor chiolhanuri medievale, ideea de hotel de lux căpăta ceva mai multă consistenţă, nu mă-ncumetasem să i-o spun lui Aymeric, dar mi se părea puţin probabil ca situaţia crescătorilor de vite să se îmbunătăţească, auzisem zvonuri potrivit cărora, la Bruxelles, începuse să fie vânturată ideea renunţării la cotele de lapte – hotărârea, care avea să provoace mari necazuri crescătorilor de vite francezi, împingându-i în faliment, a fost definitiv adoptată de-abia în 2015, sub preşedinţia lui François Hollande, însă venirea a zece noi ţări în spaţiul european, începând cu 2002, ca urmare a Tratatului de la Atena, avea s-o facă aproape ineluctabilă, plasând Franţa într-o poziţie clar minoritară. În mare, mi-era din ce în ce mai greu să vorbesc cu Aymeric; chiar dacă întreaga mea simpatie se îndrepta către fermieri, chiar dacă mă simţeam gata, în orice împrejurări, să le pledez cauza, mă vedeam silit să ţin seama că, în momentul de faţă, eram de partea statului francez şi că nu ne mai aflam de aceeaşi parte a baricadei.

Am plecat a doua zi după masa de prânz, sub un soare de duminică strălucitor, care contrasta cu tristeţea care mă invada. Mi se pare surprinzător să-mi reamintesc această tristeţe astăzi, când merg agale la volanul maşinii pe drumurile regionale pustii din departamentul Manche. Ne-ar plăcea să existe premoniţii sau semne, dar în general nu există aşa ceva, şi nimic, în acea după-amiază însorită şi moartă, nu mă lăsa să bănuiesc că aveam s-o întâlnesc pe Camille a doua zi dimineaţă, şi că acea dimineaţă de luni avea să fie începutul celei mai frumoase perioade din viaţa mea.

Înainte să abordăm întâlnirea mea cu Camille, să ne întoarcem la o cu totul altă lună noiembrie, cu aproape douăzeci de ani mai târziu, o lună noiembrie categoric mai tristă, din pricină că *mizele vitale* (aşa cum se vorbeşte despre *pronostic vital*) erau din plin stabilite. Spre sfârşitul lunii, cele dintâi decoraţiuni de Crăciun au invadat centrul comercial Italie II, şi începusem să mă întreb dacă o să rămân la hotelul Mercure pe timpul sărbătorilor de iarnă. N-aveam nici un motiv temeinic să plec, nici unul în afara ruşinii, dar acesta e deja un motiv serios în sine, nici măcar în zilele noastre nu e aşa uşor să-ţi recunoşti singurătatea absolută, aşa că am început să reflectez la diverse destinaţii, cea mai bine conturată erau mânăstirile, mulţi sunt cei care, în aceste zile de celebrare a naşterii Mântuitorului, se gândesc să se întoarcă spre ei înşişi, cel puţin aşa citisem într-un număr special din *Pèlerin Magazine*, iar în cazul acesta singurătatea nu e doar firească ci şi recomandabilă, da, era cea mai bună soluţie, aveam să mă informez de pe-acum în legătură cu nişte potenţiale destinaţii mânăstireşti, era şi timpul să trec la treabă, ba chiar nu mai era timp deloc, aşa cum m-a înştiinţat o primă căutare pe Internet (şi cum mă lăsase deja să bănuiesc numărul acela din *Pèlerin Magazine*), toate mânăstirile pe care le-am verificat erau *overbooked.*

O altă problemă şi mai urgentă era să-mi reînnoiesc reţeta de Captorix, utilitatea acestui medicament era incontestabilă, datorită lui viaţa mea socială era acum scutită de tulburări, îmi făceam în fiecare dimineaţă o toaletă minimală dar suficientă şi-i salutam călduros şi familiar pe chelnerii de la O'Jules, atât doar că n-aveam nici un chef să merg din nou la psihiatru, desigur nu la cel de pe strada Cinq-Diamants, la caricatura aia, şi în general la nici un psihiatru, toţi psihiatrii mă făceau *să vărs*; şi-atunci mi-a venit în minte doctorul Azote.

Acest generalist cu nume ciudat dădea consultaţii pe strada Athènes, la doi paşi de gara Saint-Lazare, îl vizitasem o dată pentru un soi de bronşită, la sfârşitul uneia dintre călătoriile mele săptămânale între Caen şi Paris. Îmi aminteam că era un bărbat de vreo patruzeci de ani, chel, firele de păr rămase îi erau lungi, cenuşii şi destul de slinoase, mă rog, te ducea cu gândul mai degrabă la basistul unui grup de hard-rock decât la un doctor. Îmi mai aminteam şi că în plină consultaţie îşi aprinsese o ţigară Camel, „scuzaţi-mi năravul, sunt primul care-l condamnă...”, îmi aminteam mai ales că-mi prescrisese fără fasoane un sirop cu codeină, care începuse deja să trezească suspiciuni printre confraţii săi.

Era mai bătrân cu douăzeci de ani, dar chelia nu-i înaintase (şi, desigur, nici nu-i scăzuse), iar rămăşiţele de păr îi erau la fel de lungi, cenuşii şi jegoase.

— Da, Captorixul e eficient, am avut reacţii bune..., a comentat el sobru, doriţi pentru şase luni?

— Ce faceţi de sărbători? m-a întrebat puţin mai târziu, trebuie să fiţi prudent de sărbători, depresivilor le sunt adesea fatale, am avut o groază de clienţi pe care-i credeam stabilizaţi şi, buf, pe 31 tipii îşi zburau creierii, mereu pe 31 seara, dacă depăşeau miezul nopţii, se scoteau. Lucrurile se-ntâmplă cam aşa, Crăciunul le-a dat deja o lovitură, au avut la dispoziţie o săptămână ca să-şi rumege amarul, poate că şi-au făcut nişte planuri ca să scape pe 31 şi planurile s-au năruit, apoi vine data de 31 şi nu mai pot îndura, aşa că se duc la fereastră şi se-aruncă, sau îşi trag un glonţ, după caz. Vorbesc şi eu aşa, ce să fac, menirea mea de bază e însă să-i împiedic pe oameni să moară, mă rog, să nu moară măcar pentru o vreme, cât se poate.

I-am destăinuit ideea mea cu mânăstirea.

— Da, nu-i deloc o tâmpenie, a încuviinţat el, am şi alţi clienţi care fac asta, dar după părerea mea v-aţi trezit cam târziu. Altfel, mai sunt şi curvele din Thailanda, în Asia uiţi complet de Crăciun, aşa că poţi trece uşor peste data de 31, de-aia sunt fetele alea acolo, cred că puteţi găsi un bilet, nu-s atâtea rezervări ca la mânăstiri, am avut semnale bune şi pe partea asta, ba chiar, uneori, e terapie curată, am cunoscut indivizi care s-au întors nechezând, în culmea entuziasmului faţă de farmecul lor viril, sigur, erau nişte tipi cam defecţi, nişte prostovani uşor de dus cu preşul, din păcate nu-mi lăsaţi impresia că aţi fi aşa. La dumneavoastră mai e şi problema cu Captorixul, poate că după Captorix nu vi se mai scoală, n-am cum să vă garantez, chiar şi cu două micuţe paraşute drăgălaşe de şaisprezece ani nu pot să vă garantez, asta-i nasol cu medicamentul în cauză, şi, pe de altă parte, nici nu puteţi să întrerupeţi brusc cura, vă sfătuiesc cinstit să nu faceţi aşa ceva, başca n-ar folosi la nimic, are efecte remanente timp de două săptămâni, mă rog, dacă e să se-ntâmple, să ştiţi că e de vină produsul, în cel mai rău caz puteţi să staţi la plajă şi să haliţi curry de creveţi.

I-am răspuns că voi chibzui la sugestia lui, care era într-adevăr interesantă, deşi nu întru totul adaptată situaţiei mele, pentru că nu mi se stinsese doar orice putinţă de erecţie, ci şi orice dorinţă, ideea de a face sex mi se părea de-acum anapoda, inaplicabilă, şi simţeam că nici măcar două paraşute thailandeze de şaisprezece ani n-ar fi rezolvat nimic, oricum, Azote avea dreptate, chestia asta mergea la nişte tipi uşor defecţi, adesea la englezi, din aceia proveniţi din clasa de jos, dispuşi să creadă în orice semn de dragoste sau pur şi simplu de excitaţie sexuală din partea unei femei, oricât de ciudat ar părea, ieşeau regeneraţi din mâinile lor, din păsărica şi din gura lor, în mod vădit nu mai erau aceleaşi persoane, fuseseră distruşi

de femeile occidentale, cazul cel mai izbitor era într-adevăr cel al anglo-saxonelor, şi da, ieşeau cât se poate de regeneraţi, dar nu mă aflam în aceeaşi situaţie, n-aveam nimic să le reproşez femeilor şi oricum toată chestia nu mă mai privea, fiindcă nu avea să mi se mai scoale în veci şi pentru că până şi sexualitatea dispăruse din orizontul meu mental, ceea ce în mod straniu nu îndrăznisem să-i mărturisesc lui Azote, mă mărginisem la „problemele erectile”, era însă un medic excelent şi, atunci când am ieşit de la el, ceva din încrederea mea în omenire, în medicină şi în lume se reînfiripase, am tăiat-o cu un pas aproape sprinten spre strada Amsterdam, însă în dreptul gării Saint-Lazare am comis greşeala, până la urmă nici nu ştiu dacă a fost o greşeală, n-o să aflu decât la sfârşit, e drept că sfârşitul se apropie, dar încă nu-i aici, nu-i chiar aici.

Atunci când am intrat în *sala paşilor pierduţi* din gara Saint-Lazare – devenită un banal centru comercial axat pe confecţii, dar care-şi merita din plin numele, paşii mei erau cu adevărat pierduţi, rătăceam fără glas printre firme –, am avut bizara senzaţie că pătrund într-un soi de autoficţiune, adevărul e că termenul autoficţiune nu-mi evoca decât nişte idei vagi, îl ţinusem minte în urma lecturii unei cărţi de Christine Angot (mă rog, a primelor cinci pagini), fapt e că, apropiindu-mă de peroane, mi s-a părut din ce în ce mai mult că acest cuvânt se potrivea cu situaţia mea, ba chiar că fusese născocit pentru mine, realitatea mea ajunsese de nesuportat, nici o făptură omenească nu putea supravieţui într-o singurătate atât de necruţătoare, încercam, fără doar şi poate, să creez un fel de realitate alternativă, să ajung la originea unei bifurcaţii temporale, să obţin nişte credite de viaţă suplimentare, poate că stătuseră ascunse acolo, creditele mele, în toţi acei ani, aşteptându-mă între două peroane, dosite sub

praful şi unsoarea locomotivelor, în acea clipă inima a prins să-mi palpite nebuneşte, precum aceea a unui chiţcan urmărit de prădător, chiţcanii sunt nişte jivine mici şi drăguţe, ajunsesem în dreptul peronului 22, exact acolo unde, la câţiva metri distanţă, mă aştepta Camille, la capătul peronului 22, în fiece vineri seară, timp de aproape un an, când mă întorceam de la Caen. De îndată ce mă zărea, târându-mi bagajul de mână pe roţile lui amărâte, dădea fuga spre mine, alerga de-a lungul peronului, alerga să-şi dea sufletul, ajungea la limita capacităţii ei pulmonare, pe vremea aceea eram împreună şi ideea de despărţire încă nu exista, nu mai exista, nici măcar n-ar fi avut vreun sens s-o aducem în discuţie.

Am cunoscut fericirea, ştiu ce înseamnă, pot să vorbesc competent despre ea şi-i cunosc şi sfârşitul, ce urmează de obicei după. O singură persoană îţi lipseşte, dar totul e pustiu, cum ar zice cineva, deşi termenul „pustiu” e destul de slab, aduce o adiere din secolul XVIII de rahat, nu mai descoperi în el acea violenţă sănătoasă a zorilor romantismului, adevărul e că o singură fiinţă îţi lipseşte şi totul e mort, lumea e moartă şi tu însuţi eşti mort sau mai degrabă preschimbat într-o statuetă de ceramică, iar toţi ceilalţi sunt şi ei nişte statuete de ceramică, izolând de minune din punct de vedere termic şi electric, astfel încât nimic nu te mai poate atinge cu excepţia suferinţelor interne, născute din dezagregarea trupului tău independent, însă n-ajunsesem chiar acolo, trupul meu se purta deocamdată decent, atât doar că eram singur, singur la propriu, şi nu aflam strop de bucurie în singurătatea mea şi nici în funcţionarea neîngrădită a spiritului meu, aveam nevoie de dragoste în general, dar în special aveam nevoie de o pizdă, erau multe pizde pe lume, miliarde pe suprafaţa acestei planete de talie totuşi modestă, e halucinant când te gândeşti câte pizde sunt pe

lume, te ia cu ameţeală, cred că fiecare bărbat a fost cuprins de vertijul ăsta, pe de altă parte păsăricile astea aveau nevoie de scule bărbăteşti, cel puţin aşa-şi închipuiau (o neînţelegere fericită, pe care se întemeiază fericirea bărbaţilor, perpetuarea speciei şi poate chiar cea a social-democraţiei), în principiu problema poate fi rezolvată, dar în practică nu mai e posibil, şi uite-aşa se stinge o civilizaţie, fără griji, fără primejdii ori drame şi cu foarte puţine masacre, o civilizaţie moare de prea multă oboseală, din silă faţă de ea însăşi, ce-ar fi putut să-mi propună social-democraţia, nimic, desigur, doar o dăinuire a lipsei, un îndemn la uitare.

M-am îndepărtat cu gândul de peronul 22 al gării Saint-Lazare în doar, cred, câteva miimi de secundă, şi mi-am amintit îndată că întâlnirea noastră avusese loc la celălalt capăt al liniei, mă rog, asta depinde de trenuri, unele merg până la Cherbourg, altele se opresc la Caen, nu înţeleg de ce vorbesc despre asta, tot soiul de informaţii răzleţe îmi bântuie creierul disfuncţional, oricum, ne întâlniserăm pe peronul C al gării din Caen, în noiembrie, într-o dimineaţă însorită de luni, acum şaptesprezece ani, ori poate nouăsprezece, nu mai ştiu.

Situaţia însăşi părea ciudată: era anormal să mi se încredinţeze întâmpinarea unei stagiare la serviciul veterinar (Camille era pe-atunci elevă la şcoala veterinară din Maisons-Alfort), eram considerat un fel de interimar de lux căruia i se pot da în grijă sarcini diverse dar nu foarte înjositoare, eram totuşi fost elev la Agronomie, în fine, asta constituia dovada implicită că misiunea „brânzeturi normande” era din ce în ce mai puţin luată în serios de şefii mei. Aşa stând lucrurile, nu trebuie, în primul rând, să exagerăm importanţa hazardului în chestiunile amoroase: dacă aş fi întâlnit-o pe Camille câteva zile mai târziu pe un culoar de la DRAF, s-ar fi întâmplat acelaşi lucru, aproape

identic; atât doar că s-a petrecut în gara din Caen, la capătul peronului C.

Agerimea mea perceptivă crescuse în mod sensibil cu câteva secunde înainte de sosirea trenului, ceea ce constituie un straniu caz de precogniţie; remarcasem, între şinele căii ferate, nu doar prezenţa unor ierburi, ci şi pe aceea a unor flori galbene cărora le uitasem numele, aflasem de existenţa lor în timpul cursului despre „vegetaţia spontană din mediul urban” pe care îl urmasem în cadrul anului doi de studii la Agronomie, un curs destul de *fun* în care mergeam să prelevăm specimene dintre dalele bisericii Saint-Sulpice, de pe taluzul bulevardului periferic... Altfel, văzusem în spatele gării nişte paralelipipede ciudate cu dungi colorate în roz, ocru şi brun, care îmi evocau un oraş babilonian futurist – în realitate era vorba despre centrul comercial Les bords de l’Orne[47], unul din motivele de mândrie ale municipalităţii, unde figurau câteva dintre referinţele majore ale consumului modern, de la Desigual la The Kooples, graţie acestui centru cetăţenii din Basse-Normandie aveau şi ei acces la modernitate.

A coborât cele câteva trepte metalice ale vagonului şi s-a întors spre mine, n-avea valiză cu roţi, după cum am remarcat cu o ciudată satisfacţie, ci doar o geantă mare de pânză, din acelea care se poartă de-a curmezişul pieptului. Când mi-a spus, după foarte mult timp, în care nu s-a strecurat nici un strop de stingherealã, poate după zece minute: „Sunt Camille”, trenul plecase deja spre Bayeux, apoi Carentan şi Valognes, capătul de linie fiind gara din Cherbourg.

În acest stadiu, enorm de multe lucruri erau gata spuse, hotărâte sau, cum ar fi zis tata în jargonul lui notarial, „consemnate în acte”. Ochii îi erau căprui, m-a urmat de-a

[47] Literal: *Malurile râului Orne*.

lungul peronului C, apoi pe strada Auge, parcasem la vreo sută de metri, iar după ce i-am potrivit geanta în portbagaj s-a instalat liniştită pe locul din faţă, de parcă ar mai fi făcut asta de zeci, de sute de ori şi de parcă avea s-o mai facă de alte zeci, sute, mii de ori, nu exista absolut nici o încordare, mă simţeam nespus de calm, un calm pe care nu-l mai cunoscusem vreodată, aşa încât mi-a trebuit, cred, vreo jumătate de ceas până să bag cheia în contact, poate c-am bălăngănit din cap ca un imbecil fericit, dar nu a avut nici o reacţie de nerăbdare, nu a dat nici cel mai mic semn de surprindere în faţa încremenirii mele: era o vreme strălucitoare, cerul de un albastru turcoaz, aproape ireal.

Luând-o pe centura nordică şi apoi trecând pe lângă CHU[48], am devenit conştient că pătrundeam într-o ZAC sinistră[49], alcătuită cu precădere din clădiri scunde, din tablă ondulată cenuşie; peisajul nici măcar nu era ostil, ci doar de o înspăimântătoare neutralitate, se împlinea un an de zile de când străbăteam în fiecare dimineaţă acest decor, fără să-i fi băgat măcar în seamă existenţa. Hotelul lui Camille se afla între un fabricant de proteze şi un cabinet de expertize contabile. „Am ezitat între Appart City şi Adagio Aparthotel, am bolborosit eu, desigur, desigur Appart City nu e deloc central, dar e situat la un sfert de oră de mers pe jos faţă de DRAF, dacă vrei să ieşi seara în oraş, eşti la doi paşi de staţia de tramvai Claude Bloch, în zece minute ai ajuns în centru şi tramvaiul circulă până la miezul nopţii, sigur, se putea şi invers, adică ai fi

---

[48] Acronim pentru *Centre Hospitalier Universitaire*. Spital universitar.

[49] *Zone d'aménagement concerté* reprezintă, în Franţa, o operaţie publică de amenjare a spaţiului urban în virtutea codului urbanismului. Prin metonimie, o „ZAC" desemnează şi un habitat urban rezultat din această procedură de amenajare.

putut merge la lucru cu tramvaiul, iar de la Adagio ai fi avut vedere spre cheiurile râului Orne, pe de altă parte, la Appart City camerele premium au terasă, m-am gândit că ar putea fi plăcut, mă rog, dacă vrei, putem să schimbăm, sigur, pe cheltuiala DRAF…” Mi-a aruncat o privire ciudată, greu de descifrat, amestec de uluire şi de, într-un fel, milă; mai târziu, mi-a explicat că nu înţelesese de ce mă chinuiam cu justificările alea sârguincioase, câtă vreme era limpede că aveam să locuim împreună.

În acest mediu periurban *hardcore*, clădirile DRAF lăsau o stranie impresie de desuetudine şi, ca să fim cinstiţi, şi de neglijenţă şi părăsire. Şi nu era doar o impresie, i-am spus lui Camille, de îndată ce se pornea ploaia apăreau scurgeri de apă în majoritatea birourilor, iar aici ploua mai tot timpul. Nu păreau nişte clădiri administrative, cât mai degrabă o adunătură de case private, risipite la întâmplare în ceea ce ar fi putut fi un parc, dar care semăna mai mult a teren viran, năpădit de o vegetaţie încâlcită, aleile asfaltate dintre case începuseră, de altfel, să se crape sub invazia vegetală. Acum, am continuat eu, va trebui s-o prezint celui responsabil oficial cu stagiul ei, directorul serviciilor veterinare, care, în mod obiectiv, nu putea fi descris, am spus eu resemnat, decât ca un bătrân idiot. Arţăgos şi calic din fire, îi hărţuia fără milă pe toţi angajaţii care aveau ghinionul să fie în subordinea lui, în special pe tineri, avea o deosebită boală pe cei tineri, era la un pas să considere obligaţia de a o întâmpina pe o tânără stagiară ca pe o insultă personală. Nu doar că îi detesta pe tineri, dar nu-i plăceau prea mult nici animalele, cu excepţia cailor, caii erau pentru el singurele animale demne de luat în seamă, pe celelalte patrupede le vedea ca pe un nediferenţiat subproletariat animal, hărăzit oricum cât mai rapid abatorului. Cea mai mare parte a carierei şi-o construise la herghelia naţională din Le Pin şi,

cu toate că numirea lui la DRAF constituia o promovare – ba chiar, la drept vorbind, o încoronare a traseului său profesional –, o trăise ca pe un afront. Acestea fiind zise, întâlnirea cu el nu era decât un hop care trebuia depăşit, i-am spus, aversiunea directorului faţă de tineri era atât de mare, încât avea să facă totul ca să evite orice contact viitor, putea fi sigură că n-avea să-l mai revadă în timpul celor trei luni de stagiu.

După ce-a fost depăşit momentul („E, într-adevăr, un bătrân idiot...", mi-a confirmat ea cu sobrietate), am dat-o în grija uneia dintre veterinarele de serviciu – o persoană blajină, de vreo treizeci de ani, cu care fusesem mereu în relaţii bune. Şi, timp de o săptămână, nu s-a întâmplat nimic. Îmi notasem numărul lui Camille în agendă, ştiam că eu trebuia s-o sun, era unul din lucrurile care nu se prea schimbaseră în relaţiile dintre bărbaţi şi femei – de altfel, eram cu zece ani mai în vârstă decât ea, trebuia ţinut seamă şi de asta. Păstrez o amintire stranie acelei perioade, n-o pot asemui decât cu acele momente rare, care nu se produc decât atunci când eşti nespus de liniştit şi de fericit, când şovăi să te cufunzi în somn şi te abţii cât mai mult, ştiind că somnul care va urma va fi adânc, tihnit şi întremător. Nu cred că greşesc comparând somnul cu iubirea; nu cred că greşesc comparând iubirea cu un fel de *vis în doi*, care cunoaşte, e drept, clipe de vis individual, mici jocuri de potriviri şi de întrepătrunderi, dar care îngăduie, oricum, să ne transformăm existenţa pământească într-un moment suportabil – şi care, la drept vorbind, chiar e singura cale a acestei transformări.

În realitate, lucrurile nu s-au petrecut cum prevăzusem: lumea dinafară şi-a impus prezenţa, şi a făcut-o brutal: Camille m-a sunat exact după o săptămână, la începutul după-amiezii. Fusese cuprinsă de panică, se refugiase într-un McDonald's din zona industrială Elbeuf, după ce îşi

petrecuse dimineaţa la o crescătorie industrială de găini, profitase de pauza de prânz ca să scape, trebuia să vin, trebuia să mă duc îndată la ea şi s-o salvez.

Am închis telefonul, mânios: ce dobitoc de la DRAF o trimisese acolo? Cunoşteam perfect crescătoria aia, era o crescătorie enormă, mai bine de trei sute de mii de găini, care exporta ouă până-n Canada şi în Arabia Saudită, dar care mai ales avea o reputaţie groaznică, una dintre cele mai urâte din Franţa, toate vizitele se încheiaseră cu avize negative: în nişte hangare iluminate puternic de sus cu halogen, mii de găini se străduiau să supravieţuiască, strânse una într-alta, nu existau coteţe, era o crescătorie „în aer liber”, păsările erau jumulite, jigărite, aveau pielea iritată şi năpădită de păduchi roşii, trăiau printre cadavrele în descompunere ale congenerelor, îşi petreceau fiecare clipă a scurtei lor existenţe – cel mult un an – cârâind de teroare. Asta se-ntâmpla şi în cele mai bine îngrijite crescătorii şi era primul lucru care te izbea, cloncănitul acela interminabil, privirile cuprinse de panică pe care le aruncau în permanenţă găinile, cuprinse de panică şi mirare, nu cereau strop de milă, nu erau în stare de aşa ceva, în schimb nu pricepeau, nu pricepeau condiţiile în care fuseseră puse să trăiască. Ca să nu mai pomenim de puii de parte bărbătească, inutili la ouat, care erau zvârliţi de vii, la grămadă, în malaxoare; ştiam toate lucrurile astea, avusesem prilejul să vizitez mai multe crescătorii de păsări, între care cea din Elbeuf era fără doar şi poate cea mai cumplită, însă obişnuita abjecţie de care ştiam să dau dovadă, aidoma tuturor semenilor mei, îmi îngăduise s-o dau uitării.

A dat fuga spre mine de îndată ce m-a văzut sosind în parcare şi mi s-a cuibărit în braţe, vreme îndelungată, fără să se poată opri din plâns. Cum de puteau oamenii să facă aşa ceva? Cum de puteau lăsa lucrurile aşa? N-aveam ce

să răspund, doar nişte palavre lipsite de interes despre firea omenească.

Odată suiţi în maşină, în drum spre Caen, s-a pus pe întrebări şi mai stânjenitoare: cum puteau oare nişte veterinari, inspectori în domeniul sănătăţii publice, să îngăduie asemenea situaţii? Cum puteau oare să viziteze aceste locaşuri în care tortura animalelor era zilnică şi apoi să le lase să funcţioneze, ba chiar să colaboreze la funcţionarea lor, câtă vreme erau, la origine, veterinari? Mărturisesc că-mi pusesem într-adevăr şi eu întrebarea: li se dădeau oare bani în plus ca să păstreze tăcerea? Nici măcar nu cred. Dacă e s-o iei aşa, existaseră cu siguranţă medici cu diplomă şi în lagărele naziste. Până la urmă, şi aici, se ivea doar un prilej de consideraţii tocite şi puţin încurajatoare despre omenire, aşa că am preferat să-mi ţin gura.

Totuşi, atunci când mi-a zis că ar fi vrut să se oprească, să renunţe la studiile de medicină veterinară, am intervenit. I-am amintit că era o profesie liberală; nimic n-o putea sili să lucreze într-o crescătorie industrială, mai mult, nimic n-o putea obliga să mai viziteze o astfel de crescătorie, şi a trebuit să adaug că o văzuse pe cea mai rea, era o culme a răului (cel puţin pentru Franţa, probabil că existau şi chestii mai cumplite pentru găini în alte ţări, dar m-am ferit să intru în detalii). Acum aflase, şi cu asta, basta – era cam mult, dar era tot. M-am abţinut, de asemenea, să precizez că nici porcii n-o duceau mai bine, şi, adesea, nici măcar vacile – pentru o singură zi, îi fusese suficient, cred.

Când am ajuns în dreptul Appart City, mi-a zis că nu se putea întoarce acasă aşa, că trebuia neapărat să bea ceva. Nu prea erau locuri potrivite pentru asta prin zonă, zona nu era deloc *nostimă*, de fapt nu exista decât hotelul Côte de Nacre, din lanţul Mercure, a cărui clientelă era

exclusiv alcătuită din cadre medii care aveau treabă cu una sau alta din întreprinderile poligonului industrial.

Barul s-a dovedit neaşteptat de plăcut, presărat cu canapele şi fotolii încăpătoare îmbrăcate în pânză ocru, cu un barman mereu disponibil, fără să fie sâcâitor. Camille fusese năucită moralmente, era o fetişcană prea necoaptă ca să viziteze o crescătorie industrială de păsări, de-abia după cel de-al cincilea Martini a izbutit cu adevărat să-şi revină. Şi eu mă simţeam sleit, epuizat la culme, parcă ajunsesem la capătul unui drum nespus de lung, nici măcar nu mă simţeam în stare să iau drumul înapoi spre Clécy, de fapt nu mai aveam putere, eram fericit şi plin de bunăvoinţă. Ne-am luat aşadar o cameră pentru o noapte la hotelul Côte de Nacre, din lanţul Mercure, bun, acolo ne-am petrecut prima noastră noapte împreună şi cred că o să-mi amintesc de ea câte zile-oi mai avea, că imaginile acelui ridicol decor interior mă vor bântui până-n ultima clipă, de altfel mă bântuie deja seară de seară şi ştiu că nu vor înceta, ci, dimpotrivă, o vor face şi mai abitir, ca un junghi din ce în ce mai dureros, până când moartea mă va scăpa de griji.

Mă aşteptam, desigur, ca lui Camille să-i placă locuinţa mea din Clécy, eu aveam un simţ estetic rudimentar, dar, mă rog, eram în stare să-mi dau seama că era o casă drăguţă; în schimb, nu anticipasem că avea s-o transforme atât de repede în propria ei casă, că va avea încă din primele zile idei de decorare şi amenajare, că va dori să cumpere nişte pânzeturi, să mute nişte mobile, că, în fine, avea să se poarte atât de iute ca o femeie – în înţelesul pre-feminist al cuvântului –, deşi nu împlinise decât nouăsprezece ani. Până atunci, trăisem acolo ca la hotel, un hotel bun, un hotel *de charme* impecabil, dar de-abia după venirea lui Camille am căpătat cu adevărat senzaţia că mă aflu în casa mea – şi asta doar pentru că era a ei.

Viaţa mea cotidiană a cunoscut şi alte schimbări; până atunci îmi făcusem cumpărăturile, destul de lipsit de imaginaţie, la un Super U din Thury-Harcourt, care avea avantajul suplimentar de a-mi permite să-mi fac plinul la ieşirea din magazin şi, din când în când, să-mi verific presiunea în pneuri; nici măcar nu vizitasem Clécy, orăşel cu un farmec neîndoios, confirmat de ghiduri turistice dintre cele mai diferite, capitală a Elveţiei normande până una-alta, ceea ce nu era chiar de ici, de colo.

Totul s-a schimbat odată cu venirea lui Camille, am devenit clienţi constanţi ai măcelăriei-mezelărie, precum şi ai brutăriei-patiserie, ambele situate în piaţa Tripot, ca şi primăria şi oficiul pentru turism. În concluzie, ca să fiu mai exact, Camille le-a devenit clientă fidelă – îndeobşte, eu mă mulţumeam să beau nişte halbe la braseria *Le Vincennes,* care era deopotrivă şi bar-tutungerie şi loterie-PMU[50], aflată în piaţa Charles-de-Gaulle, chiar în faţa bisericii. O dată chiar am luat masa la *Au site normand*, restaurantul satului, care se mândrea că-i avusese oaspeţi pe Charlots, cu prilejul turnării unei scene din filmul *Les Bidasses en folie*[51]*,* nu erau pe lume doar Pink Floyd ori Deep Purple, anii ’70 avuseseră şi ei o parte neştiută, oricum restaurantul era bun, iar platoul cu brânzeturi, minunat.

Pentru mine era un nou mod viaţă, pe care nu-l considerasem posibil alături de Claire, şi care îşi dovedea un farmec nebănuit, în fine, ce vreau să spun e că, de fapt, Camille se pricepea să trăiască bine, o aduceai într-un

[50] *Pari Mutuel Urbain* – locuri, în afara hipodromurilor, unde se pot face pariuri pe cursele de cai.

[51] Grup muzical francez format în 1966, evoluând într-un registru comic şi parodic. Îşi datorează renumele şi unor filme ale anilor ’70 în care au fost vedete, *Les Bidasses en folie* (*Răcanii au luat-o razna;* r. Claude Zidi), *Les Fous du Stade sau Le Grand Bazar*.

frumos cătun normand rătăcit pe coclauri şi ştia imediat cum să profite de acest frumos cătun normand. În general, oamenii nu ştiu să trăiască, nu se pun de acord cu viaţa, nu se simt bine cu adevărat în această viaţă, aşa încât ticluiesc diferite proiecte, mai mult sau mai puţin ambiţioase, mai mult sau mai puţin măreţe, după caz, şi, de obicei, dau greş, ajungând la concluzia că ar fi fost mai bine, pur şi simplu, să trăiască, dar, tot de obicei, e prea târziu pentru aşa ceva.

Eram fericit, nu fusesem niciodată atât de fericit şi nicicând n-aveam să mai fiu aşa; nici o clipă, însă, nu uitam cât de efemeră era situaţia. Camille se afla aici doar pentru un stagiu la DRAF, inevitabil avea să plece la sfârşitul lunii ianuarie, ca să-şi continue studiile la Maison-Alfort. Inevitabil? I-aş fi putut propune să-şi întrerupă studiile, să devină casnică, mă rog, să devină soţia mea şi, acum, după atâta timp, când mă gândesc (şi mă gândesc aproape mereu), cred că ar fi zis da – mai ales după secvenţa cu crescătoria industrială de găini. N-am făcut-o însă şi, fără îndoială, n-aş fi putut-o face, nu fusesem *formatat* pentru o astfel de propunere, nu făcea parte din *programarea* mea, eram un tip modern şi, pentru mine, ca şi pentru toţi contemporanii mei, cariera profesională a femeilor trebuia respectată mai presus de orice, era principiul absolut, însemna ieşirea din barbarie, din Evul Mediu. În acelaşi timp, nu eram poate cu desăvârşire modern, câtă vreme putusem lua în calcul, chiar dacă doar preţ de câteva clipe, să mă sustrag acestui imperativ; dar, încă o dată, n-am mişcat un deget, n-am zis nimic, am lăsat evenimentele să-şi urmeze drumul, deşi, de fapt, această întoarcere la Paris nu-mi trezea deloc încredere, Parisul, aidoma tuturor oraşelor, era menit să nască singurătate, şi nu ne petrecuserăm îndeajuns timp împreună, în această casă, bărbat şi femeie, doar noi faţă-

n faţă; timp de câteva luni fuseserăm unul pentru altul tot restul lumii, aveam oare să mai reuşim asta? Nu ştiu, de-acum sunt bătrân, nu mai izbutesc să-mi amintesc prea bine, dar mi se pare că mă cuprinsese frica şi că pricepusem, încă de pe-atunci, că lumea socială era o maşinărie de nimicit iubirea.

Din această perioadă petrecută la Clécy nu mi-au rămas decât două fotografii, eram prea ocupaţi să trăim, cred, ca să ne pierdem timpul cu *selfies*, poate că îndeletnicirea asta era mai puţin răspândită în acea vreme, reţelele sociale erau încă în faşă, asta dacă vor fi existat; da, fără îndoială, pe vremea aceea oamenii erau mai preocupaţi să trăiască. Fotografiile astea au fost făcute probabil în aceeaşi zi, într-o pădure din apropiere de Clécy; sunt surprinzătoare pentru că datează probabil din noiembrie, deşi totul din imagine – lumina proaspătă şi vie, strălucirea frunzişului – te duce cu gândul la un început de primăvară. Camille poartă o fustă scurtă şi o jachetă asortată din jeans. Sub jachetă, are o cămăşuţă albă, imprimată cu fructe roşii şi înnodată în talie. În cea dintâi fotografie, faţa îi e luminată de un surâs radios, străluceşte pur şi simplu de fericire – iar azi mi se pare lipsit de noimă să-mi spun că izvorul acelei fericiri eram eu. Cea de-a doua fotografie e pornografică, e singurul instantaneu pornografic pe care l-am păstrat de la ea. Geanta, de un roz puternic, îi stă alături, aşezată în iarbă. Îngenuncheată în faţa mea, mi-a luat sexul în gură, buzele îi sunt strânse la jumătatea glandului. Stă cu ochii închişi şi e atât de concentrată asupra acestei felaţii, încât faţa i s-a golit de expresie, trăsăturile îi sunt nespus de pure, n-am mai avut niciodată prilejul să văd o asemenea întruchipare a harului.

Trăiam cu Camille de două luni şi eram instalat la Clécy de un an şi ceva, când mi-a murit proprietarul. În ziua înmormântării ploua, aşa cum se întâmplă adesea în

Normandia în ianuarie, şi venise aproape întreg satul, adică numai persoane în vârstă, tipul îşi trăise traiul, îşi mâncase mălaiul, am auzit când mergeam în urma cortegiului, avusese o viaţă frumoasă, îmi amintesc că preotul venea tocmai din Falaise, de la vreo treizeci de kilometri; cu toată deşertificarea, decreştinarea şi celelalte lucruri care încep cu „de”, bietul părinte nu mai pridídea şi stătea toată ziua pe drumuri, dar, mă rog, acum era o îngropăciune uşoară, muritorul care-şi dăduse duhul nu fugise niciodată de împărtăşanii, credinţa îi rămăsese neştirbită, ca un creştin adevărat îşi pusese sufletul în grija lui Dumnezeu, iar el putea să spună cu deplină încredere: dispărutul îşi căpătase încă de pe-acum locul de-a dreapta Tatălui. Odraslele lui, aflate acolo, puteau de bună seamă să plângă, oamenii fuseseră miluiţi cu darul lacrimilor şi era un dar trebuincios, însă nu se cuvenea să nutrească vreo spaimă, aveau în curând să ajungă într-o lume mai bună, unde nu va fi nici durere, nici întristare, nici suspin, ci numai viaţă fără de moarte.

Cele două odrasle cu pricina erau uşor de recunoscut, aveau cu treizeci de ani mai puţin decât restul populaţiei din Clécy, şi-am simţit îndată că fata voia să-mi spună ceva, ceva neplăcut, am aşteptat aşadar să vină la mine, sub ploaia îndărătnică şi rece, în vreme ce lopeţile de ţărână erau încet împrăştiate peste groapă, dar n-a izbutit să-şi dea drumul decât la cafeneaua unde publicul se strânsese pentru pomenire. Prin urmare, se simţea cu adevărat stingherită să-mi spună asta, dar trebuia să mă mut, casa tatălui ei era în regim viager şi cumpărătorii olandezi doreau s-o recupereze urgent, se-ntâmpla destul de rar ca proprietăţile viagere să fie închiriate, asta se petrece doar în cazul unei locaţii ocupate, al cărei uzufruct a fost păstrat de vânzător, în acea clipă am priceput că erau în rahat pe plan financiar, închirierea unei proprietăţi

viagere ocupate constituia o formulă aproape ieşită din uz, mai ales atunci când chiriaşul putea să îngreuieze restituirea proprietăţii. Am încercat imediat s-o liniştesc, n-aveam să-i pun piedici, eu n-aveam probleme, eram salariat, dar ei, ei chiar în halul ăsta ajunseseră? Ei bine, da, chiar aşa ajunseseră, soţul ei îşi pierduse slujba de la Graindorge, firmă care cunoştea într-adevăr mari greutăţi, şi-aici ajungeam fix în miezul muncii mele, în inima de nemărturisit a incompetenţei mele. Întreprinderea Graindorge, întemeiată în 1910 la Livarot, îşi diversificase activitatea după cel de-al Doilea Război Mondial, producând *camembert* şi *pont l'évêque*, îşi cunoscuse ceasul de glorie (lider de necontestat la *livarot*, ajunsese pe locul doi în producţia celorlalte două brânzeturi ale trilogiei normande), după care a intrat, la începutul anilor 2000, într-o spirală de criză, care avea să devină din ce în ce mai acută, înainte să se încheie în 2016, odată cu preluarea ei de către Lactalis, numărul unu mondial în materie de lactate.

Eram foarte la curent cu situaţia, dar nu i-am spus nimic fetei fostului meu proprietar, pentru că există momente când e mai bine să-ţi ţii gura, de fapt nici nu prea aveam cu ce să mă fălesc, eşuasem lamentabil în încercarea de a ajuta firma soţului ei şi, în ultimă instanţă, de a-i salva acestuia locul de muncă, dar am asigurat-o că n-avea de ce să se teamă, aveam să eliberez casa de îndată ce va fi posibil.

Nutrisem o reală afecţiune pentru tatăl ei şi simţeam că şi el ţinuse la mine, din când în când trecea să-mi lase câte o sticlă, pentru bătrâni sticlele de alcool sunt importante, e tot ce le-a rămas. Simpatizasem din prima clipă cu fiica lui, şi ea îl iubise enorm pe taică-său, se vedea limpede, iubirea ei filială era sinceră, deplină, necondiţionată. Cu toate astea, nu ne era dat să ne mai întâlnim, ne-am

despărţit cu certitudinea că nu aveam să ne mai revedem vreodată, că agenţia imobiliară avea să se ocupe de toate amănuntele. În viaţa oamenilor se petrec permanent astfel de lucruri.

În realitate, nu aveam nici cel mai mic chef să trăiesc singur în această casă unde locuisem cu Camille, nu aveam nici cel mai mic chef să trăiesc nici altundeva, dar n-aveam de ales, trebuia să mă urnesc, stagiatura ei se apropia într-adevăr de sfârşit, nu ne mai rămăseseră decât câteva săptămâni şi, în curând, doar câteva zile. E evident că doar din acest motiv, în primul rând şi aproape exclusiv din acest motiv, am hotărât să mă întorc la Paris, dar nu ştiu ce pudoare masculină m-a împins să invoc alte motive atunci când vorbeam cu cei din jur sau chiar cu ea, din fericire Camille nu prea se lăsa dusă de nas şi, atunci când îi pomeneam de ambiţiile mele profesionale, îmi arunca o privire şovăitoare şi stânjenită, faptul că n-aveam curajul să-i spun pur şi simplu „Vreau să mă întorc la Paris pentru că te iubesc şi pentru că doresc să trăiesc alături de tine” era cu adevărat regretabil, îşi spunea probabil că bărbaţii sunt mărginiţi, eram primul ei bărbat, dar cred că pricepuse rapid şi fără probleme care erau limitele masculine.

Acest discurs despre ambiţiile mele profesionale nu era de altfel pe de-a-ntregul mincinos, avusesem prilejul să devin conştient, la DRAF, de limitele severe ale posibilităţilor mele de acţiune, adevărata putere se afla la Bruxelles, ori măcar în mâinile administraţiei centrale aflate în strânsă legătură cu Bruxellesul, acolo trebuia cu adevărat să merg dacă voiam să-mi fac auzit punctul de vedere. Atât doar că, la acest nivel, posturile erau rare, mult mai rare decât la DRAF, mi-a trebuit un an întreg ca să-mi ating obiectivul, an în care n-am avut curajul să caut un nou apartament la Caen, Aparthotel Adagio îmi punea

la îndemână o soluţie modestă, dar acceptabilă pentru patru nopţi pe săptămână, acolo am făcut ţăndări primul meu detector de fum.

Seara, în aproape toate zilele de vineri, avea loc câte o petrecere la DRAF, era cu neputinţă să mă fofilez, nu cred să fi izbutit vreodată să prind trenul de 17.35. Cel de la 18.53 mă aducea la 20.46 în gara Saint-Lazare, după cum am mai spus, cunoşteam fericirea şi detaliile care o alcătuiau, ştiu foarte precis despre ce e vorba. Toate cuplurile au micile lor ritualuri, ritualuri neînsemnate, ba chiar uşor ridicole, despre care nu pomenesc nimănui. Unul dintre ritualurile noastre era să ne începem sfârşiturile de săptămână cinând, în fiece vineri seară, la braseria Mollard, chiar în faţa gării. Am impresia că de fiecare dată am comandat melci de mare cu maioneză şi homar Thermidor, şi mi-au plăcut mereu, n-am simţit niciodată nevoia ori măcar pornirea să explorez restul meniului.

La Paris, găsisem de închiriat un apartament drăguţ cu două camere care dădea spre curte, pe rue des Écoles, se afla la mai puţin de cincizeci de metri de garsoniera unde locuisem în vremea studenţiei. N-aş putea totuşi spune că traiul împreună cu Camille îmi amintea de studenţie; nu mai era acelaşi lucru, nu mai eram student şi, mai ales, Camille era diferită, nu avea acea frivolitate, acel miserupism care mă caracterizau atunci când studiam la Agronomie. E o banalitate să spui că fetele abordează studiul cu mai multă seriozitate, dar e neîndoios o banalitate conformă cu realitatea, apăruse însă şi altceva, aveam doar zece ani mai mult decât Camille, dar, indiscutabil, ceva se schimbase, climatul acestei generaţii nu mai era acelaşi, vedeam asta la toţi colegii ei, oricare va fi fost specialitatea pe care o urmau: erau serioşi, muncitori, acordau o importanţă majoră reuşitei şcolare,

de parcă ar fi ştiut că, afară, nimeni nu le va oferi nimic pe tavă, că lumea care îi aştepta era neprimitoare şi aspră. Uneori simţeau nevoia unei decompresii, aşa că se trotilau în grup, dar până şi beţiile lor erau diferite de cele pe care le cunoscusem: se îmbătau violent, sorbeau în mare viteză doze uriaşe de alcool, vrând parcă să se facă praf cât mai iute, se aghesmuiau, probabil, precum minerii din *Germinal* – asemănarea era sporită şi de revenirea în forţă a absintului, care atingea tării alcoolice năucitoare şi-ţi permitea să te faci criţă într-un interval record.

Camille avea în relaţia cu mine aceeaşi seriozitate pe care o manifesta pentru studiu. Nu vreau să spun, prin asta, că era austeră sau scrobită, dimpotrivă, era foarte veselă, râdea una-două şi, în anumite privinţe, rămăsese nespus de copilăroasă, era topită după Kinder Bueno, chestii de genul ăsta. Eram însă un cuplu, trăiam o treabă serioasă, ba chiar cea mai serioasă treabă din viaţa ei şi eram răscolit, mi se-ntâmpla chiar, literalmente, să mi se taie respiraţia, de fiecare dată când citeam în privirile pe care mi le arunca gravitatea, profunzimea implicării – o gravitate, o profunzime de care aş fi fost incapabil la vârsta de nouăsprezece ani. Poate că împărtăşea această trăsătură şi cu alţi tineri din generaţia ei – ştiam că prietenii din jurul ei considerau că „avusese noroc să dea de mine” şi că profilul oarecum aşezat, burghez al cuplului nostru îi satisfăcea o nevoie profundă – faptul că ne duceam în fiecare vineri într-o braserie 1900 bătrânicioasă, mai degrabă decât într-un bar cu tapas din Oberkampf, mi se părea grăitor pentru visul în care încercam să trăim. Lumea exterioară era dură, nemiloasă cu cei slabi, nu-şi respecta aproape niciodată promisiunile, iar dragostea rămânea singurul lucru în care, poate, ne mai puteam încă încrede.

Dar de ce să mă îndrept spre aceste scene trecute, cum ar zice cineva, vreau să visez, nu să plâng, mai spunea el, de parcă am avea de ales, e de ajuns să spun că povestea noastră a durat puţin mai mult de cinci ani, cinci ani de fericire înseamnă mult, cu siguranţă nu meritam atât, şi s-a încheiat într-un mod înfiorător de stupid, asemenea lucruri n-ar trebui să se-ntâmple, şi totuşi se-ntâmplă, au loc zi de zi. Dumnezeu e un scenarist mediocru, aceasta e convingerea pe care aproape cincizeci de ani de viaţă m-au împins să mi-o formez, şi în general Dumnezeu e un mediocru, tot ce aparţine creaţiei sale poartă semnul stângăciei şi al ratării, atunci când nu e vorba, pur şi simplu, de cel al răutăţii, desigur există şi excepţii, fireşte că există şi excepţii, posibilitatea fericirii ar trebui să supravieţuiască *fie şi cu titlul de momeală*, bun, mă îndepărtez, să ne întoarcem la subiectul meu care sunt eu, nu c-ar fi din cale-afară de pasionant, dar e subiectul meu.

Am cunoscut de-a lungul acestor ani anumite satisfacţii profesionale, ba chiar, pentru câteva scurte momente – mai cu seamă în decursul deplasărilor mele la Bruxelles –, am avut iluzia că sunt o persoană importantă. Desigur că eram mai important decât atunci când făceam operaţiuni promoţionale de iarmaroc legate de *livarot*, aveam un anume rol în elaborarea poziţiei franceze asupra bugetului european – dar acest buget, după cum destul de repede aveam să-mi dau seama, de pomană era primul buget european, iar Franţa prima sa ţară beneficiară, numărul de agricultori era pur şi simplu prea ridicat ca să se poată schimba tendinţa spre declin, am ajuns treptat la concluzia că fermierii francezi erau condamnaţi, aşa încât am lăsat-o mai moale cu această slujbă, ca şi cu celelalte, am priceput că lumea nu făcea parte dintre lucrurile pe care puteam să le schimb, existau alţii mai ambiţioşi, mai motivaţi sau, fără îndoială, mai inteligenţi. Într-o astfel de

deplasare la Bruxelles mi-a venit ideea nefastă să mă culc cu Tam. Cred că ideea i-ar fi venit, de altfel, aproape oricui, negresa aia micuţă era răpitoare, mai ales funduleţul ei, pe scurt avea un funduleţ drăgălaş de negresă, şi cu asta am spus totul, de altfel metoda mea de seducţie s-a inspirat direct de aici, era joi seară şi rădeam beri la Grand Central, într-un grup de eurocraţi relativ tineri, poate că la un moment dat am făcut-o să râdă, pe vremea aceea eram în stare să fac genul ăsta de lucruri, oricum, în clipa când ieşeam să ne continuăm seara într-o locandă din piaţa Luxembourg, i-am pus mâna pe fund, în principiu metodele astea sărăcăcioase nu prea funcţionează, dar de data asta a mers.

Tam era membră a delegaţiei engleze (pe vremea aceea, Anglia încă făcea parte din Europa, sau cel puţin lăsa să se înţeleagă că face parte), dar era de origine jamaicană, cred, sau poate din Barbados, în sfârşit, din vreo insulă din acelea care par să poată produce cantităţi nesfârşite de marijuana, de rom şi de negrese drăguţe cu fund micuţ, adică toate lucrurile care te-ajută să trăieşti, dar care nu transformă viaţa în destin. Adaug că o „sugea ca o regină”, aşa cum ciudat se spune în anumite cercuri, şi cu siguranţă mai bine decât regina Angliei, pe scurt n-am cum să neg, am petrecut o noapte plăcută, chiar foarte plăcută, dar era oare potrivit s-o iau de la capăt?

Pentru că am luat-o de la capăt, cu prilejul uneia dintre şederile ei la Paris, venea din când în când la Paris, de ce anume nu am habar, cu siguranţă nu ca să facă shopping, pariziencele sunt cele care merg să facă shopping la Londra, în nici un caz invers, în sfârşit, turiştii probabil că au motivele lor, pe scurt m-am dus la ea la hotel în cartierul Saint-Germain şi, în timp ce ieşeam împreună cu ea de pe strada Buci, ţinând-o de mână, având probabil expresia niţel tâmpă a bărbatului care tocmai a făcut sex,

am dat nas în nas cu Camille, ce căuta oare prin cartierul acela de asemenea nu am habar, am spus deja că e-o poveste anapoda. Mi-a aruncat o privire în care nu se întrezărea nimic altceva decât spaimă, era o privire a groazei pure; apoi a făcut stânga-mprejur şi a luat-o la sănătoasa. Da, chiar a luat-o la fugă. Mi-au trebuit câteva minute ca să mă descotorosesc de fată, dar sunt aproape sigur că am ajuns la apartament cu doar cinci minute după Camille, nu mai mult. Nu mi-a reproşat nimic, nu şi-a manifestat în nici un fel furia, a fost mult mai cumplit: s-a pus pe plâns. A plâns ore în şir, lacrimile îi scăldau faţa şi nu dădea nici un semn că ar vrea să le şteargă; era cel mai greu moment al vieţii mele, fără doar şi poate. Creierul mi se mişca încet, nebulos, încercând să găsească o formulă de tipul „Doar n-o să prăpădim totul din pricina unei partide de sex...” sau „Nu simt nimic pentru fata aia, eram beat” (chestie adevărată prima dată, evident falsă în cea de-a doua), nimic însă nu mi se părea nimerit. A doua zi a continuat să plângă, strângându-şi lucrurile, în timp ce eu îmi scurmam capul ca să descopăr o formulă potrivită, adevărul e că doi-trei ani după aceea i-am petrecut tot încercând să găsesc o formulă potrivită, poate că, de fapt, de-atunci, n-am încetat o clipă s-o tot caut.

Apoi, viaţa mea s-a scurs fără vreun eveniment vrednic de reţinut – cu excepţia lui Yuzu, am vorbit despre asta – şi uite că m-am trezit singur, mai singur decât fusesem vreodată, asta e, îmi rămăsese humusul, adaptat plăcerilor solitare, dar în perioada sărbătorilor era mai delicat, s-ar fi potrivit un platou cu fructe de mare, însă aşa ceva trebuie împărtăşit, un platou cu fructe de mare de unul singur e o experienţă-limită, nici măcar Françoise Sagan n-ar fi putut descrie aşa ceva, e cu adevărat prea *horror.*

Rămânea Thailanda, simţeam însă că n-o s-o scot la capăt, mai mulţi colegi îmi vorbiseră despre ce-i acolo,

erau nişte fete adorabile, dar aveau totuşi o anumită mândrie profesională şi nu le prea plăcea să aibă un client căruia să nu i se scoale, se simţeau lezate, ce mai încolo-ncoace, nu doream să provoc vreun incident.

În decembrie 2001, imediat după întâlnirea mea cu Camille, m-am trezit, pentru întâia oară în viaţă, confruntat cu această dramă recurentă, inevitabilă, din perioada sărbătorilor – părinţii mei se prăpădiseră în iunie, ce era să serbez? Camille rămăsese apropiată de părinţi, se ducea adesea la ei la masă duminica la prânz, locuiau în Bagnoles-de-l'Orne, la vreo cincizeci de kilometri. Simţisem încă de la început că tăcerea mea asupra acestui subiect o nedumerea pe Camille, dar se abţinea să deschidă discuţia, aştepta să abordez singur subiectul. Ceea ce am şi făcut, în cele din urmă, cu o săptămână înainte de Crăciun, când i-am depănat povestea sinuciderii lor. A fost şocată, după cum mi-am dat imediat seama, profund şocată; există lucruri la care nu prea ai prilejul să te gândeşti când ai nouăsprezece ani, lucruri de pe lume la care nu-ţi stă gândul înainte să fii obligat de viaţă. Atunci mi-a propus să-mi petrec sărbătorile de sfârşit de an împreună cu ea. E mereu delicat, stânjenitor, să fii prezentat părinţilor, însă am desluşit imediat, în privirea pe care mi-a aruncat-o, o evidenţă: în nici un caz părinţii ei nu aveau să-i pună la îndoială alegerea, aşa ceva nici măcar n-avea să le treacă prin minte; mă alesese, făceam parte din familie, totul era cât se poate de simplu.

Motivul care-i împinsese pe Da Silva să se stabilească la Bagnoles-de-l'Orne avea să-mi rămână până la capăt de nepătruns, aşa cum avea să-mi rămână şi acela care-i îngăduise lui Joaquim da Silva – totuşi un simplu muncitor în construcţii, la începuturile sale – să pună mâna pe gestiunea principalului, dacă nu chiar unicului chioşc de

presă-tutungerie din Bagnoles-de-l'Orne, care se bucura de o poziţie remarcabilă, pe malul lacului. Povestea de viaţă a unor făpturi umane aparţinând generaţiilor imediat anterioare oferă adesea un tip de configuraţie în care poate fi observată funcţionarea unui dispozitiv devenit aproape mitic şi cunoscut sub numele de „ascensor social". Fapt e că Joaquim da Silva trăise acolo, alături de soţia lui, portugheză şi ea, fără să privească vreodată îndărăt, nu nutrise nicicând visul de a se întoarce în Portugalia natală şi devenise tatăl a doi copii: Camille şi apoi, mult mai târziu, Kevin. Eu însumi francez, atât cât se poate, n-aveam nimic de spus pe aceste subiecte, însă conversaţia a fost lejeră şi plăcută, meseria mea îl interesa pe Joaquim da Silva, el însuşi cu origini ţărăneşti, ca toată lumea, părinţii lui încercaseră să cultive nu ştiu ce în Alentejo, nu era nepăsător faţă de starea din ce în ce mai critică a fermierilor de pe meleagurile sale, ba uneori el, gestionarul unui chioşc, aproape că se considera un *privilegiat.* Într-adevăr, deşi muncea mult, trudea totuşi mai puţin decât majoritatea fermierilor; într-adevăr, deşi nu câştiga mare lucru, câştiga mai mult decât ei. Discuţiile despre economie sunt uşor asemănătoare cu acelea despre cicloane sau despre cutremure; ajungi destul de repede să nu mai pricepi despre ce e vorba, ai impresia că evoci o zeitate obscură şi mai torni un rând de şampanie, mă rog, şampanie mai ales în perioada sărbătorilor, am mâncat extraordinar la părinţii lui Camille şi, în general, am fost foarte bine primit, au fost adorabili, dar cred că şi ai mei s-ar fi descurcat, într-un fel un pic mai burghez dar nu din cale-afară, ştiau să facă oamenii să se simtă bine, avusesem de nenumărate ori prilejul să-i văd la treabă, în ajunul plecării visasem că părinţii mei o primeau pe Camille la Senlis şi-am fost la un pas să-i povestesc despre asta la trezire, dar mi-am amintit că muriseră, am avut

mereu probleme cu moartea, e o chestie tipică pentru mine.

Aş vrea totuşi să încerc, fie şi numai pentru un cititor din cale-afară de atent, să lămuresc pe cât posibil aceste subiecte: de ce-mi venea s-o revăd pe Camille? de ce simţisem nevoia s-o revăd pe Claire? şi chiar pe cea de-a treia, pe anorexica cu boabele de in al cărei prenume îmi scapă momentan dar pe care cititorul, dacă e atât de atent pe cât îmi închipui, îl va completa, de ce-mi dorisem oare s-o revăd?

Majoritatea muritorilor (adică exceptându-i pe cei care se lasă eutanasiaţi scurt pe doi într-o parcare sau într-un salon specializat) pun la cale un soi de ceremonial în jurul morţii personale; doresc să-i revadă, pentru ultima oară, pe cei care au avut un rol în viaţa lor şi doresc să le vorbească ultima oară, pentru mai mult sau mai puţin timp. E foarte important pentru ei, am observat în nenumărate rânduri, sunt cuprinşi de frământări dacă nu dau la telefon de persoana respectivă, vor să organizeze întâlnirea cât mai repede cu putinţă, şi, desigur, au parte de înţelegere, nu mai au decât câteva zile la dispoziţie, zile al căror număr nu le-a fost comunicat, oricum, însă, pentru unii nu foarte multe. Unităţile de tratament paliativ (cel puţin acelea pe care am avut ocazia să le văd funcţionând, şi n-au fost tocmai puţine, pentru vârsta mea) abordează aceste cereri cu competenţă şi omenie, sunt acolo nişte persoane admirabile, aparţin contingentului subţire dar curajos al „micilor persoane minunate” care îngăduie mersul societăţii într-o perioadă global inumană şi de rahat.

În acelaşi fel, probabil, am încercat, pe o scară mai redusă, dar care putea fi considerată o formă de antrenament, să organizez un mini-ceremonial de adio pentru libidoul meu, sau, ca să vorbesc mai concret,

pentru sula mea, în momentul în care mi-a dat semne că se pregătea să plece steagul; doream să le revăd pe toate femeile care-i dăduseră onorul, care o iubiseră, fiecare în felul ei. În cazul meu, cele două ceremonialuri, cel mic şi cel mare, aveau de altfel să fie aproape identice, prieteniile cu bărbaţi nu avuseseră prea mare importanţă în viaţa mea, de fapt nu contase decât Aymeric. Ce ciudată e această dorinţă de a face un bilanţ, de a te convinge, în clipa de pe urmă, că ai trăit; ori poate nu, poate că opusul e înspăimântător şi bizar, e înspăimântător şi bizar să te gândeşti la toţi aceşti bărbaţi, la toate aceste femei care nu au nimic de povestit, care nu au în vedere alt destin viitor decât acela de a se dizolva într-un nelămurit continuum biologic şi tehnic (pentru că cenuşa e o chestie tehnică, chiar atunci când nu e menită decât să slujească drept îngrăşământ, trebuie cântărite proporţiile de azot şi de potasiu), în ultimă instanţă la toţi cei a căror viaţă s-a scurs fără vreun incident exterior şi care o părăsesc fără să se gândească la ea, aşa cum părăseşti un loc de vacanţă pur şi simplu mulţumitor, fără să ştii ceva despre viitoarea destinaţie, având doar vaga intuiţie că ar fi fost preferabil să nu te naşti, desigur, vorbesc acum de cea mai mare parte a bărbaţilor şi femeilor.

Aşadar, cu o senzaţie clară de iremediabil, am rezervat o cameră la hotelul Spa du Béryl, pe malul lacului de la Bagnoles-de-l’Orne, pentru noaptea de 24 spre 25, apoi am pornit la drum în dimineaţa de 24, 24 pica într-o duminică, cei mai mulţi plecaseră probabil vineri seara, cel mai târziu sâmbătă în zori, autostrada era pustie, cu excepţia inevitabilelor Tiruri letone şi bulgăreşti. Mi-am dedicat cea mai mare parte a drumului punerii la punct a unei scurte naraţiuni destinate recepţionerului sau personalului de etaj, dacă exista aşa ceva: sărbătoarea de

familie pe care o prevăzusem avea o asemenea amploare, încât unchiul meu (totul urma să se desfăşoare acasă la unchiul meu, dar aveau să fie prezente toate ramurile familiei, aveam să mă reîntâlnesc cu verişori de care nu mai ştiam nimic de ani de zile, dacă nu chiar de decenii) nu putea găzdui pe toată lumea, aşa că mă sacrificasem, urmând să-mi petrec noaptea la hotel. Mi se părea o poveste grozavă, am început, treptat, să cred şi eu în ea; ca să-i păstrez soliditatea, se cuvenea desigur să nu apelez la room-service, aşa că m-am aprovizionat cu diverse produse regionale (*livarot*, cidru, *pommeau*[52], cârnaţi), cu puţin înainte să ajung la destinaţie, la motelul Pays d'Argentan.

Făcusem o greşeală, o imensă greşeală, trecerea prin gara Saint-Lazare fusese oricum deprimantă, dar îmi rămăsese în primul rând imaginea lui Camille străbătând în goană peronul ca să se arunce, gâfâind, în braţele mele, dar aici era şi mai rău, mult mai rău, mi-am amintit totul cu o limpezime năucitoare chiar înainte să ajung la Bagnoles-de-l'Orne, de îndată ce am străbătut pădurea domeniului public Andaines, unde făcusem o prelungă plimbare cu ea, o prelungă, nesfârşită şi, într-un anume sens, eternă plimbare, într-o după-amiază de decembrie, ne întorseserăm gâfâind şi îmbujoraţi, fericiţi cum nici nu mai izbutesc pe deplin să-mi închipui, ne opriserăm la un „maestru ciocolatier" care oferea o prăjitură cumplit de cremoasă, pe care o numise Paris-Bagnoles, precum şi nişte rotiţe de camembert din ciocolată.

Şi-am ţinut-o tot aşa, n-am fost cruţat o clipă, am recunoscut năstruşnica turelă, în carouri albe şi roşii, de deasupra hotelului-restaurant Potinerie du Lac (specializat

[52] Aperitiv alcoolic, obţinut din amestecul sucului de mere nefermentat cu calvados.

în *tartiflettes*[53]), sau ciudata casă în stil Belle-Époque, împodobită cu cărămizi de toate culorile, care era aproape lipită de el, îmi aduc aminte de asemenea de poduleţul arcuit peste cealaltă parte a lacului şi de apăsarea mâinii lui Camille pe antebraţul meu, ca să-mi atragă atenţia asupra lunecării lebedelor pe ape, toate astea se întâmplaseră pe 31 decembrie, la scăpătatul soarelui.

Aş minţi dacă aş spune că am început s-o iubesc pe Camille la Bagnoles-de-l'Orne, punctul de plecare a fost, cum am mai spus, la capătul peronului C, în gara din Caen. Fără îndoială însă, lucrurile căpătaseră profunzime între noi în cursul acestor două săptămâni. În adâncul sufletului, resimţisem mereu fericirea conjugală a părinţilor mei ca pe ceva inaccesibil, în primul rând pentru că părinţii mei erau nişte persoane neobişnuite, parcă nu de pe lumea asta, care nu puteau deloc să slujească drept exemplu în viaţa reală, dar şi pentru că acest model conjugal era cumva distrus, aşa mi se părea, generaţia mea îi pusese capăt, mă rog, nu generaţia mea, generaţia mea era incapabilă să distrugă, şi încă şi mai puţin să reconstruiască orice, hai să zicem generaţia anterioară, da, despre generaţia anterioară era vorba, oricum ar fi, părinţii lui Camille, cuplul de oameni obişnuiţi alcătuit de părinţii lui Camille era un exemplu la îndemână pentru această generaţie, exemplul nemijlocit, viu şi puternic.

Dacă tot ajunsesem până aici, am străbătut suta de metri care mă despărţea de chioşcul de presă-tutungerie. Într-o duminică după-amaiză, pe 24 decembrie, era desigur închis, dar mi-am amintit că apartamentul părinţilor ei se afla chiar deasupra. Apartamentul era luminat strălucitor, şi am avut desigur impresia că era

[53] Fel de mâncare specific regiunii Savoie, cu cartofi şi ceapă gratinate cu brânză *reblochon.*

luminat *vesel*, am rămas acolo un timp greu de estimat, fără îndoială scurt în realitate, dar care mi s-a părut nesfârşit, o pâclă deasă se ridica deasupra lacului. Probabil că începea să fie frig, dar nu-l simţeam decât vremelnic şi oarecum superficial, camera lui Camille era şi ea luminată, apoi lumina s-a stins, gândurile mi se împrăştiau în aşteptări nelămurite, cu toate astea rămâneam perfect conştient că nu exista nici un motiv care s-o împingă pe Camille să deschidă fereastra şi să adulmece ceaţa înserării, absolut nici unul, şi de altfel nici nu-mi doream asta, mă mulţumeam să iau act pe deplin de noua configuraţie a vieţii mele şi, de asemenea, să realizez, cu oarecare spaimă, că ţelul călătoriei mele nu era doar comemorativ; acest drum era, poate, într-un mod pe care se cădea să-l lămuresc cât de curând, orientat către un viitor posibil. Îmi mai rămăseseră câţiva ani ca să reflectez la asta; câţiva ani sau câteva luni, nu ştiam prea bine.

Hotelul Spa du Béryl mi-a lăsat din prima clipă o impresie groaznică; între toate alternativele posibile (şi erau destule, în decembrie, la Bagnoles-de-l’Orne), optasem pentru cea mai proastă. Arhitectura clădirii era singura, printre atâtea încântătoare case Belle Époque, care făcea de râs malurile în rest armonioase ale lacului, şi n-am avut curajul să-i îndrug povestea mea recepţionerei, care, văzându-mă, nu dăduse decât semne de uimire şi chiar de ostilitate făţişă, ce naiba căutam pe-acolo, ai fi putut într-adevăr să te-ntrebi, adică există, desigur, muşterii singuratici în noaptea de Crăciun, în viaţa unei recepţionere există orice, eu nu eram decât o ilustrare oarecare a unei vieţi nefericite; aproape uşurat de condiţia mea anonimă, m-am mulţumit, atunci când mi-a întins cheia camerei, să dau din cap. Cumpărasem doi cârnaţi întregi, iar slujba de miezul nopţii avea fără îndoială să fie televizată, aşa încât nu eram tocmai vrednic de plâns.

La drept vorbind, după vreun sfert de ceas, nu mai aveam nimic de făcut în Bagnoles-de-l’Orne; totuşi întoarcerea la Paris chiar în cursul zilei următoare mi se părea imprudentă. Trecusem peste pragul lui 24, dar rămânea să-l sar pe cel al lui 31 – mult mai spinos, în opinia doctorului Azote.

Te întorci ce te întorci în trecut, dar până la urmă te simţi înghiţit şi nimic nu poate să împiedice această cufundare. Primisem nişte veşti de la Aymeric, în anii care au urmat vizitei mele, dar acele veşti se mărginiseră, în principal, la nişte naşteri: întâi cea a lui Anne-Marie, apoi, trei ani mai târziu, a lui Ségolène. Despre starea exploatării lui agricole nu-mi pomenea niciodată, ceea ce mă făcea să bănuiesc că rămăsese la fel de proastă, de nu cumva se înrăutăţise; la oamenii cu o anume educaţie, lipsa de veşti e strict totuna cu veştile rele. Poate că, de altfel, făceam şi eu parte din această nenorocită categorie a persoanelor educate: primele mele mailuri după întâlnirea cu Camille erau pline de entuziasm; după despărţire, mă abţinusem să vorbesc; apoi contactele fuseseră întrerupte cu desăvârşire.

Site-ul foştilor studenţi la Agronomie era acum accesibil pe Internet, iar în viaţa lui Aymeric nu părea să se fi schimbat ceva: aceleaşi activităţi, aceeaşi adresă, acelaşi mail, acelaşi telefon. Am înţeles însă imediat, de îndată ce i-am auzit vocea – ostenită, tărgănată, abia izbutea să-şi încheie frazele –, că *ceva anume* se schimbase. Puteam să trec oricând pe la el, chiar în seara aceea, de ce nu, putea să mă găzduiască fără probleme, deşi condiţiile de găzduire nu mai erau aceleaşi, bun, avea să-mi explice.

De la Bagnoles-de-l’Orne la Canville-la-Roque, am înaintat anevoie între l’Orne şi Manche, de-a lungul unor drumuri comunale pustii şi pâcloase – ne aflam,

reamintesc, în 25 decembrie. Mă opream destul de des, încercam să-mi amintesc de ce mă aflam acolo, nu reuşeam pe de-a-ntregul, falduri de ceaţă pluteau peste păşuni, nici o vacă. Cred că drumul meu putea fi categorisit drept *poetic*, dar cuvântul ăsta a ajuns să emane o supărătoare senzaţie de inconsistenţă, de spălăceală. Eram pe deplin conştient, la volanul Mercedesului meu 4×4 care torcea liniştit pe drumurile alea uşoare, în timp ce aerul condiţionat răspândea o căldură plăcută, că există şi o poezie tragică.

De la ultima mea vizită, cu cincisprezece ani în urmă, castelul Olonde nu fusese lovit de nici o deteriorare evidentă; în interior lucrurile stăteau însă altfel: sala de mese, pe vremuri o încăpere călduroasă, devenise o odaie sinistră şi murdară, duhnitoare, presărată cu ambalaje de jambon şi cutii de *cannelloni* cu sos.

— N-am nimic de haleală...

Astea au fost primele vorbe cu care m-a întâmpinat Aymeric.

— Mi-a rămas un cârnat, i-am răspuns.

Aşa s-a petrecut reîntâlnirea cu cel care fusese, şi care încă era, într-un anume sens (mai degrabă din lipsă de altcineva), cel mai bun prieten al meu.

— Ce vrei să bei? a continuat el.

În această privinţă, se pare că era belşug, când am ajuns tocmai dădea gata o sticlă de Zubrowka, eu m-am mulţumit cu un Chablis. În acelaşi timp, Aymeric gresa şi monta la loc piesele unei arme de foc pe care, pentru că o văzusem în diferite seriale la televizor, am identificat-o ca fiind o mitralieră de asalt.

— E un Schmeisser S4. Calibru 223 Remington, a precizat el, fără să fie nevoie.

Ca să destind atmosfera, am tăiat câteva felii de cârnat. Fizic, se schimbase mult, faţa i se rotunjise şi i se

acoperise cu vinişoare roşii, dar trăsătura cea mai înspăimântătoare îi era privirea, avea o privire goală, moartă, pe care părea cu neputinţă s-o poţi scoate, mai mult de câteva clipe, din contemplarea vidului. Mi se părea zadarnic să pun vreo întrebare, înţelesesem ce era mai important, trebuia totuşi să încerc să vorbesc, nevoia noastră de tăcere era însă apăsătoare, ne umpleam regulat paharele, el cu vodcă, eu cu vin, bălăngănind din cap, ca nişte cvadragenari istoviţi ce eram.

— Vorbim mâine, a conchis în cele din urmă Aymeric, punând astfel capăt stânjenelii mele.

Mi-a deschis drumul, mergând la volanul pick-up-ului său Nissan Navara. L-am urmat preţ de cinci kilometri pe un drum îngust şi plin de hârtoape, maşina de-abia se putea strecura printre tufele cu spini care ne zgâriau caroseria. Apoi a oprit motorul şi s-a dat jos, m-am dus lângă el: ne aflam în vârful unui amfiteatru semicircular, a cărui pantă ierboasă cobora încet spre ocean. Departe, pe suprafaţa apei, luna plină făcea valurile să scânteieze, dar bungalo-urile, dispuse regulat pe povârniş, la distanţă de vreo sută de metri unul de altul, abia se zăreau.

— Am, cu totul, douăzeci şi patru de case de vacanţă, mi-a spus Aymeric. Până la urmă n-am primit subvenţia ca să transformăm castelul în hotel *de charme,* au considerat că, pentru nordul departamentului La Manche, castelul Bricquebec era îndeajuns, aşa că ne-am reorientat către acest proiect cu bungalow-uri. Nu merge tocmai rău, mă rog, e singura chestie care-mi aduce oarece mălai, cu punţile care se fac în luna mai, am început să am clienţi, odată chiar a fost plin şi în iulie. Sigur, iarna e pustiu complet – de fapt, uite, acum am, în mod neobişnuit, un bungalow închiriat unui individ singur, un neamţ, cred că e interesat de ornitologie, îl văd din când în când pe câmpuri cu binoclul şi cu nişte teleobiective, n-o să te deranjeze,

cred că nu mi-a spus o vorbuliţă de când a sosit, îmi face doar un semn cu capul când trece şi-atât.

Văzute de-aproape, căsuţele erau nişte blocuri rectangulare, aproape cubice, acoperite cu şindrilă din lemn de pin lăcuit. Interiorul era tot din lemn deschis la culoare, încăperea era destul de mare: un pat dublu, o canapea, o masă şi patru scaune – din lemn şi ele –, o bucătărie micuţă şi un frigider. Deasupra patului, un mic televizor pe suport cu braţ articulat.

— Am şi varianta cu o cameră suplimentară pentru copii, cu două paturi suprapuse; şi cea cu două camere de copii, cu patru paturi; ţinând seamă de demografia occidentală, m-am gândit că va fi suficient. Din păcate, n-am wi-fi... s-a plâns el. Am scos un mormăit nepăsător.

— Pierd mulţi clienţi din pricina asta, a insistat el, e prima întrebare pe care mi-o pun o grămadă de oameni, planul cu Internetul de mare viteză pentru zonele rurale se cam târâie în regiunea La Manche. Dar încălzirea e bună, a continuat el arătând spre radiatorul electric, în privinţa asta n-am avut niciodată reclamaţii, am avut grijă la izolaţie în momentul construcţiei, e cel mai important.

A tăcut dintr-odată. Am simţit că se pregătea să vorbească despre Cécile, am tăcut şi eu, am aşteptat.

— Vorbim mâine, a repetat el cu o voce stinsă, îţi doresc noapte bună.

M-am lungit în pat şi am aprins televizorul, patul era molcuţ, confortabil, temperatura în cameră creştea iute, avea dreptate, încălzirea mergea şnur, doar că era cam păcat să fii singur, viaţa nu-i simplă deloc. Fereastra era foarte mare, aproape cât peretele, fără îndoială ca să ofere o vedere cât mai bună spre ocean, luna plină continua să ilumineze suprafaţa apei, care aveam impresia, se apropiase de când sosisem, era desigur în legătură cu fenomenul mareelor, nu ştiu, nu mă pricep, mi-

am trăit tinereţea la Senlis şi îmi petreceam vacanţele la munte, mai târziu am umblat cu o fată ai cărei părinţi aveau o vilă la Juan-les-Pins, o vietnameză micuţă care-şi putea contracta fofoloanca incredibil de mult, vai, nu, n-avusesem parte doar de nenorociri în viaţă, dar experienţa mea în materie de maree rămăsese mai mult decât săracă, era ciudat să simţi cum creşte toată acea uriaşă masă lichidă şi acoperă pământul, la televizor se dădea *On n'est pas couchés*[54], talk-show-ul întârâtat contrasta neobişnuit de puternic cu lina înaintare a oceanului, apăreau prea mulţi moderatori şi vorbeau prea tare, nivelul sonor al emisiunii era una peste alta exagerat de crescut, am închis televizorul, dar mi-a părut rău imediat, mi se părea că ratez ceva din realitatea acestei lumi, că mă retrag din istorie, iar ceea ce ratam era poate esenţial, selecţia invitaţilor era impecabilă, eram convins că se aflau acolo *oamenii care contau*. Privind pe fereastră, am băgat de seamă că apa părea să fi înaintat şi mai mult, aproape îngrijorător, aveam oare să fim înghiţiţi în următoarea oră? În acest caz, mai bine să mă distrez puţin. Am tras în cele din urmă perdelele, am aprins la loc televizorul tăind sunetul şi am înţeles îndată că a fost o alegere potrivită, aşa era bine, dinamismul emisiunii rămânea ridicat, iar muţenia vorbitorilor sporea veselia, erau ca nişte figurine mediatice uşor lipsite de noimă dar haioase, aveau să mă ajute să adorm.

M-a cuprins într-adevăr somnul, dar n-a fost unul odihnitor, noaptea mi-a fost răscolită de vise funebre, uneori erotice dar pe ansamblu funebre, începuse să-mi fie teamă de noapte, să-mi las spiritul să colinde necontrolat, pentru că spiritul meu era conştient că existenţa mi se

[54] *Nu ne-am culcat*. Este o emisiune de dezbateri şi infodivertisment, difuzată pe canalul France 2, în fiecare sâmbătă seara.

îndrepta de-acum spre moarte, şi nu pierdea nici o ocazie să mi-o amintească. În vis, mă odihneam pe jumătate lungit, pe jumătate îngropat în pământ, pe un povârniş cu glod albicios; deşi nimic din peisaj nu vestea asta, ştiam, intelectiv, că ne aflam într-o zonă montană; în jurul meu, cât vedeai cu ochii se întindea o atmosferă pufoasă, albicioasă şi ea. Chemam cu voce slabă, chemam repetat, stăruitor, dar chemările mele nu trezeau nici cel mai mărunt ecou.

Spre ora nouă dimineaţa, am bătut la uşa castelului, însă zadarnic. După o scurtă ezitare, m-am îndreptat spre grajd, Aymeric nu era nici acolo. Vacile m-au urmărit curioase cu privirea, în timp ce mergeam pe alei; mi-am vârât mâna printre zăbrele ca să le ating boturile; contactul era călduţ, reavăn. Aveau o privire vioaie, păreau robuste şi sănătoase; oricare ar fi fost greutăţile prin care trecea, Aymeric izbutea să aibă grijă cum se cuvine de dobitoacele lui, ceea ce mi se părea liniştitor.

Biroul era deschis şi computerul aprins. În bara de meniu, am recunoscut icoana Firefox. Nu că aş fi avut prea multe motive să mă conectez la Internet, nu; ca să fiu mai exact, aveam doar unul.

Anuarul absolvenţilor de la Maisons-Alfort, ca şi acela al foştilor studenţi de la Agronomie, era acum disponibil online, aşa că am avut nevoie de aproximativ cincizeci de secunde ca să găsesc fişa lui Camille. Profesa ca independentă, cabinetul ei se afla în Falaise. Adică la treizeci de kilometri de Bagnoles-de-l’Orne. Aşadar, după ce ne despărţiserăm, se întorsese să stea cu familia; era de bănuit.

În fişă erau trecute doar adresa şi numărul de telefon de la cabinet, nu figura nici o informaţie personală; am imprimat-o şi am împăturit-o în patru, după care am pus-o într-un buzunar al paltonului, fără să ştiu precis ce aveam

să fac cu ea, sau, mai exact, fără să ştiu dacă voi avea curajul să fac ceva cu ea, dar pe deplin conştient că restul vieţii mele depindea de ea.

Întorcându-mă spre bungalow, m-am intersectat cu ornitologul neamţ, mă rog, a fost cât pe ce să mă intersectez. Când m-a zărit, de la o distanţă de vreo treizeci de metri, a încremenit brusc şi a rămas aşa câteva clipe, după care a cotit-o pe un drum care urca spre stânga. În spate avea un rucsac şi purta de-a curmezişul pieptului un aparat de fotografiat cu un teleobiectiv uriaş. Mergea cu pas iute, m-am oprit locului să-i urmăresc traseul: a urcat practic până în vârful pantei, care era destul de povârnită în locul acela, a mers pe creastă aproape un kilometru şi apoi a coborât în diagonală spre bungalow-ul lui, care se afla la vreo sută de metri de al meu. Prin urmare, făcuse un ocol de un sfert de oră, doar ca să nu fie nevoie să-mi vorbească.

Pesemne că frecventarea păsărilor avea un farmec care până atunci îmi scăpase. Era 26 decembrie, probabil că magazinele erau deschise. Ei bine, mi-am luat dintr-o prăvălie de arme din Coutances un binoclu puternic, marca Schmidt & Bender, care era, după cum m-a asigurat vânzătorul, un homosexual chipeş, chinuit de un mic viciu de pronunţie care-l făcea să vorbească precum un chinez, „cu adevălat cel mai bun plodus de pe piaţă, cale nu sufelă compalaţie”: lentilele Schneider-Kreuz aveau o claritate excepţională, şi aparatul beneficia de un amplificator de lumină eficient: fie în zori, fie la apus, fie chiar pe ceaţă puternică, eram asigurat că pot ajunge la o putere de mărire de 50×.

Restul zilei mi l-am dedicat observării mersului sacadat, mecanic al păsărilor pe plajă (marea se retrăsese câţiva kilometri buni, abia se distingea în zare, lăsând loc unei imense întinderi cenuşii, presărată cu băltoace neregulate

a căror apă părea neagră, un peisaj cam sinistru, de fapt). După-amiaza asta de naturalist era interesantă, îmi amintea cumva de anii de studenţie, cu diferenţa că, în trecut, mă preocupaseră mai cu seamă plantele. De ce nu şi păsările, acum? Se pare că existau trei tipuri: unul în întregime alb, celălalt alb cu negru, cel de-al treilea alb, cu picioare lungi şi cioc pe măsură. Numele lor, atât ştiinţific, cât şi popular, mi-era necunoscut; activităţile lor, în schimb, nu închideau nici un mister: împungând des nisipul cu ciocul, făceau ceea ce, în practica umană, se numeşte *pescuit la picior*[55]. Un panou cu informaţii turistice mă înştiinţase mai devreme că, imediat după refluxurile importante, puteai să-ţi culegi cu uşurinţă, din nisip sau din băltoace, provizii serioase de melci de mare, rapane, lame, vongole, uneori chiar stridii şi crabi. Două făpturi umane (mai exact, aşa cum mi-a dezvăluit binoclul, două făpturi de vreo cincizeci de ani, cu trup îndesat) înaintau şi ele pe plajă, înzestrate cu cârlige şi găleţi, încercând să răpească tainul păsărilor.

Am ciocănit din nou la uşa castelului spre ora nouăsprezece; de data asta, Aymeric era acasă, părea nu doar pilit, ci şi uşor răvăşit.

— Ai dat-o iar pe iarbă? m-am interesat eu.

— Păi, da. Am un *dealer* la Saint-Lô, mi-a confirmat el, scoţând o sticlă de vodcă de la congelator.

În ceea ce mă priveşte, am preferat să rămân pe Chablis.

---

[55] Tip de pescuit la marginea mării, în principal pe timpul refluxului sau în apele lagunelor şi care constă în capturarea de crustacee sau de cefalopode cu mâna sau cu ustensile adecvate. Anual, circa două milioane de francezi practică această îndeletnicire din ce în ce mai la modă.

De data asta nu-şi asambla mitraliera, scosese în schimb la vedere portretul unui strămoş, care stătea sprijinit de un fotoliu; era un tip bondoc, cu faţă pătrăţoasă şi complet chel, cu privire rea şi iscoditoare, închingat într-o armură metalică. Într-o mână ţinea un paloş uriaş, care-i ajungea până aproape de piept, în cealaltă o secure; în linii mari, dădea o extraordinară impresie de forţă fizică şi de brutalitate.

— Robert d'Harcourt, zis *Cel Puternic*... a explicat el, din cea de-a şasea generaţie Harcourt; aşadar, mult după Wilhelm Cuceritorul. L-a însoţit pe Richard Inimă de Leu în a treia cruciadă. Mi-am zis că nu-i rău, până la urmă, să ai rădăcini.

— Cécile a plecat acum doi ani, a continuat el, cu acelaşi ton.

— Hopa, şi-a dat drumul, mi-am zis; avea în sfârşit să abordeze subiectul.

— Într-un anume sens, e vina mea, prea am tras de ea, administrarea fermei însemna deja un efort uriaş, dar adăugând şi bungalow-urile, devenise o nebunie, s-ar fi cuvenit s-o cruţ, să am mai multă grijă de ea. De când ne-am instalat aici, nu ne-am luat o zi de vacanţă. Iar femeile au nevoie de vacanţă...

Vorbea despre ele într-un mod imprecis, ca despre o specie înrudită, pe care n-o prea cunoştea.

— Ai văzut şi tu cum stă treaba cu divertismentul cultural. Femeilor le trebuie divertismente culturale...

Apoi a făcut un gest vag, menit parcă să ocolească orice altă explicaţie. Ar fi putut adăuga că, din punctul de vedere al shoppingului, aici nu era tocmai Babilonul, iar Săptămâna Modei nu dădea semne că se va muta la

Canville-la-Roque[56]. În acelaşi timp, îmi ziceam, putoarea n-avea decât să se mărite cu altul.

— Sau să-i cumpăr fleacuri, ştii tu, chestii drăguţele... a tras din nou din joint, dar acum o luase niţeluş razna. Ar fi putut adăuga, mai la obiect, că nu şi-o mai trăgeau, şi ăsta era miezul problemei, femeile sunt mai puţin venale decât se crede, pe partea cu bijuteriile le iei din când în când un brizbiz african şi gata, dar dacă nu le-o mai tragi, dacă nici măcar nu le mai doreşti, treaba începe să scârţâie, iar Aymeric ştia asta, sexul rezolva totul, fără sex se ducea totul de râpă, dar ştiam că n-o să aducă vorba, sub nici o formă, nici măcar faţă de mine şi, fără îndoială, mai ales faţă de mine, poate că i-ar fi vorbit despre asta unei femei, dar de fapt vorbitul n-ar fi folosit la nimic, ba ar fi fost chiar contraproductiv, să învârţi cuţitul în rană nu e cea mai bună opţiune, pricepusem desigur în ajun că nevasta îl părăsise, aşa că toată ziua avusesem răgaz să pregătesc o ripostă, să elaborez un proiect pozitiv, dar nu venise momentul potrivit să-l folosesc, mi-am mai aprins o ţigară.

— Ar trebui să-ţi spun că a plecat c-un tip, a adăugat el după o tăcere prelungă.

A scăpat un soi de oftat îndurerat, chiar după cuvântul „tip”. N-aveai ce să răspunzi la aşa ceva, era nasol cât încape, umilire neruşinată a bărbatului, n-am fost în stare decât să scap, la rândul meu, un oftat de jale asemănător.

— Era pianist, a continuat el, un pianist cunoscut, dădea concerte prin toată lumea, a înregistrat şi discuri. Venise aici să se odihnească, pentru un *break*, după care a plecat cu nevastă-mea...

---

[56] Sătuc din departamentul La Manche, cu aproximativ 130 de locuitori.

S-a lăsat din nou tăcerea, dar aveam suficiente metode să umplu golul, să-mi torn de pildă un pahar de Chablis, să-mi trosnesc degetele.

— Sunt un mare nătărău, chiar nu m-am prins... a continuat în cele din urmă Aymeric, cu o voce atât de scăzută, încât începea să devină îngrijorător. La castel avem un pian foarte bun, un Bösendorfer cu coadă scurtă care aparţinuse uneia dintre strămoaşele mele, organiza un fel de serate în vremea celui de-al Doilea Imperiu, mă rog, la noi în familie n-am prea făcut mecenat, nu ca ăia din neamul Noailles, dar, oricum, ţinea un salon, se pare că şi Berlioz a cântat la pianul ăsta, pe scurt i-am propus să cânte dacă avea chef, a trebuit să-l acordăm, desigur, dar până la urmă a ajuns să-şi petreacă din ce în ce mai mult timp la castel, şi uite-aşa, acum trăiesc la Londra, dar se mişcă mult, individul dă concerte în toată lumea, în Coreea de Sud, în Japonia...

— Şi fetele tale?

Simţeam că e mai bine să lăsăm baltă povestea pianului Bösendorfer, miroseam că nici cu fetele situaţia nu era mai fericită, dar Bösendorfer era genul de amănunt care ucide, literalmente, care te duce direct la sinucidere, trebuia musai să-i alung asta din minte, fetele erau cu siguranţă o cale de scăpare.

— Am, desigur, drept de custodie, dar de fapt ele stau la Londra, se împlinesc doi ani de când nu le-am văzut; ce să fac aici cu două fetiţe de cinci şi de şapte ani?

Am aruncat o privire prin sufragerie, la grămezile de cutii goale de iahnie şi de cannelloni, la dulapul care stătea într-o rână şi din care se revărsa un serviciu de porţelan făcut ţăndări (probabil că Aymeric însuşi răsturnase dulapul, într-o criză etilică); adevărul e că nu puteai să-l condamni, e uimitor cât de repede se prăbuşesc bărbaţii. Observasem cu o zi în urmă că hainele

lui Aymeric erau de-a dreptul slinoase, că începuseră chiar să duhnească; pe când eram la Agronomie, îşi ducea ţoalele la spălat la maică-sa în fiecare weekend, bun, şi eu făceam la fel, dar învăţasem totuşi să pornesc maşinile de spălat puse la dispoziţia studenţilor în subsolul căminului, şi chiar le folosisem de două, trei ori, el, în schimb, niciodată, cred că nici nu bănuia că există aşa ceva. Poate că, într-adevăr, era mai bine s-o lăsăm baltă cu fetiţele şi să ne concentrăm pe lucruri esenţiale, până la urmă, dacă e vorba de fetiţe, poate să mai facă şi altele.

Şi-a mai turnat un pahar mare de vodcă, pe care l-a dat pe gât dintr-o sorbire, şi a conchis cu sobrietate:

— Viaţa mea s-a dus dracului!

M-a străbătut un soi de freamăt şi mi-am ascuns un surâs interior, pentru că ştiam încă de la început că va ajunge în acest punct, şi în răstimpul celor câteva tăceri care îi întrerupseseră povestirea avusesem timp să-mi cizelez replica, contraatacul, proiectul pozitiv pe care-l elaborasem în taină de-a lungul după-amiezii pe care o dedicasem observării păsărilor marine.

— Greşeala ta fundamentală, am atacat eu cu însufleţire, a fost să te căsătoreşti cu cineva din mediul tău. Toate gagicile astea, alde Rohan-Chabot, Clermont-Tonnerre, ce mai înseamnă azi, de fapt? Doar nişte paraşute gata să facă orice numai să prindă un stagiu la un săptămânal cultural, la un designer de modă alternativ (fără să ştiu, o cam nimerisem, pentru că Cécile era din neamul Faucigny-Lucinge, adică dintr-o familie de acelaşi nivel, de acelaşi nivel nobiliar, vreau să spun). Pe scurt, nici vorbă de femei cu ascendenţă în mediul agricol. Asta în condiţiile în care există sute, mii, milioane de fete (mă cam luase apa) pentru care reprezinţi idealul masculin absolut. Ia şi tu o moldoveancă, sau, dacă vrei, o camerunează sau o malgaşă, eventual o tipă din Laos: sunt

fete nu prea bogate, ba chiar nevoiaşe, provenite dintr-un mediu rural, n-au cunoscut vreodată alt univers, nici măcar nu au habar că există. Şi-acum apari tu, eşti în floarea vârstei, nu arăţi tocmai rău, un ins chipeş şi bine făcut la patruzeci de ani, care deţine jumătate din islazurile departamentului (sigur, exageram uşor, dar asta era ideea). Clar, ciuciu profit, dar ele n-au de unde şti asta şi, de fapt, n-o vor afla nicicând, pentru că în capul lor bogăţia înseamnă pământuri, pământuri şi turme, aşa încât te-asigur că n-o să vrea să scape afacerea, o să tragă tare, n-o să se lepede în veci, o să se trezească la ora cinci în faptul dimineţii pentru muls.

În plus, o să fie tinere, mult mai sexy decât toate fleoarţele tale aristocrate şi vor fi de o mie de ori mai meseriaşe la pat. Trebuie doar s-o laşi mai moale cu vodca, pentru că ar putea să le amintească de locul lor de baştină, mai cu seamă dacă e vorba de fete din ţările din Est, oricum nu-ţi strică să o laşi mai moale cu vodca. Se vor trezi la cinci dimineaţa pentru muls, m-am însufleţit eu, din ce în ce mai pătruns de propria mea poveste, o vedeam aievea pe moldoveancă, apoi o să te trezească cu o muie, başca micul dejun pregătit!

I-am aruncat o privire lui Aymeric, sunt convins că până atunci mă ascultase cu atenţie, dar acum începuse să moţăie, probabil că se-apucase să tragă la măsea dinainte să sosesc, pesemne la începutul după-amiezii.

— Tatăl tău mi-ar da dreptate... am conchis eu, cumva ajuns la fundul sacului cu argumente.

În privinţa tatălui nu eram aşa de sigur, abia de-l cunoscusem pe tatăl lui Aymeric, îl văzusem o singură dată, îmi lăsase impresia unui om de treabă, dar cam rigid, probabil că nu prea remarcase transformările sociale produse în Franţa după 1794. Istoric vorbind, ştiam că nu mă înşel, aristocraţia nu şovăise nicicând, în cazurile de

declin vădit, să primenească genetica hoardei, umblând până şi după spălătorese ori cusătorese, acum trebuia doar să le cauţi un pic mai departe, însă era oare Aymeric în stare să dea dovadă de bun-simţ? După care am fost cuprins de o îndoială mai generală, mai biologică: la ce bun să mă străduiesc să salvez un mascul doborât? Ne aflam amândoi cam în aceeaşi situaţie, destinele ne erau diferite, sfârşitul, însă, era asemănător.

Acum adormise de-a binelea. Poate că nu vorbisem în zadar, poate că moldoveanca avea să i se strecoare în vis. Dormea, stând în capul oaselor pe canapea, cu ochii larg deschişi.

Ştiam că n-o să-l mai revăd pe Aymeric a doua zi şi nici, probabil, în zilele următoare, avea să regrete că mi s-a destăinuit, se va întoarce pe 31, pentru că, totuşi, *nu poţi să nu faci nimic* în seara de 31, mă rog, mie mi se-ntâmplase de câteva ori, dar eram altfel croit decât el, mai insensibil la convenţii. Îmi rămâneau patru zile de singurătate şi mi-am dat seama îndată că păsările n-aveau să fie de ajuns, nici televizorul nici păsările, luate laolaltă sau separat, nu puteau fi de ajuns, aşa încât mi-am îndreptat gândurile spre neamţ, chiar în dimineaţa de 27 mi-am fixat binoclul Schmidt & Bender pe neamţ, de fapt cred că mi-ar fi plăcut să fiu poliţist, să mă strecor în viaţa oamenilor, să le aflu tainele. În privinţa neamţului, nu mă aşteptam la nimic deosebit; m-am înşelat. Spre ora cinci după-amiază, o fetiţă i-a bătut la uşa bungalow-ului; bun, o fetiţă... era o fată brunetă de vreo zece ani cu faţă de copil, dar arăta mai mare decât o fată de vârsta ei. Venise pe bicicletă, probabil că locuia undeva prin preajmă. Bineînţeles, am simţit imediat un iz de pedofilie: ce motiv ar fi avut o fetiţă de zece ani să bată la uşa unui sinistru cvadragenar mizantrop, şi neamţ pe deasupra? Să asculte lecturi din poemele lui Schiller? Mai plauzibil era că-l va

privi cum îi arată ştromeleagul. Individul avea, de altfel, un profil perfect de pedofil, cultivat, la patruzeci de ani, singuratic, incapabil să stabilească legături cu ceilalţi şi mai deloc cu femeile, e exact ce gândeam înainte să-mi dau seama că se putea spune acelaşi lucru şi despre mine, că puteam prea bine fi descris în aceiaşi termeni, chestie care m-a enervat, mi-am aţintit binoclul, ca să mă liniştesc, spre ferestrele bungalow-ului, dar aveau perdelele trase, în seara aceea n-am putut afla nimic în plus, în afara faptului că fata a ieşit după aproape două ceasuri şi că şi-a verificat mesajele de pe telefonul mobil înainte să se suie pe bicicletă.

A doua zi s-a întors aproape la aceeaşi oră, dar de data asta individul uitase să tragă perdelele, ceea ce mi-a îngăduit să observ o cameră video instalată pe un trepied; bănuielile îmi erau confirmate. Din păcate, imediat după sosirea fetei, şi-a dat seama că perdelele erau ridicate, s-a îndreptat spre fereastră şi mi-a ascuns privirii încăperea. Binoclul ăsta era nemaipomenit, îi desluşisem perfect expresia, se afla într-o stare de excitaţie maximă, pentru o clipă mi s-a părut chiar că saliva puţin; el, în schimb, sunt convins că nu bănuia nicicum că-l supraveghez. Fetiţa a plecat, ca şi în ajun, după nici două ceasuri. Acelaşi scenariu s-a desfăşurat şi în ziua următoare, cu diferenţa că am avut impresia, preţ de o clipă, că o văd pe micuţă trecând, în planul de fundal, doar în tricou şi cu fesele goale; dar a fost imprecis şi rapid, eram focalizat pe mutra tipului, iar incertitudinea începea să devină cu adevărat exasperantă.

A apărut în sfârşit o breşă în dimineaţa zilei de 30. Spre ora zece l-am văzut ieşind, punându-şi în maşina 4×4 (un Defender de epocă, probabil un model din 1953 sau pe-acolo, imbecilul nu era doar mizantrop şi eventual pedofil, ci şi un snob de cea mai mizerabilă speţă, de ce oare nu se

mulţumea cu un Mercedes 4×4 ca toată lumea şi ca mine, avea să plătească pentru asta şi-avea să plătească scump), pe scurt, pedofilul (nu am semnalat asta, dar avea o moacă tipică de universitar german, un universitar german aflat în concediu de boală sau mai degrabă în concediu de cercetare, fără îndoială se ducea să studieze nişte rândunici de mare în nord-vestul peninsulei Cotentin, aproape de capul Hague sau prin zonă), pe scurt a pus o ladă frigorifică în portbagajul maşinii, conţinea probabil nişte beri bavareze de care ştia doar el, şi o pungă de plastic plină după toate aparenţele cu sendvişuri, ca să-i ajungă toată dimineaţa, avea să se-ntoarcă probabil cu puţin înainte de întâlnirea rituală de la ora cinci după-amiaza, se ivise prilejul să acţionez şi să-l dau în vileag.

Am aşteptat totuşi un ceas, ca să fiu sigur, apoi m-am îndreptat liniştit, în plimbare, spre căsuţa lui de vacanţă. Luasem cu mine o trusă cu unelte de urgenţă pe care o ţineam mereu în portbagajul Mercedesului, însă uşa nici măcar nu era închisă, e ciudat câtă încredere pot avea oamenii, când ajung în regiunea La Manche simt că pătrund într-un spaţiu ceţos, paşnic, îndepărtat de disputele obişnuite ale oamenilor şi, într-un anume sens, îndepărtat de rele, pe scurt asta e imaginea pe care şi-o fac. A trebuit totuşi să deschid computerul, probabil că era grijuliu cu consumul de electricitate chiar şi în modul „veghe”, probabil că nutrea convingeri ecologiste, în schimb nu era nevoie de parolă şi asta mi s-a părut de-a dreptul stupefiant, toată lumea foloseşte azi o parolă, până şi copiii de şase ani îşi parolează tableta, ce era cu individul ăsta?

Fişierele erau clasate pe ani şi pe luni, iar în folderul decembrie nu exista decât un singur fişier video, numit „Nathalie”. Nu văzusem niciodată un video pedofil, ştiam că există, dar nimic mai mult, şi-am simţit imediat că va

trebui să îndur amatorismul filmării, încă din primele clipe îşi îndrepta din nebăgare de seamă camera spre dalele din baie, apoi urca spre chipul fetiţei care tocmai se farda, îşi întindea pe buze un strat gros de ruj, un strat prea gros, dădea pe de lături, apoi îşi dădea cu albastru pe pleoape, nici aici nu nimerea prea bine, lăsa pete lăbărţate, cu toate astea ornitologului părea să-i placă mult, îl auzeam cum mormăie din *off*: „Gut... gut...”, până aici era singura chestie dezgustătoare din film. Apoi a încercat o mişcare de *travelling* în spate, sau, ca să fiu mai exact, s-a dat îndărăt, şi a arătat-o pe fetiţă în faţa oglinzii din baie, goală, cu excepţia unui şort minuscul din jeans, acelaşi pe care-l purta când a sosit. N-avea sâni aproape deloc, i se zăreau nişte muguraşi, o promisiune. A spus câteva vorbe pe care nu le-am priceput, şi imediat şi-a scos şortul şi s-a aşezat pe taburetul din baie, apoi şi-a desfăcut picioarele şi a început să-şi plimbe degetul mare peste păsărică, avea o păsărică deja formată dar perfect golaşă, în clipa asta presupun că un pedofil ar fi început să fie excitat rău şi, într-adevăr, îl auzeam cum respiră din ce în ce mai puternic, iar camera de filmat tremura uşor.

Brusc s-a schimbat planul, şi iat-o pe fetiţă în camera de zi. Acum era îmbrăcată cu o minijupă ecosez, îşi trăgea nişte ciorapi din plasă pe care-i prindea într-un portjartier – toate astea erau cam mari pentru ea, probabil haine pentru adulţi, măsura XS, mă rog, mergeau, dar la limită. Apoi şi-a încheiat un corsaj micuţ, tot din stofă ecosez, în jurul pieptului, şi cred că fetiţa se orientase bine, chiar dacă n-avea sâni, părea că-i are.

A urmat un pasaj cam confuz în care individul căuta o casetă audio pe care a introdus-o într-un radiocasetofon, nu ştiam că încă mai există aşa ceva, în fine, era *vintage* precum Defenderul. Fata aştepta calmă, cu braţele atârnând. Mi-a căzut rău momentul când a prins să

recunoască melodia, părea o chestie disco de prin anii ’70 sau de la începutul anilor ’80, poate Corona, fetiţa a reacţionat însă cum se cuvine, s-a apucat îndată să se-nvârtă pe loc şi să danseze şi în momentul acela chiar mi s-a făcut greaţă, nu atât din cauza conţinutului, cât a unghiului de filmare, probabil că individul stătea ciucit ca s-o prindă în contraplonjeu, probabil că ţopăia în jurul ei ca un broscoi bătrân. Fata dansa cu o reală însufleţire, se lăsa dusă de ritm, din când în când îşi rotea fustiţa, ceea ce îi permitea ornitologului să prindă nişte foarte reuşite cadre cu funduleţul ei, alteori puştoaica se oprea în faţa camerei de filmat şi-şi desfăcea coapsele vârându-şi unul sau două degete, apoi îşi băga degetele în gură şi le sugea îndelung, oricum, tipul era din ce în ce mai excitat, mişcările aparatului deveneau de-a dreptul haotice şi începusem să mă cam satur, până când în sfârşit s-a potolit, a aşezat aparatul pe trepied şi s-a întors să şadă pe canapea. Fata a continuat ceva vreme să se bâţâie pe muzică, în timp ce el o contempla cu adoraţie, juisase deja, la modul intelectual de bună seamă, rămăsese latura fizică, bănuiesc că începuse de-acum să şi-o frece.

Caseta s-a întrerupt brusc, cu un zgomot desluşit. Fata a făcut o mică reverenţă, a afişat un palid rictus ironic, apoi s-a apropiat de neamţ şi i-a îngenuncheat între picioare – el îşi lăsase pantalonii în vine, fără să şi-i scoată. Nu mişcase camera de luat vederi de pe soclu, aşa încât nu se vedea aproape nimic – ceea ce contravenea tuturor normelor din filmele pornografice, inclusiv cele de amator. În ciuda vârstei fragede, fetiţa părea să se achite competent de însărcinări, ornitologul slobozea din când în când câte un grohăit de satisfacţie, pe care îl întrerupea cu vorbe duioase de genul „Mein Liebchen”, până la urmă părea să ţină nespus la fetiţă, n-aş fi crezut vreodată că e posibil aşa ceva la un individ atât de rece.

Mă aflam încă acolo, filmul se apropia de sfârşit, ejacularea nu avea cum, după părerea mea, să mai întârzie, când am auzit un scârţâit de paşi pe pietriş. M-am ridicat dintr-un salt, dintr-odată conştient că nu exista nici o ieşire, nici o cale să evit confruntarea, şi că această confruntare putea fi mortală, putea să mă ucidă sperând c-o să scape, nu avea multe şanse, însă putea să spere. Când a intrat, a avut o tresăltare aproape cataleptică, îi tremura tot trupul, am tras nădejde o clipă că avea să leşine, ei bine, până la urmă nu, a rămas încremenit în picioare, se înroşise groaznic la faţă. „N-o să te denunţ!” am urlat, simţind că se cuvenea să urlu, că doar un urlet putea să mă scape, apoi am înţeles imediat că vorba „denunţ” îi era probabil necunoscută, m-am pus şi mai tare pe zbierat: „N-o să zic o vorbă! N-o să zic nimic nimănui!”, dar pornind simultan o uşoară înaintare spre uşă. În timp ce urlam, îmi ridicasem braţele şi le ţineam depărtate în faţă, ca pe un semnal de nevinovăţie; probabil că nu era deloc obişnuit cu violenţa fizică, asta speram din tot sufletul, era singura mea şansă.

Am continuat să înaintez agale, repetând cu voce mai joasă, într-un ritm pe care-l doream obsedant: „N-o să zic o vorbă! N-o să zic nimic nimănui!” Şi, dintr-odată, când am ajuns la mai puţin de un metru de el, nu ştiu, poate că pătrunsesem într-o zonă corporală intangibilă, a făcut un salt înapoi, deschizându-mi calea spre uşă, m-am repezit prin deschizătură şi am continuat să fug pe drum, aşa că într-un minut eram deja zăvorât la mine în bungalow.

Mi-am turnat un pahar de rachiu de pere şi mi-am venit iute în fire: nu eu eram în pericol, ci *el; el* era cel care risca treizeci de ani de puşcărie bătuţi pe muchie, nu eu; n-avea să mai zăbovească mult pe-aici. Într-adevăr, după mai puţin de cinci minute, l-am văzut – binoclul ăsta era cu adevărat remarcabil – cum îşi îndesa calabalâcul în

portbagajul Defenderului, cum se aşeza la volan şi dispărea spre o destinaţie necunoscută.

În dimineaţa de 31, m-am trezit aproape împăcat şi am măturat cu o privire senină priveliştea bungalow-urilor, al căror singur locatar eram în momentul de faţă; dacă ornitologul condusese cu viteză, acum trebuia să se afle pe lângă Mainz sau Koblenz, şi se simţea probabil fericit, atins de acea fericire de scurtă durată pe care o încerci atunci când ai scăpat de un necaz serios şi te trezeşti în faţa necazurilor obişnuite. Deşi eram cu precădere preocupat de neamţ, nu-i neglijasem nici pe culegătorii de crustacee, care se succedaseră în serii dese de-a lungul întregii săptămâni, e drept că ne aflam în perioada vacanţelor. Un mic ghid foarte bine întocmit, apărut la editura Ouest-France, pe care îl cumpărasem de la magazinul Super U din Saint-Nicolas-le-Bréhal, îmi dezvăluise amploarea pe care o căpătase fenomenul pescuitului la picior, precum şi existenţa unor specii animale precum păianjenul de mare, scoicile mactride, anomiide şi scrobicularia, fără să uităm de cele din specia donax, care se gătesc la tigaie, cu sos de pătrunjel. Se prefigura un anume tip de convivialitate, văzusem cum se celebrează acest mod de viaţă pe TF1, mai rar pe France 2, oamenii se întâlneau în familie sau în gupuri de prieteni, apoi frigeau scoici pe jar, însoţindu-le cu un vin alb sec consumat cu moderaţie, ne aflam în faţa unui stadiu înalt de civilizaţie în cadrul căruia poftele sălbatice erau ostoite prin pescuitul la picior. Ghidul mă avertiza fără înconjur că relaţia cu natura nu era lipsită de riscuri: vipera de mare putea provoca dureri insuportabile, era cel mai periculos dintre peşti; dacă anomiidele erau uşor de prins, captura scrobicularelor cerea în schimb răbdare şi agilitate; pescuirea urechii-de-mare nu putea fi făcută fără o cange cu mâner lung; nu există, trebuie ştiut, indicii care să

vestească prezenţa scoicii europene comune. Nu atinsesem acest stadiu al civilizaţiei, iar pedofilul neamţ nici atât, probabil că în momentul ăsta se afla pe lângă Dresda, ori poate chiar trecuse în Polonia, unde condiţiile de extrădare erau mai complicate. Spre ora şaptesprezece, ca în fiecare zi, fetiţa s-a oprit cu bicicleta în faţa căsuţei ornitologului. A bătut îndelung la uşă, apoi s-a apropiat şi a privit printre perdele; s-a întors la uşă şi a ciocănit din nou prelung, după care a renunţat. Era greu să-i citeşti expresia de pe chip, nu părea cu adevărat tristă (nu încă?), mai degrabă surprinsă şi dezamăgită. În clipa aceea m-am întrebat dacă o plătea, era greu de ştiut, dar, în opinia mea, răspunsul era probabil da.

Către ora nouăsprezece, m-am îndreptat spre castel, venise vremea să-mi închei socotelile cu anul în curs. Aymeric nu sosise, dar făcuse nişte pregătiri, pe masa din sufragerie erau aşezate nişte preparate din porc, cârnat de Vire şi caltaboş tradiţional, nişte mezeluri italieneşti precum şi brânzeturi, iar de băutură, nici o grijă, n-aveam nicicând să ducem lipsă.

Noaptea, grajdul era un loc liniştitor, cireada de trei sute de vaci producea un zvon molcom, în care se-adunau oftaturi, mugete vătuite, foşnet de paie – pentru că avea paie, refuzase soluţia uşoară a pardoselii cu zăbrele, voia să producă bălegar ca să-şi îngraşe terenurile, obiectivul lui era să lucreze cu adevărat ca pe vremuri. M-am întristat o clipă amintindu-mi că în plan financiar era la pământ, apoi s-a întâmplat ceva, mugetul molcom al vacilor, izul deloc neplăcut al bălegarului, toate împreună mi-au dat, într-o străfulgerare, nu atât sentimentul că am şi eu un loc pe faţa pământului, să nu exagerăm, cât acela că aparţin unui soi de flux organic, unui sobor de animale.

Micul refugiu care-i slujea drept birou avea lumina aprinsă, iar Aymeric stătea îndărătul computerului, cu un

sistem de căşti şi microfon pe urechi, era fascinat de ce se întâmpla pe ecran şi nu m-a zărit decât în ultima clipă. S-a ridicat brusc, cu un gest de eschivă aberant, de parcă ar fi vrut să-mi ascundă imaginea, pe care oricum nu aveam cum s-o văd.

— Stai liniştit, vezi-ţi de treabă, stai liniştit, mă întorc la castel... i-am zis, cu un gest nelămurit din mână (încercam, fără îndoială inconştient, să-l imit pe inspectorul Columbo, generaţia mea fusese fascinată de inspectorul Columbo), după care am făcut cale-ntoarsă.

Îmi ridicasem mâinile ca să-mi însoţesc cuvintele, cumva precum în ajun cu neamţul pedofil, dar din păcate acum nu era vorba despre pedofilie, ci de ceva mult mai rău, eram sigur că dorise să comunice în această ultimă zi a anului cu Londra, prin Skype, evident nu cu Cécile, ci cu fetiţele, probabil că vorbea pe Skype cu fetele lui cel puţin o dată pe săptămână. „Şi ce mai faci, tati?”, parcă vedeam aievea dialogul, şi înţelegeam prea bine atitudinea fetelor, putea oare un pianist care dădea concerte de muzică clasică să le ofere o imagine paternă virilă, în nici un caz, de bună seamă (Rahmaninov?), era doar încă un biet bulangiu londonez, în vreme ce tatăl lor avea de-a face cu vaci adulte, nişte mamifere puternice, nu-i aşa, care cântăreau pe puţin cinci sute de kile. Dar el ce le îndruga oare fetiţelor, nerozii, desigur, tâmpitul le spunea că-i merge bine, în vreme ce-i mergea oricum dar numai bine nu, se topea de dorul lor şi, în general, de lipsa dragostei. Aşadar, după toate aparenţele, era la pământ, mi-am spus în timp ce străbăteam curtea, n-o să-şi rezolve nicicând problemele, o să sufere până la sfârşitul zilelor lui, şi toate palavrele mele despre moldoveancă vor fi fost zadarnice. Eram întors pe dos, mi-am turnat un ditamai paharul de vodcă fără să-l mai aştept, doar înfulecând felii de caltaboş artizanal, în mod hotărât nu te poţi băga în viaţa

oamenilor, îmi ziceam, nici prietenia, nici compasiunea, nici psihologia, nici inteligenţa situaţională nu sunt de vreun folos, oamenii îşi fabrică singuri mecanismul nefericirii personale, întorc cheiţa până la capăt şi mecanismul continuă să meargă, ineluctabil, mai dând nişte rateuri, manifestând câteva slăbiciuni atunci când mai apare şi vreo boală, dar continuă să ticăie până la capăt, până în ultima clipă.

Aymeric a ajuns după un sfert de oră, se prefăcea cumva că nu-i pasă, ca să facă uitat incidentul, ceea ce mi-a confirmat certitudinile, în primul rând cea legată de neputinţa mea. Nu mă potolisem totuşi pe deplin, nu eram cu totul împăcat, aşa că am deschis discuţia cu un subiect dureros.

— O să divorţezi? am întrebat, foarte calm, aproape nepăsător.

S-a prăbuşit, de-a dreptul, pe canapea, i-am turnat un pahar mare de vodcă, i-au trebuit cel puţin trei minute ca să-l ducă la gură, la un moment dat am avut chiar impresia că o să-l podidească plânsul, ceea ce ar fi fost destul de stânjenitor. N-avea nimic neobişnuit să-mi spună, nu doar că oamenii se chinuie unii pe alţii, dar se chinuie cu o totală lipsă de originalitate. E desigur dureros să vezi că persoana pe care ai iubit-o, cu care ţi-ai împărţit nopţile, trezirile, poate şi bolile, grijile pentru sănătatea copiilor, se preschimbă în câteva zile într-un fel de strigoi, într-o zgripţuroaică înzestrată cu o nelimitată foame de bani; e o încercare dureroasă, din care nu-ţi revii niciodată pe de-a-ntregul, experienţa unui divorţ e poate singurul mijloc eficient de a pune capăt iubirii (desigur, în măsura în care consideri că sfârşitul iubirii e o chestie izbăvitoare), dacă aş fi fost căsătorit cu Camille, probabil că aş fi reuşit să n-o mai iubesc înainte să divorţăm –, şi exact în clipa aceea, în timp ce ascultam povestea lui Aymeric, pentru

întâia oară, fără prevedere, evoluţie logică ori oprelişte de vreun fel, am lăsat să-mi pătrundă în conştiinţă evidenţa stânjenitoare, cumplită şi letală a faptului că încă o iubeam pe Camille; categoric, revelionul ăsta începuse rău.

Pentru Aymeric era şi mai rău, chiar dacă ar fi încetat s-o iubească pe Cécile, asta nu i-ar fi folosit la nimic, mai erau fetele, capcana era perfectă. Iar în plan financiar, povestea lui, deşi aidoma tuturor acelora pe care în mod obişnuit le întâlneşti în caz de divorţ, avea anumite aspecte deosebit de îngrijorătoare. Comunitatea patrimonială, redusă la bunurile dobândite în comun, e o chestie în regulă, nimic de zis, aşa se procedează în mod obişnuit, dar bunurile acestea, în cazul lui, erau departe de a fi neglijabile. În primul rând era ferma, noul saivan, maşinile agricole (agricultura e o industrie dificilă, care blochează un important capital de producţie, înseamnă o investiţie care aduce un venit slab sau egal cu zero, ori chiar, precum la Aymeric, un venit negativ): aparţinea oare jumătate din acest capital lui Cécile? Depăşindu-şi sila faţă de şmecheriile juridice, faţă de membrii baroului şi, fără îndoială, la modul mai larg, faţă de lege, tatăl lui Aymeric se hotărâse să angajeze un avocat, care îi fusese recomandat printr-o relaţie de la Jockey Club. Primele concluzii ale consultantului fuseseră de altfel destul de liniştitoare, cel puţin în ceea ce priveşte ferma: pământurile aparţineau în continuare tatălui lui Aymeric, iar ansamblul îmbunătăţirilor aduse, noul saivan, maşinile agricole, aşijderea; din punct de vedere legal, putea fi susţinută teza că Aymeric nu era decât administrator. În cazul bungalow-urilor, situaţia era alta: întreprinderea hotelieră, ansamblul construcţiilor erau pe numele lui, doar pământurile de sub ele rămăseseră proprietatea tatălui său. Dacă Cécile se îndârjea să ceară jumătate din valoarea bungalow-urilor, nu le rămânea altă soluţie decât

să pună întreprinderea sub lichidare judiciară şi să aştepte ivirea unui cumpărător, ceea ce putea să ia mult timp, probabil de ordinul anilor. În ultimă instanţă, a conchis Aymeric cu un amestec de disperare şi de scârbă, amestec care ajunge să-ţi devină stare de spirit permanentă în timpul unui divorţ, pe măsură ce se aplică procedurile, se succed tratativele, negocierile, propunerile şi contra-propunerile avocaţilor şi notarilor, în ultimă instanţă, deci, divorţul ăsta era departe de a se fi încheiat.

— În plus, nu se pune problema ca tatăl meu să vândă terenurile cu ieşire la mare, cele pe care sunt construite bungalow-urile, n-o să se înduplece în veci... a adăugat el. De ani de zile ţine în el, de fiecare dată când sunt silit să vând câte o parcelă ca să-mi echilibrez bugetul, dar ştiu că suferă, suferă aproape fizic, trebuie să-ţi dai seama că pentru un aristocrat tradiţional – pentru că exact asta e – cel mai important este să transmită domeniul generaţiilor următoare, dacă e posibil să-l sporească puţin, în orice caz nu să-l împuţineze, iar eu, încă de la început, numai asta fac, reduc domeniul familial, pur şi simplu nu izbutesc să găsesc altă soluţie, aşa că, normal, s-a cam săturat, ar vrea să arunc prosopul, ultima oară mi-a zis-o verde-n faţă: „Cei din neamul Harcourt n-au avut niciodată vocaţie de fermieri...”, chiar aşa mi-a spus, poate că aşa e, dar nici hotelieri nu suntem meniţi să fim, dar, în mod ciudat, îi plăcea proiectul lui Cécile, proiectul cu hotelul *de charme*, însă numai pentru că ne-ar fi permis restaurarea castelului, de bungalow-uri i se fâlfîie pur şi simplu, am putea să le distrugem mâine cu aruncătorul de grenade şi nu i-ar păsa. Cumplit mi se pare că el însuşi n-a făcut nimic util în viaţă – s-a mulţumit să meargă la nunţi şi înmormântări, la câteva partide de vânătoare, din când în când la un pahar pe la Jockey Club, a avut şi câteva amante, cred, mă rog, nimic din cale-afară – dar a lăsat

neatins patrimoniul familiei Harcourt. Eu încerc să clădesc ceva, mă spetesc muncind, mă trezesc zilnic la cinci dimineaţa, îmi petrec serile în faţa catastifelor – iar rezultatul, una peste alta, e că-mi sărăcesc familia...

Vorbise mult, mă lămurise pe deplin, şi cred că nu mai era mult până la miezul nopţii, când i-am propus să punem nişte muzică, ceea ce reprezenta de mult singurul lucru de făcut, singurul lucru posibil în situaţia noastră, a încuviinţat cu recunoştinţă şi de-aici nu-mi amintesc prea bine, nu ştiu ce muzică a pus, pentru că mă făcusem şi eu turtă, eram beat şi disperat, faptul că mă gândisem din nou la Camille mă terminase în doar câteva clipe, înainte mă simţeam tare de înger, înţelept şi consolator şi, dintr-odată, nu mai eram decât un rahat în ploaie, în sfârşit, sunt convins că a pus cea mai bună muzică, discul la care ţinea cel mai mult. Singurul lucru pe care mi-l amintesc e o înregistrare pirat cu *Child in Time,* realizată la Duisburg în 1970, sunetul boxelor Klipschorn era cu adevărat excepţional, din punct de vedere estetic a fost probabil cel mai înălţător moment al vieţii mele, probabil că l-am pus de treizeci sau de patruzeci de ori la rând, fermecaţi de fiecare dată de calma măiestrie a lui Jon Lord, de mişcarea de zbor absolut prin care Ian Gillan trecea de la cuvânt la cântec, apoi de la cântec la strigăt, întorcându-se apoi la cuvânt, imediat după aceea venea soloul maiestuos de baterie al lui Ian Paice, e-adevărat că Jon Lord îl seconda cu obişnuitul său amestec de eficacitate şi măreţie, însă break-ul lui Ian Paice era de-a dreptul somptuos, era probabil cel mai frumos solo din istoria rockului, apoi Gillan revenea şi a doua parte a sacrificiului era consumată, Ian Gillan îşi lua din nou zborul trecând de la cuvânt la cântec, şi apoi de la cântec la strigăt pur, după care, curând, piesa se încheia şi n-aveam decât să punem acul pick-up-ului de la capăt şi uite-aşa am fi putut să trăim veşnic, nu ştiu

dacă într-adevăr veşnic, era desigur o iluzie, însă o iluzie frumoasă, fusesem împreună cu Aymeric la un concert Deep Purple la Palais des Sports, a fost un concert izbutit, însă nu la fel de bun precum cel de la Duisburg, eram bătrâni, momentele bune deveneau rare, dar toate aveau să se întoarcă în clipa agoniei, a lui şi a mea, în cazul meu se vor arăta Camille şi poate Kate, nu ştiu cum am reuşit să mă întorc la bungalow, îmi amintesc că am înşfăcat o bucată de caltaboş artizanal pe care am molfăit-o îndelung, la volanul automobilului meu 4×4, fără să-i simt cu adevărat gustul.

Dimineaţa zilei de 1 ianuarie s-a pogorât, asemenea tuturor dimineţilor lumii, asupra existenţelor noastre îndoielnice. M-am ridicat şi eu din pat, acordând o oarecare atenţie dimineţii – care era ceţoasă, dar nu peste măsură, o dimineaţă ceţoasă obişnuită; pe principalele canale de divertisment, emisiunile de an nou îşi urmau cursul, dar n-o cunoşteam pe nici una dintre cântăreţe, mi s-a părut însă că bomba latino pierdea teren faţă de diva celtică, însă nu aveam decât o viziune episodică şi aproximativă asupra acestei laturi a vieţii, în general optimistă: dacă aşa hotărâse audienţa, cu-atât mai bine. În jurul orei şaisprezece, m-am îndreptat spre castel. Aymeric se întorsese la starea lui obişnuită, era morocănos, necomunicativ şi terminat; îşi demonta şi monta la loc, oarecum mecanic, mitraliera Schmeisser. Atunci i-am spus că aveam chef să învăţ să trag cu puşca.

— Să tragi? În ce fel? Să tragi ca să te aperi, sau ca să faci tir sportiv?

Părea încântat că deschid un subiect concret, tehnic, şi mai ales uşurat că nu mă întorc la discuţia din ajun.

— Păi, un pic din amândouă...

Într-adevăr, în timpul confruntării cu ornitologul, m-aş fi simţit mai în largul meu cu un pistol la îndemână; pe de

altă parte, exista şi în trasul la ţintă ceva ce mă atrăgea de multă vreme.

— Ca armă de apărare, îţi pot da un Smith & Wesson cu ţeavă scurtă – e mai puţin precisă decât cea cu ţeavă lungă, dar mult mai uşor de transportat. Calibru 357 Magnum, letal fără discuţie de la 10 metri, foarte simplu de folosit, îţi explic în cinci minute. Iar tirul sportiv...

Vocea îi devenise mai puternică, simţeam că freamătă în ea un entuziasm pe care nu i-l mai văzusem de multă vreme, de fapt de pe vremea când aveam douăzeci de ani.

— ...Chiar am adorat tirul sportiv, l-am practicat ani la rând. E de-a dreptul fenomenal, în momentul în care ai ţinta în cătare, nu te mai gândeşti la nimic, uiţi de toate grijile. În primii ani după ce m-am stabilit aici, totul era anevoios, mult mai anevoios decât îmi închipuisem, cred că n-aş fi făcut faţă fără şedinţele de tir. Acum, desigur...

Şi-a întins mâna la orizontală şi, într-adevăr, după câteva clipe a început să tremure, uşor, dar vizibil.

— ...Vodca... Incompatibilitate totală, trebuie să alegi.

Avusese oare de ales? Are cineva de ales? Mă îndoiesc.

— Pentru tir sportiv am o armă pe care cu adevărat am adorat-o, o Steyr Mannlicher, tip HS50, ţi-o pot împrumuta, dar trebuie s-o verific, s-o curăţ serios, n-am folosit-o de trei ani, mă ocup astă-seară.

Îndreptându-se spre dulapul cu arme, s-a clătinat uşor, la intrare erau trei uşi culisante, iar îndărătul lor, vreo douăzeci de arme de foc – puşti, carabine şi câteva revolvere – precum şi stive din zeci de cutii de cartuşe. Exemplarul Steyr Mannlicher m-a surprins, nu părea deloc carabină, ci mai degrabă un simplu cilindru de oţel cenuşiu-închis, o formă complet abstractă.

— Mai sunt şi celelalte elemente, desigur, trebuie asamblată... Dar minuţia cu care a fost cizelată ţeava e fundamentală.

A ţinut o clipă ţeava în lumină, ca s-o admir; da, era un cilindru, fără îndoială un cilindru perfect, n-aveam cum să nu recunosc.

— Bine, o să mă ocup de ea... a conchis el, fără să mai insiste. Ţi-o aduc mâine.

Într-adevăr, a doua zi dimineaţă, la ora opt, şi-a parcat maşina în faţa bungalow-ului, era într-o stare de neobişnuită febrilitate. Cu puşca Smith & Wesson am isprăvit repede, armele de acest tip sunt uluitor de simplu de manevrat. Cu Steyr Mannlicher era altceva, a scos din portbagaj o cutie rigidă de protecţie din policarbonat, pe care a aşezat-o cu băgare de seamă pe masă. Înăuntru, rânduite cu precizie în locaşurile lor de spumă, se aflau patru piese de oţel cenuşiu-închis, fasonate cu maximă acurateţe, care, luate în parte, nu evocau în mod direct o armă, şi pe care m-a pus să le montez şi demontez în mai multe rânduri: în afara ţevii, mai existau un afet, un încărcător şi un trepied de sprijin; odată montat, ansamblul continua să nu semene cu o carabină în sensul obişnuit al cuvântului, ci cu un soi de păianjen de metal, un păianjen ucigaş în care nu era admis nici un ornament, nici un gram de metal nu era lipsit de rost, şi începeam să-i înţeleg entuziasmul, cred că nu văzusem niciodată un obiect tehnologic care să comunice o asemenea senzaţie de perfecţiune. La sfârşit, a adăugat în vârful asamblajului metalic o lunetă.

— E o Swarowski DS5, m-a lămurit el, foarte prost văzută în mediul tirului sportiv, e chiar categoric interzisă în competiţii, ce trebuie subliniat e că glonţul nu urmează o traiectorie rectilinie, ci, prin forţa împrejurărilor, parabolică, iar forurile de tir sportiv consideră că asta face parte din concurs, că e normal ca toţi concurenţii să se deprindă cu ţintitul uşor deasupra centrului şi, astfel, să ţină seamă de deviaţia parabolică. Luneta Swarowski are

integrat un telemetru cu laser, care îţi poate estima distanţa faţă de ţintă, operând corecţia necesară, aşa încât nu mai stai să calculezi, ţinteşti drept în centru, fix în centru. Tipii din cercurile tirului sportiv sunt cam tradiţionalişti, le place să adauge mici complicaţii inutile, ăsta-i motivul pentru care m-am retras din competiţii. Pe scurt, am comandat cutia de transport potrivită, în care am prevăzut un locaş pentru luneta Swarowski. Esenţialul rămâne însă arma. Hai s-o încercăm...

A scos o pătură dintr-un dulap.

— O să începem să tragem direct din poziţia culcat, e poziţia suverană, cea care favorizează o precizie excelentă. Trebuie să fii lungit confortabil la pământ, să te fereşti de frig şi de umezeală, pentru că ar putea să-ţi pricinuiască tremurături.

Ne-am oprit în vârful costişei care cobora spre mare, a întins pătura pe iarbă şi mi-a arătat o barcă împotmolită în nisip, la vreo sută de metri.

— Vezi numărul de înmatriculare pictat pe-o latură, BOZ-43? O să încerci să nimereşti în centrul literei O. Are un diametru de circa douăzeci de centimetri. Cu această Steyr Mannlicher, un ţintaş bun ar reuşi fără probleme de la o mie cinci sute de metri; dar acum, hai să începem de-aici.

M-am lungit pe pătură.

— Găseşte-ţi poziţia, nu te grăbi... Trebuie să nu mai ai nici un motiv să te mişti; nici un alt motiv în afara propriei respiraţii.

Am reuşit fără prea mare greutate; patul armei era curbat, neted, uşor de poziţionat în scobitura umărului.

— O să-ntâlneşti indivizi, din tagma zen, care-ţi vor spune că esenţial e să devii una cu ţinta. Eu nu cred în năzbâtiile astea, de altfel japonezii sunt zero în materie de tir sportiv, n-au câştigat niciodată vreo competiţie

internaţională. În schimb, e foarte adevărat că tirul de mare precizie e asemănător cu yoga: trebuie să te străduieşti să devii una cu propria ta respiraţie. Aşa că vei respira lent, din ce în ce mai lent, cât poţi de lent şi de adânc. Când eşti gata, îţi poziţionezi cătarea pe centrul ţintei.

M-am executat.

— Bun, eşti gata?

Am încuviinţat.

— Atunci, trebuie să ştii că nu e cazul să cauţi imobilitatea absolută, e practic imposibil. N-ai cum să nu te mişti, câtă vreme respiri. Trebuie să ajungi însă la o mişcare foarte lentă, un du-te vino regulat, dictat de răsuflare, de-o parte şi de alta a mijlocului ţintei. Când ai izbutit, odată ce ai deprins mişcarea, e îndeajuns să apeşi pe trăgaci în clipa când ajungi în dreptul centrului. Doar o mişcare uşoară, nu mai mult, arma e reglată pe modul hipersensibilitate. HS50 e un model care trage un singur foc; dacă vrei să repeţi lovitura, trebuie să reîncarci; acesta e motivul pentru care lunetiştii n-o prea folosesc în războaiele adevărate, înainte de orice, tipii caută eficienţa, sunt unde sunt ca să ucidă; în ceea ce mă priveşte, consider că e bine să ai doar o singură şansă.

Am închis ochii pentru o clipă, ca să evit să mă gândesc la implicaţiile personale ale acestei opţiuni, apoi i-am deschis; lucrurile mergeau bine, aşa cum mă povăţuise, literele BOZ treceau şi se întorceau încet prin cătare, am apăsat pe trăgaci în momentul care mi s-a părut potrivit, s-a auzit un zgomot foarte slab, un „pleosc” stins. Era, într-adevăr, o experienţă extraordinară, petrecusem câteva minute în afara timpului, într-un spaţiu balistic pur. Când m-am ridicat, am văzut că Aymeric îşi îndreptase binoclul spre barcă.

— Nu-i rău, nu-i rău deloc... a spus, întorcându-se spre mine. Încă n-ai nimerit centrul, dar ai trimis glonţul în vopseaua literei O, ce să mai vorbim, ai fost la zece centimetri de obiectiv. Pentru o primă încercare, de la o distanţă de o sută de metri, aş zice chiar că a fost foarte bine.

Înainte să plecăm, m-a sfătuit să mă antrenez mult pe ţinte fixe şi de-abia apoi să trec la cele mobile. Cu literele de înmatriculare era perfect, îţi îngăduiau să-ţi fixezi nişte repere precise. Puteam să paradesc barca fără probleme, mi-a zis, ca răspuns la obiecţia mea, îl cunoştea pe proprietar (care, în paranteză fie spus, era un mare dobitoc), ambarcaţiunea n-avea să mai ajungă niciodată la apă. Îmi lăsase zece cutii de câte cincizeci de cartuşe.

În cursul săptămânilor care au urmat, m-am antrenat cel puţin două ore în fiecare dimineaţă. Nu pot spune că „uitasem de toate necazurile”, ar fi o exagerare, dar e-adevărat că în fiecare dimineaţă aveam o perioadă de calm, de relativ echilibru. În plus, mă ajuta şi Captorixul, raţiile mele zilnice de alcool rămăseseră moderate; pe deasupra, era reconfortant să constat că rămăsesem la doza de 15 mg, puţin sub cantitatea maximă admisă. Părăsit de dorinţe, precum şi de raţiuni de a trăi (cei doi termeni nu erau de altfel echivalenţi? iată un subiect destul de dificil, asupra căruia nu-mi formasem o părere), îmi menţineam disperarea la un nivel acceptabil, poţi trăi fiind disperat, majoritatea oamenilor aşa trăiesc, din când în când se întreabă totuşi dacă nu şi-ar putea îngădui o rază de speranţă, mă rog, doar îşi pun întrebarea înainte să-i răspundă negativ. Cu toate astea stăruie, oferind un spectacol emoţionant.

Cât priveşte tirul, făceam progrese rapide, cu o repeziciune care chiar mă impresiona; în mai puţin de două săptămâni, am reuşit să-mi trimit gloanţele nu doar

în centrul literei O, ci şi în interiorul celor două bucle din B, şi în triunghiul cifrei 4; aşa că am început să mă gândesc la „ţinte mobile”. Plaja nu ducea lipsă de aşa ceva, cele mai vizibile fiind păsările marine.

N-am ucis un animal în viaţa mea, nu avusesem prilejul, dar în general nu eram ostil acestei idei. Deşi crescătoriile industriale îmi făceau silă, nu obiectasem niciodată faţă de principiul vânătorii, care lasă animalele în mediul lor natural, care le lasă libere să alerge şi să zboare până ce sunt ucise de un prădător aflat pe o treaptă superioară a lanţului trofic. Carabina Steyr Mannlicher HS50 făcea neîndoios din mine un prădător aflat foarte sus în lanţul trofic; atât doar că nu avusesem niciodată o jivină în cătarea puştii.

Într-o dimineaţă, puţin după ora zece, mi-am luat inima-n dinţi. Mă simţeam în largul meu pe pătură, în vârful costişei, afară era răcoare şi plăcut, ţinte la discreţie.

Am ţinut vreme îndelungată o zburătoare în cătare, nu era nici pescăruş, nici goeland, nu, nimic atât de faimos, doar o biată păsăruică nediferenţiată, cu picioare lungi, specie pe care o văzusem în numeroase rânduri pe plajele de-acolo, era un proletar al plajelor dacă doriţi, dar de fapt o zburătoare neghioabă, cu ochi neclintit şi rău, o mică maşinărie de ucis care se deplasa pe picioroange şi al cărei mers mecanic şi previzibil nu se întrerupea decât atunci când dădea peste pradă. Dacă-i zburam capul, aş fi putut salva numeroase gasteropode, dar şi nenumărate cefalopode, mă rog, strecuram o mică variaţie în lanţul trofic, fără ca eu să am vreun interes, acel oribil vrăbete era probabil necomestibil. Trebuia doar să-mi amintesc că sunt om, domn şi stăpân, că universul fusese clădit pe potriva mea de un Dumnezeu înţelept.

Confruntarea a durat câteva minute, cel puţin trei, probabil cinci sau zece, apoi mâinile au prins să-mi

tremure şi mi-am dat seama că eram incapabil să apăs pe trăgaci, în mod limpede nu eram decât o labă tristă, o amărâtă de labă tristă şi, pe deasupra, îmbătrânită. „Cine n-are curaj să ucidă n-are curaj să trăiască”, fraza îmi rula în buclă prin cap, lăsând în urmă un tranşeu dureros, nimic altceva. M-am întors în bungalow şi am scos o duzină de sticle goale pe care le-am aşezat la nimereală în buza pantei, după care le-am făcut ţăndări în mai puţin de două minute.

După ce am bubuit sticlele, mi-am dat seama că terminasem rezerva de cartuşe. Se împlineau două săptămâni de când nu-l mai văzusem pe Aymeric, dar constatasem că, de la începutul anului încoace, primise diferite vizite – în curtea castelului staţionau frecvent maşini de tip 4×4 sau pick-up, şi îl văzusem însoţindu-i până la vehicule pe câţiva bărbaţi de vârsta lui, îmbrăcaţi ca şi el în straie de lucru – probabil erau nişte fermieri de-ai locului.

Când am ajuns în faţa castelului, a ieşit împreună cu un individ de vreo cincizeci de ani, pe care îl văzusem deja cu două zile înainte – un bărbat cu faţă lividă, inteligentă şi tristă; amândoi erau îmbrăcaţi în costum închis la culoare, cu cravate bleumarin care se potriveau ca nuca-n perete cu hainele; am avut dintr-odată convingerea că el îi împrumutase cravata personajului. M-a prezentat ca fiind „un prieten care a închiriat un bungalow”, fără să pomenească de vechea mea încadrare la Ministerul Agriculturii, lucru pentru care i-am fost recunoscător. Frank era „liderul sindicatului din La Manche”, a adăugat. După ce am aşteptat câteva clipe, a precizat: Confederaţia Ţărănească. A clătinat din cap, nehotărât, şi a spus în continuare:

— Mă întreb uneori dacă n-ar fi bine să ne alăturăm sindicatului Coordonarea Rurală. Nu ştiu, nu sunt sigur, nu

mai sunt sigur de nimic în momentul ăsta... Mergem la o înmormântare, a adăugat Aymeric. Avem un coleg la Carteret care şi-a tras un glonţ cu două zile în urmă.

— E al treilea care face asta de la începutul anului... a adăugat Frank.

Voia să organizeze o întrunire sindicală poimâine, duminică după-amiază, la Carteret şi, dacă aveam chef, eram binevenit.

— Oricum, trebuie să facem ceva, nu putem accepta noua scădere a preţului la lapte, dacă închidem ochii suntem terminaţi, până la ultimul, aşa că mai bine să ne împotrivim de-acum.

Înainte să urce în maşina lui Frank, Aymeric mi-a aruncat o privire de regret; mi-am dat seama în clipa aceea că nu-i vorbisem deloc despre propria mea viaţă sentimentală, că nu-i spusesem un cuvânt despre Camille, dar, de obicei, n-are rost să spui mare lucru, lucrurile se-nţeleg de la sine, bănuia probabil că nu-mi merge bine şi că soarta producătorilor de lapte nu avea cum să-mi trezească vreun elan de compasiune.

M-am întors spre ora şapte seara, Aymeric avusese deja răgaz să dea gata o jumătate de sticlă de vodcă. Nu era greu să-ţi imaginezi cum fusese înmormântarea; sinucigaşul nu lăsase în urmă nici o familie, nu-şi găsise niciodată nevastă, taică-său murise, iar maică-sa era aproape senilă, bocise tot timpul, repetând că se schimbaseră vremurile.

— Lui Frank a fost nevoie să-i dau câteva explicaţii... s-a scuzat el. A fost nevoie să-i mărturisesc că ştii câte ceva despre provocările agricole; dar nu-ţi poartă pică, te rog să mă crezi, ştie că marja de manevră a funcţionarilor e limitată...

Nu eram funcţionar, ceea ce de altfel nu-mi lărgea defel marja de manevră, şi mă simţeam ispitit să trec şi eu pe

vodcă, la ce bun să ne mai lungim chinurile? Ceva m-a împiedicat totuşi, i-am cerut lui Aymeric să deschidă o sticlă de vin alb. A încuviinţat şi, înainte să-mi toarne, a adulmecat băutura cu surprindere, ca pe o amintire a unor vremuri mai fericite.

— Vii duminică? m-a întrebat el aproape binedispus, de parcă evoca o îmbietoare întâlnire între prieteni.

N-aveam habar, i-am răspuns că da, probabil, dar întrunirea asta avea să ducă undeva, ori nu? Va fi aprobată o cale de acţiune? În opinia lui da, probabil că da, producătorii erau de-a dreptul dezlănţuiţi, în cel mai rău caz aveau să înceteze livrarea de lapte către cooperative şi întreprinderi industriale. Numai că, atunci când, după două zile, aveau să sosească cisternele cu lapte din Polonia sau din Irlanda, ce-aveau să facă? Să blocheze drumurile cu puştile în mână? Şi chiar dacă s-ar ajunge aici, cum o să procedeze atunci când cisternele se vor întoarce sub protecţia CRS[57]? O să deschidă focul?

Mi-a trecut prin cap ideea unor „acţiuni simbolice”, dar m-am simţit paralizat de ruşine înainte să apuc să termin fraza.

— Vom deversa hectolitri întregi de lapte în piaţa prefecturii din Caen... a adăugat Aymeric, sigur, am putea face asta, dar n-ar însemna decât o zi de acoperire mediatică, nimic mai mult, şi, de fapt, cred că nici nu am chef de aşa ceva. Am fost printre cei care au deşertat cisternele de lapte în golful de la Mont-Saint-Michel în 2009; toată chestia mi-a lăsat un gust amar. Să mulgi vacile, ca în fiecare dimineaţă, să umpli cisternele şi apoi să zvârli totul ca pe-un nimic... Prefer să scoatem puştile.

Înainte să plec, am mai luat nişte cutii de cartuşe; nu credeam că situaţia avea să se-ndrepte către o

[57] Compagnies républicaines de sécurité – trupe de intervenţie ale Poliţiei franceze.

confruntare armată, mă rog, nu credeam de fapt nimic, dar exista ceva îngrijorător în starea lor de spirit, în general nu se întâmplă nimic, dar uneori se mai întâmplă. Un mic antrenament la tir nu avea, în orice caz, cum să-mi dăuneze.

Întrunirea sindicală se ţinea la Carteret, o braserie imensă aflată în piaţa Terminus, denumire ce trimitea, cred, la vechea gară de alături, dezafectată şi deja parţial năpădită de ierburi. În materie de mâncare, Carteret oferea mai ales pizza. Am ajuns cu mare întârziere, se rostiseră deja discursurile, dar pe la mese mai stăteau vreo sută de fermieri, cei mai mulţi beau bere sau vin alb la pahar. Vorbeau puţin – atmosfera întrunirii n-avea nimic vesel – şi mi-au aruncat priviri circumspecte atunci când m-am îndreptat spre masa unde stătea Aymeric împreună cu Frank şi alţi trei indivizi care, ca şi el, aveau mutre serioase şi triste, şi lăsau impresia că au urmat studii superioare, cel puţin agricole, în fine, erau probabil tot sindicalişti, nu vorbeau nici ei mult, se cuvine spus că scăderea preţului la lapte (mă documentasem între timp din săptămânalul *Manche libre*) fusese de data asta violentă, ca o lovitură de măciucă, nici măcar nu-mi puteam închipui cum aveau să schiţeze un punct de pornire pentru eventualele negocieri.

— Vă deranjez... am spus, încercând să împrumut un ton dezinvolt.

Aymeric mi-a aruncat o privire stingherită.

— Nu, nici vorbă... a răspuns Frank, care mi s-a părut şi mai obosit, şi mai abătut decât ultima oară.

— Aţi hotărât ce să faceţi?

Nu ştiu ce m-a îndemnat să pun întrebarea, câtă vreme n-aveam chef să aflu răspunsul.

— Lucrăm, încă lucrăm...

Frank mi-a aruncat atunci o privire stranie, piezişă, cam ostilă, dar mai ales nespus de tristă, dacă nu chiar disperată, mi se adresa ca de pe cealaltă margine a prăpastiei, şi în acel moment am început să mă simt cu adevărat stânjenit, n-aveam ce căuta printre ei, nu eram solidar, n-aveam cum, nu duceam aceeaşi viaţă ca ei, nici viaţa mea nu era strălucită, dar nu era aceeaşi viaţă, şi cu asta basta. M-am retras repejor, stătusem cinci minute, nu mai mult, dar cred că, pe drum spre ieşire, am înţeles că lucrurile puteau, de data asta, să ia o întorsătură urâtă.

În timpul celor două zile care au urmat, am rămas zăvorât în bungalow, isprăvindu-mi ultimele provizii şi ezitând între diversele posturi de televiziune; am încercat, în două rânduri, să mă masturbez. Miercuri dimineaţă, peisajul era înecat într-un lac de ceaţă uriaş, cât vedeai cu ochii, nu zăreai nimic la zece metri de bungalow; era însă musai să ies ca să mă aprovizionez, să ajung măcar la Carrefour Market, în Barneville-Carteret. Conducând foarte prudent, fără să depăşesc 40 de kilometri la oră, am făcut aproape jumătate de oră; din când în când, vagi halouri gălbui îmi semnalau prezenţa altui vehicul. De obicei, Carteret, cu portul său de agrement şi prăvăliile cu articole de navigaţie, cu restaurantul său de soi care oferea homari proaspeţi, arăta ca o mică staţiune balneară cochetă; astăzi, părea un oraş-fantomă cufundat în ceaţă, n-am întâlnit nici o maşină în drum spre supermarket şi nici măcar vreun pieton; magazinul Carrefour, aproape pustiu, părea un fel de ultim vestigiu al civilizaţiei, al locuirii umane; mi-am luat brânzeturi, mezeluri şi vin roşu, cu senzaţia absurdă, dar persistentă, că aveam să intru în stare de asediu.

Mi-am petrecut restul zilei mergând pe drumul de coastă, într-o tăcere vătuită, totală, trecând de la un nor de ceaţă la altul, fără să pot vreo clipă zări oceanul

dedesubt; viaţa îmi părea la fel de scălâmbă şi de neclară precum peisajul din jur.

A doua zi dimineaţă, trecând prin faţa porţii castelului, l-am văzut pe Aymeric împărţind arme unui mic grup de indivizi, erau vreo zece cu toţii, îmbrăcaţi cu impermeabile şi vestoane de vânătoare. După care s-au urcat în maşini şi au plecat spre Valognes.

Când m-am întors, pe la ora cinci, am văzut că maşina lui Aymeric era parcată în curte, m-am dus direct spre sufragerie: şedea alături de Frank şi de un al treilea tip, un vlăjgan roşcat, antipatic, care mi-a fost prezentat ca fiind Barnabé. Păreau veniţi de curând, îşi ţineau armele la îndemână şi-şi turnaseră nişte vodci, dar nu-şi scoseseră paltoanele – atunci mi-am dat seama că era teribil de frig în încăpere, se părea că Aymeric renunţase s-o mai încălzească, nu ştiu dacă nu cumva se ducea îmbrăcat la culcare, părea că începuse să renunţe la o grămadă de lucruri.

— Azi-dimineaţă am oprit cisternele cu lapte care veneau din portul Le Havre... Era lapte irlandez şi brazilian. Nu se-aşteptau să fie întâmpinaţi de oameni înarmaţi, au plecat fără să creeze probleme. Numai că, aproape sigur, imediat după aceea s-au dus la jandarmerie. Ce ne facem mâine, când se vor întoarce însoţiţi de CRS? Trebuie s-o luăm de la capăt, ne aflăm în zonă de graniţă.

— Trebuie să rezistăm, nu vor îndrăzni să tragă în noi, nu pot face aşa ceva, a susţinut huiduma roşcată.

— Nu vor trage primii... a intervenit Frank. Dar ne vor ataca şi vor încerca să ne dezarmeze, confruntarea e inevitabilă. Problema e să ştim dacă tragem sau nu. Oricum, dacă ne împotrivim, mâine ne petrecem noaptea la jandarmeria din Saint-Lô. Dacă apar însă răniţi sau morţi, se schimbă treaba.

Am aruncat o privire neîncrezătoare spre Aymeric, care amuţise şi-şi învârtea paharul între degete; era ursuz, supărat, îmi ocolea privirea, aşa că mi-am zis că s-ar cuveni să intervin, să încerc să intervin, dacă mai era încă posibil.

— Ascultă! i-am spus în cele din urmă, fără să ştiu deloc ce aveam să-i zic.

— Da?

De data asta a ridicat fruntea şi m-a privit adânc în ochi – cu aceeaşi privire deschisă de pe vremea când aveam douăzeci de ani, şi care mă făcuse să-l îndrăgesc pe loc.

— Spune-mi, Florent... a continuat el foarte molcom, spune-mi ce gândeşti, o să-ţi ascult punctul de vedere. Chiar suntem terminaţi, nu mai e nimic de făcut? Ce-ar fi potrivit să fac? Sau trebuie să mă port ca taică-meu, să vând ferma, să-mi reînnoiesc abonamentul la Jockey Club şi să-mi isprăvesc viaţa în linişte? Zi-mi ce gândeşti.

Ar fi trebuit să ajungem aici încă de la început: de la prima mea vizită, cu mai bine de douăzeci de ani în urmă, pe vremea când încerca să se stabilească aici ca agricultor şi când eu mă străduiam, mai banal, să-mi croiesc cariera de funcţionar, amânasem conversaţia asta mai mult de douăzeci de ani, acum sosise clipa, iar ceilalţi doi de la masă au amuţit brusc, amândoi deodată; totul rămăsese între noi, între mine şi el.

Aymeric aştepta, cu privirea aţintindu-mi privirea, drept şi inocent, şi-am început să vorbesc fără ca măcar să fiu pe deplin conştient de ce spuneam, aveam impresia că lunec pe un plan înclinat, era năucitor şi uşor greţos, ca de fiecare dată când vine vorba despre adevăr, ceea ce, e drept, nu se întâmplă de prea multe ori într-o viaţă.

— Vezi tu, i-am spus, din când în când e închisă o uzină, e mutată o unitate de producţie, să zicem că sunt concediaţi şaptezeci de muncitori, iese de-un reportaj pe

BFM[58], apare un pichet de grevă, se-apucă să ardă cauciucuri, unul sau doi politicieni se deplasează la faţa locului, bun, avem un subiect de actualitate, un subiect interesant, cu trăsături vizuale puternice, în siderurgie sau în industria textilă nu-i la fel, aici însă poţi crea imagine. An de an, avem sute de fermieri care pun lacătul pe poartă.

— Sau care-şi trag un glonţ... a intervenit sobru Frank, după care a scuturat din mână, vrând parcă să se scuze că a vorbit, şi a devenit posac la loc, impenetrabil.

— Sau care-şi trag un glonţ, am întărit eu. În ultimii cincizeci de ani, numărul fermierilor a scăzut enorm în Franţa, dar n-a scăzut îndeajuns. Ar trebui să scadă de două sau de trei ori ca să ajungem la standardele europene, la standardele Danemarcei sau Olandei – vorbesc de ele pentru că ne referim la produse lactate, dacă ar fi vorba de fructe, aş lua ca repere Marocul sau Spania. Acum, există ceva mai mult de şaizeci de mii de crescători-producători de lapte; după părerea mea, în cincisprezece ani vor rămâne douăzeci de mii. Pe scurt, ceea ce se întâmplă acum în Franţa reprezintă un uriaş plan social, cel mai mare plan social pus în practică la ora actuală, dar e un plan social secret, invizibil, în care oamenii dispar individual, fiecare în ungherul lui, fără să fie vreodată subiect de reportaj pentru BFM.

Aymeric a dat din cap cu o satisfacţie care mi-a făcut rău, pentru că am priceput chiar în clipa aceea că nu aştepta nimic altceva de la mine, voia doar o confirmare obiectivă a catastrofei, şi eu n-aveam nimic, absolut nimic să-i propun în schimb, în afara trăsnitelor mele reverii moldoveneşti. Şi cel mai rău era că încă nu terminasem.

---

[58] Post TV francez de informaţie naţională, consacrat actualităţii şi, în special, ştirilor economice şi financiare.

— În momentul în care vom reduce cu două treimi numărul agricultorilor, am continuat eu – de această dată cu sentimentul că am atins chiar miezul eşecului meu profesional şi că mă autodistrug cu fiecare vorbă rostită, măcar de-aş fi reuşit să-l contrabalansez cu vreun succes personal, dacă aş fi reuşit să fac o femeie fericită sau măcar vreun animal –, în momentul în care vom ajunge la standardele europene, tot nu vom câştiga, ba chiar ne vom trezi în pragul înfrângerii definitive, pentru că în acea clipă vom fi cu adevărat în contact cu piaţa mondială, iar bătălia cu producţia mondială nu avem cum s-o câştigăm.

— Şi credeţi că nu vor apărea niciodată măsuri protecţioniste? Vi se pare cu totul imposibil?

Tonul lui Frank era ciudat de detaşat, de absent, de parcă ar fi vrut să se informeze despre bizarele superstiţii locale.

— Absolut imposibil, am hotărât eu fără ezitare. Chingile ideologice sunt prea strânse.

Gândindu-mă la trecutul meu profesional, la anii mei de slujbaş, îmi dădeam seama că mă confruntasem, într-adevăr, cu nişte ciudate prejudecăţi de castă. Interlocutorii mei nu se luptau pentru interesele lor şi nici măcar pentru interesele pe care ar fi trebuit să le apere, era o greşeală să crezi aşa ceva: se luptau pentru nişte idei; ani la rând avusesem de-a face cu oameni dispuşi să moară pentru libertatea comerţului.

— Prin urmare – m-am întors din nou spre Aymeric –, după părerea mea totul s-a dus naibii, sunteţi mâncaţi, aşa că sfatul meu e să încerci să te salvezi de unul singur, Cécile e-o putoare ordinară, las-o să şi-o tragă cu pianistul ei şi uită de fiicele tale, mută-te, vinde ferma, uită de toată nenorocirea asta, dacă te hotărăşti chiar acum, încă mai ai o şansă să-ţi iei viaţa de la capăt.

De data asta vorbisem răspicat, mai limpede de-atât nu se putea, şi n-am zăbovit decât câteva minute. Când m-am ridicat să plec. Aymeric mi-a aruncat o privire stranie, în care mi s-a părut că desluşesc un strop de amuzament – dar poate că era, de fapt, un strop de nebunie.

A doua zi am putut urmări evoluţia conflictului pe BFM, într-un scurt reportaj. Se hotărâseră să ridice blocada fără rezistenţă, lăsând să treacă cisternele cu lapte dinspre Le Havre către uzinele din Méautis şi Valognes. Frank beneficiase de aproape un minut de interviu, în care, după părerea mea, explica foarte limpede, sintetic şi convingător, sprijinit şi pe câteva cifre, de ce devenise imposibilă situaţia crescătorilor de vite normanzi. Concluzia lui era că lupta se afla de-abia la început şi că, laolaltă, cele două sindicate chemau oamenii la acţiune în duminica următoare. În decursul interviului, Aymeric a stat mereu lângă el, însă n-a spus nimic, mulţumindu-se să se joace mecanic cu cocoşul puştii de asalt. Am rămas, după acest reportaj, într-o stare de optimism, fără îndoială temporară şi paradoxală: Frank fusese atât de limpede, de moderat şi de lucid în interviu – într-un minut de interviu mi se părea imposibil să te descurci mai bine de-atât –, încât nu vedeam cum s-ar putea să nu se ţină seamă de ce-a spus, cum ar putea fi refuzată o negociere. Apoi am stins televizorul, am privit pe fereastra bungalow-ului – era puţin trecut de ora şase, vălătucii de ceaţă se retrăgeau treptat la căderea nopţii – şi mi-am amintit că şi eu, timp de aproape cincisprezece ani, avusesem *mereu* dreptate în notele de sinteză care apărau punctul de vedere al agricultorilor locali, că prezentasem *mereu* cifre realiste, propunând măsuri rezonabile de protecţie, circuite scurte şi viabile economic, dar nu eram decât un agronom, un tehnician, şi până la urmă am fost *mereu* contrazis, lucrurile au înclinat *mereu* în ultima clipă spre un triumf al

liberului-schimb, către o cursă a productivităţii, aşa că am deschis o nouă sticlă de vin, noaptea copleşise de-acum peisajul, *Nacht ohne Ende,* cine eram eu să cred că aş fi putut să schimb ceva în dinamica lumii?

Crescătorii de vite normanzi erau chemaţi să se adune duminică la prânz în centrul localităţii Pont-l'Évêque. Aflând vestea de pe BFM, am crezut mai întâi că e vorba despre o alegere simbolică, menită să asigure o bună acoperire mediatică a manifestaţiei – brânza purtând acest nume era cunoscută aproape pretutindeni în Franţa şi chiar peste graniţe. De fapt, aşa cum desfăşurarea evenimentelor avea s-o demonstreze, Pont-l'Évêque fusese aleasă pentru că se afla la intersecţia între segmentul autostrăzii A132 care venea de la Deauville şi autostrada A13 Caen–Paris.

Când m-am trezit, în zori, vântul dinspre apus risipise complet ceaţa, oceanul scânteia până în depărtări, tremurat de valuri uşoare. Cerul în întregime senin desfăşura un degradeu de nuanţe neprihănite, de un albastru palid; mi s-a părut, pentru întâia oară, că desluşesc în zare coastele unei insule. Am scos din nou binoclul: da, era uimitor, dată fiind distanţa, dar se vedea lămurit uşoara denivelare de un verde crud a ceea ce constituia probabil coasta insulei Jersey.

Pe o vreme ca asta părea că nu se poate întâmpla nimic dramatic şi nu mai aveam nici un chef să mă văd iar confruntat cu necazurile agricultorilor; când m-am suit la volanul automobilului meu 4×4, aveam mai mult sau mai puţin intenţia să merg să mă plimb pe falezele de la Flamanville, eventual să continui până la capul Jobourg; într-o astfel de zi, se putea cu siguranţă zări coasta de la Alderney; m-am gândit, în grabă, la ornitolog; poate că rătăcirea lui fără rost îl dusese mult mai departe, în zone

mult mai întunecate, poate că în clipa asta putrezea în vreo temniţă din Manilla, ceilalţi puşcăriaşi avuseseră deja serios grijă de el, pe trupul lui tumefiat şi plin de sânge colcăiau râuri de gândaci, gura cu dinţii sparţi era incapabilă să stăvilească goangele care i se strecurau pe gât. Imaginea asta respingătoare a fost prima zgaibă pe chipul dimineţii acesteia. A mai apărut una atunci când treceam prin faţa hangarului unde Aymeric îşi depozita utilajele agricole, şi când l-am zărit într-un treapăd continuu, înghesuind bidoane cu motorină în bena camionetei. De unde şi până unde bidoane cu motorină? Nu-mi mirosea deloc a bine. Am oprit motorul, şovăitor, trebuia oare să-i vorbesc? Ce să-i spun? Ce-aş fi putut adăuga la ceea ce-i spusesem ieri-seară? Oamenii nu ascultă niciodată sfaturile, iar atunci când cer sfaturi o fac numai şi numai ca să nu le urmeze, ca să-şi certifice, printr-o voce exterioară, c-au apucat-o pe o spirală a năruirii şi a morţii, sfaturile primite îndeplinesc exact rolul corului antic, care-i confirmă eroului că s-a afundat pe drumul prăpădului şi al haosului.

Dimineaţa era totuşi atât de frumoasă, parcă nu-mi venea încă să cred, şi, după o scurtă ezitare, am pornit din nou maşina în direcţia Flamanville.

Plimbarea pe faleză a fost, din păcate, un eşec. Cu toate astea, niciodată lumina n-a fost mai frumoasă, niciodată aerul n-a fost mai proaspăt şi mai întremător, niciodată verdeaţa câmpurilor n-a fost mai fermecătoare; şi niciodată, cred, n-am fost mai nefericit. Am ţinut drumul până la capul Jobourg şi-a fost încă şi mai rău, era probabil inevitabil să-mi vină în minte imaginea lui Kate, albastrul cerului era şi mai intens, lumina mai cristalină, devenise acum o lumină de miazănoapte, mai întâi i-am revăzut privirea îndreptată spre mine în parcul de la castelul Schwerin, privirea ei îngăduitoare şi blândă, care mă

iertase deja, şi apoi m-au năpădit şi alte amintiri, cu câteva zile mai vechi, din timpul unei plimbări pe care o făcuserăm împreună pe dunele de la Sonderborg, da, acolo, părinţii ei locuiau la Sonderborg şi lumina din dimineaţa asta era exact aceeaşi, m-am retras câteva minute la volanul Mercedesului şi-am închis ochii, trupul îmi era scuturat de mici tremurături ciudate, dar n-am plâns, după toate aparenţele îmi secaseră lacrimile.

Către ora unsprezece dimineaţa, am pornit spre Pont l'Évêque. Cu doi kilometri înainte de intrarea în oraş, drumul departamental era blocat de nişte tractoare parcate pe mijlocul carosabilului. Până în centru erau multe, să tot fi fost câteva sute, absenţa forţelor de ordine era uşor surprinzătoare, oricum, agricultorii mâncau şi beau în preajma vehiculelor, păreau destul de potoliţi. L-am sunat pe Aymeric pe mobil, dar nu mi-a răspuns, apoi am mers câteva minute pe jos înainte să-mi dau seama că n-aveam nici o şansă să-l găsesc prin toată mulţimea de-acolo. M-am întors la maşină şi am făcut calea îndărăt spre Pierrefitte-en-Auge, după care am tăiat-o spre o colină aflată deasupra intersecţiei rutiere. Parcasem de doar două minute, când evenimentele s-au precipitat. Un mic grup de vreo zece camionete, printre care am recunoscut şi Nissanul Navara al lui Aymeric, a coborât încet pe breteaua de acces spre A13. Un ultim autoturism, înaintând uşor în slalom, a reuşit să treacă, în vuiet de claxoane, înainte ca accesul spre Paris să fie blocat. Îşi aleseseră bine locul, imediat după o linie dreaptă de cel puţin doi kilometri, vizibilitatea era perfectă, maşinile aveau destul timp să frâneze. Acum, la începutul după-amiezii, circulaţia era încă fluidă, însă s-a creat foarte curând un dop, s-au mai auzit nişte claxoane, din ce în ce mai rare, apoi s-a lăsat tăcerea.

Comandoul era alcătuit din vreo douăzeci de agricultori; opt dintre ei s-au aşezat în spatele camionetelor, îndreptându-şi armele către automobilişti, până la primele maşini rămăsese un spaţiu de vreo cincizeci de metri. Aymeric stătea în centru, cu mitraliera de asalt Schmeisser în mână. Era destins, stăpân pe el, şi şi-a aprins dezinvolt ceea ce mi s-a părut a fi un *joint* – sincer vorbind, nu-l văzusem niciodată fumând altceva. Frank îi stătea de-a dreapta, îl simţeam mult mai nervos, strângea în mâini o, aparent, simplă puşcă de vânătoare. Ceilalţi agricultori au început să deşarte bidoanele de motorină depozitate în benele camionetelor, răspândind conţinutul pe toată lăţimea autostrăzii în timp ce se retrăgeau cincizeci de metri în spate.

Aproape că isprăviseră, când a apărut în zare primul vehicul blindat al celor de la CRS. Lentoarea intervenţiei lor avea să facă obiectul a numeroase polemici; ca martor, pot spune că era într-adevăr foarte greu să-ţi croieşti drum, degeaba îşi acţionau violent sirenele, automobiliştii (dintre care cei mai mulţi frânaseră la limită, majoritatea maşinilor se ciocniseră pe drum) nu aveau pur şi simplu cum să se mişte; ar fi trebuit să coboare şi să continue mergând pe jos, era singura hotărâre care putea fi luată şi, în acelaşi timp, singurul reproş care putea fi adus, la modul cinstit, comandantului de pluton.

Chiar în momentul în care ajunseseră în preajma scenei confruntărilor, două maşini agricole au coborât pe breteaua de acces: erau două utilaje uriaşe, o secerătoare-treierătoare şi o maşină de însilozat porumbul, aproape la fel de late cât drumul de acces, conducătorii stăteau căţăraţi la patru metri distanţă de sol. S-au oprit, greoi, definitiv, în mijlocul bidoanelor, după care şoferii au sărit de la locul unde se aflau şi s-au alăturat tovarăşilor lor; de-abia acum înţelegeam ce voiau să facă, deşi încă nu-mi

venea să cred. Ca să obţină utilajele agricole, apelaseră la CUMA[59], probabil cea din Calvados; îmi aminteam de clădirile CUMA aflate la câteva zeci de metri de DRAF, iar imaginea recepţionerei (o bătrână divorţată şi nefericită care nu reuşise să se dezbare cu totul de sex, ceea ce provocase câteva episoade jenante) mi-a trecut pentru scurtă vreme prin minte. Ca să li se împrumute o maşină de însilozat şi o secerătoare-treierătoare (cu ce i-or fi aburit? nu era nici vremea însilozării şi cu atât mai puţin cea a secerişului), trebuiseră să-şi decline măcar identitatea, altfel nu se putea, maşinile alea valorau sute de mii de euro, iar ei erau responsabili penal, n-aveau pe unde scoate cămaşa, le era imposibil, intraseră într-o fundătură, o apucaseră pe cel mai scurt drum către sinucidere.

Evenimentele s-au succedat apoi cu o repeziciune surprinzătoare, ca un fel de secvenţă pentru care se făcuseră îndelungate repetiţii, o secvenţă fără cusur; de îndată ce ambii conducători de vehicule s-au alăturat celorlalţi, un individ înalt, solid şi roşcat (mi s-a părut că-l recunosc pe Barnabé, pe care-l văzusem cu puţină vreme înainte la Aymeric) a scos din cabina din spate a camionetei un lansator de rachete, pe care l-a armat fără grabă.

Apoi a lansat două rachete în direcţia rezervoarelor de carburant ale utilajelor. Explozia a fost instantanee, două uriaşe fuioare de flăcări s-au înălţat către cer, apoi s-au contopit şi au fost învăluite de un imens nor de fum, negru şi aproape dantesc, n-aş fi bănuit nicicând că motorina agricolă putea produce un fum atât de întunecat. În decursul acestor câteva clipe au fost făcute majoritatea

[59] Cooperativă de folosinţă a materialului agricol – CUMA –, are ca obiectiv punerea la dispoziţia aderenţilor a materialelor agricole şi salariaţilor necesari.

fotografiilor reproduse ulterior în toate ziarele lumii – şi în mod special cea a lui Aymeric, care avea să se regăsească pe pagina întâi a atâtor cotidiene, de la *Corriere della Sera* la *New York Times.* Era nespus de chipeş, buhăiala de pe figură îi dispăruse în mod misterios, şi, mai ales, părea împăcat, aproape amuzat, cu pletele blonde fluturând în bătaia unui vânt care tocmai atunci se pornise; în colţul gurii îi atârna nelipsitul *joint*, şi-şi ţinea pe jumătate ridicată, la nivelul coapsei, puşca de asalt Schmeisser; fundalul era de o violenţă abstractă şi absolută, o trombă de flăcări se răsucea în faţa unei perdele de fum negru; însă în clipa aceea Aymeric părea fericit, mă rog, aproape fericit, părea, măcar, că îşi aflase locul potrivit, privirea şi mai ales atitudinea relaxată reflectau o insolenţă fără margini, compuneau una dintre imaginile eterne ale revoltei, motiv pentru care atâtea cotidiene de informaţie din lumea întreagă o şi preluaseră. Era – şi mă aflam cu siguranţă printre puţinii capabili să vadă asta – acel Aymeric dintotdeauna, un tip de treabă, fundamental de treabă şi chiar bun, care voise doar să fie fericit, îşi urmase visul rustic întemeiat pe o producţie cumpănită şi de calitate, dar şi pe Cécile, însă Cécile se dovedise o putoare ordinară topită după viaţa la Londra alături de un pianist monden, iar Uniunea Europeană se purtase şi ea ca o putoare ordinară în această poveste cu cotele de lapte, nu se aştepta cu siguranţă ca lucrurile să se încheie astfel.

Cu toate astea nu înţeleg, continui să nu înţeleg de ce lucrurile s-au încheiat aşa, încă se mai întrezăreau diverse configuraţii de viaţă acceptabile, nu cred că exagerasem cu povestea mea despre moldoveancă, era chiar compatibilă cu Jockey Club-ul, există cu siguranţă o aristocraţie moldovenească, peste tot există, la urma urmei am fi putut născoci un scenariu, oricum, la un

moment dat Aymeric şi-a ridicat arma, a pus-o în poziţie de tragere şi a înaintat spre aliniamentul celor de la CRS.

Avuseseră răgaz să alcătuiască o formaţie de luptă decentă; între timp sosise un al doilea vehicul blindat, dăduse deoparte fără prea multe garagaţe câţiva jurnalişti, aceştia protestaseră desigur, dar cedaseră în faţa simplei ameninţări virile a unui pulan în cap, nici măcar nu era nevoie să-şi scoată armele, e totuşi mai uşor când ai de-a face cu nişte jartele, în sfârşit, se retrăseseră mult mai jos faţă de câmpul de luptă (jurnaliştii respectivi dădeau deja mesaje de protest pe Twitter, reclamând atingeri la libertatea presei, dar nu era treaba celor de la CRS, de asta se ocupau comunicatorii).

Oricum, aliniamentul gărzilor CRS era format, la vreo treizeci de metri de cel al agricultorilor. Era un rând compact, uşor arcuit, corect din punct de vedere militar, şi delimitat printr-un meterez din scuturi de plexiglas cu armătură.

O vreme am crezut că fusesem singurul martor a ceea ce avea să se întâmple, dar n-a fost aşa, un cameraman de la BFM reuşise să se ascundă într-un tufiş de pe taluzul autostrăzii, scăpând de năvala celor de la CRS, şi avea să ofere nişte imagini perfect grăitoare ale evenimentului, care au fost difuzate timp de două ore, înainte ca postul TV să le retragă şi să-şi ceară scuze public, însă era deja prea târziu, secvenţa fusese preluată pe reţelele de socializare şi, la jumătatea după-amiezii, însuma mai mult de un milion de vizualizări; curiozitatea deşănţată a canalelor de televiziune a fost încă o dată, şi pe bună dreptate, stigmatizată; ar fi fost mai bine ca această secvenţă video să slujească nevoilor anchetei şi numai lor.

Cu puşca sprijinită comod la şold, Aymeric a început să se rotească încet, ochindu-i pe rând pe cei de la CRS. S-au strâns unul în altul, micşorând lăţimea plutonului cu mai

bine de un metru, s-a auzit un zgomot destul de puternic atunci când li s-au ciocnit scuturile de plexiglas, apoi s-a lăsat liniştea. Fermierii înşfăcaseră puştile şi înaintaseră în faţa lui Aymeric, cu armele în poziţie de foc; nu aveau însă decât puşti de vânătoare, aşa încât militarii îşi dădeau desigur seama că doar Schmeisser-ul lui Aymeric era în stare să le spargă scuturile şi să le străpungă vestele anti-glonţ. Când mă gândesc retrospectiv, cred că asta a fost, nemaipomenita încetineală a mişcării lui Aymeric a provocat tragedia, dar şi expresia ciudată de pe faţa lui, părea *în stare de orice*, iar oamenii *în stare de orice* sunt din fericire puţin numeroşi, dar pot produce pagube considerabile, aceşti CRS de rând, de obicei încartiruiţi la Caen, ştiau acest lucru, însă mai degrabă teoretic, nu erau pregătiţi să înfrunte un asemenea pericol, cei de la GIGN[60] sau de la RAID[61] ar fi fost mai stăpâni pe situaţie, iar asta a fost reproşat cu vârf şi îndesat ministrului de Interne, dar, pe de altă parte, cum puteai să prevezi aşa ceva, nu era vorba de terorişti internaţionali, la început fusese doar o banală manifestaţie a unor fermieri. Aymeric părea amuzat, sincer amuzat şi zeflemitor, dar şi cu mintea în altă parte, hăt *departe*, cred că nu văzusem niciodată pe cineva atât de străin, îmi amintesc că mi-a trecut prin cap să dau fuga în jos pe povârniş spre el, dar chiar în momentul în care îmi venise ideea mi-am dat seama că era zadarnică şi că nimic prietenesc sau uman nu-l mai putea, de-acum, atinge.

[60] Grupul de Intervenţie al Jandarmeriei Naţionale, unitate de elită a jandarmeriei franceze, specializată în gestionarea crizelor şi în misiuni cu grad ridicat de risc.

[61] Unitate de elită a Poliţiei franceze, al cărei nume a fost ales ca trimitere la cuvântul „raid”, desemnând un asalt militar. Prin retracronimie, a primit înţelesul *Recherche, Assistance, Intervention, Dissuasion* (Cercetare, Asistenţă, Intervenţie, Descurajare).

S-a întors încet, de la stânga la dreapta, ţintindu-i pe fiecare dintre poliţiştii de la CRS, ascunşi dincolo de scuturi (nutream convingerea că ei nu puteau în nici un caz să tragă primii; era însă singura certitudine pe care o aveam, de fapt). A făcut apoi mişcarea inversă, de la dreapta la stânga; după aceea, mai încet încă, s-a întors spre centru, a încremenit câteva clipe, cred că mai puţin de cinci. Şi-atunci i-a apărut ceva ciudat pe chip, ca un fel de durere profundă; a întors ţeava puştii, şi-a proptit-o sub bărbie şi a apăsat pe trăgaci.

Trupul i-a căzut pe spate, izbind zgomotos platforma metalică a camionetei, n-a împroşcat nici sânge, nici bucăţi de creier, nimic de felul ăsta, totul a fost neobişnuit de sobru şi de estompat; nimeni însă, cu excepţia mea şi a cameramanului de la BFM, n-a văzut ce se întâmplase. La doi metri în faţa lui, Frank a scăpat un urlet şi şi-a descărcat arma fără măcar să ţintească, spre cei de la CRS; mai mulţi agricultori i-au urmat îndată exemplul. Toate aceste detalii au fost lămurite fără dubiu în cursul anchetei, prin vizionarea filmării: nu doar că trupele CRS nu-l doborâseră pe Aymeric, spre deosebire de ce crezuseră tovarăşii lui, dar chiar se feriseră de patru sau cinci gloanţe trase spre ei înainte să riposteze. Cert este că în timpul ripostei – iar asta a constituit obiectul unei alte polemici, mai serioase – n-au umblat cu jumătăţi de măsură: nouă agricultori au fost ucişi pe loc; al zecelea a murit în timpul nopţii, la spitalul din Caen, laolaltă cu un tip de la CRS, ceea ce a crescut numărul victimelor la unsprezece. De mult nu se mai văzuse aşa ceva în Franţa şi, cu siguranţă, niciodată cu prilejul unei manifestaţii a fermierilor. Am aflat toate astea din presă, puţin mai târziu, în zilele următoare. Nu ştiu cum de am reuşit să mă întorc chiar în aceeaşi zi la Canville-la-Rocque; şofatul are

automatismele lui; se pare că există automatisme în aproape orice facem.

A doua zi dimineaţă m-am trezit foarte târziu, cu o stare de greaţă şi de îndoială apropiate de spasm, nimic din toate astea nu mi se părea posibil şi real, era cu neputinţă ca Aymeric să se fi împuşcat, nu se putea încheia în felul ăsta. Cunoscusem aproape aceeaşi senzaţie, odată, când începuseră să se disipeze efectele LSD-ului, cu multă vreme în urmă, dar a fost mult mai puţin grav, nimeni nu murise, era o poveste cu o gagicuţă care nu-şi mai amintea dacă se lăsase luată pe la spate, în fine, ale tinereţii valuri. Am pornit cafetiera, mi-am înghiţit pastila de Captorix şi am scos celofanul de pe un nou cartuş de Philip Morris, apoi am deschis televizorul pe BFM, şi totul m-a pocnit direct în moalele capului, nu visasem ziua de ieri, totul era adevărat, BFM difuza exact imaginile de care-mi aminteam, pe care încerca să le împăneze cu diverse comentarii politice potrivite, oricum, evenimentele din ajun chiar avuseseră loc, starea de spirit care-i contagiase pe crescătorii de vite din La Manche şi din Calvados se decantase într-o dramă, o fractură locală se întrupase într-o dezlănţuire puternică, şi fusese pusă la punct îndată o configuraţie istorică însoţită de o povestioară. Această configuraţie era locală, dar avea să aibă, în mod vădit, consecinţe globale, pe postul informativ începuseră treptat să apară comentariile politice, iar conţinutul lor general m-a uimit: ca de obicei, toată lumea condamna violenţa, deplângea tragedia şi extremismul anumitor agitatori; în schimb, era vizibilă în rândul responsabililor politici o anume stânjeneală, o tulburare profund neobişnuită pentru ei, nici unul nu omitea să sublinieze că se cuvenea, până la un anumit punct, să înţelegem disperarea şi furia fermierilor, în special la crescătorii de vite, scandalul eliminării cotelor de

lapte revenea ca un exces obsedant, vinovat, pe care nimeni nu-l putea da uitării, doar Frontul Naţional părea perfect lămurit. Condiţiile de netolerat cu care marile magazine îi împovărau pe producători erau de asemenea un subiect stânjenitor, pe care toţi, cu excepţia, poate, a comuniştilor – am aflat cu acest prilej că încă mai exista un Partid Comunist şi că avea chiar aleşi – preferau să-l treacă cu vederea. În ceea ce mă priveşte, aveam o singură certitudine, anume că trebuia să plec, să-mi caut un alt adăpost. M-am gândit la conexiunea Internet din grajd, probabil că funcţiona, n-ar fi avut nici un motiv să nu meargă.

În curtea castelului era garată o camionetă a jandarmeriei. Am intrat şi eu. Doi jandarmi, din care unul să fi avut cincizeci de ani, iar celălalt treizeci şi cinci, se opriseră în faţa dulapului în care se aflau armele lui Aymeric şi le treceau de la unul la altul, cercetându-le cu atenţie. Erau în mod vizibil fascinaţi de acest arsenal, schimbau în şoaptă comentarii pe care le bănuiam judicioase, la urma urmei era meseria lor, într-un fel, şi m-am văzut nevoit să trântesc un „Bună ziua!” sonor ca să-mi dea atenţie. Am avut un scurt moment de panică atunci când cel mai bătrân s-a întors spre mine, m-am dus cu gândul la carabina Steyr Mannlicher, dar m-am stăpânit îndată, mi-am spus că era, fără îndoială, prima dată când vedeau armele lui Aymeric, n-aveau nici un motiv să presupună că lipseşte una din ele – ba chiar două, dacă puneam la socoteală şi puşca Smith & Wesson. Desigur, dacă ar fi verificat permisele de port-armă şi ar fi făcut comparaţie, s-ar fi putut ivi o problemă, dar toate îşi au vremea lor, cum se zice, aproximativ, în Ecleziast. Le-am explicat că închiriasem unul din bungalow-uri, dar m-am ferit să le spun că-l cunoşteam pe Aymeric. Nu eram deloc îngrijorat: în ochii lor reprezentam un element lipsit de

importanţă, un soi de turist, n-aveau nici un motiv să-şi complice existenţa cu unul ca mine, misiunea lor nu era oricum prea uşoară, ne aflam într-un departament liniştit, în care nu exista practic criminalitate, Aymeric îmi spusese că lumea îşi lăsa adesea uşa deschisă când pleca de-acasă pe timpul zilei, lucru destul de rar până şi în zonele rurale, pe scurt, nu întâlniseră cu siguranţă o situaţie asemănătoare.

— Ah, da, bungalow-urile... a răspuns cel mai în vârstă, de parcă s-ar fi deşteptat dintr-o lungă visare, părea că uitase până şi de existenţa bungalow-urilor.

— Acum trebuie să plec, am continuat, e tot ce mi-a rămas de făcut.

— Da, trebuie să plecaţi, a confirmat cel mai vârstnic, asta trebuie să faceţi.

— Vă aflaţi probabil în vacanţă, a intervenit cel mai tânăr, îmi pare rău pentru dumneavoastră.

Am clătinat tustrei din cap, mulţumiţi de convergenţa aprecierilor noastre.

— Mă întorc îndată, am conchis eu, cam nefiresc pentru cineva care voia să închidă discuţia. Când eram în pragul uşii, am întors capul: se cufundaseră din nou în examinarea puştilor şi carabinelor.

În staul, am fost întâmpinat de mugete lungi, neliniştite şi tânguitoare; sigur, mi-am spus, n-au fost nici furajate, nici mulse în dimineaţa asta, şi probabil că ar fi trebuit hrănite şi în seara din ajun, oare vacile aveau mese regulate, habar n-aveam.

M-am întors spre castel şi i-am reîntâlnit în faţa rastelului pe jandarmi; păreau în continuare absorbiţi în meditaţii de nepătruns, fără îndoială de ordin balistic şi tehnic; în plus, îşi spuneau, poate, că dacă toţi fermierii din partea locului erau înarmaţi la fel riscau să aibă

probleme în cazul unor răzmeriţe serioase. Le-am adus la cunoştinţă situaţia vacilor.

— Aah, da, vacile... a zis cel mai vârstnic cu un ton plângăreţ, ce-i de făcut cu vacile?

Păi, nu prea ştiam, să le furajeze, ori să cheme pe cineva în stare s-o facă, oricum era problema lor, nu a mea.

— Plec imediat, am continuat.

— Da, desigur, o să plecaţi îndată, a întărit cel mai tânăr, de parcă era limpede că asta trebuia să fac, mai mult, de parcă şi-ar fi dorit să plec.

Era exact cum bănuisem: n-aveau nevoie de probleme în plus, părea că vrea să-mi spună jandarmul, de fapt aveau aerul că sunt complet depăşiţi de amploarea evenimentului, de migala cu care superiorii ierarhici aveau să le disece raportul despre „aristocratul martir al cauzei ţărăneşti”, aşa cum începuseră să-l numească în anumite ziare, aşa că m-am întors la maşină fără să mai schimbăm vreo vorbă.

În ce mă priveşte, nu mă simţeam totuşi în stare să caut o gazdă pe Internet, mai cu seamă că eram însoţit de mugetul tânguitor al vacilor, la drept vorbind nu mă simţeam capabil de aproape nimic, am condus câţiva kilometri la întâmplare, într-o stare de gol mental aproape absolut, cu ultimele facultăţi perceptive dedicate integral căutării unui hotel. Cel dintâi pe care l-am văzut se numea Hostellerie de la Baie, nici măcar n-am remarcat numele satului, proprietarul avea să mă informeze ulterior că era vorba de Régneville-sur-Mer. Am rămas timp de două zile prostrat în cameră, îmi luam în continuare pastilele de Captorix, dar n-am reuşit să mă ridic în capul oaselor, să mă spăl, ori măcar să-mi desfac valiza. Nu eram în stare să mă gândesc la viitor, de altfel nici la trecut, iar la prezent, nici vorbă; problema, însă, era legată mai ales de viitorul

imediat. Ca nu cumva proprietarul să intre la griji, i-am explicat că eram prieten cu fermierii uciși la manifestație și că fusesem de față la evenimente. Mutra lui mai degrabă binevoitoare s-a întunecat dintr-odată; indiscutabil, asemenea tuturor locuitorilor din zonă, era solidar cu fermierii.

— Cred c-au făcut bine ce-au făcut! a afirmat el cu tărie. Nu se mai putea să continue așa, sunt lucruri de neacceptat pe lumea asta, vine vremea când trebuie să ripostezi...

Eram cu atât mai puțin dispus să-l contrazic cu cât gândeam, de fapt, aproape la fel.

În seara celei de-a doua zile, m-am ridicat ca să mă alimentez. La ieșirea din sat se afla un mic birt numit Chez Maryvonne. Zvonul că eram un prieten al „domnului d'Harcourt" se răspândise probabil prin sat, am fost întâmpinat de patroană cu amabilitate și respect, s-a interesat în câteva rânduri dacă nu mai aveam nevoie de ceva, dacă nu cumva stau în curent etc. Puținii clienți erau țărani de-ai locului care beau vin alb la bar, eram singurul care mânca. Din când în când mai schimbau câte-o vorbă cu voce scăzută, am deslușit de câteva ori „CRS", pronunțat cu mânie. Simțeam în jur, în cafeneaua asta, un aer ciudat, avea ceva din atmosfera Vechiului Regim, de parcă 1789 nu lăsase decât niște urme palide, m-așteptam ca, dintr-o clipă în alta, vreun țăran să-l evoce pe Aymeric, numindu-l „domnul nostru".

A doua zi m-am dus la Coutances, totul se afla sub ceață, abia dacă se zăreau turlele catedralei, care, de altfel, părea nespus de elegantă, localitatea în întregul ei era tihnită, plină de vegetație, frumoasă. Cumpărasem un exemplar din *Le Figaro* de la barul-tutungerie-difuzare presă și m-am apucat să-l citesc la Taverne du Parvis, o braserie spațioasă plasată chiar în piața catedralei, care

funcţiona atât ca restaurant, cât şi ca hotel, decorată în stil 1900, cu fotolii din lemn şi piele, câteva lampadare Art Nouveau, în sfârşit, era în mod limpede *the place to be* din Coutances. Căutam o analiză de substanţă ori măcar o poziţie oficială a republicanilor, dar nu era nimic de felul ăsta, în schimb un ditamai articolul îi era consacrat lui Aymeric, care fusese înmormântat în ajun, ceremonia fusese oficiată în catedrala din Bayeux în prezenţa unui „public numeros şi cernit”, după cum preciza cotidianul. Primele cuvinte din şapou, „Sfârşitul tragic al unei mari familii franceze”, mi se păreau exagerate, avea totuşi două surori, din perspectiva transmiterii titlurilor nobiliare poate că se ivea o problemă, dar asta îmi depăşea deja competenţa.

La două străzi mai încolo am dat de un cybercafé, ţinut de doi arabi care semănau într-atât, încât ai fi zis că sunt gemeni, şi al căror *look* salafist era atât de exagerat, încât erau probabil inofensivi. Mi-am închipuit că sunt celibatari, ori poate căsătoriţi cu nişte surori gemene şi că trăiesc într-un duplex, mă rog, cam ăsta era tipul de relaţie între ei.

Erau nu ştiu câte site-uri pe tema asta, astăzi există site-uri pentru orice, dar am nimerit-o cu *aristocrates.org* sau cu *noblesse.net*, nu-mi mai amintesc. Ştiam că Aymeric provenea dintr-o familie veche, dar nu ştiam cât de veche, aşa că am fost impresionat. Întemeietorul dinastiei era un oarecare Bernard le Danois[62], tovarăş de arme al lui Rollon, conducător viking care obţinuse, în anul 911, prin tratatul de la Saint-Clair-sur-Epte, stăpânirea Normandiei. Ulterior, cei trei fraţi d’Harcourt, Errand, Robert şi Anquetil, luaseră parte la cucerirea Angliei alături de Wilhelm Cuceritorul, primiseră drept răsplată suzeranitatea unor domenii întinse de-o parte şi de alta a

[62] Bernard Danezul.

Canalului Mânecii şi, drept urmare, întâmpinaseră anumite dificultăţi de poziţionare la începutul Războiului de 100 de ani; cu toate astea, au optat până la urmă pentru Capeţieni în detrimentul Plantageneţilor, sigur, cu excepţia lui Geoffroy d'Harcourt, zis şi „Şchiopul", care a îndeplinit, în jurul anului 1340, un rol destul de ambiguu, ceea ce i-a fost reproşat, cu obişnuita emfază, de Chateaubriand, dar, cu această excepţie, au devenit supuşi credincioşi ai Coroanei franceze – numărul de ambasadori, de prelaţi şi de conducători militari pe care i-a dat ţării a fost considerabil. Rămânea totuşi o ramură englezească, cea a cărei deviză, „Vor veni timpuri bune", era destul de puţin potrivită împrejurărilor. Moartea violentă a lui Aymeric, pe platforma camionetei Nissan Navara, mi se părea deopotrivă conformă şi contrară vocaţiei familiei sale, şi mă întrebam ce părere ar fi avut tatăl său despre asta; murise cu arma în mână ca să apere ţărănimea franceză, ceea ce reprezenta misiunea dintotdeauna a nobilimii; pe de altă parte, îşi pusese capăt zilelor, ceea ce nu semăna deloc cu felul în care îşi da obştescul sfârşit un cavaler creştin; ar fi fost preferabil, una peste alta, să ucidă vreo doi sau trei tipi de la CRS.

Căutările îmi luaseră timp, unul dintre fraţi mi-a oferit un ceai de mentă pe care l-am refuzat, niciodată nu îmi plăcuse, în schimb am acceptat o băutură gazoasă. În timp ce-mi degustam paharul de Sprite Orange, mi-am dat seama că proiectul meu iniţial era să găsesc un acoperiş, de preferinţă în zonă – simţeam că n-am curaj să mă-ntorc la Paris, unde, de altfel, nici n-aveam ce căuta – şi, preferabil, chiar în seara aceea; găsirea locului potrivit mi-a luat mai mult de un ceas de noi căutări; se afla undeva între Flers şi Falaise, într-un sat care purta numele ciudat de Putanges, ceea ce mă împingea inevitabil către nişte parafraze la Pascal, „La femme n'est ni ange ni pute" etc.

„Qui veut faire l’ange fait la pute”[63], în fine, nu-nsemna mare lucru, mie însă şi înţelesul versiunii originale a lui Pascal îmi scăpase mereu, ce-o fi vrut oare Pascal să spună? Lipsa sexualităţii mă apropia neîndoios de îngeri, asta-mi susurau la ureche vagile mele cunoştinţe de angelologie, dar cum ajungeam din pricina asta să fiu fiară? Nu pricep.

Oricum, proprietarul locuinţei a fost uşor de contactat, da, locul era disponibil, pentru o perioadă neprecizată, disponibil chiar din seara aceea dacă aveam chef, o să fie destul de greu să-l găsiţi, m-a avertizat el, e izolat în mijlocul pădurii, am stabilit să ne întâlnim la ora 18, în faţa bisericii din Putanges.

Dacă era retras în inima pădurii, ar fi trebuit poate să-mi fac nişte provizii. Diverse afişe mă înştiinţaseră că exista la Coutances un centru comercial Leclerc, dublat de un Leclerc drive, de o benzinărie Leclerc, de un spaţiu cultural Leclerc şi de o agenţie de voiaj – desigur, tot Leclerc.

Nu pusesem niciodată în viaţa mea piciorul într-un centru comercial Leclerc. Am fost uluit. Nu mi-aş fi putut închipui că există un magazin atât de bine aprovizionat, aşa ceva era neconceput la Paris. În plus, îmi petrecusem copilăria la Senlis, orăşel desuet, burghez, anacronic chiar în anumite privinţe – iar părinţii mei se încăpăţânaseră, până la moarte, să sprijine prin cumpărăturile făcute supravieţuirea comerţului de proximitate. De Méribel ce să mai vorbim, era un loc artificial, născut din nimic, departe de fluxurile adevărate ale comerţului mondial, o pură

[63] „Femeia nu este nici înger (ange), nici curvă (pute)”, „Cine vrea să fie înger ajunge să fie curvă”. Textul lui Pascal, din *Pensées*, este „L’homme n’est ni ange, ni bête, et le malheur veut que qui veut faire l’ange fait la bête”– „Omul nu este nici înger, nici fiară, şi, din nefericire, cine vrea să fie înger ajunge să fie fiară”.

şmecherie turistică. Centrul Leclerc din Coutances era altceva, aici chiar aveai de-a face cu marea, foarte marea distribuţie. Produse alimentare de pe toate continentele stăteau în rafturi interminabile şi aproape că mă lua ameţeala gândindu-mă la logistica folosită, la uriaşele containere care străbăteau atâtea nesigure oceane.

Te uită-n jos pe canale
La toate acele vapoare
La vasele dormind printre spume:
Ca să-ţi aducă în grabă un dar,
Vor zbura, cu suflet hoinar,
Veni-vor din margini de lume.[64]

N-am putut, după jumătate de oră de colindat, când căruciorul mi-era deja plin mai mult de jumătate, să mă împiedic să-mi amintesc din nou de moldoveanca potenţială pe care Aymeric ar fi putut, ar fi trebuit s-o facă fericită, şi care acum trăgea să moară într-un colţ pierdut din Moldova ei natală, fără ca măcar să fi bănuit existenţa acestui paradis. Ordine şi frumuseţe e prea puţin spus. Lux, calm şi voluptate[65] de-a dreptul. Biata moldoveancă; şi bietul Aymeric.

Casa se afla la Saint-Aubert-sur-Orne; era un cătun care ţinea de Putanges, dar care nu apărea pe toate GPS-urile, mi-a explicat proprietarul. Avea vreo patruzeci de ani, ca şi mine, părul grizonant îi era tuns scurt, aproape ras, ca şi al meu, şi avea un aer mai degrabă sinistru, ca şi mine, mă tem; conducea un Mercedes G 500, iar eu, un G 350, ceea

[64] Charles Baudelaire, fragment din poemul *L' invitation au voyage*, din volumul *Les Fleurs du Mal*.

[65] Aluzie la două versuri din acelaşi poem: „Là, tout n'est qu'ordre et beauté, / Luxe, calme et volupté."

ce stabilea între noi o mini-ierarhie acceptabilă. Venea din Caen; mă întrebam ce profesie o fi având, nu izbuteam să-mi dau seama. Era arhitect, mi-a spus. Arhitect ratat, a mai precizat. Sigur, ca majoritatea arhitecţilor, a adăugat. Proiectase, între altele, Appart City din ZAC – Caen Nord, unde Camille locuise timp de o săptămână înainte să pătrundă cu adevărat în viaţa mea; nu era un motiv de mândrie, a comentat el; nu, negreşit nu era.

Dorea, desigur, să afle cât timp aveam de gând să rămân; era o întrebare serioasă, puteam într-adevăr rămâne trei zile ori trei ani. Am bătut palma fără prea multe discuţii pentru un contract de-o lună, cu reînnoire tacită, îi plăteam chiria la începutul fiecărei luni, era posibil prin cec, putea să-şi treacă banii pe contul de întreprindere. Nici măcar n-are legătură cu reducerea impozitului, a adăugat el scârbit, mi-e doar silă să completez declaraţia, nu ştia niciodată dacă să bifeze căsuţa BZ sau BY, cel mai simplu era să nu bifeze nimic; nu m-a surprins, remarcasem aceeaşi indolenţă la diverşi reprezentanţi ai unor profesii independente. Nu venea niciodată să stea aici şi începuse să creadă că nu va mai reveni vreodată; de când divorţase, cu doi în urmă, nu prea îl mai trăgea aţa spre domeniul imobiliar, cum nu-l mai trăgea nici spre multe alte lucruri. Vieţile noastre erau atât de asemănătoare, că începea să devină apăsător.

Avusese puţini chiriaşi, oricum nici unul înaintea lunilor de vară, avea să scoată îndată anunţul de pe site. Însă nici măcar vara nu mergea cine ştie ce.

— Nu există Internet, mi-a zis, cuprins brusc de o ciudată îngrijorare, sper că ştiaţi, sunt aproape sigur că am menţionat în anunţ.

I-am răspuns că ştiam şi că mă împăcasem cu ideea. Am văzut atunci că ochii îi sunt străbătuţi de un scurt fior de teamă. Erau destule persoane depresive care doreau să

se izoleze, să-şi petreacă nişte luni în pădure „ca să-şi facă bilanţul interior”; însă dacă cineva accepta fără să crâcnească lipsa Internetului pentru o perioadă nedefinită însemna că treaba era groasă. Asta i se citea în privirea neliniştită.

— N-o să mă sinucid, i-am zis cu un surâs pe care l-aş fi vrut dezarmant, dar care, în realitate, păruse probabil cam dubios. Mă rog, nu prea curând, am adăugat, ca pe o concesie.

A bodogănit ceva şi apoi s-a concentrat pe aspectele tehnice, care de altfel erau cât se poate de simple. Radiatoarele electrice erau reglate printr-un termostat, ca să obţin temperatura dorită trebuia doar să învârt de-un buton; apa caldă venea direct de la boiler, nu trebuia să clintesc un deget. Dacă aveam chef, îmi puteam face şi un foc de lemne; mi-a arătat aprinzătoarele, rezerva de buturugi. Telefoanele mobile aveau cât de cât acoperire, SFR nu mergea deloc, Bouygues destul de bine, despre Orange nu-şi mai amintea. La nevoie, exista un telefon fix, nu-i prevăzuse un sistem de contorizare, prefera să aibă încredere în oameni, a adăugat el cu un gest prin care părea să-şi bată joc de propria atitudine, trăgea pur şi simplu nădejde că n-aveam să-mi petrec nopţile vorbind cu Japonia.

— În nici un caz cu Japonia, i-am retezat-o eu, cu o brutalitate nepremeditată.

S-a încruntat, am simţit că ar fi vrut să mă descoasă, să afle mai multe, după câteva clipe a renunţat, a făcut stânga-mprejur şi s-a îndreptat spre automobilul 4×4. Îmi închipuiam că o să ne mai vedem, că era începutul unei relaţii, însă înainte să pornească motorul mi-a întins o carte de vizită:

— Adresa mea, pentru chirie...

Iată-mă, aşadar, *singur pe pământ*, cum scria Rousseau, nemaiavând nici frate, nici seamăn, nici prieten, nici societate în afară de mine însumi. Se potrivea destul de bine, dar asemănarea se oprea aici: în fraza următoare[66], Rousseau se declara „cel mai sociabil şi mai iubitor dintre oameni”. Nu era cazul meu; am vorbit despre Aymeric, am vorbit despre câteva femei, la urma urmei lista e scurtă. Spre deosebire de Rousseau, nu puteam să spun nici că fusesem „surghiunit de societatea umană, printr-o unanimă înţelegere”: oamenii nu uneltiseră nicicum împotriva mea, se întâmplase doar că nu se întâmplase nimic, aderenţa mea la lume, limitată încă din start, devenise aproape inexistentă, până într-atât încât nimic nu-mi mai putea stăvili lunecarea.

Am pornit termostatul înainte să mă hotărăsc să dorm, ori măcar să mă întind în pat, cu dormitul era altceva, ne aflam în miez de iarnă, zilele începuseră să se mărească, dar noaptea avea să fie încă lungă, iar aici, în inima codrului, avea să fie absolută.

M-am cufundat în cele din urmă într-un somn chinuitor, nu fără ajutorul repetat al unor pahare din calvadosul foarte vechi luat de la centrul comercial Leclerc din Coutances. Fără ca vreun vis pregătitor să-mi dea de veste, am fost brusc trezit în toiul nopţii de senzaţia unei atingeri sau a unei mângâieri pe umeri. M-am ridicat, m-am plimbat de-a lungul şi de-a latul încăperii ca să mă liniştesc, m-am dus până la fereastră: întuneric beznă, era probabil lună nouă, nu se zărea nici o stea, pătura de nori era prea joasă. Se făcuse ora două, noaptea era de-abia la jumătate, în mânăstiri se oficia miezonoptica; am aprins toate luminile disponibile, fără să izbutesc să mă simt pe deplin liniştit: cu siguranţă o visasem pe Camille, Camille era cea care mă mângâiase pe umeri în somn, aşa cum o

[66] Citate din *Visările unui hoinar singuratic*.

făcea noapte de noapte acum câţiva ani, de fapt acum mulţi ani. Nu mai trăgeam nici o nădejde să fiu fericit, mă străduiam doar să scap, pur şi simplu, de sminteală.

M-am întins din nou în pat, am aruncat privirea roată prin cameră: încăperea forma un triunghi echilateral perfect, cei doi pereţi înclinaţi întâlnindu-se chiar în centru, la nivelul grinzii principale. Am devenit atunci conştient de capcana în care căzusem: dormisem, în fiecare noapte, împreună cu Camille într-o cameră riguros identică la Clécy, în primele trei luni ale vieţii noastre comune. În sine, coincidenţa n-avea nimic surprinzător, toate casele normande sunt construite pe aproximativ acelaşi model, iar acum mă aflam doar la douăzeci de kilometri de Clécy; nu bănuisem însă nimic, cele două case nu semănau pe dinafară, cea din Clécy avea pereţii din paiantă, în vremea ce aceasta îi avea din piatră – probabil gresie. M-am îmbrăcat în grabă şi am coborât în sufragerie, aerul era rece ca gheaţa, nu se pornise focul, niciodată n-am fost priceput să fac focul, nu înţelegeam nimic din felul cum trebuia făcută stivuirea de buturugi şi de surcele, era unul dintre numeroasele detalii care mă deosebeau de bărbatul referenţial – să zicem, de pildă, Harrison Ford – care aş fi vrut să fiu, bine, acum nu asta era problema, un spasm dureros m-a împuns în inimă, amintirile se întorceau năvalnic, nu viitorul, ci trecutul te omoară, te sfredeleşte şi te macină, ajungând să-ţi pună capac. Şi sufrageria era aidoma celei în care luasem masa cu Camille trei luni la rând, după ce ne făceam cumpărăturile la măcelăria-mezelărie artizanală din Clécy, la brutăria-patiserie, tot artizanală, dar şi la diverşi producători de legume, şi după ce *se ducea la cratiţă*, cu acel entuziasm care, retrospectiv, îmi făcea atât de rău. Recunoşteam şirul de tingiri de aramă, care răspândeau o strălucire blândă pe zidul de piatră. Recunoşteam dulapul pentru veselă din

nuc masiv, cu rafturi traforate, ca să scoată în evidenţă faianţele de Rouen, cu desen colorat şi naiv. Recunoşteam pendulul din lemn de stejar, oprit cândva la o oră anumită, într-un anume moment din trecut – unii îl opriseră la moartea unei odrasle sau a unui apropiat; alţii în clipa când Franţa declarase război Germaniei, în 1914, alţii atunci când mareşalului Pétain i se încredinţaseră prin vot puteri depline.

Nu puteam rămâne aici, aşa că am pus mâna pe o cheie masivă de metal care-mi deschidea accesul spre cealaltă aripă a clădirii, în momentul de faţă nu prea se putea locui acolo, mă avertizase arhitectul, mă rog, dacă rămâneam până la vară puteam s-o folosesc. Am ajuns într-o încăpere foarte spaţioasă, care fusese probabil, în alte vremuri, camera principală a casei şi care deocamdată era înţesată cu fotolii şi scaune de grădină care stăteau claie peste grămadă, însă un perete întreg era ocupat de o bibliotecă, în care am descoperit cu uimire o ediţie integrală a operelor marchizului de Sade. Data probabil din secolul XIX, volumul era legat într-o singură bucată de piele, cu diverse decoraţiuni pe feţe şi pe cotor, aşa ceva costă probabil o căruţă de bani, mi-am zis în treacăt, în timp ce frunzăream volumul, bogat împodobit cu gravuri, în cele din urmă m-am oprit doar la gravuri şi, lucru ciudat, nu pricepeam nimic din ele, erau înfăţişate diverse poziţii sexuale punând în scenă un număr variabil de protagonişti, însă nu izbuteam să mă regăsesc acolo, să-mi închipui locul pe care l-aş fi putut ocupa în grup, totul era fără rost, aşa că m-am dus la mezanin, pesemne că deasupra fusese mai *funky* şi mai *cool*, rămăseseră nişte canapele desfundate cu tapiţeria mucegăită, răsturnate parţial la podea. Dar mai ales erau un pick-up şi o colecţie de viniluri de 45 rpm pe care, după o scurtă ezitare, le-am identificat ca fiind discuri de twist – asta se vedea cu

precădere din atitudinea dansatorilor reprezentaţi pe coperte, cât îi priveşte pe interpreţi şi grupurile lor, aceştia fuseseră definitiv daţi uitării.

Arhitectul, îmi amintesc, păruse stingherit de-a lungul întregii vizite, nu zăbovise decât strict cât era nevoie ca să-mi explice funcţionarea aparaturii casnice, cel mult zece minute cu totul, şi-mi repetase în mai multe rânduri c-ar fi mai bine să vândă casa, dacă n-ar fi totul atât de complicat, formalităţile notariale etc. şi mai ales dacă ar avea norocul să dea peste un cumpărător. Într-adevăr, avea probabil un trecut în această casă, un trecut căruia îmi venea greu să-i definesc contururile, între marchizul de Sade şi twist, un trecut de care trebuia să scape, fără ca în acelaşi timp să i se arate posibilitatea unui viitor, dar, în orice caz, conţinutul acestei aripi nu-mi evoca nimic din ce puteam întâlni în casa din Clécy, avea altă patologie, altă poveste, aşa că m-am culcat aproape liniştit, fiindcă ne linişteşte să vedem, în mijlocul dramelor noastre, existenţa altor drame, de care am fost scutiţi.

A doua zi dimineaţă, o plimbare de jumătate de oră mi-a purtat paşii până pe malurile râului Orne. Traseul era complet lipsit de interes, nu i-ar fi putut atrage decât pe cei preocupaţi de procesul de transformare a frunzelor moarte în humus – ceea ce fusese cazul meu pe vremuri, cu mai bine de douăzeci de ani în urmă, făcusem chiar diverse calcule privind cantitatea de humus produsă în funcţie de grosimea stratului vegetal. Îmi reveneau în minte şi alte frânturi de amintiri, foarte neclare, din perioada studiilor, mi se părea de pildă că pădurea de-aici era foarte prost întreţinută – desişul de curpeni şi de buruieni era prea mare, dezvoltarea copacilor era probabil stânjenită; e greşit să ne-nchipuim că natura lăsată în plata Domnului produce codri mândri, cu arbori frumos izolaţi, codri din aceia care au fost comparaţi cu nişte

catedrale şi care au stârnit fiori religioşi de tip panteist; natura lăsată de izbelişte nu produce îndeobşte decât o încâlceală haotică şi dizgraţioasă, alcătuită de plante pestriţe şi, în general, destul de pocite; cam ăsta era spectacolul pe care mi l-a oferit plimbarea spre Orne.

Proprietarul mă sfătuise să nu dau de mâncare căprioarelor, dacă din întâmplare întâlneam vreuna. Nu pentru că i s-ar fi părut că un asemenea gest contravenea demnităţii lor de animale sălbatice (a ridicat nerăbdător din umeri, vrând parcă să sublinieze derizoriul observaţiei), căprioarele, asemenea majorităţii jivinelor, sunt nişte omnivore oportuniste, mănâncă aproape orice, nimic nu le bucură mai tare decât să dea peste rămăşiţele unui picnic sau peste un sac spart de gunoi; atât doar că, dacă începeam să le hrănesc, aveau să se întoarcă zilnic, n-aveam să mai scap de ele, dacă le stârneşti, sunt ca nişte lipitori. Totuşi, dacă, tulburat de gingăşia săltăturii lor, mă simţeam străbătut de o emoţie animalieră, îmi recomanda cornurile cu ciocolată, aveau o predilecţie aproape incredibilă pentru cornurile cu ciocolată – şi, din punctul ăsta de vedere, erau foarte diferite de lupi, ale căror gusturi se îndreptau mai degrabă spre brânzeturi, oricum nu mai erau lupi pe-aici, în momentul de faţă căprioarele n-aveau de ce-şi face griji, trebuiau să treacă ani buni până când lupii să se-ntoarcă din Alpi sau chiar din Gévaudan.

Oricum, n-am dat peste nici o căprioară. În general, n-am dat peste nimic care să-mi îndreptăţească prezenţa în această casă rătăcită în mijlocul pădurii şi, aproape inevitabil – mi s-a părut –, am pus mâna pe hârtia pe care notasem adresa şi numărul de telefon de la cabinetul veterinar al lui Camille, după ce le căutasem pe computerul instalat într-un ungher al biroului din grajdul lui Aymeric, cândva, într-un moment care mi se părea

nespus de îndepărtat, care îmi părea chiar că face parte dintr-o viaţă anterioară, dintr-o perioadă de care, de fapt, nu mă despărţeau decât două luni.

Până la Falaise nu erau decât vreo douăzeci de kilometri, dar drumul până acolo mi-a luat aproape două ceasuri. Am stat vreme îndelungată parcat în piaţa centrală din Putanges, fascinat de Hôtel du Lion Verd, fără alt motiv desluşit în afara straniului său toponim – să fi fost oare un „lion vert”[67] mai acceptabil? M-am oprit apoi, cu încă şi mai puţine temeiuri, în localitatea Bazoches-au-Houlme. Ţinând drumul mai departe, părăseai Elveţia normandă, hârtoapele şi serpentinele, iar ultimii zece kilometri până la Falaise continuau în linie perfect dreaptă, aveam sentimentul că lunec pe un plan înclinat şi am ajuns fără să vreau la 160 pe oră, o greşeală prostească, era exact genul de loc unde se instalau radare, dar, întâi de toate, această lunecare mă ducea, după cât se pare, către neant, Camille îşi refăcuse, probabil, viaţa, îşi găsise vreun hăndrălău, trecuseră şapte ani, ce altceva aş putea oare să-mi închipui?

Am oprit maşina la poalele fortificaţiilor care înconjurau Falaise, deasupra cărora se înălţa castelul unde se născuse Wilhelm Cuceritorul. Planul localităţii era simplu, aşa că am găsit fără probleme cabinetul veterinar al lui Camille: se afla în piaţa Docteur Paul-Germain, la capătul străzii Saint-Gervais, în mod vădit una dintre principalele artere comerciale ale oraşului, şi în preajma bisericii cu acelaşi nume – ale cărei fundaţii, în stil gotic primitiv, avuseseră mult de suferit de pe urma asediului lui Filip al II-lea. În acel moment, aş fi putut intra direct şi m-aş fi putut adresa recepţionerei, cerând s-o văd pe Camille. În

[67] Lion vert / leul verde. Vechea grafie în franceză a lui „vert” era „verd”.

locul meu, alţi oameni aşa ar fi procedat, şi poate că până la urmă aveam s-o fac şi eu, după câteva tergiversări lipsite atât de interes, cât şi de sens. Încă de la început respinsesem varianta unui telefon; cea a unei scrisori mă ispitise mai mult, scrisorile personale au devenit atât de rare, încât au mereu efect, şi doar senzaţia că nu mă pricep la aşa ceva m-a îndemnat să renunţ la idee.

Chiar în faţă se afla un bar, Au duc normand, şi până la urmă am optat pentru această soluţie, aşteptând ca vlaga, sau pofta mea de viaţă sau orice de genul ăsta să triumfe. Am ales să cer o bere, care n-avea să fie, simţeam, decât prima dintr-un şir lung, era de-abia unsprezece dimineaţa. Localul era minuscul, nu adăpostea decât cinci mese şi eram singurul client. Aveam o vedere impecabilă asupra cabinetului veterinar, oamenii intrau acolo cu câte un animal domestic – cel mai adesea un câine, uneori adus într-un coş –, discutau ce-aveau de discutat cu recepţionera. Din când în când mai intra câte cineva şi în bar, se oprea la câţiva metri de mine şi comanda o cafea cu alcool, de cele mai multe ori era vorba de bătrâni, cu toate astea nu luau loc, preferau să consume la tejghea, îi înţelegeam şi le apreciam opţiunea, aveam de-a face cu bâtrâni curajoşi, care doreau să arate că mai au snagă, că încă nu i-au lăsat muşchii ischiogambieri, ar fi fost păcat să-i dai deoparte cu un dos de palmă. În timp ce clienţii lui privilegiaţi se dedau la această mini-demonstraţie de forţă, patronul, cu o lentoare aproape sacerdotală, îşi continua lectura din *Paris-Normandie*[68].

Eram la a treia bere şi atenţia îmi devenise cam difuză, când mi-a apărut în faţa ochilor Camille. Ieşise din sala unde îşi primea pacienţii, a schimbat câteva vorbe cu recepţionera – normal, era pauza de prânz. Stătea la vreo douăzeci de metri de mine, nu mai mult, nu se schimbase,

[68] Cotidian regional editat la Rouen.

fizic vorbind nu se schimbase deloc, ce înspăimântător, trecuse de treizeci şi cinci de ani şi continua să arate ca o puştoaică de nouăsprezece. Eu, în schimb, mă schimbasem fizic, eram conştient că îmbătrânisem destul de serios, aflasem asta întâlnindu-mă cu mine din când în când în oglindă fără prea mare încântare, dar nici cu neplăcere, cam aşa cum te întâlneşti cu un vecin de etaj nu foarte incomod.

Culmea, era îmbrăcată cu o pereche de jeans şi cu un tricou cu mânecă lungă gri-deschis, adică exact ţinuta pe care o purta când a coborât din trenul de Paris, într-o luni dimineaţă de noiembrie, ţinându-şi geanta de-a curmezişul pieptului, chiar înainte ca privirile noastre să se cufunde una într-alta pentru câteva secunde sau câteva minute, în fine, pentru o perioadă nedefinită, şi ca ea să-mi spună: „Sunt Camille”, creând astfel condiţiile unei noi înlănţuiri de împrejurări, a unei noi configuraţii existenţiale din care încă n-am ieşit, din care nu voi ieşi probabil nicicând, şi din care, la drept vorbind, nici n-aveam vreo pornire să ies. M-a străbătut un scurt fior de panică atunci când cele două femei, ieşind din cabinetul veterinar, au schimbat câteva vorbe pe trotuar: aveau de gând să ia masa aici, la Au duc normand? Întâlnirea întâmplătoare faţă în faţă cu Camille mi se părea cea mai nepotrivită dintre soluţiile posibile, era însăşi certitudinea eşecului. Ei bine, nu, au luat-o în sus pe strada Saint-Gervais şi adevărul e că, uitându-mă mai atent la restaurantul Au duc normand, am înţeles că teama mea fusese neîntemeiată, patronul nu propunea nimic de mâncare, nici măcar sendvişuri, *buluceala* de prânz nu se potrivea cu stilul lui, îşi continua lectura migălită din *Paris-Normandie*, căreia mi se părea că îi acordă un interes ieşit din comun, morbid.

N-am mai aşteptat întoarcerea lui Camille, am plătit imediat berile şi m-am întors uşor cherchelit la casa din

Saint-Aubert-sur-Orne, unde m-am trezit din nou confruntat cu pereţii triunghiulari ai camerei, cu tingirile de aramă atârnate pe zid şi în general cu amintirile mele, îmi rămăsese o sticlă mare de Grand Marnier, dar nu era de ajuns, angoasa îmi sporea de la ceas la ceas, în trepte bruşte, episoadele de tahicardie au început pe la unsprezece noaptea şi au fost îndată urmate de râuri de transpiraţie şi de greţuri. Târziu, către ora două, am înţeles că era o noapte din care n-aveam să-mi revin prea curând.

Într-adevăr, începând de-atunci n-am prea mai fost stăpân pe comportamentul meu, am început să ezit să-i atribui un sens, purtarea mea a prins să se îndepărteze lămurit de morala comună şi, de altfel, de raţiunea comună, pe care până acum credeam că o împărtăşesc. N-am avut niciodată, cred că am explicat pe îndelete asta până acum, ceea ce se cheamă o personalitate puternică, nu am fost niciodată dintre aceia care lasă urme de neşters în istorie, ori măcar în memoria contemporanilor. De câteva săptămâni mă reapucasem de citit, mă rog, dacă se poate spune aşa, curiozitatea mea de cititor nu era foarte vastă, citeam, de fapt, doar *Suflete moarte* de Gogol, şi nu citeam mult, una sau două pagini pe zi, atât, şi reciteam adesea, mai multe zile la rând, aceleaşi pagini. Lectura îmi aducea plăceri nesfârşite, poate că niciodată nu mă simţisem atât de aproape de un om ca de acest autor rus cam uitat, cu toate astea n-aş fi putut spune, precum Gogol, că Dumnezeu îmi hărăzise o fire prea complexă. Dumnezeu mă pricopsise cu o natură simplă, nemăsurat de simplă după părerea mea, lumea din jur, în schimb, devenise complexă, iar eu mă nimerisem într-un moment de prea mare complexitate a lumii, pur şi simplu nu mai izbuteam să-mi asum complexitatea lumii în care mă cufundasem, astfel încât comportamentul meu, pe

care nu încerc să-l justific, devenise de neînţeles, şocant şi instabil.

A doua zi, am ajuns la Au duc normand la ora şaptesprezece, patronul se obişnuise de-acum cu prezenţa mea, în ajun păruse surprins, acum nu era deloc, pusese deja mâna pe maneta dozatorului de bere, înainte chiar să-i fi dat comanda, şi m-am aşezat exact în acelaşi loc. Spre ora şaptesprezece şi un sfert, o fată de vreo cincisprezece ani a împins uşa cabinetului veterinar, ţinea de mână un copilaş, un băieţel, cred că avea trei sau poate patru ani. Camille a intrat în încăpere şi l-a luat în braţe, s-a învârtit în loc de câteva ori şi l-a acoperit cu sărutări.

Aşadar un copil, avea un copil: este ceea ce s-ar putea numi un element nou. Aş fi putut să-l prevăd, femeile fac uneori copii, dar adevărul e că mă gândisem la orice, numai la asta nu. Iar primele mele gânduri, ca să fiu cinstit, nu s-au îndreptat propriu-zis către copil: în general e nevoie de două persoane ca să faci un copil, asta-mi spuneam, în general, dar nu întotdeauna, acum există diverse proceduri medicale, despre care auzisem, şi, de fapt, aş fi preferat ca micuţul să fi fost zămislit prin fecundare artificială, mi s-ar fi părut oarecum *mai puţin real*, dar nu era cazul, cu cinci ani în urmă Camille cumpărase un bilet de tren şi unul de intrare la Festivalul Căruţelor de Epocă, în timp ce era în plină perioadă fertilă, şi se culcase cu un tip întâlnit la un concert – nu-şi mai amintea numele formaţiei. Nu-l alesese chiar pe primul venit, tipul nu era nici prea strâmb, nici prea nătăfleţ, studia la o şcoală comercială. Singura lui latură îndoielnică era pasiunea pentru *heavy-metal*, dar asta e, nimeni nu-i perfect, şi pentru un fan *heavy-metal* era chiar bine-crescut şi curăţel. Chestia se petrecuse în cortul individului, care era pus undeva pe câmp, la câţiva

kilometri de scena concertului; treaba nu mersese nici rău nici bine, ci doar corect; iar prezervativul fusese eludat fără mari discuţii, cum se întâmplă mereu la bărbaţi. Se trezise înaintea lui şi îi lăsase la vedere o filă din carneţelul ei Rhodia, în care îi scrisese un număr fals de mobil; la drept vorbind era o precauţie cam inutilă, existau puţine şanse s-o caute. Gara se afla la cinci kilometri de mers pe jos, era singurul neajuns, altfel era frumos afară, o dimineaţă de vară senină şi plăcută.

Părinţii primiseră vestea resemnaţi, erau conştienţi că lumea se schimbase, nu neapărat în bine, gândeau ei în sinea lor, dar se schimbase, iar noua generaţie trebuia să recurgă la tot soiul de subterfugii ciudate ca să-şi împlinească funcţia de reproducere. Aşa că au clătinat din cap, fiecare în parte, dar în moduri uşor diferite: tatăl rămăsese cam ruşinat, având senzaţia că îşi ratase, cel puţin parţial, misiunea educativă, şi că lucrurile ar fi trebuit s-o apuce pe alt făgaş; în vreme ce mama era de fapt copleşită de fericire că avea să-şi întâmpine nepotul – pentru că ştia că va fi băiat, fusese sigură din prima, şi într-adevăr a fost băiat.

În jurul orei nouăsprezece, Camille a ieşit însoţită de recepţioneră, care a plecat pe drumul ei pe strada Saint-Gervais, ea a zăvorât uşa cabinetului veterinar şi s-a aşezat la volanul unui Nissan Micra. Proiectasem, vag, s-o urmăresc, în sfârşit, mă bântuise mai devreme ideea, dar îmi parcasem maşina aproape de metereze, n-aveam timp să mă duc până acolo şi nici nu mai aveam energie, întreaga situaţie se cerea analizată din nou, pentru moment era mai potrivit să merg la Carrefour Market în Falaise şi să mai cumpăr o sticlă de Grand Marnier, ori mai degrabă două.

A doua zi era sâmbătă, iar cabinetul veterinar al lui Camille n-avea de ce să fie închis, dimpotrivă, mi-am zis,

probabil era ziua cu cea mai intensă activitate; când li se îmbolnăveşte câinele, oamenii îşi dau răgaz, aşteaptă să aibă timp liber, cam aşa se-ntâmplă în general cu oamenii. În schimb, şcoala sau creşa sau căminul de copii al fiului ei era probabil închis, în ziua asta apela la o baby-sitter, ce vreau să spun e că avea probabil să fie singură, iar asta mi se părea o ocazie bună.

Am ajuns încă de la unsprezece şi jumătate, în cazul, improbabil de altfel, în care ar închide cabinetul după-amiaza. Patronul isprăvise *Paris-Normandie*, dar începuse să parcurgă la fel de minuţios *France Football*, citea totul de la prima la ultima pagină, există astfel de cititori conştiincioşi, am cunoscut şi eu câţiva, nu se mulţumesc doar cu titlurile de-o şchioapă, cu declaraţiile lui Edouard Philippe sau cu suma de transfer a lui Neymar, vor să cunoască temeinic lucrurile, sunt temelia opiniei luminate, stâlpul democraţiei reprezentative.

Clienţii soseau unul după altul la cabinet, în ritm neîntrerupt, însă Camille a închis mai devreme decât în ajun, se făcuse aproape ora şaptesprezece. De data asta îmi parcasem maşina pe o alee laterală, la câţiva metri de a ei, mi-a fost teamă o clipă că o s-o recunoască, dar era puţin probabil. Cu douăzeci de ani în urmă, pe vremea când o cumpărasem, Mercedes Classe G nu era o maşină prea răspândită, oamenii o cumpărau când aveau de gând să traverseze Africa, ori măcar Sardinia; acum era la modă, latura ei vintage sedusese publicul, ajunsese, mai mult sau mai puţin, o maşină pentru cei care voiau să se dea mari.

A cotit-o la Bazoches-au-Houlme şi, chiar în clipa când maşina ei s-a îndreptat spre Rabodanges, am fost convins că trăia singură împreună cu fiul. Nu era doar expresia unei dorinţe, ci o certitudine venită din intuiţie, puternică, deşi nejustificată.

Eram singuri pe drumul spre Rabodanges şi am încetinit sensibil, lăsând-o să ia avans; se ridica ceaţa, abia de-i desluşeam luminile din spate.

Am fost impresionat la sosirea lângă lacul Rabodanges, peste care soarele începea să asfinţească: se întindea pe kilometri întregi, de-o parte şi de alta a unui pod, printre păduri dese de stejari şi de ulmi; era probabil un lac de acumulare; nu exista nici un semn de locuire umană, peisajul nu-mi amintea de nimic din ceea ce aş fi putut vedea în Franţa, te credeai mai degrabă în Norvegia sau în Canada.

Am tras maşina în spatele unui bar-restaurant aflat în vârful pantei, închis în această perioadă, a cărui terasă oferea „vedere panoramică asupra lacului” şi care se declara gata să organizeze petreceri la cerere, iar vara să servească îngheţată la orice oră. Maşina lui Camille a intrat pe pod; mi-am scos binoclul Schmidt & Bender din cutia de mănuşi, nu-mi era teamă că-i pierd urma, ghicisem deja unde se duce: era o cabană micuţă de lemn, de cealaltă parte a podului, la o distanţă de câteva sute de metri; în faţă, avea o terasă care dădea spre lac. Pierdută, la jumătatea urcuşului printre păduri, cabana părea o căsuţă pentru păpuşi, împresurată de căpcăuni.

Într-adevăr, la ieşirea de pe pod, Nissanul Micra a apucat-o pe un drum povârnit, apoi s-a oprit chiar sub terasă. O tânără de vreo cincisprezece ani a întâmpinat-o pe Camille – aceeaşi pe care o văzusem în ajun. Au schimbat câteva vorbe, apoi tânăra a plecat pe un scuter.

Aşadar Camille locuia acolo, într-o casă retrasă în mijlocul pădurii, la kilometri distanţă de orice vecin – bun, exageram, mai era şi o altă casă, uşor mai mare, aşezată la un kilometru sau doi mai spre nord, dar era în mod vădit o casă de vacanţă, avea obloanele trase. Mai era şi barul-restaurant panoramic La Rotonde, îndărătul căruia

parcasem, o cercetare mai atentă m-a lămurit că avea să se redeschidă în aprilie, la începutul vacanţei de Paşti (şi, chiar alături, mai era şi un club de schi nautic care avea să-şi reia activitatea cam în aceeaşi perioadă). Intrarea în salonul restaurantului era păzită de o alarmă, un beculeţ roşu clipea la baza unei cutii cu afişaj digital; mai jos, însă, o intrare de serviciu îngăduia accesul de marfă, am forţat încuietoarea fără ca aceasta să-mi facă probleme. Temperatura dinăuntru era mai curând blândă, mai plăcută decât cea de afară, exista probabil un sistem cu termostat, ca să protejeze, cu precădere, pivniţa – o pivinţă foarte dichisită, cu sute de sticle. Din punctul de vedere al hranei solide era mai puţin acătării, existau câteva rafturi cu conserve – în principal legume la cutie şi fructe în sirop. Într-o încăpere de serviciu, am mai dat şi peste o saltea subţire, suită pe un pat de fier; le slujea probabil angajaţilor, în sezonul turistic, ca să-şi ofere o clipă de odihnă. Am cărat-o cu uşurinţă sus, în salonul restaurantului panoramic, şi m-am aşezat pe ea, cu binoclul alături. Nu era nici pe departe confortabilă, dar barul era bucşit cu sticle de aperitive începute, în fine, n-aş fi în stare să explic situaţia în totalitate, dar pentru întâia oară de câteva luni încoace – sau mai degrabă de câţiva ani – mă simţeam exact în locul unde se cuvenea să fiu şi, la drept vorbind, mă simţeam fericit.

Stătea pe canapeaua din salon, alături de fiul ei, şi erau cufundaţi în vizionarea unui DVD pe care mi-era greu să-l identific, probabil *Regele Leu*, apoi copilul a adormit, ea l-a luat în braţe şi s-a îndreptat spre scară. La scurtă vreme, luminile s-au stins în toată casa. În ceea mă priveşte, n-aveam decât o laternă, şi nici o altă soluţie la îndemână: eram convins că de la o asemenea distanţă nu mă putea vedea, dar dacă, în schimb, aş fi aprins lumina în salonul restaurantului, ar fi bănuit că e ceva în neregulă. M-am

hrănit pe fugă în cămară, cu o cutie de mazăre şi o alta de compot de piersici, pe care le-am însoţit cu o sticlă de vin Saint-Émilion, şi-am adormit aproape imediat.

A doua zi către ora unsprezece, Camille a ieşit din casă, şi-a băgat fiul într-un scaun auto pentru copii şi a demarat, luând înapoi drumul pe pod, maşina a trecut la vreo zece metri de salonul restaurantului; avea să ajungă la Bagnoles-sur-Mer înainte de prânz.

Orice lucru există, pretinde să existe, în acest chip se încheagă nişte situaţii, care sunt uneori purtătoare ale unor puternice configuraţii emotive, şi uite-aşa se împlineşte un destin. Situaţia pe care tocmai am descris-o a continuat aproape trei săptămâni. Soseam în general pe la ora şaptesprezece, mă instalam în postul de observaţie, acum eram bine aprovizionat, aveam scrumieră, lanternă; uneori îmi aduceam nişte felii de şuncă la garnitura de legume în conservă din cămară; ba chiar, o dată, m-am aprovizionat cu un cârnat usturoiat. Cât priveşte proviziile de alcool, mi-ar fi ajuns luni de zile.

Îmi era de-acum limpede nu doar că, acolo, Camille trăia singură, că nu avea amanţi, ci şi că era lipsită de prieteni; în decursul acelor trei săptămâni, n-a primit nici o vizită. Cum de ajunsese în situaţia asta? Cum de ajunseserăm oare amândoi în situaţia asta? Şi, ca s-o zic cu vorbele bardului comunist: aşa trăiesc oare oamenii?[69]

Ei bine, da, răspunsul e da, mi-am dat treptat seama de asta. Şi, în egală măsură, mi-am dat seama că situaţia nu se va rezolva. Camille era angajată într-o relaţie profundă şi exclusivă cu fiul ei, lucru care avea să mai dureze cel puţin zece, probabil cincisprezece ani, înainte ca el s-o părăsească şi să se ducă la facultate – pentru că avea să

[69] Trimitere la poemul *Est-ce ainsi que les hommes vivent?* al lui Louis Aragon.

învеţe bine la şcoală, avea să fie supravegheat cu grijă şi abnegaţie de mama lui şi avea să urmeze studii superioare, nu mă îndoiam o clipă. Încet, încet lucrurile n-ar mai fi atât de simple, ar apărea fetele – şi, apoi, mai rău, ar apărea *o* fată, care n-ar fi bine primită, şi-atunci Camille ar deveni o stavilă, un ghimpe (şi chiar dacă n-ar fi o fată, ci un băiat, situaţia nu s-ar ameliora considerabil, nu mai eram pe vremea când mamele priveau cu îngăduinţă homosexualitatea fiului lor, azi micuţii pederaşti formează cupluri, care scapă, asemeni celorlalte cupluri, de dominaţia maternă). Şi-atunci ea s-ar lupta, s-ar lupta ca să-şi păstreze alături singura iubire a vieţii, situaţia ar fi un timp dureroasă, dar până la urmă s-ar consola, s-ar supune „legilor naturale”. De-abia atunci ar fi liberă, din nou liberă şi singură – dar ar avea cincizeci de ani, şi, de bună seamă, ar fi deja prea târziu pentru ea, iar pentru mine, ce să mai zic, încă de pe-acum eram viu doar pe jumătate, peste cincisprezece aveam să fiu mort de-a binelea.

De două luni încoace nu mai folosisem carabina Steyr Mannlicher, dar piesele s-au îmbinat fără greutate, iute şi cu precizie, erau într-adevăr fasonate fără cusur. Mi-am făcut mâna trăgând într-o casă părăsită, aflată puţin mai departe în pădure, îi mai rămăseseră ceva geamuri de spart: nu-mi pierdusem îndemânarea, nimeream la fel de bine la o distanţă de cinci sute de metri.

Ar fi fost oare dispusă Camille să-şi primejduiască relaţia cu fiul ei, contopirea lor perfectă? Şi apoi, cine şi-ar putea închipui că el, copilul, ar accepta să împartă căldură maternă cu alt bărbat? Răspunsul la aceste întrebări era cât se poate de evident, iar concluzia, de neocolit: ori eu, ori el.

Uciderea unui copil de patru ani provoacă inevitabil o puternică emoţie mediatică, era de aşteptat să fie

mobilizate mijloace de cercetare considerabile. Restaurantul panoramic avea să fie repede identificat ca fiind locul de unde s-a tras, însă nu-mi dădusem jos o clipă mănuşile de cauciuc acolo, aşa încât eram sigur că nu lăsasem nici o amprentă. În privinţa ADN-ului, nu ştiu exact de unde anume se prelevau probele: din sânge, spermă, păr ori salivă? Prevăzusem un sac de plastic în care deşertam, pe măsură ce fumam, toate mucurile de ţigară pe care le ţinusem între dinţi, în ultima clipă puneam înăuntru şi obiectele din care mâncasem, dar având impresia că îmi iau măsuri de precauţie cam inutile, la drept vorbind nu mi-a fost niciodată prelevat ADN, prelevarea ADN-ului în afara unei situaţii infracţionale nu fusese votată vreodată, din anumite puncte de vedere trăiam într-o ţară liberă, pe scurt nu resimţeam ameninţarea unui pericol prea puternic. Cheia succesului mi se părea că stă într-o execuţie rapidă: în mai puţin de un minut după ce aş fi apăsat pe trăgaci, puteam să părăsesc definitiv La Rotonde; în mai puţin de o oră, puteam fi pe autostrada spre Paris.

Într-o seară, în timp ce treceam mental în revistă coordonatele asasinatului, am fost fulgerat de amintirea unui sfârşit de zi la Morzine, pe 31 decembrie, prima seară de revelion când ai mei îmi îngăduiseră să stau treaz până la miezul nopţii, aveau nişte prieteni în vizită, era probabil o mică petrecere, dar nu-mi aminteam nimic de acest gen, în schimb ţineam minte extazul meu absolut la ideea că pătrundeam într-un nou an, un an cu desăvârşire nou în care orice gest, chiar cel mai neînsemnat, chiar cel de a bea un castronel cu Nesquik, avea să fie împlinit, într-un anume sens, pentru întâia oară, să fi avut cinci ani pe vremea aceea, un pic mai mult decât fiul lui Camille, dar vedeam deja viaţa ca pe o înlănţuire de bucurii care nu promiteau decât să sporească, decât să prilejuiască în

viitor bucurii din ce în ce mai mari şi mai variate, iar în momentul când această amintire mi s-a întors în minte am ştiut că-l înţeleg pe fiul lui Camille, că mă pot pune în locul lui şi că această identitate îmi dădea dreptul să-l ucid. Adevărul e că, dacă aş fi fost un cerb, sau o maimuţă din Brazilia, problema nici măcar nu s-ar fi pus: prima faptă a unui mamifer mascul, după ce cucereşte o femelă, este să-i distrugă progeniturile anterioare, astfel încât să asigure preeminenţa propriului genotip. Pe vremea primelor societăţi omeneşti, această atitudine funcţionase vreme îndelungată.

Acum, am timp berechet să mă gândesc din nou la acele câteva ceasuri, şi chiar la acele câteva minute, nu mi-a mai rămas mare lucru de făcut pe lume decât să-mi amintesc: nu cred că forţele potrivnice, forţele care încercau să mă ţină în loc pe panta crimei, au avut prea mult de-a face cu morala; a fost mai degrabă vorba de o problemă antropologică, de apartenenţă la o specie umană târzie, de aderenţă la codurile acestei specii târzii – o chestiune de conformism, ca să formulez altfel.

Dacă aş izbuti să depăşesc aceste limite, răsplata n-ar fi, desigur, imediată. Camille ar suferi, ar suferi enorm, ar fi nevoie de cel puţin şase luni ca să reiau legătura cu ea. Apoi m-aş întoarce, iar ea m-ar iubi din nou, pentru că nu încetase niciodată să mă iubească, era simplu ca bună ziua, ar vrea un alt copil şi l-ar vrea repede; asta s-ar întâmpla. Cu nişte ani în urmă se produsese o mare cotitură, deviaserăm înfiorător de la destinul nostru firesc; eu săvârşisem prima greşeală, apoi Camille a plusat şi ea; venise vremea să îndreptăm lucrurile, acum era momentul, acum se ivise ultima noastră şansă, iar eu eram singurul în stare să facă ceva, eu ţineam frâiele în mână, şi soluţia se afla la capătul ţevii acelei carabine Steyr Mannlicher.

O primă ocazie a apărut chiar sâmbăta următoare, la mijlocul dimineţii. Era început de martie, aerul căpătase o blândeţe primăvăratecă, iar atunci când am deschis cu câţiva centimetri unul din geamurile care dădeau spre lac n-am simţit nici o adiere rece, nimic care să compromită stabilitatea armei când voi ţinti. Copilul se aşezase la masa de pe terasă în faţa unei mari cutii de carton care conţinea piesele unui puzzle Disney – mai exact Albă-ca-Zăpada, după cum m-a informat binoclul –, până acum fuseseră reconstituite doar chipul şi bustul eroinei. Înainte să poziţionez arma, i-am potrivit luneta pentru distanţa maximă, apoi respiraţia mi-a devenit regulată şi calmă. Capul copilului, din profil, ocupa întreaga miră; cel mic nu se mişca deloc, era complet absorbit de joc – e-adevărat, puzzle-ul e un exerciţiu care cere o concentrare intensă. Cu câteva minute înainte o văzusem pe bonă dispărând în direcţia camerelor de la etaj – atunci când copilul începea să citească sau să se joace, observasem că ea folosea prilejul ca să se ducă sus şi să se dea pe Internet, după ce-şi potrivea nişte căşti în urechi, avea să zăbovească probabil câteva ceasuri, nu cred că avea să coboare înainte să se facă ora mesei pentru ţânc.

Băiatul a rămas complet nemişcat preţ de vreo zece minute, cu excepţia unor uşoare mişcări ale mâinii cu care scotocea prin maldărul de piese de carton – corsajul Albei-ca-Zăpada se întregea încet-încet. Încremenirea lui nu era egalată decât de a mea – nu respirasem niciodată atât de încet, de adânc, niciodată mâinile nu îmi tremuraseră atât de puţin, niciodată nu-mi stăpânisem mai bine arma, mă simţeam pe cale să realizez tirul perfect, eliberator şi unic, cea mai importantă tragere a vieţii mele, singurul obiectiv, de fapt, al lunilor mele de antrenament anterioare.

Aşa s-au scurs zece minute de nemişcare, cel mai probabil cincisprezece sau douăzeci, după care degetele

au prins să-mi tremure şi m-am prăbuşit la pământ, obrajii mi s-au hârjâit de mochetă şi-am înţeles că totul se dusese naibii, că nu voi trage, că nu voi izbuti să mut lucrurile din făgaşul lor, că mecanismele nenorocirii erau mai puternice, că n-o voi regăsi nicicând pe Camille şi că aveam să murim singuri, nefericiţi şi singuri, fiecare în legea lui. Când m-am ridicat, eram încă zgâlţâit de tremurături, vederea îmi era împâclită de lacrimi şi-am apăsat pe trăgaci la nimereală, geamlâcul salonului panoramic a explodat în sute de cioburi, zgomotul fusese atât de puternic, încât am crezut că s-a auzit până la casa din faţă. Mi-am aţintit binoclul asupra copilului: nu, nu se mişcase, era în continuare absorbit de puzzle, rochia prinţesei crescuse şi mai mult.

Încet, foarte încet, cu lentoarea unei ceremonii funerare, am deşurubat piesele carabinei, care s-au potrivit cu aceeaşi precizie în lăcaşurile lor de spumă. Odată închisă cutia de policarbonat, mi-a trecut o clipă prin cap ideea s-o arunc în lac, apoi această declaraţie ostentativă a eşecului mi s-a părut destul de lipsită de noimă, eşecul se consumase oricum, dacă l-aş fi pus şi mai mult în evidenţă aş fi comis o nedreptate faţă de acea armă respectabilă, care nu ceruse nimic altceva decât să-şi slujească utilizatorul, să-i îndeplinească dorinţele cu precizie şi excelenţă.

Apoi mi-a venit ideea să trec podul şi să mă prezint copilului. Am plimbat proiectul prin minte timp de două-trei minute, apoi am terminat o sticlă de Guignolet-Kirsch, care a însemnat reîntoarcerea la raţiune sau măcar la o formă normală de raţiune, oricum nu puteam fi decât un tată sau un înlocuitor de tată, şi ce nevoie ar fi avut acest copil de un tată, de ce i-ar fi trebuit lui vreun tată de orice fel? Nu i-ar fi trebuit nicicum, aveam sentimentul că învârt în cap parametrii unei ecuaţii deja rezolvate, rezolvate în

defavoarea mea, problema era, aşa cum am mai spus, ori eu ori el. Şi câştigase el.

Calm, mi-am rânduit arma în portbagajul Mercedesului şi am demarat fără să întorc capul spre Saint-Aubert. În mai puţin de o lună, oamenii vor deschide restaurantul, vor observa urmele unei ocupări abuzive, vor da vina probabil pe un boschetar, vor hotărî să instaleze jos o alarmă suplimentară, care să protejeze accesul furnizorilor – nu era sigur nici măcar că jandarmeria o să deschidă o anchetă, că o să caute amprente.

În ceea ce mă priveşte, nimic nu mai părea să-mi poată stăvili drumul spre prăpastie. Nu am părăsit totuşi casa din Saint-Aubert-sur-Orne, cel puţin nu imediat, ceea ce, retrospectiv, mi se pare inexplicabil. Nu speram nimic, eram perfect conştient că nu aveam ce să sper, analiza situaţiei mi se părea completă şi neîndoielnică. Există anumite zone ale psihicului uman care rămân puţin cunoscute, pentru că au fost precar cercetate, pentru că, din fericire, puţini oameni s-au aflat în situaţia de a fi obligaţi s-o facă, iar cei care au făcut-o nu au rămas în general cu mintea atât de întreagă încât să poată oferi o descriere satisfăcătoare. Aceste zone nu pot fi abordate decât folosind formule paradoxale sau chiar absurde, în rândul cărora expresia *să speri dincolo de orice speranţă* e singura care-mi vine în minte. Nu seamănă cu noaptea, e mai rău; şi fără să fi încercat personal această experienţă, am impresia că până şi atunci când te cufunzi în adevărata noapte, în noaptea polară, cea care durează şase luni, tot mai persistă conceptul de soare sau amintirea soarelui. Intrasem într-o *noapte fără sfârşit*, şi rămăsese, cu toate astea, rămăsese în străfundul sufletului meu ceva, ceva mult mai mărunt decât o speranţă, hai să-i zicem o incertitudine. S-ar putea de asemenea spune că până şi atunci când ai pierdut personal partida, când ţi-ai jucat

ultima carte, unii – nu toţi, doar unii – nutresc ideea că *acolo, în ceruri, ceva* va drege situaţia, va hotărî în mod arbitrar să mai împartă o dată cărţile, sau să arunce din nou zarurile, şi asta chiar atunci când n-ai simţit niciodată, în nici o clipă a vieţii, intervenţia sau chiar prezenţa unei divinităţi oarecare, chiar atunci când eşti conştient că nu meriţi în mod deosebit amestecul unei divinităţi favorabile, şi chiar atunci când îţi dai seama, din pricina aglomerării de greşeli şi de scăpări care constituie viaţa ta, că o meriţi mai puţin decât oricine altcineva.

Chiria casei mai era acoperită trei săptămâni, ceea ce avea măcar avantajul că stabileşte o bornă concretă pentru nebunia mea – chiar dacă părea puţin probabil să rezist în această situaţie mai mult de câteva zile. Oricum, exista o constrângere imediată, cea a unui dus-întors la Paris, trebuia să trec la 20 mg de Captorix, era o precauţie elementară de supravieţuire pe care nu o puteam neglija. Am cerut o consultaţie la doctorul Azote peste două zile, dimineaţă la ora unsprezece, la scurtă vreme după sosirea trenului meu în gara Saint-Lazare, cu o mică marjă de timp care să acopere o posibilă întârziere.

În mod ciudat, călătoria mi-a făcut oarecum bine, mutându-mi gândurile spre nişte consideraţii negative, dar impersonale. Trenul a ajuns în gara Saint-Lazare cu o întârziere de treizeci şi cinci de minute, ceea ce, cu aproximaţie, anticipasem. Orgoliul ancestral al lucrătorilor feroviari, orgoliu ancestral venit din respectul orarului, într-atât de puternic şi de bine înrădăcinat la începutul secolului XX, încât locuitorii din zonele rurale îşi potriveau orologiile după trecerea trenurilor, dispăruse complet. Societatea Naţională a Căilor Ferate Franceze era una dintre întreprinderile cărora le-am contemplat cu propriii ochi falimentul şi degenerarea ireversibile. Nu numai că orarul indicativ ajunsese să fie considerat azi doar o

glumă, dar serviciile de alimentaţie păreau să fi dispărut cu desăvârşire din trenurile Intercity, ca şi orice proiect de mentenanţă – din banchetele sfâşiate se scurgea un material opac, iar toaletele, cele care nu fuseseră închise, probabil din neatenţie, erau într-un asemenea hal de împuţiciune, încât n-am îndrăznit să intru, preferând să mă uşurez pe platforma dintre vagoane.

O atmosferă de catastrofă globală face întotdeauna mai suportabile catastrofele individuale, acesta e motivul pentru care, negreşit, sunt atât de rare sinuciderile în vreme de război, aşa că m-am îndreptat către strada Athènes cu un pas aproape vioi. Însă cea dintâi privire cu care m-a măsurat doctorul Azote m-a făcut să mă dezumflu iute. Era un amestec de nelinişte, milă şi pur interes profesional.

— Nu pare să meargă... a comentat el laconic.

Nu puteam să-l contrazic, cu atât mai mult cu cât nu mă văzuse de câteva luni, avea deci un termen de comparaţie care mie îmi lipsea.

— Desigur, o să vă trec pe o doză de 20 de miligrame, a continuat, dar ce mi-e una de 15 sau una de 20? Antidepresivele nu pot rezolva totul, bănuiesc că sunteţi conştient de asta.

Eram conştient.

— Ca să nu mai spun că 20 de miligrame, trebuie să ştiţi, sunt doza maximă de pe piaţă. Desigur, aţi putea să luaţi două comprimate, să treceţi la 25, la 30 şi apoi la 35 mg, dar unde ajungem în ritmul ăsta? Sincer, nu vă sfătuiesc. Adevărul e că a fost testat până la 20, nu mai mult, şi n-aş vrea să risc. Cum staţi din punct de vedere sexual?

Întrebarea m-a lăsat cu gura căscată. Trebuia însă să admit că nu era o întrebare lipsită de noimă, era legată de situaţia mea, avea o legătură care mi se părea

îndepărtată, nelămurită, dar care era totuşi o legătură. N-am răspuns nimic, dar probabil că mi-am depărtat mâinile, că am deschis uşor gura, în sfârşit, probabil că am oferit o imagine destul de grăitoare a neantului, pentru că mi-a zis:

— OK, OK, am priceput... O să recoltăm totuşi nişte sânge, ca să stabilim nivelul de testosteron. În mod firesc, ar trebui să fie foarte scăzut, serotonina produsă graţie Captorix-ului inhibă sinteza testosteronului, spre deosebire de serotonina naturală, nu mă-ntrebaţi de ce, habar nu am. În mod normal, atenţie, am spus normal, efectul ar trebui să fie perfect reversibil, de îndată ce renunţaţi la Captorix, vă veţi reveni, în acelaşi timp nu putem niciodată să fim siguri sută la sută, dacă am sta să aşteptăm după certitudini ştiinţifice absolute n-am mai da drumul pe piaţă nici unui medicament, înţelegeţi?

Am încuviinţat.

— Totuşi, totuşi... a continuat el, n-o să ne limităm la testosteron, o să vă fac un bilanţ hormonal global. Însă eu nu sunt endocrinolog, s-ar putea să apară chestii care să mă depăşească puţin, n-aţi vrea să consultaţi un specialist? Ştiu eu unul bun.

— Aş prefera să nu...

— Aţi prefera să nu... Bun, presupun că ar trebui să iau asta ca pe un semn de încredere. Bine atunci, e-n regulă, o să încercăm să continuăm împreună. De altfel, nici nu-i aşa de complicat cu hormonii, sunt vreo zece cu toţii. Mai mult, pe vremea studenţiei îmi plăcea endocrinologia, era una dintre materiile mele preferate, m-aş bucura să mă întorc puţin la ea.

Părea atins de un vag abur de nostalgie, cum se întâmplă probabil după o anumită vârstă, mai ales când îţi aminteşti de anii de studenţie, îl înţelegeam cu atât mai bine cu cât mie însumi îmi plăcuse mult biochimia,

încercasem plăceri stranii studiind proprietatea acelor molecule atât de complexe, diferenţa era că fusesem mai degrabă interesat de moleculele vegetale, de tipul clorofilei sau antocianinei, dar, în fine, bazele erau în mare aceleaşi, înţelegeam exact ce a vrut să spună.

Am plecat aşadar cu două reţete, mi-am luat Captorix la 20 mg dintr-o farmacie din vecinătatea gării Saint-Lazare, analiza hormonală aveam s-o las pentru următoarea descindere la Paris, aveam să mă întorc cu siguranţă la Paris, era inevitabil, singurătatea perfectă e mai normală aici, mai potrivită cu mediul.

M-am întors totuşi, pentru ultima oară, pe malurile lacului Rabodanges. Alesesem o duminică, la ora amiezii, moment când eram sigur că, plecată să ia prânzul cu părinţii ei la Bagnoles-sur-Orme, Camille nu va fi acolo. Mi-ar fi fost, cred, aproape imposibil, cu ea acolo, să-mi iau definitiv bun rămas. Definitiv? Oare credeam cu adevărat asta? Da, chiar credeam, văzusem oameni murind, eu însumi aveam să mor în curând, vorbele de bun rămas definitiv pot fi întâlnite constant de-a lungul unei vieţi, cu condiţia ca aceasta să nu fie minunat de scurtă, pot fi întâlnite practic zi de zi. Vremea era absurd de frumoasă, soarele zglobiu şi călduros ilumina apele lacului, făcea pădurile să scânteieze. Vântul nu ofta, nici valurile nu şopteau, natura manifesta o lipsă de empatie aproape injurioasă. Totul respira tihnă, măreţie şi calm. Aş fi putut oare trăi fericit ani la rând împreună cu Camille în această casă pierdută în mijlocul pădurii? Da, ştiam că da. Nevoia mea de relaţii sociale (dacă înţelegem prin asta alte relaţii decât cele amoroase), la început foarte anemică, devenise în decursul anilor aproape inexistentă. Era oare normal? E drept că prea puţin atrăgătorii strămoşi ai omenirii trăiau în triburi de câteva zeci de indivizi, şi că această formulă supravieţuise vreme îndelungată, atât la vânătorii-

culegători, cât şi la primele populaţii agricole, când aduna oameni cât într-un sătuc. Trecuse însă ceva timp de-atunci, fusese inventat oraşul, cu consecinţa lui firească, singurătatea, căreia doar cuplul îi putea oferi cu adevărat o alternativă, nu ne vom mai întoarce nicicând la stadiul de trib, unii sociologi mai puţin ageri pretindeau că regăsesc noi triburi în aşa-numitele „familii recompuse”, poate că aşa era, dar, în ceea ce mă priveşte, nu văzusem niciodată familii recompuse, în schimb familii descompuse da, aproape că văzusem numai din astea, cu excepţia, desigur, a cazurilor, de altfel numeroase, în care procesul de descompunere apărea încă din stadiul de cuplu, înainte de apariţia copiilor. În privinţa procesului de recompunere, nu avusesem prilejul să-l văd în acţiune, „După ce inima şi-a cules roada / Viaţa ajunge un chin”[70], cum bine spunea Baudelaire, povestea asta cu familiile recompuse nu era, după mine, decât o balivernă scârboasă, atunci când nu ascundea decât propagandă pură, optimistă şi postmodernă, defazată, dedicată membrilor CSP+ şi CSP+ +[71], şi care nu răzbătea dincolo de Poarta Charenton. Aşadar, da, aş fi putut trăi doar cu Camille în casa aceea pierdută în mijlocul pădurii, aş fi văzut în fiecare dimineaţă soarele răsărind peste lac şi cred că, în măsura în care mi-era îngăduit, aş fi fost fericit. Dar, aşa cum se spune, soarta hotărâse altceva, aveam bagajele făcute şi puteam ajunge la Paris la începutul după-amiezii.

Am recunoscut-o fără greutate pe recepţionera de la hotelul Mercure, şi m-a recunoscut la rândul ei. „V-aţi întors?”, s-a interesat ea, iar eu am încuviinţat cu o fărâmă de emoţie, pentru că simţisem cu siguranţă că voise să

[70] Versuri din poemul *Semper eadem*.

[71] Siglă folosită mai ales în marketing şi în analizele economice, spre a desemna categoriile socioprofesionale cele mai favorizate din Franţa.

spună „V-aţi întors *printre noi*?”, în ultima clipă se stăpânise, probabil că avea o înţelegere foarte strictă a familiarităţilor pe care şi le putea îngădui faţă de un client, fie el chiar un client fidel. Propoziţia următoare: „Veţi fi oaspetele nostru timp de o săptămână?” mi se pare că era exact cea pe care o rostise cu câteva luni în urmă, cu prilejul primei mele şederi.

Am regăsit cu o încântare copilărească, de-a dreptul patetică, minuscula mea cameră de hotel, amenajarea ei funcţională şi iscusită, şi mi-am reluat încă de a doua zi traseele cotidiene care mă duceau de la braseria O’Jules la Carrefour City, trecând pe strada Abel-Hovelacque, continuând pe un scurt segment din bulevardul Gobelins, înainte de intersecţia finală care mă ducea spre bulevardul Sœur-Rosalie. Totuşi, se schimbase ceva în atmosfera generală, trecuse un an sau pe-aproape şi ne aflam la începutul lunii mai, o lună deosebit de plăcută, ca o prevestire a verii. În mod normal ar fi trebuit să simt un fel de dorinţă, un minim impuls faţă de toate fetele acelea în fuste scurte sau în *leggings* mulaţi, care stăteau lângă mine la mese în braseria O’Jules, şi care comandau cafele făcându-şi poate confidenţe amoroase, ceea ce era mult mai probabil decât să-şi fi comparat planurile de asigurare pentru viaţă. Cu toate astea nu simţeam nimic, cu desăvârşire nimic, deşi făceam teoretic parte din aceeaşi specie, trebuia să am grijă de povestea aia cu dozajul hormonal, doctorul Azote îmi ceruse să-i trimit o copie după rezultatul analizelor.

L-am sunat trei zile mai târziu, părea încurcat.

— Ştiţi, e ciudat... Dacă nu vă deranjează, aş vrea să-mi consult un coleg. Stabilim o întâlnire peste o săptămână?

Mi-am notat în agendă, fără să comentez, data propusă. Atunci când un medic îţi spune că a observat ceva ciudat în rezultatele unei analize, s-ar cuveni măcar să fii

străbătut de un fior de neliniște; nu era cazul meu. Imediat ce am închis telefonul, mi-am spus că aș fi putut cel puțin să mimez îngrijorarea, mă rog, să par interesat, probabil că asta aștepta de la mine. Dacă nu cumva, mi-am spus ulterior, chiar nu pricepuse în ce hal sunt; ceea ce era cam aiurea.

Întâlnirea fusese stabilită pentru 19.30, lunea următoare, presupun că era ultima consultație din ziua aceea, mă întreb chiar dacă nu-și prelungise programul. Părea istovit, și-a aprins o țigară Camel, după care mi-a oferit și mie una – parcă eram un condamnat la moarte. Am văzut că mâzgălise niște calcule pe foaia cu rezultatele analizelor.

— Bun, mi-a zis, nivelul testosteronului este cât se poate de scăzut, mă așteptam, de vină e Captorix-ul. În plus însă, nivelul de cortizol e foarte ridicat, e incredibil cât de mult cortizol secretați. De fapt... pot să vă vorbesc deschis?

I-am răspuns că da, că ăsta fusese tonul discuțiilor noastre de până atunci, deschis.

— Ei bine, dacă stau să mă gândesc – a șovăit totuși, iar buzele i-au tremurat ușor înainte să continue –, am impresia că, pur și simplu, sunteți pe cale să muriți de amărăciune.

— E oare posibil așa ceva, să mori de amărăciune, cum adică? a fost singurul răspuns care mi-a trecut prin minte.

— Bun, nu e foarte științific ca terminologie, dar e bine să spunem lucrurilor pe nume. În sfârșit, nu tristețea o să vă răpună, nu direct. Bănuiesc că ați început să vă îngrășați...

— Da, cred, n-am băgat prea bine de seamă, dar așa mi se pare.

— Așa se-ntâmplă cu cortizolul, o să luați din ce în ce mai mult în greutate, o să deveniți obez. Iar când ești obez

bolile mortale apar cu duiumul, ai de unde-alege. Cortizolul m-a făcut să-mi schimb părerea despre tratamentul dumneavoastră. Ezitam să vă îndemn să opriţi cura de Captorix, de teama creşterii cortizolului; acum însă, cinstit vorbind, nu văd cum ar putea să mai crească.

— Prin urmare, mă sfătuiţi să încetez să iau Captorix?

— Păi... alegerea nu-i simplă. Dacă spuneţi stop, vi se întoarce depresia, şi se-ntoarce mult mai violent, o să ajungeţi o legumă. Pe de altă parte, dacă veţi continua, puteţi pune cruce activităţii sexuale. Soluţia ar fi să menţinem serotonina la un nivel corect – din punctul ăsta de vedere, sunteţi în regulă –, dar scăzând cortizolul şi, poate, sporind dopamina şi endorfinele, aşa ar fi ideal. Am însă impresia că nu sunt prea clar, vă e bine, mă mai urmăriţi?

— Nu foarte atent, ca să fiu cinstit.

— Bun...

A aruncat din nou o privire peste foaie, o privire cam rătăcită, îmi lăsa impresia că nu prea mai crede în propriile socoteli, după care şi-a ridicat ochii spre mine şi mi-a zis:

— La curve v-aţi gândit?

Am rămas cu gura căscată, şi, neîndoios, gura mi s-a deschis la propriu, probabil că i-am dat impresia că sunt complet năuc, fiindcă a continuat:

— Mă rog, acum se numesc *escorte*, dar tot aia e. Cred că pe plan financiar nu sunteţi strâmtorat, nu?

I-am confirmat că, măcar din acest punct de vedere, lucrurile erau deocamdată în ordine.

— Aha – mi-a părut oarecum înveselit de reacţia mea –, să ştiţi că unele nu sunt rele deloc. Ca să fim cinstiţi, asta e însă excepţia, cele mai multe sunt nişte maşini de făcut bani în stare pură, şi în plus se simt obligate să joace comedia pasiunii, a plăcerii, a iubirii şi a mai ştiu eu ce, poate că le merge cu indivizi foarte necopţi şi foarte

tâmpiţi, dar nu cu oameni ca noi (dorise probabil să spună „ca dumneavoastră”, dar până la urmă a zis „ca noi”, era uluitor doctorul ăsta). Pe scurt, chestia asta nouă nu ne poate decât spori disperarea. Totuşi, e plăcut să ţi-o tragi, iar dacă poţi să ţi-o tragi cu fete ca lumea, e şi mai bine, presupun însă că ştiţi asta. Pe scurt, a continuat el, pe scurt, v-am pregătit o mică listă...

A scos dintr-un sertar al biroului o foaie A4 pe care erau scrise trei prenume: Samantha, Tim şi Alice; fiecare nume era urmat de un număr de mobil.

— N-are rost să le spuneţi că sunaţi din partea mea. Mă rog, ba da, până la urmă mai bine le spuneţi, fetele sunt suspicioase, trebuie înţelese, au o meserie grea.

Mi-a trebuit oarece timp ca să-mi revin din uimire. Într-un anume sens, era de înţeles, doctorii nu pot să le descurce pe toate, e nevoie de un strop de plăcere ca să trăieşti, ca să pui un picior înaintea celuilalt, cum se zice, în fine, chestia cu escortele era totuşi surprinzătoare, aşa că am tăcut, până şi lui i-au trebuit câteva minute ca să continue (nu mai circula nimic pe strada Athènes, tăcerea din cameră era acum desăvârşită):

— Nu sunt un adept al morţii. În general, moartea nu-mi place deloc. Bine, desigur, există cazuri... (a făcut un gest imprecis, nerăbdător, de parcă ar fi vrut să mătură o obiecţie recurentă şi stupidă), există câteva cazuri când reprezintă cea mai bună soluţie, cazuri de altfel foarte rare, mult mai rare decât se spune, morfina funcţionează aproape de fiecare dată, pentru situaţiile rarisime de intoleranţă la morfină rămâne hipnoza, dar n-aţi ajuns încă acolo, Doamne Dumnezeule, n-aveţi nici măcar cincizeci de ani! Trebuie să ştiţi un şpil, dacă aţi fi în Belgia sau în Olanda şi aţi cere să fiţi eutanasiat, la halul de depresie în care sunteţi, aţi primi aprobarea fără probleme. Eu, însă, sunt medic. Şi dacă vine la mine un tip şi-mi spune: „Sunt

deprimat, vreau să-mi zbor creierii”, aţi vrea să-i răspund „OK, zboară-ţi-i, îţi dau o mână de ajutor”? Ei bine, nu, îmi pare rău, dar nu de-asta am făcut medicina.

I-am declarat că n-aveam, deocamdată, nici cea mai mică intenţie să mă duc în Belgia sau în Olanda. Mi s-a părut că l-am liniştit, cred că aştepta cu adevărat de la mine o astfel de mărturisire, chiar în asemenea hal ajunsesem, chiar se vedea cu ochiul liber? Îi înţelesesem cât de cât explicaţiile, însă rămăsese totuşi un aspect pe care nu-l desluşeam, aşa încât l-am întrebat: era oare sexualitatea singurul mod prin care putea fi diminuată secreţia excesivă de cortizol?

— Nu, nicidecum. Cortizolul este adesea supranumit hormon al stresului, şi pe bună dreptate. Călugării, de pildă, am impresia că secretă foarte puţin cortizol; dar asta chiar nu mai ţine de specialitatea mea. Şi-atunci, ştiu, poată să pară straniu că vă consider stresat în condiţiile în care nu faceţi deloc sex, dar cifrele asta spun – a bătut puternic cu palma peste foaia mea de analize –, sunteţi stresat într-un hal fără de hal, parcă aţi fi pradă unui *burnout*, parcă aţi arde din interior. În fine. Genul ăsta de chestii e greu de explicat. Ca să nu mai spun că s-a făcut târziu...

Mi-am verificat ceasul, era într-adevăr trecut de ora 21.00, chiar abuzasem de timpul lui, mi se făcuse şi foame, mi-a trecut repede prin cap că aş fi putut să cinez la Mollard, ca pe vremea când eram cu Camille, dar imediat ideea a fost alungată de un frison de groază, în mod limpede eram un mare idiot.

— Prin urmare, a conchis el, am să vă dau o reţetă pentru Captorix de 10 mg, în cazul că veţi hotărî să abandonaţi cura –, pentru că, repet, nu e recomandată o întrerupere bruscă. În acelaşi timp, nu are rost să complicăm prea tare protocolul: rămâneţi două săptămâni

la doza de 10 mg, apoi zero. Nu vă ascund, ar putea fi dificil, pentru că staţi de multă vreme sub antidepresive. O să fie greu, dar cred că asta e soluţia...

Înainte să plec, mi-a strâns îndelung mâna. Mi-ar fi plăcut să spun ceva, să găsesc o formulă care să-mi exprime recunoştinţa şi admiraţia, am căutat energic o idee timp de treizeci de secunde, cât mi-am pus paltonul şi cât mi-a luat să ajung până la uşă: dar, nici de data asta, nu mi-am găsit cuvintele.

Au trecut două ori poate trei luni, aveam adesea sub ochi reţeta pentru 10 mg, care trebuia să mă facă să renunţ; mai aveam şi hârtia A4 cu numerele de telefon ale celor trei dame de companie; nu făceam nimic toată ziua, cu excepţia privitului la televizor. Îl aprindeam când îmi isprăveam mica plimbare, puţin după prânz, şi, de fapt, nu-l stingeam niciodată, avea un dispozitiv ecologic de economisire a energiei care mă silea să apăs ceas de ceas pe tasta OK, prin urmare apăsam ceas de ceas, până când somnul îmi aducea o efemeră eliberare. Îl aprindeam din nou puţin după ora opt, dezbaterile de la *Politique matin* mă ajutau indiscutabil la spălat, la drept vorbind nu puteam pretinde că înţelegeam totul, confundam mereu La République en marche[72] cu La France insoumise[73], de fapt semănau uşor, amândouă denumirile comunicau o senzaţie de energie aproape insuportabilă, însă tocmai asta mă ajuta: în loc să tăbar direct pe sticla de Grand Marnier, îmi plimbam buretele cu săpun pe tot trupul şi curând eram pregătit pentru plimbărică.

---

[72] Cunoscut mai ales sub forma abreviată En marche, un partid politic social-liberal francez, lansat de Emmanuel Macron în 2016.

[73] În traducere: Franţa nesupusă. Partid înfiinţat în 2016 şi care l-a avut drept candidat la prezidenţialele din 2017 pe Jean-Luc Mélenchon.

Restul programelor era mai confuz, mă îmbătam încet, zapând cumpătat, cu impresia persistentă că trec de la o emisiune culinară la alta, emisiunile culinare se înmulţiseră considerabil – în vreme ce erotismul dispărea de pe cele mai multe canale. Franţa, şi poate întreg Occidentul, era fără îndoială pe cale să se întoarcă la *stadiul oral*, ca să mă exprim în termenii escrocheriei austriece. Şi eu o apucasem, fără îndoială, pe acelaşi drum, mă îngrăşam încet, iar alternativa sexuală se adeverea foarte neclară. Şi nu eram singurul în această situaţie, mai rămăseseră desigur pe lume *curvari* şi femei *rele de muscă*, dar asta ajunsese un *hobby*, un *hobby* restrâns şi special, rezervat unei elite (elită din care, după cum mi-am amintit în grabă într-o dimineaţă la O'Jules, şi a fost cu siguranţă ultima oară când m-am mai gândit la ea, făcuse parte şi Yuzu), într-un anume sens ne întorseserăm în secolul XVII, când libertinajul era rezervat unei aristocraţii pestriţe, conferită otova de originea socială, de avere şi de frumuseţe.

Mai erau poate şi tinerii, mă rog, anumiţi tineri, care făceau parte, doar prin frumuseţea lor, dintr-o aristocraţie a frumuseţii, şi care mai credeau poate în ea încă un număr de ani, între doi şi cinci, cu siguranţă mai puţini de zece; ne aflam la începutul lui iunie şi, cum mergeam în fiecare dimineaţă la cafenea, n-aveam cum să nu constat: fetele ieşeau din discuţie, fetele se aflau în continuare aici, în vreme ce femeile de treizeci şi de patruzeci de ani renunţaseră masiv, iar pariziana „distinsă şi sexy" rămăsese doar un mit lipsit de consistenţă, în fine, în plină dispariţie a libidoului occidental, fetele, ascultând, cred, de un irepresibil impuls hormonal, continuau să cheme bărbatul la ordinul perpetuării speciei, n-aveai în mod obiectiv ce să le reproşezi, îşi încrucişau picioarele la momentul potrivit atunci când stăteau la masă la O'Jules,

la câţiva metri de mine, uneori chiar se lăsau pradă unor fandoseli delicioase, lingându-şi degetele atunci când degustau un cornet de îngheţată cu fistic şi vanilie, în fine, îşi îndeplineau mai mult decât onest munca de erotizare a vieţii, se aflau acolo, în schimb eu nu mai eram, nici pentru ele nici pentru altcineva, şi nici n-aveam de gând să mai fiu.

La începutul serii, în preajma orei de începere a emisiunii *Questions pour un champion*[74], mă simţeam străbătut de chinuitoare gânduri de autocompătimire. Îmi revenea în minte doctorul Azote, omul ăsta se purta oare aşa cu toţi pacienţii, nu am habar, dar dacă o făcea, era un sfânt, şi mă gândeam de asemenea la Aymeric, dar lucrurile se schimbaseră, îmbătrânisem destul de serios, n-aveam să-l invit pe doctorul Azote la mine ca să ascultăm discuri, între noi nu s-ar lega nici o prietenie, epoca relaţiilor umane era depăşită, pentru mine în orice caz.

Mă aflam deci în această stare stabilizată, chiar dacă posomorâtă, când recepţionera mi-a dat o veste destul de proastă. Era luni dimineaţă, mă pregăteam, ca în fiecare zi, s-o apuc spre O'Jules, eram nepăsător, ba chiar încercam o oarecare satisfacţie la ideea că încep o nouă săptămână, când m-a oprit recepţionera cu un „Domnule..." discret. Dorea să mă informeze, trebuia să mă informeze, era neplăcuta ei datorie să mă informeze că hotelul avea în curând să fie 100% pentru nefumători, astea erau noile reglementări, mi-a zis ea, hotărârea fusese luată la nivelul grupului hotelier, nu aveau cum să se sustragă. Era neplăcut, i-am spus, mă vedeam nevoit să-mi cumpăr un apartament, însă chiar dacă l-aş fi cumpărat pe cel dintâi care-mi ieşea în cale, formalităţile

[74] Joc televizat francez, difuzat neîntrerupt din 1988 pe canalul France 3.

aveau să dureze, în zilele noastre sunt necesare o grămadă de diagnostice, performanţă energetică, amprenta de carbon şi tot soiul de alte chestii, în sfârşit, o să-mi ia luni de zile, cel puţin două sau trei, înainte să mă pot muta definitiv.

M-a privit nedumerită, de parcă n-ar fi înţeles bine, avea nevoie să-i confirm: voi cumpăra un apartament pentru că nu mai puteam sta la hotel, nu? Asta era problema?

Ei bine, da, asta era, ce-aş fi putut să-i zic? Apar momente când renunţi la pudoare, pur şi simplu nu mai e nimic de făcut. Asta era problema. Mă privea fix în ochi, îi citeam compătimirea pe chip, vedeam cum îi alterează treptat trăsăturile, speram doar să n-o apuce plânsul, era o fată de treabă, cu siguranţă, sunt convins că prietenul ei era fericit, ce-ar fi putut ea să facă? Ce putem noi, cu toţii, să facem pe lumea asta?

Avea să vorbească cu şeful ei, mi-a spus, avea să-i vorbească chiar în dimineaţa aceea, era sigură că se va găsi o soluţie. La plecare i-am zâmbit larg, era un zâmbet cât se poate de sincer, ca un semn de prietenie, dar şi, în acelaşi timp, ca un imbold spre un optimism eroic – lucrurile aveau să se dreagă, aveam să mă descurc –, cât se poate de prefăcut. Lucrurile n-aveau să se rezolve, iar eu n-aveam să mă descurc, ştiam prea bine.

Tocmai mă uitam la Gérard Depardieu picând pe spate în faţa felului cum se fabricau cârnaţii în Puglia, atunci când m-a chemat la el respectivul şef. Aspectul lui m-a surprins, semăna mai degrabă cu Bernard Kouchner, sau, la modul mai general, cu un medic de misiune umanitară, decât cu administratorul unui hotel Mercure; nu pricepeam cum de putuseră însărcinările zilnice să-i sape pe faţă asemenea riduri de expresie, cum de era atât de bronzat. Probabil că, în weekend, făcea trekking extrem, asta

trebuie să fi fost explicaţia. M-a întâmpinat aprinzându-şi o Gitane, mi-a oferit şi mie una.

— Audrey mi-a explicat situaţia dumneavoastră, a început el.

Prin urmare o chema Audrey. Omul părea stânjenit în prezenţa mea, îi era greu să mă privească în ochi – e firesc, când ai de-a face cu un condamnat, nu ştii niciodată cum să te porţi, mă rog, bărbaţii nu ştiu niciodată, femeile uneori ştiu, dar destul de rar.

— Ne înţelegem noi, a continuat. O să am sigur o inspecţie, dar nu imediat, cred că în vreo şase luni minimum, dar cel mai probabil într-un an. Aţi avea timp să găsiţi o soluţie...

Am încuviinţat, i-am confirmat că voi pleca în cel mult trei sau patru luni. Şi cu asta basta, nu mai aveam ce să ne spunem. Mă ajutase. Înainte să plec, i-am mulţumit, m-a asigurat că n-a fost cine ştie ce, măcar atât să facă şi el, am simţit că avea chef să se pornească într-un atac la adresa tembelilor ăstora care ne amărăsc viaţa, dar până la urmă a tăcut, vituperase de prea multe ori pe tema asta şi ştia că e de pomană, tembelii erau mai tari. Înainte să ies pe uşă, m-am scuzat pentru deranj şi, în clipa când rosteam aceste vorbe banale, am înţeles că, de-acum, viaţa mea se va rezuma la asta: să-mi cer scuze pentru deranj. Mă aflam deci în situaţia animalului îmbătrânit, vătămat şi care, simţind cum i se apropie moartea, îşi caută un adăpost ca să-şi încheie socotelile. În atari împrejurări, nevoile de amenajare sunt restrânse: e de ajuns un pat, când ştii că nu ai cum să te mai ridici din el; nu e nevoie de mese, de canapele sau de fotolii, n-ar fi decât accesorii inutile, chiar dureroase, ale unei vieţi sociale care nicicând nu va mai exista. Un televizor e de folos, televiziunea te destinde. Aşa încât m-aş fi orientat

mai degrabă către o garsonieră – sigur, o garsonieră mai spaţioasă, ca să am unde să mă mişc.

Problema cartierului s-a dovedit mai anevoioasă. De-a lungul timpului, îmi pusesem la punct o mică reţea de medici, fiecăruia îi era repartizată supravegherea unuia dintre organele mele, ca să fiu scutit de suferinţe exagerate la ceasul când aveam să mor. Majoritatea dădeau consultaţii în arondismentul 5 din Paris, rămăsesem credincios vieţii mele din urmă, vieţii mele medicale, adevăratei mele vieţi, în cartierul unde îmi făcusem studiile, în cartierul tinereţii mele, al vieţii la care năzuisem. Mi se părea logic să încerc să mă apropii de medicii mei, adică de principalii mei interlocutori de-acum încolo. Deplasările până la cabinetele lor erau oarecum aseptizate, făcute inofensive de obiectivul lor medical. Dimpotrivă, să trăieşti în acelaşi cartier ar fi însemnat, mi-am dat seama încă de la începutul căutărilor mele imobiliare, o imensă greşeală.

Prima garsonieră pe care am vizitat-o, pe strada Laromiguière, era plăcută: tavan înalt, lumină, dădea spre o curte mare şi înverzită, preţul era desigur mare, dar puteam, cred, să mi-l permit, mă rog, nu eram prea sigur, însă mă hotărâsem să închei afacerea, când, ajungând în strada Lhomond, m-am simţit năpădit de un val de tristeţe, copleşitor, care mi-a tăiat răsuflarea, abia de mai puteam să respir şi picioarele mi se împleticeau, am fost nevoit să mă adăpostesc în prima cafenea care mi-a ieşit în cale, ceea ce n-a lămurit problema, ci dimpotrivă, mi-am dat imediat seama că era una dintre cafenelele pe care le frecventam în studenţie, mersesem fără îndoială acolo cu Kate, nu se schimbase mare lucru înăuntru. Am cerut de mâncare, o omletă cu cartofi şi trei beri Leffe m-au ajutat să-mi revin uşor în fire, da, Occidentul se întorcea la stadiul oral, şi înţelegeam că trebuia s-o facă, credeam că,

în clipa când am părăsit localul, scăpasem, dar am luat totul de la capăt când am intrat pe strada Mouffetard, drumul se preschimba într-o Golgotă, de data asta au năvălit imaginile cu Camille, bucuria ei copilărească în momentul în care mergeam la cumpărături duminică dimineaţa, uluirea ei în faţa sparanghelului, brânzeturilor, legumelor exotice, homarilor vii, drumul meu spre staţia de metrou Monge a durat mai mult de douăzeci de minute, mă clătinam ca un moşneag şi oftam de nevoinţă, de oful acela de nepriceput al bătrânilor şi care nu e nimic altceva decât povara vieţii. Arondismentul 5 trebuia exclus, fără doar şi poate.

Aşa încât am început o coborâre progresivă de-a lungul liniei 7 de metrou, coborâre însoţită de o scădere corespunzătoare a preţurilor, şi m-am trezit, cu uimire, la începutul lunii iulie, că vizitez o garsonieră de pe bulevardul Sœur-Rosalie, aflată aproape în faţa hotelului Mercure. Am renunţat la ea, chiar în momentul când mi-am dat seama că, undeva în adâncul sufletului, întreţineam gândul nerostit de a rămâne în contact cu Audrey, Doamne, cât de greu e să-ţi înfrângi speranţa, cât de dârză şi de vicleană poate fi, oare toţi oamenii sunt la fel?

Trebuia să cobor, să cobor şi mai spre sud, să alung cât mai departe orice aspiraţie către o posibilă viaţă, era singura cale de scăpare, şi, copleşit de această stare de spirit, am pornit să vizitez turnurile înşirate între poarta Choisy şi poarta Ivry. Căutam probabil golul, albul, lipsa decorului; locurile corespundeau aproape ideal cu această căutare, când locuiai într-un astfel de turn însemna că locuieşti nicăieri, de fapt nu chiar nicăieri, să zicem foarte aproape de nicăieri. Preţul pe metrul pătrat ajungea, de altfel, în aceste zone locuite de funcţionărime, cât se poate de accesibil, cu bugetul pe care-l prevăzusem aş fi

putut cumpăra un apartament cu două sau chiar trei camere, dar ce anume să fac cu el?

Toate blocurile-turn semănau între ele, iar garsonierele aşijderea, cred că am ales-o pe cea mai goală, pe cea mai liniştită, pe cea mai sobră, aflată într-un turn absolut anonim, sunt convins că mutarea mea aici avea să treacă neobservată, că nu va stârni nici un comentariu – cum nu va stârni nici decesul meu. Vecinii, în principal chinezi, aveau să-mi asigure indiferenţă şi civilitate. Priveliştea de la ferestre era inutil de generoasă, se întindea peste periferia sudică – în depărtare se zăreau Massy şi, probabil, Corbeil-Essonnes; dar asta n-avea mare însemnătate, pentru că existau storuri, pe care îmi propuneam, chiar a doua zi după mutare, să le cobor pentru totdeauna. Exista şi o ghenă, ceea ce m-a cucerit definitiv; folosind, pe de-o parte, sistemul de evacuare a gunoiului şi, pe de alta, noul serviciu de livrări alimentare creat de Amazon, aveam să mă bucur de o autonomie aproape perfectă.

Plecarea de la hotelul Mercure a fost, în mod ciudat, un moment dificil, mai cu seamă din pricina micuţei Audrey, avea ochii în lacrimi, dar, în acelaşi timp, ce puteam să fac, dacă nu era în stare să îndure asta, nu va fi în stare să îndure nimic în viaţă, avea cel mult douăzeci şi cinci de ani, trebuia să se mai călească. Aşa că am sărutat-o pe obraz, apoi am mai pupat-o o dată, şi încă o dată, participa la pupături cu tot sufletul, m-a strâns chiar în braţe, scurt, şi apoi gata, îmi sosise taxiul la intrarea în hotel.

Mutarea a fost uşoară, am găsit repede nişte mobile, mi-am reînnoit abonamentul la SFR, eram hotărât să rămân fidel acestui operator, fidel până la sfârşitul zilelor mele, era unul din lucrurile pe care le învăţasem de la viaţă. După câteva săptămâni mi-am dat seama că oferta

lor de canale sportive mă interesa mai puţin, îmbătrâneam, era normal să fiu mai puţin sportiv. Rămâneau totuşi, în buchetul SFR, destule giuvaieruri, mai ales în zona culinară, ajunsesem un bătrânel rotofei, un filozof epicureic, de ce nu, de fapt lui Epicur numai la asta îi stătea capul, nu-i aşa? Pe de altă parte, un coltuc de pâine uscată cu un firicel de ulei de măsline era cam sărăcăcios, aveam nevoie de medalioane de homar şi de scoici Saint-Jacques asortate cu legume, eram un decadent, nu un bulangiu grec de la ţară.

Spre jumătatea lui octombrie am început să mă cam satur de emisiunile culinare, deşi erau ireproşabile, şi acesta a fost adevăratul început al prăbuşirii mele. Mă străduiam să fiu preocupat de dezbaterile de grup, dar a durat puţin şi a fost dezamăgitor: conformismul exagerat al participanţilor, lamentabila uniformitate a indignărilor şi entuziasmelor lor devenise atât de puternică, încât puteam de-acum să le prevăd punctul de vedere nu doar în linii mari, ci cu de-amănuntul, până la ultimul cuvânt, editorialiştii şi marii observatori defilau ca nişte găunoase marionete europene, după cretini urmau alţi cretini, care se felicitau unii pe alţii pentru justeţea şi moralitatea poziţiilor, aş fi putut să le scriu eu dialogurile, aşa că până la urmă am închis definitiv televizorul, dacă aş fi avut puterea să continui m-aş fi posomorât şi mai tare.

Îmi propusesem mai de mult să citesc *Muntele vrăjit* al lui Thomas Mann, presimţeam că e o carte funebră, dar la urma urmei asta se potrivea cu situaţia mea, acum venise momentul potrivit. M-am cufundat aşadar în lectură, la început cu entuziasm, apoi cu tot mai multe reţineri. Chiar dacă dimensiunile şi ambiţiile erau sensibil mai mari în această ultimă operă, sensul ei fundamental era de fapt acelaşi ca în *Moarte la Veneţia*. Ca şi bătrânul imbecil de Goethe (umanist neamţ cu aplecări mediteraneene, unul

dintre cei mai siniştri pisălogi ai literaturii universale), ca şi eroul său Aschenbach (mult mai simpatic totuşi), Thomas Mann, Thomas Mann însuşi, şi asta era nespus de grav, fusese incapabil să scape de fascinaţia tinereţii şi a frumuseţii, pe care în ultimă instanţă le aşezase mai presus de orice, mai presus de virtuţile intelectuale şi morale şi în care, dacă stai să te gândeşti, se bălăcise el însuşi fără cea mai mică jenă. Toată cultura lumii, aşadar, nu slujea la nimic, toată cultura lumii nu aducea nici un beneficiu moral şi nici un alt avantaj, pentru că în aceeaşi perioadă, exact în aceeaşi perioadă, Marcel Proust conchidea, în încheierea *Timpului pierdut*, cu o remarcabilă onestitate, că nu doar relaţiile mondene, ci şi acelea de prietenie nu ofereau nimic substanţial, că erau pur şi simplu pierdere de vreme, şi că scriitorul, spre deosebire de ceea ce credeau oamenii de lume, nu avea nicidecum nevoie de conversaţii intelectuale, ci de „iubiri uşurele cu fetele în floare”. Ajuns în acest stadiu al argumentaţiei, doresc cu tărie să înlocuiesc „fetele în floare” prin „tinere cu păsărici umede”; mi se pare că asta va contribui la limpezimea dezbaterii, fără să dăuneze poeziei sale (ce poate fi mai frumos, mai poetic decât o păsărică începând să se umezească? Înainte să răspundeţi, vă cer să vă gândiţi serios. O mătărângă care-şi începe ascensiunea spre înalt? Posibil. Aidoma multor lucruri de pe lumea asta, depinde de unghiul sexual din care priveşti).

Marcel Proust şi Thomas Mann, ca să mă întorc la subiect, stăpâneau de pomană toată cultura lumii, degeaba se aflau (în acest impresionant început de secol XX, care sintetiza, singur, opt veacuri şi mai bine de cultură europeană) în fruntea întregii cunoaşteri şi inteligenţe umane, degeaba reprezentau, fiecare în parte, piscurile civilizaţiilor franceză şi germană, adică al celor

mai rafinate, profunde şi strălucite civilizaţii din vremea lor, pentru că erau gata să facă sluj, pentru că rămăseseră la cheremul oricărei tinere păsărici umezite sau al oricărei tinere scule învârtoşate voiniceşte – în funcţie de preferinţele personale, Thomas Mann rămânând în această privinţă pe muchie de cuţit, iar Proust, până la urmă, nefiind nici el mult mai hotărât. Sfârşitul romanului *Muntele vrăjit* era prin urmare şi mai trist decât părea la o primă lectură; nu însemna doar – prin scufundarea din 1914 într-un război pe cât de absurd, pe atât de ucigaş, a două dintre cele mai avansate civilizaţii ale epocii – falimentul oricărei idei de cultură europeană; prin victoria finală a atracţiei animalice, însemna şi sfârşitul definitiv al oricărei civilizaţii, al oricărei culturi. O partidă de limbi l-ar fi împins pe Thomas Mann *să se îndrăgostească lulea*; Rihanna l-ar fi făcut pe Proust să devină *exhibiţionist*; aceşti doi autori, culmi ale literaturilor din ţările lor, nu erau, ca s-o spun altfel, nişte bărbaţi onorabili, s-ar fi cuvenit să mergem mult mai înainte, în timp, la începutul secolului XIX, poate, pe vremea copilăriei romantismului, ca să respirăm un aer mai salubru şi mai pur.

Totuşi, până şi puritatea asta era discutabilă, Lamartine nu era, în fond, decât un fel de Elvis Presley, prin lirismul său avea puterea *să le înnebunească pe gagici*, dar măcar aceste cuceriri erau făcute în numele lirismului pur, Lamartine s-a bâţâit cu mai multă moderaţie decât Elvis, în fine, aşa bănuiesc, ar trebui să putem cerceta nişte documente video inexistente la vremea aceea, oricum asta n-are vreo prea mare importanţă, lumea aceea era oricum moartă, era moartă pentru mine şi nu doar pentru mine, era pur şi simplu moartă. Până la urmă mi-am găsit o oarecare alinare în lectura mai accesibilă a lui Conan Doyle. În afara seriei cu Sherlock Holmes, Conan Doyle era autor al unui număr impresionant de nuvele, constant

agreabile la citit şi adesea de-a dreptul palpitante, fusese întreaga viaţă un excelent *page turner* şi rămăsese probabil cel mai bun din întreaga istorie literară mondială, dar asta nu atârna prea mult în propriii săi ochi, nu în asta stătea mesajul lui, adevărul lui Conan Doyle era dat de faptul că simţeai cum, în fiecare pagină, vibra protestul unui suflet ales, al unei inimi sincere şi bune. Cea mai emoţionantă era fără îndoială atitudinea lui faţă de moarte: îndepărtat de credinţa creştină prin studiile sale medicale de un materialism deznădăjduitor, confruntat întreaga viaţă cu pierderi repetate, crude, inclusiv cu aceea a propriilor săi copii, sacrificaţi pe altarul demersurilor războinice ale Angliei, nu găsise altă soluţie în afara spiritismului, speranţă ultimă, mângâiere finală a tuturor celor care nu izbutesc nici să accepte moartea apropiaţilor, nici să adere la creştinism.

Lipsit de persoane apropiate, mi se părea că accept din ce în ce mai uşor ideea morţii; desigur, mi-ar fi plăcut să fiu fericit, să fac parte dintr-o comunitate fericită, toţi oamenii vor asta, însă, până la urmă, în acest stadiu toată discuţia e pe lângă subiect. La începutul lui decembrie am cumpărat o imprimantă foto, precum şi vreo sută de cutii de hârtie Epson mată, format 10×15 cm. Pe unul din cei patru pereţi ai garsonierei mele, la înălţime medie, se afla o fereastră largă, căreia îi ţineam storurile trase şi, sub ea, un radiator mare. Al doilea perete era ocupat de pat, de o noptieră şi de două corpuri de bibliotecă, de înălţime mijlocie. Al treilea era aproape liber, cu excepţia unei deschizături care ducea spre intrare şi care avea baia în dreapta, iar în stânga bucătăria. Doar cel de-al patrulea era integral disponibil. Mărginindu-mă, din comoditate, la ultimii doi, dispuneam de un spaţiu de afişare de 16m^2 ţinând seamă de formatul de tipărire, 10×15 cm, puteam expune puţin peste o mie de fotografii. În laptop aveam

ceva mai mult de trei mii, care reprezentau întreaga mea viaţă. Să aleg una din trei mi se părea rezonabil, chiar foarte rezonabil, şi astfel aveam impresia că trăisem mai degrabă bine.

(Se scursese totuşi destul de ciudat viaţa asta a mea, dacă te uitai mai de-aproape. De fapt, timp de mai mulţi ani, după despărţirea de Camille, îmi spusesem că aveam să ne reîntâlnim, mai devreme sau mai târziu, că era inevitabil, câtă vreme ne iubeam, că trebuia să lăsăm, aşa cum se spune, lucrurile să se cicatrizeze, dar că eram încă tineri, că aveam toată viaţa înainte. Acum priveam îndărăt şi-mi dădeam seama că viaţa se isprăvise, că trecuse pe lângă noi fără să ne dea semne, că-şi reluase drumul cu discreţie şi eleganţă, cu blândeţe, că-şi întorsese faţa de la noi; într-adevăr, dacă te uitai de-aproape, nu prea fusese lungă viaţa asta a noastră.)

Într-un anume sens, doream să înjgheb un perete de Facebook, însă doar pentru uz personal, un *wall* de Facebook care n-avea să fie văzut decât de mine – şi, pentru scurt timp, de angajatul agenţiei imobiliare care va trebui să-mi evalueze apartamentul după ce voi fi decedat: avea să fie uşor uimit, apoi avea să arunce totul la gunoi şi, fără îndoială, avea să comande o curăţare a locului, ca să elimine urmele de lipici de pe ziduri.

Misiunea era lesnicioasă, mulţumită variilor funcţii ale aparatelor moderne de fotografiat: fiecărei imagini îi erau asociate ora şi data când fusese făcută, nimic mai simplu decât o selecţie pe aceste criterii. Dacă aş fi activat, pe aparatele mele succesive, funcţia GPS, aş fi putut, de asemenea, să identific şi locurile; dar, la drept vorbind, asta mi se părea de prisos, îmi aminteam locurile prin care trecusem în viaţă, mi le aminteam chiar perfect, cu o precizie chirurgicală, inutilă. Aveam o memorie a datelor mai şovăitoare, datele erau lipsite de importanţă, orice

lucru care avusese loc avusese loc pentru vecie, acum îmi dădeam seama, dar era vorba despre o veşnicie ermetică, inaccesibilă.

Am pomenit în decursul acestei povestiri despre anumite fotografii, două în care apărea Camille, una în care era Kate. Existau şi altele, puţin peste trei mii, mult mai lipsite de interes, era surprinzător totuşi să vezi cât de mediocre erau pozele mele: clişee turistice, la Veneţia sau la Florenţa, identice cu acelea ale altor mii de turişti, de ce mi se păruse oare nimerit să le fac? Ce mă îmboldise oare să imprim aceste imagini banale? Aveam totuşi să le lipesc, fiecare la locul ei, pe perete, fără să sper că vor elibera frumuseţe ori înţelesuri; aveam însă să merg până la capăt, pentru că eram în stare s-o fac, material vorbind eram în stare s-o fac, era o îndeletnicire fizică la îndemână.

Aşadar, am făcut-o.

Până la urmă, am ajuns şi eu să fiu preocupat de costul utilităţilor. Era extraordinar de ridicat în blocurile-turn din arondismentul 13, lucru pe care nu-l prevăzusem şi care avea să-mi încurce planul de viaţă. Cu câteva luni în urmă (câteva luni doar? un an întreg, poate chiar doi? nu mai eram în stare să suprapun o cronologie peste viaţa mea, rămăseseră doar câteva imagini în mijlocul unui neant tulbure, cititorul atent va completa singur intervalul), pe scurt, în momentul când m-am hotărât să dispar, să plec definitiv de la Ministerul Agriculturii şi de lângă Yuzu, încă mai aveam senzaţia că sunt bogat şi că moştenirea părinţilor avea să-mi permită să trăiesc un timp nelimitat.

Acum, îmi rămăseseră în cont puţin mai mult de două sute de mii de euro. Desigur, nu se punea problema să plec în vacanţă (ce să fac în vacanţă? funboard? schi alpin? şi în ce loc? Pe vremuri, într-un club oarecare din

Fuerteventura unde mă dusesem cu Camille, am întâlnit un individ care venise singur; lua masa singur, şi, era limpede, avea s-o ia la fel de singur până la sfârşitul sejurului; avea vreo treizeci de ani, mi se pare că era spaniol, nu arăta rău şi avea fără îndoială un statut social acceptabil, ţi-l puteai închipui funcţionar de ghişeu într-o bancă; curajul de care trebuia zilnic să dea dovadă, mai cu seamă la ora meselor, mă uluise, aproape că mă umpluse de groază). Nu aveam să plec nici în weekend, o terminasem cu hotelurile *de charme*, decât să mergi singur într-un hotel *de charme* mai bine-ţi tragi un glonţ în cap, fusesem serios năpădit de tristeţe când a trebuit să-mi garez Mercedesul G 350 în locul acela de parcare sinistru, la al treilea nivel în subsol, care-mi fusese vândut împreună cu apartamentul, caldarâmul era ud şi respingător, aerul duhnea, pe jos erau risipite coji de legume: trist sfârşit pentru bătrânul meu G 350, recluziunea asta într-o parcare jegoasă şi lugubră, pentru el, care coborâse drumuri de munte, care străbătuse mlaştini, trecuse vaduri, el, care avea mai bine de 380 000 de km la bord şi care nu mă lăsase niciodată la greu.

N-aveam de gând nici să fac apel la escorte, de altfel pierdusem hârtia pe care mi-o dăduse doctorul Azote. Când am realizat asta, mi-am zis că o uitasem probabil în cameră la hotelul Mercure, şi-am fost o clipă îngrijorat la gândul că Audrey ar fi putut da de ea, şi că preţuirea de care mă bucuram în ochii ei ar fi putut suferi (dar, de fapt, ce-mi păsa atât? psihologia mea nu valora doi bani). Puteam, evident, să-i cer din nou numerele de telefon lui Azote sau, la fel de bine, puteam să le caut singur, erau site-uri pe Internet cu duiumul, dar mi se părea zadarnic: deocamdată nu se arăta nimic care să semene a erecţie, sporadicele mele încercări de masturbare nu lăsau loc de îndoială, aşa că lumea s-a transformat într-o suprafaţă

neutră, fără relief sau atracţii şi, odată cu asta, cheltuielile mele de funcţionare s-au redus considerabil; nivelul întreţinerii la bloc era însă atât de indecent de mare, încât, chiar dacă mă limitam la plăcerile moderate ale mâncării şi vinurilor, puteam să estimez că soldul meu bancar mai avea cel mult zece ani până să ajungă la zero.

Aveam de gând să întreprind totul în timpul nopţii, ca să nu mă împiedice vederea betonului de pe esplanadă, nu prea aveam încredere în propriul meu curaj. Prevăzusem o desfăşurare rapidă şi curată a evenimentelor: la intrarea în camera principală era un comutator care îmi permitea să ridic storurile rulante în câteva clipe. Străduindu-mă să alung orice gând, mă îndreptam spre fereastră, deschideam geamurile, mă aplecam şi gata.

Multă vreme m-a paralizat gândul la timpul de cădere, mă imaginam plutind minute în şir prin spaţiu, redevenind treptat conştient de inevitabila explozie a organelor în momentul impactului, de durerea absolută care avea să mă fulgere, din ce în ce mai copleşit, în fiecare secundă de cădere, de o spaimă cumplită, totală, care n-avea să fie nicicum alinată prin milostenia unui preafericit leşin.

Noroc că făcusem studii ştiinţifice îndelungate: înălţimea *h* parcursă de un corp în cădere liberă într-un timp *t* era în realitate foarte exact calculată prin formula $h=1/2gt^2$, *g* fiind constanta gravitaţională, ceea ce dădea

$$\sqrt{\frac{2h}{g}}$$

un timp de cădere, pentru o înălţime *h*, de . Ţinând seamă de înălţimea imobilului (o sută de metri aproape exact) şi de faptul că rezistenţa aerului la

asemenea înălţimi putea fi neglijată, asta însemna un timp de cădere de patru secunde şi jumătate, maximum cinci, dacă dorim neapărat să introducem şi rezistenţa aerului; cum se poate vedea, nu era cine ştie ce tragedie; cu câteva pahare de calvados în nas, nici măcar nu era sigur că voi avea timp suficient să gândesc. Ar exista cu siguranţă mult mai multe sinucideri dacă lumea ar cunoaşte această cifră simplă: patru secunde şi jumătate. Aş atinge solul cu o viteză de 159 de km/oră, ceea ce e mai puţin agreabil ca perspectivă, dar asta e, nu de impactul cu solul mă temeam cel mai tare, ci de cădere, iar aici fizica stabilea cu certitudine că zborul meu avea să fie scurt.

Un deceniu însemna prea mult, suferinţele mele ar fi atins, hăt înainte, un nivel insuportabil şi direct letal, şi în acelaşi timp nu mă vedeam lăsând o moştenire (cui, de altfel, s-o las, statului? ideea era extrem de neplăcută), trebuia, prin urmare, să sporesc ritmul cheltuielilor, era mai mult decât meschinărie, era de-a dreptul jalnic, dar nu puteam îndura perspectiva de a muri cu bani în cont. Aş fi putut să mă arăt generos, să-i ofer, dar cui? Paraliticilor, boschetarilor, migranţilor, orbilor? Că doar n-o să-mi dau mălaiul unor români. Mi s-a oferit puţin, aşa că nici eu nu prea aveam chef să dau; bunătatea nu se dezvoltase în mine, procesul psihologic nu avusese loc, oamenii în general îmi deveniseră, dimpotrivă, din ce în ce mai indiferenţi, ca să nu mai vorbesc de cazurile când le eram ostil pur şi simplu. Încercasem să mă apropii de câţiva indivizi din specia umană (dar mai ales de câteva individe, pentru că iniţial mă atrăgeau mai tare, dar despre asta am mai pomenit), în sfârşit, cred că făcusem un număr normal, standard, mediu, de tentative, dar din diferite motive (pe care, de asemenea, le-am evocat) nimic nu se concretizase, nimic nu-mi îngăduise să cred că aveam un

loc al meu ca să trăiesc, nici un mediu, nici un temei ca s-o fac.

Singura soluţie ca să-mi diminuez soldul bancar era să continui să înfulec, să încerc să fiu preocupat de mâncăruri scumpe şi rafinate (trufe de Alba? homari din Maine?), sărisem de optzeci de kile, dar asta n-avea să influenţeze timpul de cădere, aşa cum stabiliseră deja remarcabilele experienţe ale lui Galilei, realizate potrivit legendei din vârful turnului din Pisa, dar mai probabil vârful unui turn din Padova.

Turnul meu avea şi el nume de oraş italienesc (Ravenna? Ancona? Rimini?). Nu era nimic de râs în această coincidenţă, dar nu mi se părea absurd să încerc să-mi construiesc o atitudine amuzată, să tratez ca pe o glumă momentul când aveam să mă aplec peste fereastră, când aveam să mă las în voia gravitaţiei, la urma urmei duhul şotiei nu era străin de ideea de moarte, nenumăraţi oameni mureau clipă de clipă şi reuşeau de minune, din prima încercare, fără să creeze probleme, ba unii au şi profitat ca să lase în urmă nişte *vorbe de spirit*.

Aveam să izbutesc, simţeam că sunt pe cale să izbutesc, intrasem în cea de pe urmă linie dreaptă. Pe reţetă îmi rămăseseră două luni de Captorix, trebuia desigur să mă întâlnesc pentru ultima oară cu doctorul Azote; de data asta trebuia să mint, să simulez o stare mai bună, să-l împiedic să mă mai salveze, să mă ducă la spital în regim de urgenţă sau mai ştiu eu ce; trebuia să mă arăt optimist şi sprinţar, sigur, fără să exagerez, însuşirile mele actoriceşti erau limitate. N-avea să fie tocmai simplu, omul nu era deloc prost; însă abandonarea Captorix-ului, fie şi pentru o zi, nu era de luat în calcul. Suferinţa nu trebuie lăsată să crească dincolo de un anumit nivel, pentru că, altfel, te-apuci să dai pe gât lichid de desfundat chiuvete iar organele tale interne, alcătuite

din aceleaşi substanţe care de obicei înfundă ţevile de scurgere, se descompun cu nişte dureri atroce; sau te-arunci în faţa metroului şi te trezeşti fără picioare şi cu boaşele ciopârţite, fără să fi murit.

E o mică pastilă albă, ovală, divizibilă.

Nu creează, nici nu transformă; interpretează. Ceea ce era definitiv devine trecător; ceea ce era ineluctabil devine întâmplător. Oferă o nouă interpretare a vieţii – mai puţin bogată, mai artificială şi cu un anume grad de rigiditate. Nu propune nici o formă de fericire, şi nici vreo adevărată uşurare, acţiunea ei e de alt ordin: transformând viaţa într-un şir de formalităţi, îţi îngăduie să-ţi muţi gândurile. Aşadar, îi ajută pe oameni să trăiască, sau, cel puţin, să nu moară – pentru o vreme.

Cu toate astea, moartea învinge până la urmă, scutul molecular se fisurează, procesul de dezagregare îşi reia cursul: asta li se-ntâmplă fără îndoială mai repede celor care n-au făcut niciodată parte din lume, care n-au dorit niciodată să trăiască, să iubească sau să fie iubiţi; celor care au ştiut mereu că viaţa nu le e la îndemână. Aceştia, şi sunt în număr mare, nu au, cum se spune, după ce să le pară rău; nu sunt în această situaţie.

Aş fi putut să fac o femeie fericită. Mă rog, două; am spus care. Totul era limpede, nespus de limpede, încă de la început; dar n-am ţinut seama de asta. Ne-am lăsat oare ispitiţi de mirajul libertăţii individuale, al unei vieţi deschise, cu infinite posibilităţi? Tot ce se poate; astfel de idei erau în armonie cu spiritul vremii; nu le-am formalizat, n-aveam chef de aşa ceva; ne-am mulţumit să ne supunem şi să ne lăsăm distruşi de ele; şi, apoi, vreme îndelungată, să suferim de pe urma lor.

De fapt, Dumnezeu are grijă de noi, se gândeşte la noi în fiece clipă şi, uneori, ne trasează directive foarte limpezi. Căldura iubirii care ne umflă pieptul şi e gata să ne taie respiraţia, iluminările, extazurile, toate cu neputinţă de explicat prin prisma naturii noastre biologice, a statutului nostru de simple primate, sunt semne foarte desluşite.

Înţeleg acum punctul de vedere al lui Christos, exasperarea lui repetată în faţa inimilor care stau ferecate: toţi primesc semne, dar nu ţin seamă de ele. Chiar trebuie să-mi mai şi dau viaţa pentru toţi amărâţii ăştia? Chiar trebuie să fiu în halul ăsta de explicit?

S-ar părea că da.